р. Прем'єр-Міністру

Р Е З О Л Ю Ц І Я

ухвалена на нараді Членів Ради Республіки

13 - 14 - 15 серпня 1921р.

Нарада членів Ради Республіки 13 - 14 - 15 серпня 1921р в складі 25 депутатів Ради Республіки від фракцій Х. Д., Н. Р. С. С. П., С. С., Коопер., самовр., під головуванням Голови Ради Республіки І. Фещенко-Чопівського, який участи в голосуванні не приймав, і вскладі Першого Секретаря Ф. Жижняка і депутатів: 1| Ненитайло, 2| Кобза, 3| Совалі в, 4| Плескацевич, 5| Галушка, 6| Мирошниченко, 7| Сайгга, 8| Білінський, 9| Орел, 10| Липа, 11| Кравченко, 12| Мурський, 13| Говорун, 14| Л. Бачинський, 15| Осадчий, 16| Деркач, 17| Огородник, 18| Тимошенко, 19| Приходько, 20| Могилевський, 21| Буцул, 22| Лівицький, 23| Барановський, 24| Киркиченко,

обміркувавши сучасну політичну сітуацію Державного Центру У. Н. Р. і з'окрема Ради Республіки.

к о н с т а т у е:

I| що після катастрофи 17 листопаду м. р. в час найбільшої загрози іствуванню нашого державного центру зусіллями усіх без виключення політичних партій та численних громадських організацій во імя врятування ознак нашої державности, щоб здержати від розкладу і зневірря нашу армію і громадянство, було утворенно Раду Республіки.

II| що Рада Республіки фактом свого народження дійсно зберегла наш Державний центр і звязане з ним військо та громадянство від остатошного розвалу.

III| що в процесі роботи Ради Республіки виявились нездорові взаімовідносини між народним представництвом і Головою Директорії, яких не зуміло унормувати правительство Прокоповича, а в наслідок розбіжности інтересів де-яких політичних угрупованнь сталося те, що з початку вийшла з Ради Республіки фракція С. Д., а після виявлення в Комісіях незадоволення діяльністю Міністра Закордонніх Справ Ніковського - фракція С. Ф. відкликала членів своеі партіі з Уряду, що спричинилось до кризи кабінету, а під час роботи Ради Республіки, направленоі

до полагодження кризи, вийшли з Ради Республіки, мотивуючи головним чином свій вихід заявами на Сеньорен-Конвентах підозрінням що до зміни закордонноі політики, після чого фракціі поштовиків і залізничників, посилаючись на необхідність консолідаціі, вийшли також з Ради Республіки і зміцнили своім виходом позиціі тих, що боролись проти Ради Республіки,

IV| що способи до полагодження кризи, намічені Радою Республіки, висуненням поступово трьох кандидатур на пост Прем"єр Міністра, між якими кандидатура депутата Тимошенка була виставлена 9-ю фракціями Ради Республіки при одній, що утрималась, і при одній, що була проти, оказалися неприємлемими для Голови Директоріі,

V| що після цього Голова Директоріі, пробувши в пасивному стані що до кризи кабінету на протязі місяця, іменував на пост Прем"єра Міністра особу, яка не тільки не об"єднує навколо себе громадянства, а навпаки являється цілковито неприємлемою для всіх і навіть не має за собою підтримки партіі, до якоі належить, що підтверджується заявою представника партіі Н. Р., на Сеньорен-Конвенті 6-го серпня, постановою Сеньорен-Конвента з 7-го серпня і Міжпартійною нарадою від 9-го серпня ц. р.,

VI| що правительство, складене п. Пилипчуком, при повному негативному до нього відношенню громадянства перший крок своеі діяльности вжило для роспуску Ради Республіки, |незаконна постанова Ради Міністрів від 5-го серпня 1921 року зроблена ще до призначення кабінету|,

VII| що введений в блуд незаконною постановою Ради Міністрів від 5|8 б. р. Голова Директоріі видав того ж 5|8 наказ про перерву в роботі Ради Республіки в супереч закону 9 січня "Про Раду Республіки" і 29 квітня " Про продовження уповноважень депутатів до Ради Республіки",

VIII| що Сеньорен-Конвент в своій роботі своечасно вживав всіх залежних від нього заходів, направлених як до зміцнення Ради Республіки, так і полагодження кабі

нетської кризи в парламенський спосіб, а своє відношення до кабінету Пилипчука і наказу 5|8 в відповідний спосіб виявив в своїх постановах від 7 серпня б|р.

На підставі вищезазначеного нарада депутатів Ради Республіки

Ухвалює:

1| всі кроки, що були пороблені Сеньорен-Конвентом з приводу подій, зазначених в цій резолюції, визнати доцільними і вичерпуючими,

2| наказ Голови Директорії від 5|8 б|р і зазначену в ньому ухвалу Ради Міністрів вважати незаконними і нікого не з"обовязуючими актами,

3| маючи переконання, що обставини, в яких перебуває Рада Республіки, під впливом майбутніх подій, неминуче змінять ся в напрямку відновлення порушеної консолідації: і признати першу легіслятиву Ради Республіки чинною, і оголосити вакаційну перерву, доручивши Президії опреділити час і місця скликання Ради Республіки на вимогу не меньш трьох Сеньорів.

ПРИМІТКА: депутати фракції Н.р. участи в голосуванню не брали

До власного відома

Голова Р. Р-ки І. Литвицький

ВІДКРИТТЯ РАДИ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ
Р Е С П У Б Л І К И.
3 лютого 1921 року.

3

В 5 1/2 год. перед відкриттям Ради Республіки відправлено панихиду по вояках, що полягли за визволення України і молебень в присутности Голови Директорії-Головного Отамана. Службу відправляли о. Никандр Микитюк /духовник Юнацької Школи/ і о. Михайло Раїнський /духовник 5 Херсонської Дівізії/, скакак співав Національний хор.

Перед початком панихиди о. Микитюк оголошує слідуючу промову: "Батьку Головний Отамане, Високошановні Пани Депутати, а по Хресту й по Україні брати мої милі. Не на рідній землі, а в чужім краю відбуваємо урочисте відкриття Ради Української Народньої Республіки. Така воля Божа, а слово Боже учить нас що все те, що діє з нами Господь, виходить на добро. Так і в нашому разі. Кажуть, що чужа сторона навчає людину любити свою Батьківщину, і справді, що инакшк як не любов до неньки України з'єднує тут усіх присутніх, а переважно тих, хто бере на себе великий тягар праці по відбудованню державного життя України. Але хто любить Україну як рідну матір, той любить і синів її як рідних братів. У такій сем'ї панує згода і взаємна допомога, в такій сем'ї жваво і спірно йде кожна праця. Така сем'я не допустить ворога, не засмутить своєї неньки розбратом і суперечкою між собою. Таку сем'ю благословляє Господь. Будемо ж просити милостивого Бога, щоби він благословив працю нашої Ради й направив її на благо й щастя України. Але на сам перед згадаємо тих, хто засвідчив свою любов до України своєю кровію. Тих що полягли в боротьбі за її славу й волю, тих чиї убогі невідомі могили, часто навіть без Хреста, приєднались до історичних могил великих лицарів нашого славного минулого, до тих могил, що ще й досі сумують в широких степах України. Помолимося Господеві Милосердному, щоби упокоїв душі їх в сем'ях святих і там де панує найдорожче для чоловіка - свобода."

Після панихиди і молебна по пяти-хвилевій перерві депутати займають свої місця. Міністри свої урядові місця і в 6 1/2 год: входить п. Голова Директорії, Іменем Української Народньої Республіки відкриває Раду і пропонує Голові Ради Народніх Міністрів відчитати закон про Раду Республіки, наказ про її скликання на 3 лютого, а

також виконати всі необхідні формальности.

По відчитанню закону про Раду Республіки й наказу, Голова Ради Міністрів запрошує найстаршого віком Депутата Ради Республіки обняти головування до вибору постійної Президії. Найстарший віком депутат-п. Липа складає на руки Голови Ради Міністрів урочисту обітницю, підписує її і оголошує її всім депутатам. Всі присутні депутати встають, вислухують обітницю, підписують її, і голосять : "обіцяю".

Присутствують і підписують обітницю слідуючі 35 депутатів: I/ Липа Іван/с.с./,2/Прокопович Вячеслав/с.ф./,3/Кобза Іван/х.д./,4/ Ковалевський Олександер/н.р./,5/Сапіга Ілля/н.р./,6/ Загриновський Микола/н.р./,7/Пилипчук Пилип/н.р./, 8/Білінський Микола/с.с./,9/ Шаповал Олександер/с.с./,10/ Орел Микола/с.с./,II/ Ніковський Андрій/с.ф./,12/Корчинський Михайло/с.ф./,13/Хижняк Федір/н.р./,14/ Бублій Опанас/с.с.п./,від почтов. I5/Грещенко Олександер/с.с.п./ від почтовиків,I6/Молодожоненко Андрій/зал./17/Закрасняний Федір /зал./,18/ Шовгенів Іван/зал./,19/ Романченко Іван/с.д./, 20/Лівіцький Андрій/кооп./,21/Трепет Марко/кооп./,22/ Грабів Яким/кооп./ 23/Бутенко Іван/с.д./,24/Зайців Павло/с.ф./,25/Богдан Семен/кооп./ 26/ Чайківський Микола/с.д./,27/Бачинський Сергій/с.с.п./28/Савицький Михайло/с.с.п./,29/Мошинський Евген/с.с.п./,30/Білопольський Андрій/хл:д./,31/Безпалко Осип/с.д./,32/Кравченко Петро/с.с./,33/ Лукашевич Андрій/зал/,34/Фещенко-Чопівський Іван/с.ф./,35/Барановський Петро/с.с.п./.

Депутат Білопольський підписуючи обітницю голосить:"обіцяю,але заявляю, що Голова Директорії підлягає Раді Республіки."

Найстарший віком депутат-Голова Ради запрошує депутата Сапігу обняти секрктарювання і оголошує засідання Ради Республіки відкритим:

Слово Голови Директорії до Ради Республіки:

"Тяжкі зовнішні обставини, що примусили нас відступити на терен Польщі, несприяли відкриттю представницького органа на землі рідній , і ми мусимо зібратись тепер тут, на чужім терені, аби державна влада почула голос сконсолідованого громадянства Українського і керувалася ним на далі в державній роботі.

Трудна і надзвичайно відповідальна роля припала Раді Республіки Перед нею стоїть ціла низка справ, які не могли бути полагоджені

раніш і які конче потрібно розвязати, бо від цього залежить скорше осягнення мети, до якої ми прямуємо.

5

Головне завдання наше-зберегти незломність національно-державної волі. Не розпорошитись, а йти вперед з повною вірою і з непохитним стремлінням зробити все, щоб здобути народові українському свободу і суверенність. Міцно стояти на своєму пості і не здавати позицій за ніяку ціну. Скупчити всі сили національні, сконцентрувати волю свою до певних акцій і розпочати в спільному единанню пляномірну творчу роботу, в якій би не пропало даремно ні одно зусилля, що могло сприяти виконанню наших завдань.

Виявивши непохітну волю свою до здобуття незалежної держави і міцно об'еднавшись в почутті національної едности та державної дисціпліни, ми зможемо переконати світ, що східне питання без нас розвязане бути не може, і що Україна мусить бути визнана, як самостійна держава.

Додержуючись цієї непохітности, не підпадаючи стороннім впливам хоч би й хвилевим,-що досі часом ослаблювали нас, провадючи вже випробовану раніш, але зміцнену і поглиблену тепер лінію У.Н.Р., ми здобудемо пошану до себе й визнання нас.

Коли під час нашої політично-національної революції, ми скинули старі форми чужого державного ладу, нас називали большовиками, бандитами, здібними тільки руйнувати, але останні два роки показали державам світу, що ми сила і будуюча і організуюча, і тоді почали вони ставитись до нас уважніще. В становіші такого заінтересування вислідом нашої боротьби за державну незалежність Держави світу перебувають інині.

Рада Республіки повинна це заінтересування зміщнити і перетворити в чинник, спияючий успішному закінченню нашої визвольної боротьби. А це може статися тоді, коли Рада Республіки покликана життям до створення консолідації наших сил, допоможе українському громадянству, об'еднавшись коло неї, виробити сталу, едину, міцну волю, яка, не вважаючи на тимчасові задачі та несприяючі обставини, доведе націю до здійснення поставленої мети.

Моральний багаж наш великий. Нераз давали ми докази нашої політичної чесности і своїх союзників не зраджували. Ми поклали гетакомби жертв і кладемо їх тепер. Ми створили не тільки осередок, центр, до якого прислухується вся Україна, до якого тягнуться руки

за поміччю, якого ждуть, до якого летять думки з кожного кутика України, від кого чекають спасення, а й певні досить значні цінности в обсягу культурно-національного життя, що увіходить до вжитку народнього, підіймаючи рівень народа нашого на вищий щабель. Звязок наш з населенням України, не зважаючи на те, що перебуваємо ми за її кордоном, ідейно, психольогічно трівкий, міцний. І ця оцінка нашої роботи, це довірря, за для якого ми мусимо ще більше напружити свої сили аби виступити перед цілим світом, як свідома нація, яка бажає одного- спокійного, але самостійного життя, являється порукою позитивних наслідків наших зусиль.

Через цей постійний, міцний контакт з народом ми добре знаємо чого прагнемо. Наш народ політично виріс за ці роки визвольної боротьби і під тягарем чужої окупаційної влади російської, чи то денікінсько-врангелевської, чи то большовицької ясно зрозумів, що тільки своя народня влада забезпечить йому лад, карність і економичний розвиток- ці підвалини державного життя.

В основу життя свого державного він кладе прінціпи демократичности. Він вимагає поваги до прав своїх і, що головне, не допустить единоліччя влади. Як показав історичний досвід, спроби накинути українському народові волю единої людини завжди терпіли неудачу, і авантюри в цьому напрямку, тільки руйновали життя, ослабляли спірність чужим впливам, кидали Україну в обійми чужинців.

Переходячи до чергових наших завдань і виключаючи з них ті, вирішення яких законом од 9 січня одкладається на далі, я мушу зазначити, що перша наша думка, перша найпильнійша справа наша, це турбота про армію. Перше завдання-зберегти її единість захистити її від сторонніх шкідливих впливів, забезпечити її харчування, забезпечити культурно-освітні потреби, щоби вона була фізично, морально здорова. Треба обовязково перевести переорганізацію і, для чого використати чужоземних консультантів-інструкторів, як це було у всіх державах на перших ступінях іх самостійного життя. Треба переглянути всю систему військової нашої справи з боку організаційного, звернути увагу і на переорганізацію центральних військових установ, використавши для цього досвід і знання членів Вищої Військової Ради.

Коли ми це зробимо, то будемо мати міцний апарат для керування

військовою справою, будемо мати готові кадри для майбутньої великої української армії. Крім того треба звернути увагу і на оборону Держави і виробити певну програму, з якою тільки й можемо будувати життя на Україні. Так само треба практично, законодавчим шляхом розвязати справу заопікування раненими, каліками, ветеранами та уділення їм належної компенсації за ті труди та жертви, які принесли вони для нашої визвольної боротьби.

Далі йде важне питання про організацію влади, і на черзі стоїть перегляд усієї сістеми нашого державного урядового апарату, пристосування його до державних потреб, перегляд прграм і статутів кожного Міністерства. Рада Республіки поможе це зробити і дасть свої авторитетні директиви, що до певної лінії, якої повинно триматися в цій справі Правительство. Треба звернути увагу на окремі галузі державного життя, треба розібратися в тому балансі, якій придбало кожне Міністерство за цей час. Треба виробити інструкції, порадники, з якими рахувалась би влада як з вказівками авторітетної інституції.

Економічне життя України звертає на себе велику увагу. Після тої к жкх руїни, в яку кинули його большовицькі експеременти, ми маємо відновити його в найскорший час, а для того повинно виробити певний плян і підготовчі міри. Звичайно в цій справі може відогравати велику ролю приватна ініціатива торговельно-промислових кол, але даючи їй певну можливість для праці, ми повинні дбати, аби не було з її боку експльоатації народу, а лише користь для держави.

Селянство, цей головнійший своєю численністю чинник України повинно притягати особливу увагу Ради Республіки, яка заопікується не тільки піднесенням його культурного рівню та організації, але очевидно підготовить і ряд мір державного маштабу з обсягу земельної політики, які сприятимуть майбутньому переведенню земельної реформи. Зазначені міри мають переслідувати економічний добробут і забезпечення політичного впливу на державні справи селянства, як найголовнійшої частини нашого населення.

Так само пильну увагу слід звернути на інтереси пролетаріяту і ремесників України. Ми повинні поставитись з великою повагою і пошаною до нашого робітництва, якому належати буде одно з перших місць у відбудові економічного життя нашої батьківщини.

Викидаючи гасло диктатури пролетаріяту, большовики утворили дик-

татуру над пролетаріятом і довели його до такого зубоження, до такої матеріяльної руїни, так понищили його, що для нас є пекучим завданням, шляхом здорового соціяльного законодавства допомоги пролетаріяту піднятися до належної йому фізичної і моральної висоти та стати поруч з селянством здоровим чинником державного життя України. Не розправу зі збольшевичиними елементами робітництва треба переводити, але поліпшити умови життя і праці і заопікуватися робітництвом, утворити норми життя його на зразок инших щиро демократичних держав.

Інтелігентний пролетаріят,-урядовці наші,-також повинні бути заопіковані, і їх треба поставити в такий стан, щоб вони діти богатої країни, не терпіли нужди, а виконували свої функції в умовинах, як з боку матеріяльного, так і культурно правового, найбільш сприяючих для інтересів держави.

Фінансове становище наше тяжке, і головним чином від того, що ми залишили свій терен. Треба виробити заходи для його поліпшення підготовити певний плян фінансової політики. Що до шляхів України цього нерва економічного життя, то у відбудованню їх, проведенню нових залізниць та перебудівлі нашого залізничого тору на вузькоторовий /европейського типу/, придбанні залізничого інвентаря і т.и. так само потрібно мати певну, в деталях вироблену програму, яку прийдеться здійснювати по повороті на Україну.

Що до відбудови церкви Української, то тут також треба мати ясний плян церковного будівництва: з окрема подбати про те, щоб всі книги Святого письма і инші книги для церковних служб були перекладені, щоб кадри національного священства були підготовлені, щоб рядом мір наша молода держава позбавилась од того тлетворного впливу, який залишила після себе стара бюрократична російська Церква, з її мертвими формами і змістом позбавленим Духа Живого. Особливу ж увагу слід звернути на внесення духа народности в обряди церковні як і на прищеплювання національного стилю в будівлі церков українських.

В сфері законодавства нашого слід звернути увагу на переведення кодифікації істнуючих законів і на вироблення нових, як з обсягу права карного так і цівільного, в звязку з тими змінами, які відбулися в життї та свідомости народу нашого після пережитої ним соціяльно-політичної революції.

9

Найпильнійшу увагу треба звернути і на народню освіту в державному маштабі. Велике захоплення і глибокий інтерес народу до освіти є порукою того, що робота державна зустрінеться тут з широкою ініціативою громади. Законодавча і практична праця мусить ці зусилля громади і Держави зєднати в єдине русло національної освіти і виховання.

В справі співжиття з иншими націями, що заселюють Україну, ми як відомо, в першім часі нашої національно-державної праці стали на шлях заповіданий нам західнею демократією та старожитними нашими вольностями демократичними. Натерпівшись самі під чужим пануванням ми не хочемо, щоб хтось панував собе пасинком в нашій Республіці.

Закон про національно персональну автономію гарантує можливість нормального розвитку національних меншостей заселюючих Україну. І до спільної согласованої праці на добро краю, до державного будівництва на щиро-демократичних засадах повинні ми кликати всі нації, що заселюють простори України. Завданням Ради Республіки є виробити ці юридичні норми, по яких в найлекший спосіб можна було би на практиці пересести це співжиття та співпрацю всіх громадян Української Республіки.

Рада Республіки повинна розмежувати свої функції і функції Ради Міністрів, яка, звільнившись від законодавства могла би свобіднійше занятись тепер роботою виконавчою.

В спільному єднанню законадавчої і виконавчої влади ми знайдемо простійшу і коротшу лінію, якої нам треба триматись і будем уявляти з себе той міцний осередок, до якого буде примушена приєднатися здорова частина нашої еміграції.

Виділяючись в окремий державний організм, ми не можемо забувати що тільки в співжиті з другими народами, а з окрема з народом приязної нам Польщі, є можливий розцвіт нашої Батьківщини, а особливо треба звернути увагу на ті державні звязки, що можуть і мусять увійти з нами в найтіснійший контакт. Це передовсім державні образовання Чорноморського Басейну, серед яких ми можемо грати першу ролю і з якими сполучившись, будемо мати велике значіння серед держав Европи.

Не забудемо і кольоній наших, що в де яких державах займають величезні обшари, творять українське життя, гуртуються в національні організми. Ми повинні мати з ними певний звязок і, взявши на увагу

все, що сприяє їх зросту, підтримати їх всіма засобами. Вони повинні вірити в нас, як вірить внас Украї на, яка чекає і жде нас, як спасителів від ярма чужоземського.

Будьмо ж міцні, виявім незломність нашої волі, сконсолідуймо сили свої, сконцентруймо зусилля і тоді ми вийдем переможцями у важкій боротьбі за долю України, за долю трудящого рідного люду українського, і тоді геройська боротьба нашої армії, що три роки кропила своєю кровію широкі лани України, що не зневіряючись, хоть хвилево часово і знесилюючись під вагою свого Хреста, і зараз міцно тримає в своїх стомлених руках прапор незалежної України, вквітчаеться повним успіхом.

Я почав своє слово згадкою про нашу славетну армію. Згадкою про неї кінчаю його, схиляючи свою голову перед беззавітною любов'ю її до нашої дорогої Батьківщини, а тим лицарям, що полягли смертю хоробрих за визволення її, проголошуючи вічну память. /Усі депутати встають/.

Бажаю певного успіху Раді Республіки в її одповідальній праці на благо нашого народу.

Голова Ради Депутат Липа оголошує слідуючу промову: "Світлі члени Високої Ради Республіки. На мою долю, як старшого віком, випала честь відкриття перших зборів Ради Республіки. При цій нагоді дозвольте Вас привітати з великим днем, якого українське громадянство так довго ждало, якого так бажало. Народне представництво, яким являється Рада Республіки, є наша історично-традиційна суверенна влада народня. Усі ви памятаєте, що ще в сачи князівського періоду земля наша управлялась вічами народними. А в близчі часи, часи гетьманські, республіканський устрій був у запорожців, були Ради козацькі і навіть Чорні Ради. Великий наш вождь Богдан Хмельницький мав сойм, куди входили депутати не тільки від військових, а й від инших станів, як міщанство і духовенство. Мало того, після повстання гетьмана Мазепи, коли його спільники емігрували у великій кількості за кордон і розсипалися по всіх европейських державах, агітуючи за визволення України, тут же на цій еміграції був обібраний гетьманом Пилип Орлик і власть його виборці обмежили /між иншим/ соймом.

Однак се діла давні.

Я нагадаю Вам нові часи, свідками яких були Ви самі.

Коли розірвалися пута невільницької Росії і український нарід став вільним то він не обирав собі ні князя, ні гетьмана, а силою стихійно, покликав до життя свій народній парлямент-Центральну Раду. Центральна Рада істнувала так довго, аж вмішалась в її життя стороння чужа нам сила, після чого Центральна Рада розійшлась. Розійшлась під загрозою багнетів.

Спроба утворення одноособової влади потерпіла крах.

За часи Директорії, зараз же після повстання проти одноособової влади, народ утворює новий парлямент - Трудовий Конгрес.

Трудовий Конгрес не довго проіснував і так само, як і Центральна Рада упав під натиском ворожих нам сил-московських большевиків. З цього часу, на протязі слишне двох років Україна перенесла такі потрясения, що про нормальний стан народнього життя і казати не приходиться.

Не дивлячись однак на тяжке тогочасне становище, скрізь по Україні виникають Ради, от як і Всеукраїнська Рада в Камянці, Національна Рада в Одесі, Рада в Могилеві, [illegible], Винниці і т.д. Ці Ради виникли як традиційний орган громадського представництва, і хоч вони як органи місцеві, не мали ніякої влади, однак їх моральний авторітет для народу був великий. Так в бурі революції простувало українське громадянство все одною дорогою, яка вела до народоправства, до органу народнього представництва.

Зараз ми загубили свою теріторію, однак наша воля, наша творчість не потерпіла. Громадянство забірає всі творчі сили і утворює орган народньої влади - Раду Республіки. Рада Республіки відрізняється від Центральної Ради тим, що Центральна Рада хоч і була, може, орган більш правомочний, але не встигла сконсолідувати політичні думки, так само як і Трудовий Конгрес не встиг згуртувати громадських сил а Рада Республіки ще до свого народження сконсолідувала всі політичні й громадські чинники і сама зявилась вже як висновок цієї консолідації. І це великий, можливо найбільший здобуток в нашій національній революції, бо єдність громадських сил - це все.

В наслідок ріжних причин Директорія, що вийшла з Національного Союзу, розпалася і при державній роботі залишився тільки один її член - Симон Петлюра. Він тут між нами. Він один лише лишився при Державнім Центрі. Біля нього фактично тимчасового носителя Верхов-

ної влади

Республіки ми закінчуємо свою консолідацію і утворюємо верховний орган, Раду Республіки. Ми визнаємо себе за центр України, бо ми не згубили звязку з народом, нас там ждуть, на нас надіються, бо всі повстанці, які там боротьс. за волю України, мають звязок з цим центром, звідси вони беруть часто дерективи. Тут є вузол боротьби за незалежність України.

Можлива річ, що повстануть якісь инші організації громадські й політичні, але цей центр есть единий традиційно- державний, иншого центру не може бути. Всякий инший орган буде представником громадської думки, який буде допомагати Владі Ради Республіки, яка є органом верховним і вищого другого не може бути.

Світлі члени. Ми вступаємо в цілком нову фазу історії України. І з плеч вищої влади спадає весь великий державний тягар і лягає на нас. Ми беремо на себе велику відповідальність перед народом. Хоч ми не обібрані всенароднім голосуванням, а обібрані тут на еміграції громадськими і політичними групами, берем на себе сміливість вступити в Раду Республіки з певною вірою, що всі нар.дні домагання нам відомі, що ми з народом звязку ніколи не загубимо і будемо з ним в контакті. Пригадуються мені слова з народньої думи часів Хмельницького, де говориться, що Україна тим стала непобідна і славна, що у всього народу, " була воля й думка єдина". Ця єдина воля й думка зараз нас обєднує. Раді тої консолідації, яка зараз есть, ми приносимо жертви й готові далі їх нести, аби справа народня була вирішена так, як того вимагає сам народ. Приступаємо до Ради Республіки з твердою вірою, що ми утворимо незалежну народню державу, бо опираємось на народній волі і спільними з народом силами ми повинні прикласти всі зусилля, всі старання, щоб досягнути цієї мети.

Я не буду звертати вашої уваги на практичну роботу, тільки скажу тут одно: єдина велика наша реальна сила - це військо. В першу чергу Рада Республіки мусить занятися цією справою. Військо мусить бути добре заосмотрине, як з боку матеріяльного, так і морального. Воно мусить ~~його~~ бути переорганізовано на европейський лад, воно мусить мати своїх інструкторів-фахових і освчених. Військова справа йде в першу чергу. Наш девіз мусить бути - все для війська.

Члени високої Ради. Можлива річ, що через нашу втому, через те

що ми ведемо на протязі трьох років таку тяжку боротьбу для визволення України, в нашій практичній ~~жарихххі~~ роботі можуть бути так сказати б затемнення чи під впливом партійним, чи особистим, - нехай тоді отсі слова: "консолідація сил во імя визволення України нехай вони стануть перед нашими очима як огняний стовп що показує шлях і приведе нас в рідну землю.

Будемо дивитися вперед і бачити ці світлі проміння і ніяка темрява, ніяка ніч не буде нам страшною, бо перед нами буде світло, буде вічний день, наші очі будуть просвітлені, наші душі вщерть наповнені величчю. А велич духа то найбільша краса на цьому світі.

Тут ми давали урочисту обітницю не з примусу, а добровільно. З чистим сумлінням ми можемо сказати, що тут ми обітницю склали в душах наших ще тоді, коли вступили на боротьбу за визволення народу.

Усі ми підняли прапор самостійної України і тоди будемо бротись за рідну землю, поки не здобудемо її від ворогів народу нашого. Ми мусимо напружити всі наші сили, щоб це сталося найшвидче, бо нас там ждуть на нас покладають усі надії. Нашегасло теж саме, що колись було і у славних Запорожців:" Або слави добути, або дома не бути."

На цьому дозвольте мені закінчити і оповістити перше засідання Ради Республіки відкритим."

Голова Ради оголошує перерву. Голова Директорії-Головний Отаман виходить. Усі присутні встають і співають гімн.

Під час перерви робиться фотографія першого засідання Ради Республіки.

8 год. 15 хвил. веч.

п. Липа. Засідання Ради Республіки продовжується. Прошу членів Ради виробити порядок денний.

П. Корчинський. Я пропоную на сьогодня тільки призначити утворення Мандатної Комісії.

п. Білопольський. Я гадаю, що нині ж треба призначити, коли будуть слідуючі вбори.

п. Липа. Прошу, чи є ще які справи. Нема. Утворимо Мандатну Комісію. Прошу сказати, яким чином будемо провадити вибори в цю Комісію.

п. Безпалко. Я пропоную, щоб вибори провадились явним способом кожна партія визначить свого представника, при чому за фракції прийняти всі ті групи, які прислали представників в Раду: крім того треба залишити місце для кожної фракції, від яких ще нема сьогодня представників.

п. Лика. Других пропозицій нема. Хто против - прошу підняти руку. Пропозиція п. Безпалко одноголосно приймається. Прошу тепер кожну фракцію назвати своїх кандидатів. / Фракції називають своїх кандидатів./ Я гадаю, що будемо балотірувати відкрито за всіх разом. Отже члени Мандатної Комісії: від с.-д. - Бутенко, від н.-р. - Багриновський, від с.-с. - Орел, від с.-ф. - Корчинський, від зал - Закрасняний від с.с.п. - Мошинський, від почтовиків - Грещенко, від коопепації Богдан, від х.-д. - Білопольський, Залишається ще місце для представників від земців, с.-р. та культурних організацій. Хто проти цих кандидатів, прошу підняти ~~руку~~ руку. Нема. Одноголосно приймається. Таким чином Мандатна Комісія утворена. Тепер стоїть на черзі друге питання слідуючі збори.

п. Романченко. Я пропоную не призначати загальні збори, а пердати це в Сеньорен-Конвент.

п. Ковалевський. Я ~~приєднуюсь~~ вважаю, що не можна взагалі збірати збори Ради Республіки раніш, нім не перевіриться Мандатною Комісією половини депутатів Ради Республіки. А що до скликання слідуючих зборів, то я приєднуюсь до пропозиції фракції соціял-демократів.

п. Безпалко. Я додаю до пропозиції Романченка, що Сеньорен-Конвент повинен вирішувати це питання разом з тимчасовим президіумом Ради Республіки.

п. Білопольський. Так Мандатна Комісія повинна на слідуючім засіданню Ради Республіки зробити доклад, скільки є повновласних та признаних дійсно представників. Я пропоную ще призначити двох представників від Мандатної Комісії в Президію.

п. Ковалевський. Панове члени. Що справа цілком ясно вирішується до зауваження с.-д. фракції/ що сьогодняшній Президіум тимчасовий, поки не буде вибраний постійний, ми приєднуємося. Я не згоджуюсь з Білопольським тому, бо це нічого не дасть Мандатній Комісії. Ми гадаємо, що коли Мандатна Комісія провірить хоч половину депутатів, то ми, згідно закону про Раду Республіки, будемо мати кворум, тоді ми

можемо працювати в Раді Республіки без інцидентів. Коли провірка відбудеться, Комісія повідомляє про це Президію Ради Республіки, остання скликає чергові збори і тоді отримає доклад Мандатної Комісії. Я гадаю і висловлюю побажання нашої фракції, що перевірка депутатів повинна бути переведеною в повній мірі, щоб Рада Республіки була позбавлена необхідности розглядати пізніш законність того чи иншого депутата.

п. Білопольський. Я здіймаю своє внесення.

п. Безпалко. Я пропоную, щоб Голова Засідання зробив перерву на пять, десять хвилин, щоб представники партій могли порадитись.

п. Липа. Зараз ми на першому засіданню маємо тимчасовий Президіум, та Мандатну Комісію. Сеньорен-Конвента Рада Республіки не знає. Я підіймаю це питання. Сеньорен-Конвент істнував як інституція приватна, але з початком відкриття Ради Республіки Сеньорен-Конвент відпадає. Залишаються дві організації: тимчасовий Президіум, та Мандатна Комісія. Прошу вияснити цю справу. Я об'являю перерву на 10 хвилин.

В 9 год. 30 хвил. засідання знову продовжується.

п. Липа. Панове. Після наради фракцій програм нашого засідання трохи зміниться. Фракції бажають висловитись з приводу сього дня. Слово депутата п. Ковалевського:

п. Ковалевський. Панове депутати. Коли ми оглядаємось на перейдений шлях, шлях трьох років боротьби за визволення Української Держави, то ми мусимо підкреслити два основних моментів: перший момент це зріст ідеї української державности ххххххххххххххххххххххх хххх в середині держав. Другий момент - це зріст ідеї українсько-ї державности з зовні за кордоном. І те і друге є безперечно завойовання української демократії, я сказав би, завоювання української національної революції. Коли ми пригадаємо, Панове, перший момент боротьби за українську Державу, коли ми пригадаємо з яким невеликим апаратом виходив державний центр на тернистий шлях боротьби за визволення українського народу, ми побачимо, що навколо його була стіхія, не пробуджена навіть стіхія, що приймала гасла української державности постільки, поскільки воно було звязане з гаслом соціальної революції. Сама по собі ідея українського визволення, ідея, що характеризує певні психольогічні риси народніх мас, не була ще ним

засвоєна. Коли повернутися до цього самого моменту, то можна побачити, що була горстка, мала горстка безумців, яка виходила з неду малої по численности української ітелігенції, яка взяла національну ідею, за свою основу, яка написала її на своєму прапорі і йшла чесно на протязі трьох років. Ми, народні республіканці, не думаємо зараз підкресдювати темні моменти нашої боротьби, ми гадаємо навіть, що ті темні моменти повинні були бути, оскільки була боротьба за українську державу, бо це є певний процес, в якому виступают певні сили, в якому ці сили кристалізуються на ріжні політичні табори. Я можу з особливою приємністью підкреслити той факт, що українська інтелігенція на якіб табори не була поділена, вона ці іде проносила чесно і свято на протязі трьох останніх років. Правда ця інтелігенція розкололася по своїм ідеям на ріжні політичні табори і можна багато закинути останнім, що до їхнього метода будівництва, але ми не можемо закинути їм в основному, що вони все ж таки ідею національног визволення, в цілому, приймають і розумію На протязі трьох років боротьби за визволення України наші народні маси національно зросли; ті народні маси, які раніш тільки несвідомо підходили до гасла української державности, тільки шукали йог зараз ті народні маси приймають це гасло в певній мірі і пишуть його в історію України своєю кровью, утворенням тих повстань, які є зараз на Україні, які проходять широкою хвилею від Збруча до Білгороду. Це перше завойовання української національної революції перше завойовання українського народу, яке ми рахуємо своїм обовязком тут підкреслити.

/Входить до залі п. Головний Отаман - Симон Петлюра, в супровод п. Голови Ради Міністрів/.

Але, Панове, коли ми підійдемо до другого моменту, до зросту свідомости про Україну у західних народів, то ми можемо сказати, що там, де було порожне місце в свідомости європейських народів, де н само слово"Україна" зустрічалось з певним недовіррям, де негувалос саме поняття українського народу та боротьба його за свою державність,- Панове, можемо сказати, що зараз ці народи, які може до нас не прийняли в реальною допомогою, але які йдуть до нас сьогодня, бо ці народи рахуються з Україною, як такою, рахуються з нашими народ

17

німи масами. Ми підкреслюємо цей момент тому, що це колосальний факт факт в нашій державности, бо та Україна, що протягом кількох століть спала мертвим сном під опікою московських царів, яка загубила решту своїх законів, яка не мала права навіть на культурно національний розвиток,- стала для Держав Европи міжнароднім об'єктом визнання, чи хоч би й не визнання. Коли ми пригадаємо Берестейський договір / я хочу зазначити, що не належу до тої фракції, яка може йому щось закидати / я признаю, що цей договір спричинився до того, що цілий ряд Держав Европейських визнав Україну, що в тодішніх умовах життя, в яких перебували ми під час боротьби за визволення України, иншого шляху й виходу не було. Проте нас визнали не тільки центральні держави, які стояли на вершині свого торжества, але й цілий ряд держав, які повстали на терені бувшої російської імперії і також провадили боротьбу за своє визволення Вони зараз опинилися в кращому становищі: всі ці країни визнані Европою не тільки де-факто, але й де-юре. Ми представники сорокаміліонового народу який претендує на визнання по праву і вже давно завоював собі це право, може тільки вітати цей факт і висловити одне тільки глибоке переконання, що У.Н.Р. займе серед всіх цих народів не останнє, а перше місце. Не так давно був третій факт великого міжнароднього значіння і також великого значіння для майбутніх перспектив нашої державности, це факт визнання Польщею Української Народньої Республіки. Часи міняються, але факти залишаються. Ці факти визнання України нічим не можуть стертися зі сторінок Української історії. Я, як член партії н.-р., заявляю, що я певен в тому, що шляхи, які нас звели з Польщею, шляхи по яким стара ворожнеча цілком стерта, не зміняться й надалі. Ми гадаємо, що в дальнішому може бути час, коли ці два народи виступлять знову в обороні своеї вольности. Ми не можемо, констатуючи ці два величезні здобутки Української Держави, не зупинитись на тому, чиїми зусиллями все це здобуто. Ми повинні сказати, що ці величезні завойовання, які лягають в основу нашої майбутньої вольности здобуті зусиллями народу українського - селянства, робітництва та трудової інтелігенції. Може мені, як представнику партії буржуазно-демократичної і не личило промовляти ці слова, але це є той факт з яким ми повинні рахуватись. На жаль міщанство українське не виявило тої сили, яку воно повинно було виявити; але я можу

підкреслити, що ця друга буржуазія прийшла до того глибокого переконання, що поза державою українською не може бути для неї життя. З тим більшим правом зазначаємо, ми народні республіканці, ідеологі буржуазної демократії, розвиток нашого українського народу, які в недалекій час займе значне місце в будуванню української держави. Народ український, демократія та трудові маси його дійсно витратили кольосальні зусилля і принесли більше ніж могли принести: кров свою - своє зруйноване господарство; але ці зусилля були керовані тими, хто ще нині керує народом. Це є те, що називається державним центром. Ми повинні сказати, панове, що виступаємо тут, не як емігранти, а як правні заступники свого народу, з яким не загубили ми звязку, через те, що наш державний центр, на протязі трьох років зумів вести одну основну лінію. Вона полягає в тому, що не відхиляючись ні в право, ні в ліво, що не сходила з раз наміченого шляху боротьби і ця боротьба може припинитися тільки тоді, коли свобода українського народу буде цілком забезпечена. Мені в імени фракції н.-р., приємно констатувати то, що ми не розходимось з тим, що було сказано в вступному слові Голови Республіки. Я з тим більшою приємністью зазначаю і підкреслюю те, що у всіх виявлених, у всіх змаганнях, в основній лінії, яка провадилась державним центром є колесальні зусилля і витрати ума і серця нашого Голови Республіки, Головного Отамана Симона Васильовича Петлюри. Я скажу більш того, панове, коли б не було цієї лінії, цього глибокого переконання і віри в нарід, то ми сиділиб в тому нерозважливім положенню, в якому находяться російські представники в Парижі. Бо там, де основна лінія хитається, де весь час шукають методів і шляхів для боротьби за визволення своєї країни там не може бути ні провідної лінії, ні певного успіху. Цінними зусиллями пана Головного Отамана Симона Васильовича Петлюри на протязі трьох років за українську державу є те, що він лишився вірним гаслу Української Народньої Республіки, гаслу української демократії. Може ми, як представники буржуазної демократії, коли небудь в минулому не сходилися з ним в своїй провідній думці, в методах державного будівництва, але ми повинні підкреслити те, що в імени інтересів української демократії, конечного успіху в боротьбі за Українську Республіку і ради тих жертв, треба саме таку

лінію заступати Голові Республіки. На цьому грунті і в цій майбутній діяльности на користь українського народу, ми обіцяємо Голові Республіки, на грунті проголошеного ім вступного слова, найповніше співділання. Зазначаючи на прикінці своє відношення до Ради Республіки, ми гадаємо, що Р.Р. буде дійсно орган національний. Ми заступаємо ту думку, що зараз, коли ми перебуваємо поза межами своєї теріторії, треба берегти те, що ми маємо, цінити ту лінію, яку ми вибрали. Всі нові експерименти треба залишити до другого кращого моменту, коли ніщо не буде нам загрожувати, коли ми будемо на своїй територіі, коли ми станемо перед фактами минулого, коли треба буде будувати державу, тоді, розуміється, ми скажемо, що кожному треба свої методи державного будівництва. Але поза межами своєї теріторії ми повинні мати один аршин, одно мірило тільки тоді ми вийдемо з того трагичного становища, в якому опинилися. В Раді Республіки ми повинні виробити закони, перетворити вищі галузі державного життя - це наша основна думка; не для того ми боролися, не для того неслися жертви, щоб тепер перемивати брудну білизну. Ми гадаємо, що ті держави, перед якими схилялися сьогодня голови, вимагають в першу чергу більшого розуміння інтересів державности. Ми дивимось в майбутнє без важкого оптимізму але в нас нема й песімізму. Ми розуміємо, що при таких політичних економічних та соціяльних обставинах, як були на Україні більшого успіху не можна було досягнути. В тих умовах нашого життя, в яких Україна пробістнувала три роки революції, якої не знали ще народи в таких умовах иншого шляху не могло бути. Ми гадаємо, що ці обставини були і є ще на стільки тяжкі, що тільки загальними зусиллями ми можемо дочекатись реальних наслідків, але ми все таки не можемо вимагати того, чого ніхто не може виконати на підставі того світового процесу, на шляху якого ми стоїмо. Ми маємо право сказати, що зусилля всіх політичних груп од правих до лівих і всього українського громадянства, дадуть свої позитивні результати Все , що ми здобули, будемо берегти надалі, бо тепер не маємо потреб заніматися рахунками. Разом ми повинні йти бити ворога, а коли доб'ємо, тоді кожен дасть собі раду.

п. Липа. Від фракції с.-ф. слово має Феценко-Чопівський.

п. Феценко-Чопівський. Пане Головний Отамане. і панове Товариші

 20

члени Високої Ради Республіки. Фракція с.-р-ів в цей радісний для нас день відновлення консолідації національних сил України, доручила мені сказати де-кілька слів про ті почуття наші, з якими ми вступаємо в Раду Республіки. Отже прошу панів Товаришів пригадати коротку історію нашої державної самостійности і найвищий момент, якої був перший період Центральної Ради, той період, який ми з гордістю згадуємо, який був надзвичайно дивовижний для Европи своєю високою ступінню консолідації національних сил. В перший період нашого державного життя на Україні утворився зразок наших національних сил, правда, далі почалися всякі експеременти спроби ріжних теоритичних викладок, спроби демагогії, які з нашого погляду української інтелігенції не могли дати позитивних наслідків, бо гола дійсність, яка виникає з самого життя, ясно вказує негрунтовність і безпідставність цих спроб. Але ми мусимо підтвердити, що на протязі навіть цих експеріментів весь час високо стояв і розвивався прапор Української Держави. Які б ці спроби не були невдатні, але той жовто-блакитний прапор, на якому було написано Українська Держава був і віяв високо. Так доля заставляв нас, то виходити зі своїх рідних теренів, то повертатись. Отже три роки, можна сказати, майже з упадку момента нашої Центральної Ради, цей прапор тримав міцно гурток українських людей, може не на много більший як зібрались тут і поводирем цієї купки патріотів вірних ідеї самостійної України був Голова нашої Директорії, Пан Головний Отаман Симон Васильович Петлюра. Сьогодня ми тут на чужині знову відроджуємо нашу державність під знаком консолідації всіх національно свідомих сил. Прошу панів Товаришів вірити, що для нашої партії ця консолідація є символом нашої державности. Наша інтелігенція мужицька по плоті і крові, дивлючись на те, що робилось протягом останніх трьох років свідомо і певно несла критику цієї роботи. Ми були завше в тяжкий момент там, де утворювалась ідея державности і робили спробу самокритики. Тим більш нам радісно відмітити сьогодня сей новий факт консолідації, який стає на чолі сьогоднишньої і завтрішньої праці Ради Республіки. Тим більш певно кажемо ми, живе Україна і житиме, бо ми переходимо на певний грунт, тим більш нам приємно відмітити, що до цього повороту ми

прийшли разом з тим самим Головним Отаманом, Симоном Васильовичем Петлюрою. Дійсно, люде які приходять з того боку, з України,- кажуть, що там на широких наших степах, на ланах Української Держави ждуть жовто-блакітного прапора одночасно з Симоном Васильовичем Петлюрою; ждуть нас, той гурток, який тут за кордоном репрезентує нашу українську національну державність. Це раз підкреслюю це важний момент консолідації. Від Фракції Соціялістів-Федералістів я маю приємність заявити, що ми з почуттям дійсного патріотичного обовязку, з рідістю і задоволенням йдемо на цю роботу і покладаємо всі наші сили для того, щоб довести до реального здійснення ідеї Української Державности.

п. Лина. Від Фракції Соціял-демократів слово належить депутату п. Безпалко.

п. Безпалко. Панове. Ми гордо можемо сказати сьогодня, що наша фракція була одною з перших, яка кинула клич консолідації всіх громадських сил в повного невірря в широких кругах громадянства, яке опинилося в Польщі, повного хаоса, та повного розбиття громадянства, яке опинилось по за межами не лише України а і Польської теріторії далі на захід. Ми партія класової боротьби знали дуже добре й знаемо, що повної консолідації, так званих громадських сил не може бути в живому народньому организмі; чим вищо він розвинутий, тим більше в ньому осрбливих рис. Коло діференцілації консолідації бути не може; вона може бути лише штучно. Ми з певним заміром йшли до того штучного, бо ми опинилися не на свойму, а на чужому штучному грунті. Через те ми утворюємо консолідацію громадянських сил, що хочемо дійти до свого власного грунту, але тоді ця штучна консолідація розпадеться. Ця штучна консолідація мусить наступити, бо ми хочемо утворити державну почву, щоб суспільність розвивалась природно без натиску з чужих боків, чужої сторони, чужої нації, держави. Ми мусимо мати свій державний грунт, а до цього веде тільки одинокий шлях - однодумність в боротьбі за свою державу; в цій боротьбі мусимо / тим більше, що ми опинились по за межами нашої теріторії/ забути ті моменти, які нас ріжнять, будуть ріжнити, коли ми будемо на своїй теріторії, коли будемо будувати свою власну хату в себе на Україні. Ми , Соціял-демократи, вибрали цей центр для консолідації сил і вважаем, що консолідація може

бути лише біля цього центру. І прошу, панів, вибрали і вважаєм, ми ~~жиманкідадія~~ не тому , що на чолі того центра стоїть та чи инша особа, що на чолі стоїть те чи инше правительство. Ми вибрали цей центр і можемо відрікться від нього бо за тим центром проливалася і проливається ще й сьогодня народня кров. Хто виступає притив цього центру, той нехай не закриває свого обличча по фарисейські, най не оплакує Країну, най не оплакує всіх тих, що загинули за самостійність України; а є їх тисячі, є їх одиниці, які своєю моральною висотою безперечно перевищили кожного з нас. Кров, пролита за Україну, за державний центр, за самостійність України, не може бути даром пролита; і безперечно, це є святотатство, коли хто небудь оганьбує цю пролиту кровь. Ми до цього центру маємо дуже багато бажань. Я мушу сказати іменем нашої фракції, що змагання громадських кол не можуть перевести консолідації сил, коли не будемо мати надзвичайно великого напруження і великих моральних , так сказать би, жертв з боку тих, хто стоїть на чолі цього центра. Ми мусимо розбите наше громадянство переконати, що цей центр стоїть не тільки за єдність, за самостійність нашої України, але ми мусимо переконати наше громадянство ціле в тому, що провід спочиває в руках людей, які своїм поведенням абсолютно віддають одчот, віддають справедливість тому безперечно надзвичайно демократичному чуттю, яке появилось в цілій історії нашого народу, яке можна будо лише насильно приглушити, чуття тих людей, які не потерплять обмеження волі нашої демократії. Ми мусимо переконати громадянство, що демократична воля громадянства має респект у всіх колах цього центру; без цього будемо певні, консолідація сил нам не удасться, фарисейство обвинувачення нашого центру кинеться в тому, що він не робиться по суті, По думці широких кругів цей центр зробив великий промах, а цей промах це його не успіх; він не міг дати нашому громадянству успіху, тому він є нецінний: так судить той хто глибоко відноситься до наших громадських завдань. Коли б цей центр був у Київі, то ми побачили б, що ті, котрі гудять цей центр приходили б з поклоном, як делегація до цього центру. Коли ж цей центр не має успіху, то винні цьому об'єктивні обставини. Кожен з нас чи він військовий, чи цівільний, давав все, що він мав, що знав, щоби завоювати права для нашого народу. Неуспіх лежить в тім, що ми занад-

то багато гадди мали біля себе, яких ми виховали на своїй землі. Вона нас заїла та гадь. Ми не можемо звертати на наш центр такої уваги, яку вимагають ті панове, які йдуть про цього центру. Коли вони йдуть з дійсною критикою, то ми самі ту критику маємо і ніколи її не ховаємо. Я можу запевнити наше Правительство, що воно не раз почує критику з боку тих , що купчаться навколо цього центра. Прошу панів звернути увагу на одну рису:ми говоримо про консолідацію, але безперчно, що всім громадським колам України прийдеться з великим політичним розумом відбідовувати нашу державу. Коли ми прийшли в те щасливе положення, що скликані для відбудовання Держави, то ми сьогодня мусимо намітити ті шляхи, по яким ми будемо йти до цієї відбудови. І всяка фантазія, чи виходила вона з правого, чи з лівого боку, мусить бути шкідливою для відбудовання нашої Держави. Але, прошу панів, реальні змоги, хоча б вони йшли проти лівих, або проти правих змагань, не можуть бути відкинути з точки погляду реального політика, а мусять бути взяті під розвагу. Я в імені своєї фракції заявляю, що всі атаки, які б вони не були, проти дійсних здобутків соціялізму на Україні, всі ці атаки не сміють мати тут місця. Коли ви хочете дійсної консолідації сил. Вони будуть звернуті проти української соціялістичної партії і проти соціялістичних партій менкостий, проти всього робочого люду на Україні. Ми заявляємо, що соціял-демократи, хоч вони перші підняли пароль за обєднання , але й перші той пароль спустять, коли будуть бачити, що це загрожує реальним здобуткам соціялізму нашого народу на Україні. Я просив би наші буржуазні кола о більшу / нехай вони вибачать за вираз цей / мужність для відповідальности. Ми соціялісти дали вже доказ своєї мужности в теперішній історії нашої нації безперечно великий. Коли ми вважали, що якась річ мусить бути зроблена, то ми самі брались за неї й за відповідальність цього не боялись. Ми просимо буржуазні кола що коли вони беруться за яку небудь річ, і знають, що це треба зробити, то нехай не бояться наслідків. Я маю резолюцію нашої організації у Відні, яка була проголошена в газеті " Впоред ". Наші товариші сказали; що вони стоять в повній згоді з центральним комітетом У.С.Д.П. і вважають можливим участь в Раді Республіки, коли вона буде мати певні функції парляменту, та повний контроль над

владою Української Народньої Республіки; вона висловлювала ці думки тому, що не була в цім орієнтована. Я просив би, щоб і серед других партій була така ж однодумність, бо тільки тоді може бути проведена повна консолідація. Діло буде вирішено тоді, коли всі партії приймуть на себе відповідальність і будуть вести діло до закінчення, ніколи не зупиняючись на половині дороги / бо половинність може нас загубити /, бо тільки повна відповідальність без хитань і без страху може довести до певного успіху. Я гадаю, що консолідація сил наступила не тільки поверхово на час святочний, але щоб вона мала зрозуміння реальних вимог України, щоб вона змогла нас таким робом довести до кінцьового успіху, щоб довела нас на нашу рідні землю. В тім розумінню я від нашої фракції вітаю це об'єднання громадянства, вітаю нашу Верховну Владу Раду Республіки.

п. Липа. Від фракції Селянських Соціялістів слово забірає п. Савицький.

п. Савицький. Виступаючи від імени Селянської Соціялістичної партії я не буду зупинятись на діяльности своєї партії в Раді Республіки, це буде зроблено пізнійш, а зараз я виступаю, як повстанець, як селянин, котрий майже весь час працював з селянством на протязі 20 років своєї громадської праці. Але я зазначаю, що селянська соціялістична партія стоїть і базується на селянстві. Головна підвалина нашої держави є селянство і коли взяти все население нашої України, во 90 відсотків його буде селянство. Мені під час повстань, приходилось як раз в найтіснійшому контакті працювати з ~~селянством~~ тими головними чинниками нашої держави і приходилось помічати інаблюдати його псіхольогію, та відношення, до тих чи инших чинників, осіб. В перший час завзятої боротьби селянства з большовиками, коли селянство ще головним чином обстоювало свої власні інтереси, коли воно ще не ясно розуміло, що таке є самостійна держава, в той час було надзвичайно тяжко працювати окремим провідникам національної ідеї між цією селянською масою. Але вже тоді помічалось, що селянство ведучі боротьбу зі своїми ворогами, звертало увагу і на того провідника, який так чи инакше впливав на його уявлення, цією особою, яка помічалась в ті часи жорстокої боротьби, був як раз теперішній Голова

Нашої Держави. Селяне відірвані були від нашої реальної сили; вони не могли устояти і відступили вже в своїх думках, своїх бажаннях, намагались найскорше зобачити того провідника, котрому вони довіряли, що він визволить їх від чуженецького ярма; популярність цього провідника все більшає серед селянських мас. Коли ми згадаємо той період завзятої упертої боротьби з гетьманом, то побачимо, що достатечно було одного імени теперішнього Головки Держави, щоб підняти селянство, яке враз на протязі двох-трьох тижнів змело ворожу силу, зробило те, для чого воно було скликано. Коли ж ми придивимося наслідки до слідуючого періода боротьби за визволення українського народу до боротьби від большовиків, завзятої боротьби перед Київом, боротьби нерівних сил одного проти десяти як раз іменем того, кому він довіряв свої суто-демократичні права, поборював своїх 10 ворогів. Боротьба закінчується і знову завдяки обставинам відходить наша сила, але все те, що було зроблено не загинуло марно. Наступає третій період боротьби з черносотенними елементами з Деникіним, Врангілем і т.и. Фактично були розбиті Деникін, Врангель и е большовиками а нашими українськими селянами, для яких достаточно було імени Української Народньої Республіки, на чолі якої стояв Головний Отаман; достаточно було цього одного імени, як піднімались цілі повіти і вели уперту боротьбу з численними ворогами. Цей період ми знову зазначаємо боротьбу неравних сил. Ми знаємо як зустрічали Головного Отамана селяне, ми бачили як села виходили на зустріч і діди і діти малі, як слізьми зустрічали того, від якого чекали визволення від ярма який нищив вільність Українського народу. Я хочу цим підкреслити що як раз серед того головною підвалиною нашою, без якої неможлива Українська Держава серед українського селянства, найбільшу популярність має теперішній Голова нашої Держави. Отже селянська соціялістична партія, базуючись на 90% селянства і маючи на увазі популярність Голови Нашої Держави як раз буде стояти на цих основах, і буде проти всяких инших експериментів. Фактично Державу нашу відбудовув нам селянський нарід, наше село. Село до останнього часу було найбільш революційним, воно все взяло в свої руки і провід у села нікому не вирвати Село так само зберегло нам і державу бо коли з початку село би-

лось за власність своїх інтересів та пізніше повело рішучу боротьбу з окупантами за самостійність, за Українську Державність. Тепер коли взяти на увагу вимагання цієї головної основи нашого народу, та при повній консолідації сил, ми можемо як найскорше відбудувати нашу самостійну державу. В той мент, коли ми маємо можливість зібратись тут, в той самс мент наше селянство, находячись під багнетами ворожої величезної ворожої сили вже не кидає ідеї національної самостійности і посилає гонців за гонцями, розшукувати того, від якого сподіваються в решті решт визволення від всіх чужинців. Отже селянська соціалістична партія, базуючись на селянстві, вважає, що Українська самостійна Держава мусить бути тільки хлопською державою, Державою селянською: селянство є один з головних чинників без котрого ніяка справа не може розвиватись планомірно, Це хочу підкреслити те, що ворог добре знає значіння сили Голови Держави нашої, що він во всіх своїх наказах, розпорядженнях, відозвах та проклямаціях завжди підкреслює те, що одним з головних ворогів большовиків є Головний Отаман Петлюра тому, що його імя не можуть задушити багнетами на Україні. Отже це міркування що я провів, дасть нам успіх і в боротьбі, яка може в недалекий час потребує від кожного найбільшого напруження своїх сил. Від імени фракції вітаю Головного Отамана та шановних членів Ради Республіки з сьогоднішніми зборами, які в душі кожного є найголовнішим бажанням і вірю ці збори будуть тим центром, біля якого скупчаться всі сили інтелігенції і поведуть працю на користь нашого народу.

п. Липа. Від фракції Соціял-демократів поступила пропозіція припинити спис ораторів. Зараз слово дається депутату від фракції Залізничників пану Лукашевічу. Після цього спис ораторів припиняється.

п. Лукашевіч. Пане головний Отамане і Члени Високої Ради Республіки. Я дозволю собі в цей урочистий мент відкриття Ради Республіки сказати де кілька слів по дорученню фракції залізничників, яка представляє кольосальну трудову групу. Попередні оратори в блискучих своїх промовах торкались політичних ідей, а я, як представник трудової фракції, не буду торкатись цього, але тільки згадаю факти з недавнього минулого. Вам, панове, відомо, в

якому положенню находяться наші шляхі, з якими труднощами приходиться провадити залізничий рух, коли наші шляхи на половину зруйновані. Все ж таки в той час, коли ведеться боротьба, коли наше військо добуває волю українського народу і самостійність нашої держави, залізничники настільки щиро і міцно працювали, що я питаю, во імя чого все це робили. Залізничники виконували не тільки свої фахові обовязки, але йшли зі зброєю на фронт в ряди війська битись за Україну. Во імя чого вони все це робили. Розуміється, одна ідея визволення України воодушевляла їх. Вони робили героїчні подвиги: вони все таки той рух провадили, перевозили військо, продукти, амуніцію, робили з одного паровика три, з одного вагона десять. Це можна було робити, вкладаючи все своє життя, всі свої сили на користь транспортових справ, виручаючи цим в критичні моменти військо, яке пересовувалось. Це кажу, робилось во імя тої національної ідеї, яка зараз потроху крок за кроком починає здійснюватись. Сьогодня ми дожили до моменту, коли ми соєдинили всі свої сили, зібрались в одно зібрання і будемо провадити і надалі ідею незалежності українського народу. Всякі ідеі особливо ідея державного будівництва мусить мати центр духовний, яким вона являється і мусить мати центр матеріальний, реальний. Реальним центром являються ті люде, які проводять цю ідею в життя, які координують військо громадянство великі сили визволення українського народу; таким центром являеться Пан Головний Отаман Симон Васильович Петлюра, його особиста діяльність, особливо яскраво проходила перед залізничниками, які допомагали йому і бачили своїми очима, як Пан Головний Отаман їздив і в день і в ночі по фронту і вдохновляв своє військо. Ми не можемо не висловити теплої подяки Панові Головному Отаманові за те, що він на протязі кількох років несе тягар національної боротьби. Дозвольте, Панове висловити велике задоволення фракції залізничників тією промовою яку прочитав нам Пан Головний Отаман. В тій промові ми бачимо що він як раніш, так і тепер високо тримає ідею національного визволення, всі ті демократичні принціпи, на яких мусить бути відбудоване наше національне життя на Вкраїні. Цим дозвольте мені закінчити свою промову і ще раз подякувати Пану Головному Отаманові.

/Всі присутні вітають Пана Головного Отамана гучними оплесками/.

П. Шипа. Панове Члени Ради Республіки. Зараз хоче промовляти Пан Головний Отаман.

Промова Головного Отамана.

Я хотів до свого слова з яким я звернувся з початку при відкриттю Ради Республіки додати лише кілька слів. Момент, які ми переживаємо, як я собі розумію є надзвичайно оригінальний, надзвичайно відповідальний. Поскільки я розбіраюсь в міжнародніх відносинах з одного боку і в тому, що робиться в нас на Україні з другого для мене ясно одно, що швидко повинна наступити величезна зміна в нашому становищу - становищу нашого народу. Коли, скажемо, політичний діяч , або звичайний обивательнаш, прийде до нашого Міністра або до мене, сподіваючись, що ми більше знаємо, і спитав би що може бути нового для нашого народа, для України від Європи, я не сказав що він одержав би задовольняючу відповідь. І не тільки ми . . Моє переконання таке, що зараз ніхто в Європі, ні один відповідальний політичний діяч любої держави не скаже нам і нашим селянам, що буде через тиждень, що буде через місяць, через рік Бо зараз життя Європи остільки складне, остільки неясне, що Правительства, які стоять у влади нині лише живуть і правлять, не виходячи з інтересів тижня, місяця. Про те, що буде через рік в цілій Європі чи у всьому світі вони не думають і не можуть думати. Вони не знають, як до того приступити і де хто балакає про так звану інтервенцію східних земель: Росії та України. В цьому напрямку ідуть серьозні переговори. Ви чули з газет ріжні вісти, ріжні інформації в цій справі. Я вважаю, що становище подій неясне що завтрашній день принесе - ніхто не знає, і не скаже. Через те, панове, Вам, як Раді Республіки і всім нашим людям не тільки тим що спинились тут на чужому терені, але і там на Україні, треба бути готовим до несподіванки. Але які б не були несподіванки, ми повинні, як державний центр додержуватись одної лінії і ні в якім разі не відходити від тієї лінії, на якій ми стоїмо на протязі трьох років. Лише ця лінія народня - демократична/ може вивести нас з того становища, в якому ми зараз знаходимося через те що народ ставиться з пошаною і довір'ям до тих, хто не зраджує своєму

слову, хто чесно, не дивлячись на всякі тяжкі обставини, свое слово чесно, не дивлячись на всякі тяжкі обставини, свое слово додержує. Я прошу на хвилинку пригадати нашу державну молодість, дні весни нашого державного життя. Народ наш створив Центральну владу, створив свій парлямент - Центральну Раду. Центральна Рада викинула гасло: Українська Народня Республіка. І ці слова Центральна Рада в початку своєї роботи напоїла живим змістом, який казав всім відповідальним людям, кожному депутату своему, ні в право ні в ліво не вести. Коли ми мали неуспіх в нашій державній боротьбі, то між иншим через те, що відповідальні люде наші захитались: одні пішли направо, другі наліво. Той державний центр, який мусів керувати всім життям народнім, всією державою, опинився безсильний. У мене як у чоловіка, який працював з молодих років над справою визволення України при скликанню нашого першого парляменту, нашої першої влади Секретаріяту були свої життьові враження з безпосередніх зносин з селом. Для мене було ясно, що село може під впливом певних обставин зраджувати самому собі. Ми знаємо, що селяне на перших парах були супроти нашої влади не давали нам нікої допомоги. Село стояло в стороні і почало придивлятись до того процесу, до тих бойок, які вели найбільш активні, найбільш свідомі одиниці та групи нашого війська. Це становище села було результат перетворення впливів російщини, які відбилися на тому відношенню села до нашої" першої боротьби. Для мене ясно було і для тих, хто чесно і вільно ніс прапор У.Н.Р., що село одумається, прийде до переконання, що та лінія якою ми керувалися, є та сама, яку нам само село сказало провести в Центральній Раді; що село прийде до нас, буде підтримувати нас, виявить свое розуміння державної справи. Отже я хочу сказати, що поскільки поскільки наш державний центр з моєю скромною участью в ньому на протязі останніх років заслужив довіря народу - це для будівництва Держави є як не все - то найголовніше. І я це довіря пояснюю лише простими обставинами. Я гадаю, що просто це сталося через те, що ми не зраджували принятій нами раз програмі, і плану державного будівництва, в основу якого лягли інтереси демократії та інтереси Республіки. Я сказав уже, що едноличчя влади народ наш не допустить. Коли б допустити, що міжнародня інтервенція

може п[ривести] за собою на Ук[ра]їну нового чи старого гетьмана, бо есть чутки про/ те, що вцьому напрямку роблять де які не сталі та державно невиховані люде - всі ці надії є фантазія. Наше село може жити, може допомагати державній владі лише тоді, коли воно эможе контролювати владу, коли буде вірити своїй національній владі. Наше село, та наше населення буде тільки тоді вірити своїй владі, коли вона буде народня. Рада Республіки повинна мати на увазі, і закріпити своїм моральним авторитетом правільність тоге го шляху, тої лінії, якої досі ми трималися і сказати на цілий світ свобідно, голосно, що ті авантюрники, які замишляють над живим тілом нарoднім національним робити нові експеріменти, зустрінуть ту саму відповідь, яку зустріло вже панування одної людини на Україні. Рада Республіки повинна це ясно заявити, що ті люде, які приймають участь в цих комбінаціях, знали, що на ті гроші вони нічого не добудуть, і та енергія нічого їм не дасть, бо вона розібється об силу, яку уявляє наш народ або селяни які проставляють 87% всього населення - також об робітництво, об свідому інтелігенцію і об де які свідомі буржуазні кола, які з реального розчоту не будуть робити ставки на непевних політичних комбінціях.

Панове депутати. Не забувайте: ви взяли на себе великий тягар ви мусите оправдати те довіря, яке мають до вас всі ті наші мілійони мас, які певно через де кілька день будуть знати все, що тут робилось і говорилось, бо народня пошта часто швид ч радіо. Та от же, що ви будете тут робити ~~хвататихвидшехміхрадіо~~ буде знати вся Україна: Я висловлюю своє побажання, щоб ви, маючи на увазі не певність часу та швидкій хід подій, використали його для того, щоб ми прийшли на Україну з готовим апаратом і готовою програмою роботи, з готовими наслідками тих зусиль, які ми будемо виявляти тут. Коли ми прийдемо з цим багажом на Україну, то всі надії, які покладались на нас там, оправдаються. Ми тоді, разом з тою великою політичною підготовкою нашого народа на Україні, наших національних мас, які виросли вже в свідому національну силу, котра знає чого вона хоче, і, через що вона хоче, впевнимося в тому, що ті люде скажуть: ми не даремно вірили в цей центр він не обманув наших надій. Чи на чолі цього центру стоїть Петлю-

ра, чи хто інший, але треба щоб ідея, яку цей центр проводить в життя, була розкрита та наповнена реальним змістом і незбочувана Я зазначив в своЙому слові до Ради Республіки ту лінію, по якій мусить провадитися праця і ті конкретні питання нашого державного життя во всіх його галузях, коротко торкаючись роботи всіх Міністерств, що саме треба провести в першу чергу, щоб по повороті на Вкраїну життя державне направити як слід. Ми знаємо, що наші політичні діячі, наші відповідальні люде, урядовці уміють гарно промови казати. Коли ж він опиниться в становищі начальника міліції, або повітового комісара, то він не зможе скласти навіть звичайного протоколу, а про парлямент, про Міністерства селяне судять по одному урядовцю, який являється представником центрального органу на місці. Треба, щоб той державний досвід та державна політика, те уміння поводитись з Народом, чуйно до нього прислухатись на місці, які потрібні для будування державного життя - щоб все те, було тут приготовлено, щоб ми коли повернемось назад, дали на місці тим людям, яких там найдемо, утворення такого державного ладу, без якого державне життя неможливо. Я це говорю для того, щоб творча, законодавча робота Ради Республіки мала на увазі надзвичайно великі потреби тих кольосальних матеріялів, з якими ми повинні прийти на Україну, що ні один день, ні една година не пропала даремно, щоб ми не розмінялись на дрібниці, щоб ми завше мали на увазі ту велику ідею консолідації, яку визнають представники всіх фракцій. Коли наші більш ліві та праві партії найшли спільну мову, спільне розуміння то це утворилось в результаті великих жертв ради ідеї повернення на Україну та скликання суверенного парляменту, того що сам народ виберета покличе до роз'яснення всіх справ, який може притягне нас до суду або до контролю. Консолідація яку я щиро вітаю, якої завше бажав би, най не залишає нас поки не прийде більш правомочний орган. Коли я оглядаюсь на шлях, пройдений нами зо всім військом та народом, то я можу зазначити важний момент, якій всім нам дав певну моральну силу для ведення дальнійшої боротьби за наші державні інтереси. Мені, панове, не раз приходилось заглядати в очі смерти, не раз приходилось і бути при смерти людей, які вмирали за нашу ідею. І надзвичайно характерно, я бачив як вмираючий вояка, не дивлячись на страждання , все ж знаходив в собі

сили сказати простягаючи мені руки, останні слова з хрипом в залитих кров'ю грудях: " я вмираю, але вірю в те, що ідея наша, ідея Української самостійної Республіки переможе. " Це мені і кожному з нас давало моральні сили витримувати не легку історію нашої боротьби. Але в цій історії були такі моменти, коли треба було бути надзвичайно мужним та йти на самопониження власної самоповаги, на різні уступки, на різні компороміси, щоб цими жертвами окупити свою державність. Я ніколи не був максімалістом: історія утворення нових держав вчить нас тому, що маючи оден клаптик землі, будемо потім мати всю землю. Я дивлюсь на це так: нехай буде хоть одна волость, одно місто У.Н.Р. як самостійної держави то прийдуть такі обставини, що з цієї воловти і вся земля У.Н.Р. буде в наших руках. Через це я гадаю, що й надалі мусимо триматись тої самої лінії, бо народня енргія, національний ідеал раніш, чи пізнійш свого досягне. Цим я хочу скаузати, що в нашій історії за останні роки були моменти великих жертв. Ці жертви неохідні, може ще прийдеться їх робити, поки консолідація сил всього народу не дасть можливости втілити своїх ідеалів.

Я з початку свого слова до Вас підкреслив предчування чогось великого, що повинно статися. Представник селянської соціялістичної партії говорив про зміцнення його контакту який звязує нас з Україною. Але, панове, течія звідтіль до нас зустрічається з течією звідсіль туди на Україну. В цьому обміні ідей і організаційних зусиль, які швидким темпом поглибшується, я бачу символ ознаки великих подій, які швидко наступлять на Україні. Головне завдання Ради Республіки приспішити ход цих подій. Через це нам треба бути головим. Я хочузакінчити своє слово слідуючим: кожна година має важність, кожен день мусить бути використаний для продуктивної творчої роботи. Лише додержуючись цього, ми всі Рада Республіки, урядовий апарат, який теж мусить захопитися тою творчою роботою, що її будуть провадити тут, ми можемо оправдати не тільки довірря всієї України, але й оправдатися в тому, що ми дійсно/ розумієм мент і провадимо ту роботу, яку нам потрібно. Коли це буде, то й міжнародня політика повернеться до нас і прийде з допомогою в тій роботі, яку ми будемо провадити. Без нас східне питання вирішитися не може, це знають в Европі. І ви мусите дока-

зати, що це є факт, що той хто/хто-будь/ обминати це велике питання без нас той загине. Дозвольте побажати щиро і сердечне успіху в цій відповідальній праці.

/ На всіх скамях гучні оплески, лунає "слава " всі депутати встають /.

Головний Отаман виходить / перерва /.

п. Липа. Объявляю, що засідання продовжується. Слово до порядку п. Мошинського.

п. Мошинський. Коли обговорювалось питання про призначення слідуючого засідання, то було принято на увагу те, що засідання може бути призначене тоді, коли принаймні половина мандатів буде перевірена мандатною комісією. Стаття 6 по закону п о Раду Республіки каже, що перевірка мандатів провадиться по наказу Ради Республіки Мандатною Комісією, яка обірається з членів Рада Республіки. Значить Мандатна Комісія буде провадити перевірку мандатів і на основі цього самого наказу. Треба вибрати маленьку комісію, яка б злодила наказ для Мандатної Комісії і представила його членам Ради. Це мені стало ясно як члену Мандатної Комісії.

п. Феденко. Я ставлю загальне внесення, щоб Рада Республіки ухвалила покликати до життя сеньорен-конвент в тим щоб кожна фракція прислала по одному члену; а сеньорен-конвент разом з президіумом виробить наказ для Мандатної Комісії.

п. Липа. Хто проти цього. Пропозіція одноголосно приймається. Сеньорен-Конвент утворюється.

п. Ковалевський. Панове. Щоб не гаяти часу і з огляду на те, що сеньорен-конвент, покликаний до життя є цілком правний орган Ради Республіки, я, приєднуючись до пропозіції с.-д. пропоную такий вихід: власне кажучи цей самий наказ є основний принціп для Мандатної Комісії, без якого вона не може робити перевірку мандатів, а для цього передає цю справу в сеньорен-конвент, який дає загальні дерективи для роботи Мандатної Комісії. Бо скликаючи ще раз Раду Республіки, покі не ухвалені наші мандати ми можемо поставити себе в скрутне становище.

п. Липа. Справу з наказом Мандатної Комісії передати в сеньорен конвент, який буде розбирати цю справу. Пропозіція приймається.

п. Кошинський. Коли справа буде передана в сеньорен-конвент то все ж таки не можна прийняти пропозіцію п. Ковалевського, що Мандатна Комісія може провадити свою роботу бо це буде протизаконно. Лише на підставі проектів, які дасть нам сеньорен-конвент і тільки тоді, коли вони будуть ухвалені Радою Республіки, ми зможемо провадити свою працю.

п. Липа. Тепер на порядку денному справа про слідуючі збори. Це вирішить сеньорен-конвент разом з президіумом. Проти нема. Справи сьогоднявшнього дня вичерпані. Дозвольте члени Ради сьогоднявшне засідання обявити закритим.

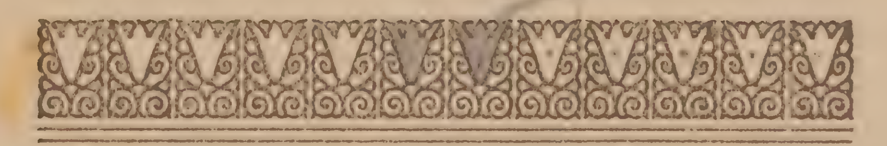
Засідання закривається в 12 годин ночі.

Голова Іван Липа.

Секретарь Сапіга

З орігіналом згідно

~~Начальник Канцелярії~~

За два роки.

(1918-1919.)

Відчит Центрального Комітета Української Народньої Республіканської партії.

Видання Ц. К. У. Н. Р. П.

1920.

В обставинах, в яких відбувається боротьба за українську державність, — два роки для всякої політичної ґрупи мусять бути вічністю. Державна катастрофа спричиняється й до катастрофи партійної. Руйнуються місцеві орґанізації, губиться звязок між ними й центром, при чому останній позбавляється всякої можливости схороняти ближчий контакт з тими чи иншими колами населення. Тим більше тяжкими мусять бути ці роки для нашої партії, яка фактично виступила на кон державного життя в період Директорії, коли намічалися вже всі ознаки майбутньої катастрофи. Але, поскільки партія відразу висунула антиреволюційні гасла, поскільки вона одразу твердо станула на ґрунт державности, одкидаючи соціялістичні експерименти, — вона повинна була з перших своїх кроків зустріти певний опір з боку правлячих ґруп, вступити з ними до боротьби й навіть винести на собі урядовий террор. Здавалося, виступ молодої партії на тлі політичного життя був заздалегідь засуджений на неповодження. В атмосфері несприятливих військових подій й тиску з боку соціялістичних ґруп вона мусіла б вмерти такою-ж смертю, як багацько инших політичних формовань, які орґанізувалися до й після повстання Директорії. Так би й було, коли б за льозунґами партії не стояло саме життя, колиб вона ці льозунґи не обороняла з твердістю й переконаністю.

Сталося инше. Партія не тільки не роспорошилася, а ще й зросла, зміцнилася й завоювала собі право на почесне місце в державности. Вона має велику кількість своїх прихильників і в складі центральних установ, і на місцях; і тішиться великим признанням в певних колах українського населення по селах і по містах. Без перебільшення треба сказати, що вона стала найсильнійшою партією поміж наших демократичних ґруп. Її нині можна вже спокійно оглянути перейдений шлях, зафіксувавши всі його поодинокі етапи. Цей огляд повинен зясувати багацько ще невідомого не тільки членам Народньої Республіканської партії, а й усій українській громадськости —

і тим колам, які нападали на партію, як і тим, що її підтримували. Сінтез — то є найліпша одповідь.

Як повстала партія?

„Народня Республіканська партія — пише К. Вротновський-Сивошапка („Вістник У. Н. Р., № 7, 1919 р.) заклалася початку січня 1918 року, підчас першого наступу большевиків на Київ. Правда, ще й раніш помірковані кола українського громадянства, котрі тоді, побільшости, стояли поза партіями, пересвідчившись на російській соціяльній революції бачучи ту руїну, яку несло з собою „забіраніє влево“ почали ртуватися, щоб мати якийсь осередок, котрий міг би дати ртію не фантастичної, а реальної політики. Політика Центральної Ради й її кабінету, що крок за кроком йшла за російським большевизмом, з одного боку і поширювала большевизм на Україні, з другого боку — прискорила орґанізацію інтеліґентного пролетаріяту і дрібнобуржуазного лянства. Майже під грім большевицьких гармат, що оточили ді Київ, партія розпочала свою роботу. Дуже часті зміни літичної сітуації, ненормальність і анархичність, що вони риносили, напружена праця так членів Центрального Комітету, так і шерегових членів партії по ріжних урядових становах, а головне — неґативне відношення до політики — ді Центральної Ради, а потім гетьмана — все це не давало моги більш широко розвинути свою діяльність і виступити політичну арену“.

Тільки новий переворот з його соціяльними устроями, кі загрожували новою анархією, які ставили на карту всю айбутність країни, переконали керманичів партії в тому, що чи инші форми нашої державности; як і питання самого ржавного єстнування України, можуть повстати в процесі тільки зовнішньої боротьби, а й боротьбі внутрішньої, стичности протилежних політичних і клясових інтересів. Інреси майбутнього вимагали активної участи партії політичному життю країни, не дивлячись ні на які обставини.

20. грудня 1918 року відбувається в Київі перша Конференція Народньої Республіканської Партії, котра затвердила рограм партії (видруковано окремою брошурою) й обібрала стійний Центральний Комітет.

Центральний Комітет партії й місцеві філії.

В склад Центрального Комітету входять слідуючі особи: академик В. Буйницький, докт. Вротновський-Сивошапка, інженір В. Галушка, адвокат А. Гриневич, полк. І. Золотницький, публіц. Алекс. Ковалевський, літер. В. Королів-Старий, педаг. Дм. Курило, адвок. П. Маліновський, проф. Коваль-Медзвіцький, техник М. Мірошниченко, інженір П. Пилипчук, економіст І. Сапіга, економіст В. Фльоринський, агроном Ф. Хижняк. Шістьнадцятого члена Центрального Комітету, директора видавництва „Час", п. Петрушевського, розстріляно минулого року большевиками. Головою Центрального Комітету є п. Алекс. Ковалевський. Заступниками — К. Вротновський, П. Пилипчук і І. Сапіга. Секретарем — п. Ф. Хижняк. Скарбником — проф. М. Медзвіцький.

Партія має найбільш всього філій на Правобережній Україні: Винниці, Камянці-Подільському, Летичеві, Луцькому, Могилеві, Новій-Ушиці, Одесі, Проскурові, Рівному, Умані, Херсоні. Зрозуміло, що ці Філії оджимляють свою діяльність лише з приходом нашої влади. Причому, потрібно підкреслити, що деякі філії розвивали енергійну діяльність. Напр., Рівенська філія провела до Місцевого трудового конгресу 27 членів Народньої Республіканської партії, в той час, як в день одкриття зїзду ес-ери нараховували лише трьох чи чотирьох своїх представників.

Правительство п. В. Чеховського.

Правительство п. В. Чеховського, якє балянсувало між большевиками й французами — в зовнішній політиці й між радянством і парляментаризмом — в внутрішній, зрозуміла річ, не могло користуватися прихильністю партії. Така політика мусіла привести до тяжких наслідків. В цілях найкращого використання всіх сил країни для оборони необхідно було внести значну модифікацію що до складу Правительства. Підводячи підсумки роботи останнього, наша партія й партія соціялістів-федералістів в спільному меморандумі від 9 лютого 1919 року зазначають слідуюче: „мало рахуючись з обєктивними умовами світового господарства, відкидаючи характером своїх політичних і соціяльних реформ активну піддержу державних елементів в зміцненні народнього господарства, уряд не в стані був нічого зробити ні для задоволення соціальних

потреб народніх мас, ні для піднесення народнього добробуту краю". („Укр. Ставка", № 48, 1919 р.) „Для Директорії й її Правительства — говориться в резолюції нашого Центр. Коміт. від 8/II 1919 р., одчинявся широкий шлях державної творчої роботи, що мусів зміцнити й поглибити здобутки українського народу. Попередній державний досвід мусів свідчити що те, що доба соціяльних експериментів, яка два рази доводила українську державу до стану катастрофи, минула остаточно і що на цих експериментах жадним способом не можна будувати державної політики. Але Верховна влада й її уряд знову почали переводити стару політику, не рахуючись цілковито з попереднім ходом державного життя на Україні. Ця політика не могла спричинитися до заспокоєння населення й до заведення ладу й порядку в українській державі; противно, вона викликала анархію, що створила надзвичайно сприятливий ґрунт для переможеного походу совітської армії на Україну"...

Правительство п. С. Остапенка.

З огляду на потребу ведення ґрунтовних переговорів з Одесою, що вимагало й відповідної до цього політики, а також в звязку з вимогами демократних партій — правительство п. В. Чеховського підалося до димісії. Формування нового Правительства було доручено п. С. Остапенкові, який запропонував опозиції — народнім республіканцям, ес-ерам самостійникам — назвати своїх кандидатів на ті чи инші міністерські пости, при чому підкреслив, що він залишає за собою вільну руку в виборі міністрів і що, взагалі, нове правительство має бути діловим, а не коаліційним. На спільному засіданню п. С. Остапенка й представників трьох вищезгаданих партій були обмірковані окремі кандидатури. При чому, ще до затвердження нового правительства цими партіями був вироблений меморандум до французького командування в справі його вимог, який і було надіслано до Одеси. Проте, соціялістичні партії стали вважати новий кабінет п. С. Остапенка за кабінет коаліційний, складений з делегатів трьох демократичних груп, а на ці групи покладали одповідальність за його політику. В цілях скасування непорозуміння виддіал Головного Комітету Української партії соціялістів-федералістів і Центральний Комітет Народньої Республіканської партії видали спільний комунікат такого змісту: „В кінці січня 1919 року

Рада Народніх Міністрів на чолі з В. Чеховським подалася в одставку, яка й була прийнята Директорією, а формування нового складу кабінету по діловому прінціпу було доручено п. С. Остапенкові. Українська Партія Соціялістів Федералістів і Народня Республіканська партія виступили з меморандумом, який був доведений в свій час до відома Директорії. Коли остаточно виявилося, що українські партії Соціялістів-Революціонерів і Соціял-Демократів рішили одійти від активної діяльности в правительстві, то п. Остапенко розпочав переговори з другими партіями, між иншим, що підписали меморандум, при чому нами були названі ділові кандидатури на міністерські пости. Жадних вимог ні в питанні кількости наших кандидатів в кабінеті, ні в справі поділу портфелів ми не ставили, і в склад Кабінету Міністрів, що налічує 7 членів по запрошенню п. Остапенка увійшли тільки три особи з числа названих нами кандидатів (Мацієвич, Чопівський, Архипенко), а в Раду Народніх Міністрів, яка складається з 18 осіб, ще три (Мацькович, Корчинський, Мильничук). Решта портфелів була віддана иншим особам. Отже ні урядом Соц.-федералістів, ні „урядом буржуазної демократії", як його чомусь тепер називають, ні урядом бльоковим в змислі спільного порозуміння кількох партій, його вважати ніяким чином не можна („Укр. Ставка" Nr. 55, 1919 р.)

Правительство п. Остапенка з самого початку свойого істнування знайшлося в дуже тяжкому положенню. З одного боку, головне його задання — осягнення згоди з Антантою зустрічало великі трудноші, бо французьке командування в Одесі провадило політику на власну руку або вірніще авантуру; з другого — соціалістичні партії, які обіцяли станути в пасивну опозіцію, слова свойого не дотримали, виступили активно проти Правительства, висовуючи прінціп раддепії на Україні, перерви переговорів з французами й замирення з большевиками. Не пройшло й місяця, як п. Остапенко змушений був податися на димісію. Прохання про одставку було подано о 20 год. 14 березня 1919 року, підчас міжпартійної наради з участю Директорії, присвяченої обговоренню біжучого менту. Соціялісти-революціонери й соціал-демократи повели ґенеральний наступ на політику кабінету, домагаючись рішучої її зміни. Їм одновідав п. Акекс. Ковалевський, зясовуючи позіцію Народніх Республіканців що до порушених ними прінціпів.

Промова п. Алекс. Ковалевського.

„Попередні промовці підкреслювали необхідність перерви переговорів з Антантою, причому аргументувалася ця необхідність даними з справоздання отамана Грекова. Але отаман Греков зазначав не тільки безсилість французького командування, а ще й другі менти, й найголовнійшим з них я вважаю можливість заключення угоди. В той час, як ми провадимо ці дебати, правдоподібно, що угода вже підписана й що обидві сторони вживають відповідних засобів для її реалізації. Ми, Народні Республіканці, заявляємо категорично, що стоїмо на ґрунті продовження переговорів з Антантою. Ми констатуємо, що за нинішні обставини власними силами нам дуже тяжко, майже не можливо, побороти большевицьку стихію. Треба якогось опертя, якоїсь иншої сили й що силу ми бачимо в Антанті, яка зараз зацікавлена також в боротьбі з большевиками. Тут в яскравих фарбах малювалася безсилість Антанти; тут зазначалося, що її було розбито в Миколаєві й Херсоні; що її війська не підуть більше воювати; що це, взагалі, ненадійний спільник. Після мене, зроблено велику помилку: французьке командування в Одесі це ще не Франція, а Франція це ще не Антанта.

А ми говоримо про Францію, про Антанту. Розуміється, провадячи переговори з французьким командуванням, не можна поступатися всім. І ви чули, що той пункт, який був одіозним за часи нашого пробування в Виниці — зміна складу Директорії — не є вже таким, і французьке командування більше його не обстоює. Ми ще раз підкреслюємо, що на порушення суверенности нашого народу в жадний спосіб не підемо. Ця суверенність повинна бути забезпечена в акті угоди.

Не можу обминути тих заходів, що робилися по адресі Правительства. Тут казали: уряд мав час і можливість скласти угоду й поскільки він не прийшов і досі до згоди — треба всякі балачки з Антантою припинити, й взагалі, рішучо змінити урядову внутрішню й зовнішню політику. Дозвольте вам сказати, що нинішній уряд поставлений був в неможливі умови. Переговори з французьким командуванням, які розпочало Ваше Правительство в Одесі, кабінет п. Остапенка прийняв, як факт. Він їх лише продовжвав. Проте, не встигли ес-ери й ес-деки одійти від влади, як стали в стан опозиції до своєї ж політики й-треба думати — тільки

через те, що їхніх представників немає в складі нинішнього Правительства. Далі... Ви обіцяли невтральне відношення до нового кабінету. Чи дотримали ви слова? Не пройшло й двох тижнів, як в ваших органах — „Робітничій газеті“ (ч. 459) й „Трудовій республіці“ (ч. 14) — видруковані були передові статті, де говорилося, що минуло ц і л и х десять днів, термін надто довгий, щоб далі чекати, а угоди з французами не підписано. Мовляв, бережіться! Хиба це не виглядало на знущання? Але разом з цим воно було: „йду на Ви“. Роспочалася залаштункова гра й я мушу сказати одверто — гра негідна, бо в той час, як кабінет провадив одну політику, в високих сферах Директорії за вашою участю провадилася друга політика. Вам це відомо...

Перейду до другого. Ви кажете: необхідно покінчити з Антантою й роспочати переговори з большевиками. Ви читали тут листи, що малювали становище Заходу. Франція напередодні соціальної революції, Німеччина захоплена спартаківцями, в Італії великий революційний рух. „Земля горить“ — висловився ваш дописувач. Скажу вам, що н а ш і факти говорять про щось протилежне. Не стану, однак, вас переконувати. Але ви подавали й инші відомости: до Анатомичного театру що-дня привозять триста трупів українців; найбільш популярним кличем стало: „до тину!“, настільки популярним, що діти граються в це „до тину“... Українське слово переслідується; панує террор, що паралізує роботу навіть українських незалежників, яких ваш дописувач влучно характеризує, як „ослів“; населення стогне під утисками. Ось малюнок большевицького раю, як ви самі його малюєте; ось ті, до кого ви пропонуєте звернутися з протягненою рукою.

Большевики досі перемогли. Про це не забувайте. Й ви хочете звернутися до переможця, аби він підписав ваші умови, умови переможеного. Які для цього підстави? Звідки у вас взялася така упевненість що до большевицької доброї волі? Переможець зробить ще кілька зусиль, знищить вас, а ваші нерозважливі епігони поховаються по кутках і забудуть про високі ідеали української державности, Ви кажете про повстання. Доля повстанців однакова — розбиття. До того-ж, смішно на повстанцях і повстаннях будувати державність.

Ще один факт. Ви кажете: „Ми припиняємо війну й почнемо переговори. Коли большевики не приймуть наших умов — боротьба продовжується далі“. Ми всі чули пові-

домлення наказного отамана про настрій військ ґрупи отамана Яніва: засяло сонце, зазеленіло поле й всіх козаків потягнуло до дому. Чи певні ви в тому, що вони чекатимуть на укінчення ваших переговорів з большевиками й що продовжуватимуть надалі з ними боротьбу? Візьмемо инші фронти. Ви знаєте, яких зусиль коштує для штабу дієвої армії піддтримувати такий-сякий лад в військах і тримати їх на фронті. Досі малювали большевиків в певних фарбах, і може завдяки цьому козаки й не розбігалися. Ми сьогодня чули заяву голови інформаційного бюра армії, п. Григорєва, що в кожному числі „Укр. Ставки", як і у всіх відозвах, уміщуються заклики боротися до кінця, бо большевики — це закляті вороги української незалежности. Уявім собі, що „Ставка" з завтрашнього дня почне пропаґувати ідею замирення. Що повстане в душі неосвіченого, темного козака, який не в курсі вашої політичної гри, її не знає й не розуміє? Він прийде до його переконання, що большевики зовсім не є ті злодії, про яких їм раніш писав п. Григорєв, бо останній нині твердить про щось протилежне, а коли й злодії, то такі, яких ні п. Григорєв, ні він, звичайний козак, побороти не в силах. Висновок буде простий, але дуже для вас небезпечний.

Ваша політика — шлях до державної катастрофи, а ми народні республіканці, до неї приложити рук не можемо".

Переворот Комітету Охорони Республіки.

Димісія Правительства п. Остапенка не була прийнята, але ес-ери й ес-деки не залишали своєї боротьби за владу. Можливість близької кризи кабінету не виключалася. В звязку з тим, а також пропозіцією Центрального Комітету соціяльних демократів про вступ представників нашої партії до нового коаліційного Правительства, Центральний Комітет нашої партії на засіданні 15 вересня одноголосно ухвалив: „позаяк основою майбутньої діяльности коаліційного кабінету вважається необхідність перерви переговорів з Антантою й розпочаття балачок з большевицьким правительством, що ґрунтовно суперечить позиції Центрального Комітету Української Народньої Республіканської партії, яка зазначена в його резолюціях від 8 лютого, 3 й 12 березня, а також висловлена в промові п. А. Ковалевського від 14 березня 1919 року на спільній нараді Директорії й представників українських політичних

партій, — жадної участи в такому коаліційному кабінеті не приймати."

Спроби соціальних демократів організувати коаліційне правительство розбилися. Лишався для них один шлях — перевороту, й вони на нього ступили. Користуючись з того, що центральні установи перебували в Камянці, без міністрів, які сиділи в Гусятині, Центральні Комітети ес-ерів і ес-деків в ніч на 22. березня сформували Комітет Охорони Республіки (В. Чеховський, І. Ткаченко, Романченко, Арк. Степаненко, Ів. Лизанівський й инші). 22 березня він захопив до своїх рук владу в Камянці й випустив відозву, де зазначався такий програм: 1) охорона порядку й спокою; 2) розпорядження ріжним установам; 3) переговори з Директорією про негайне припинення переговорів з французьким командуванням в Одесі і розпочаття переговорів з радянським правительством України (себто п. Раковським). Переворот було ліквідовано, але для Центрального Комітету було ясно, що кабінет п. Остапенка не може залишитися у влади. Урядовий центр було розпорошено, міністри розїхалися, переговори в Одесі остаточно були скомпромітовані. В той час ми не знали ще, скільки шарлатанства було виявлено підчас переговорів (особливо з українського боку); нас запевняли, що все стоїть на доброму ґрунті й тому ми гадали, що негайна зміна правительства в той мент, коли переговори наближалися до кінця, коли ці переговори переводив п. Остапенко, як Голова Ради Міністрів, з п. Мацієвич, як Міністр Закордонних Справ — неможлива. Це ставило б в тяжке положення нашу делегацію в Одесі, утрудниловлоб дальнійші переговори й компромітувало би Верховну владу Української Народньої Республіки. (Наша резолюція від 29 березня 1919 року).

Державна нарада 5 квітня 1919 року.

На початку квітня місяця рештки кабінету на чолі з п. Є. Архипенко приїхали до Рівного, як і всі центральні установи. Від делегації з Одеси не приходило ніяких вістей, 5 квітня Головний Отаман С. В. Петлюра скликає Державну Нараду, в якій прийняли участь всі члени Директорії, міністри, члени трудового конґресу й представники всіх політичних партій. Було поставлено питання: що ж робити далі? В імени опозиції промовляв Аркадій Степаненко, котрий заявив, що кабінет п. Остапенка мусить податися до димісії, що влада повинна пе-

рейти виключно до рук українських соціалістичних партій, що необхідно негайно припинити переговори з Антантою і розпочати балачки з большевиками, що Директорія має проголосити замирення на всіх фронтах et cetera. Головний Отаман обстоював концепцію коаліційного кабінету, а демократичні партії, в тому числі й наша, тимчасове переформовання правительства до повернення з Одеси нашої делеґації. Переговори поміж партіями не дали позитивних наслідків і 9 квітня було сформовано кабінет п. Б. Мартоса.

Бльок демократичних партій.

Стоючи перед перспективою нових експерементів з боку соціалістичних партій, демократичні ґрупи — Народня Республіканська партія, партія Самостійників-Соціялістів і партія Соціалістів Федералістів прийшли до того висновку, що необхідно поміж себе тримати тісний контакт і взагалі, виробивши конкретну проґраму, впливати на Директорію в змислі ведення послідовної боротьби за українську державність. Перша нарада представників вищезгаданих партій відбулася 17 квітня 1919 року. На ній робив доклад І. А. Чопівський про біжучий мент. 19 квітня відбулося друге засідання наради, на якому було ухвалено створити тимчасовий бльок демократичних партій. Основні підвалини бльоку мали бути: 1) констітуція, 2) Негайне розпочаття підготовних робот до виборів в парлямент; 3) Скасування кабінету Міністрів і відновлення Ради Народніх Міністрів; 4) Повалення диктатури ес-ерів і ес-деків; 5) війна з большевиками до того часу, як вони запрохають мира; 6) Створення Ради Міністрів на ґрунті об'єднання всіх партій, опріче осіб скомпромітованих...

Ухвалена була рівно-ж орґанізація тіснійшого — по одному представнику від партії й ширшого комітету — по три представники від партії. До тіснійшого комітету від нашої партії входив п. Є. Архипенко; до ширшого — пп. Є. Архипенко, Ал. Ковалевський й Дм. Курило. Від соціял-фед. — Гаєвський, Синявський, Холодний і від самостійників — пп. Алекс. Макаренко й Д. Симонів.

22 квітня обмірковулася справа видання маніфесту до селян в земельній справі. Докладчиком був п. Є. Архипенко.

25 квітня обмірковується текст комунікату бльоку демократичних партій в справі орґанізації кабінету Мартоса.

27 квітня було надіслано телеграму до С. В. Петлюри в справі зачинення газет „Українська Справа“ й „Українське діло“. Текст її слідуючий: „Роспорядженням нового уряду закрито дві газети „Українська Справа“ й „Українське діло“, які давали змогу висловлювати свої погляди тим українським партіям і політичним групам, які зараз не стоять у влади. Запечатано типографію названих газет, маються відомости, що дано ордери на арешт редакторів. Наказом команданта м. Рівного заведено не тільки попередню виробку дозволу, а й нечувану за часи царізму вимогу вказати напрямок видання. При такій політиці нового уряду говорити про коаліцію всіх українських сил не доводиться, а тільки про диктатуру двох партій: соціалістів-демократів і соціалістів-революціонерів. Коли роспорядження що до газети „Українське діло“ не буде негайно скасовано, ми зостанемося при переконанні, що новий уряд свідомого не хоче консолідації всіх українських сил, сприяючи їх розєднанню“. На це надійшла відповідь від сотника Бутенко, який з доручення Головного Отамана піддав критиці позіцію бльоку демократичних партій що до Правительства п. Б. Мартоса, зазначив, що це Правительство „чесно й совісно взялося за організацію нашої демократичної Держави і активну боротьбу проти її ворогів“, підкреслив, „нечувану в історії парляментарних країн позіцію власної ізоляції й загрозив, що „боротьба в усіма елементами, які заважають в цій роботі (себто роботі кабінету Мартоса) буде провадитися неуклінно й послідовно. („Дзвін“, Nr. 8, 1919 р.)

28 квітня бльок демократичних партій обмірковував в присутности п. Д-ра Льонгіна Цегельського питання про поширення своєї діяльности й на територію Галичини в змислі притягнення до свойого складу Народньої Трудової партії.

В цілях тіснійшого порозуміння з демократичними групами Галичини, бльок обібрав делегацію в складі пп. Алекс. Ковалевського й Дм. Симоніва, яка мала в цій справі негайно виїхати до Галичини.

Делегація нікуди не поїхала, бо на другий день Рівне було захоплене повстанцями от. Оскілко. 28 квітня треба рахувати фактично останнім днем в короткому істнуванні бльоку. Що-правда, 2 травня ще відбулася нарада представників Народньої Республіканської Партії й партії соціялістів-федералістів, на якому ес-ефи інформували про переворот

Оскілька, ролю в ньому тих чи инших осіб, нарешті, ліквідацію цього перевороту, але то вже була нарада двох партій, а не бльоку. Проте, цей бльок штовхнув політичну думку в напрямі обєднання, підкреслив можливість спільної мови поміж поодинокими спорідненими політичними групами й підготовив ґрунт для їхнього дальшого сконсолідування...

Правительство п. Б. Мартоса.

10 квітня 1919 року Центральний Комітет обговорює нову сітуацію й виносить слідуючу резолюцію: „приймаючи під увагу, що декляраця бльоку партій соціалістів-революціонерів і соціяльних демократів, виголошена на Державній Нараді 4 квітня, як основа діяльности нового кабінету Міністрів в цілком відмінною від завдань Української Народньої Республіканської партії, зазначених в меморандумі партії від 9 лютого с. р., що формування Кабінету провадилося з великим порушенням державноправних норм, ухвалених нашими законами і державною традицією, — Центральний Комітет Народньої Республіканської партії ухвалює не брати участи в складі нового Кабінету, а до вияснення його державної політики — забороняє своїм членам посідати пости так керуючих міністерств, як і Товаришів Міністрів".

12 квітня нове Правительство випускає свою декляраціо, в якій, між иншим, вже немає того, що було, напр., в відозві Комітету Охорони республіки. Є тут і переговори з Антантою, й боротьби з большевиками, й демократичний програм, й піднесення промисловости. Це свідчило лише про одне — лівим групам не ходило о иншу мету, ніби ставило хоч би й правительство п. Остапенка. Вони боролися тільки за владу. „Ми читали відозви Комітету Охорони Республіки — пише ч. 1. „Української Справи", котра видавалася за найбільшою нашою участю, — де зазначалося, що большевикам необхідно простягнути руку. Ми чули на державній нараді, що потрібно оповістити замирення на всіх фронтах, порвати всякі переговори з Антантою, повести балачки з п. Раковським. Це заявляли ті самі люде, які зараз опублікували декларацію цілком протилежного характеру. На протязі лише кількох днів вони змінили свої погляди. Чи зроблено це щиро? Де ґарантія цього? І ось ця подвійна гра наших лівих викликає побоювання за долю української демократії, якій до-

водиться бути ще раз обектом несподіваних експериментів".

Газету було зачинено, як і слідуючу („Українське діло"), що її заступала. Атмосфера політична ставала напруженою, бо містом почали кружляти різні чутки про переворот і тому соціялісти-федералісти взяли на себе ініціятиву скликання міжпартійної наради. На цій нараді що відбулася 23 травня 1919 р., ми зазначили свої старі домагання, а також підкреслили, що здійснювати їх будемо легальним шляхом. „В чутках, які баламутять громадянство, заявив п. Алекс. Ковалевський — згадується наше імя. Заявляю, що ми не можемо одповідати за деякі фантастичні голови й, ні менш фантастичні гадки".

Переворот В. Оскілка.

Але незадоволення Правительством п. Мартоса перекинулося на деякі військові частини, які в порозумінні з окремими членами Центрального Комітету партії самостійників-соціялістів, в ніч з 28 на 29 квітня 1919 року захопили в Рівному владу до своїх рук, арештували Кабінет Міністрів і проголосили от. Оскілка верховним головнокомадуючим. Центральний Комітет цілком не був поінформований про ці наміри й опинився перед фактом величезного значіння. Другим значним фактом для партії було те, що Голова Центрального Комітету, Є. П. Архипенко, з власної ініціятиви, прийняв, запропоноване йому п. Оскілком, комісарство по справах цівільних. В відозві, що була видана п. Архипенком до населення, читаємо слідуюче: „рахуючись з ставшимся усуненням Кабінету Міністрів, яко фактом і одкидаючи свої партійні погляди, я прийняв це призначення з метою затримати в цей переходовий час державний апарат від руїни до того часу, поки не складеться нове Народне Міністерство в законнім порядку". Прийняття на себе п. Архипенком обовязків комісара, зроблене до того-ж з добрими намірами, бо про те, що готується переворот, він абсолютно не був поінформований, й послужило зачіпкою для одвертого переслідування нашої партії й до звязування її імени з самим переворотом.

Арешт п. Є. Архипенка.

В ніч на 30 квітня Оскілко й инші організатори перевороту мусіли тікати з Рівного. Правительство Бор. Мартоса

було випущено з під арешту. Все пішло своїм звичайним темпом. Проте п. Мартос не одмовився від думки звести рахунки. Є. П. Архипенка було заарештовано й він один мусів одповідати за діло, до якого не мав — в суті річий — жадного відношення. Центральний Комітет прийняв найжвавійшу участь в справі визволення свойого Голови з під арешту. Виявилося, що це справа була дуже нелехкою, бо всі заходи партії розбивалися о непримиримість Правительства. Тоді центральний Комітет зложив на руки п. Б. Мартоса слідуючий меморіял: „В ніч на 30 квітня б. р. на ст. Здолбуново було заарештовано Голову Центрального Комітету Народньої Республіканської партії, Є. П. Архипенка. В якій справі — невідомо Центр. К-ові, бо точно формулованого обвинувачування з боку слідчої влади ще й досі не мається. Проте, з неофіціяльних заяв ріжних представників, виконавчої влади став яспим, що п. Євген Архипенко обвинувачується в орґанізації відомого виступу отам. Оскілка, що мало місце 29 квітня 1919 року. Центральний Комітет, будучи певний в тому, що ні один член партії не міг піти проти неґативної позиції партії що до всяких сепаратних виступів тих чи инших громадських груп; одкидаючи рішуче всяку думку про участь свойого члена в орґанізації подібного виступу; знаючи, що участь п. Є. Архипенка в охороні державного апарату від можливої руйнації в такий надзвичайно критичний мент викликалася виключно патріотичними міркуваннями — прийняв факт арешту п. Євг. Архипенка, як непорозуміння, як безпосередню, але тимчасову реакцію зацікавлених осіб на надсильство, що було вчинено над ними. Центральний Комітет був глибоко переконаний, що Правительство вживе всіх заходів для як найскоршого розслідування тої справи, яка хвилює громадське сумління — для зясовання й покарання винних і виправдання невинних. Проте — минуло вже два тижні з дня арешту п. Є. Архипенка й не тільки не укінчено слідства, але його навіть не розпочато. І в той час, як фактичні орґанізатори перевороту перебувають поза межами осягнення Правительства, а, значить, немає можливости зясувати дійсну правду в справі Оскілка, Голова Центрального Комітету опозиційної партії, бувший Міністр, відомий громадський діяч — сидить під арештом і позбавлений можливости провадити свою політичну й державну працю. Не передрішаючи вислід слідства, — Центральний Комітет має честь прохати Правительство про

звільнення п. Є. Архипенка на поруки й одповідальність всіх нижчепідписаних членів Центрального Комітету".

Цей меморіял не дав жадного успіху. Тоді була поведена членами партії кампанія в пресі, в результаті чого в кінці травня 1919 року було звільнено Є. П. Архипенка, з під арешту, а справу його цілком ліквідовано.

Нас часто запитували, чому Центральний Комітет не зложив ніякої заяви в справі Оскілка й не відповідав на всі закиди й лайку соціалістичної преси. А тому, що всяка наша заява могла коштувати життя п. Архипенкові, бо Центральний Комітет мусів би відцуратися й від самого п. Архіпенка нашого товариша по партії. Центральний Комітет виконав свято свій обовязок в відношенні до свойого сочлена. Багацько в імя цього було перенесено й фізичних і моральних страждань. Звільнившись з увязнення, п. Архипенко склав заяву про свій виступ з партії. Центральний Комітет, не згоджуючись з мотивами, зазначеними в цій заяві, на засіданні свойому від 28 травня 1919 року, ухвалив: лічити п. Архипенка, як вибувшого з партії...

Арешт п. Алекс. Ковалевського.

2 травня 1919 року по особистому роспорядженню Міністра Внутрішніх Справ, п. Мазепи, було арештовано п. Алекс. Ковалевського. Йому було поставлено два обвинуначування: 1) участь його й партії в виданні „Укр. Справи" й „Укр. Діла", органів зачинених п. Мазепою; 2) участь його партії в перевороті п. Оскілка. Пан Алекс. Ковалевський зложив велику письменну заяву, в якій довів юридичну безпідставність і навіть неможливість першого питання й абсурдність другого. Не дивлячись на те, його переведено було в міську вязницю (в Рівному), звідки й випущено 6 травня. Ніякого обвинувачування більше не справилося, а слідство було припинено. Нині, коли зявилися за кордоном друковані матеріяли що до справи Оскілка, розуміється, всі твердження й закиди, які робилися нашими політичними противниками, набірають характер виразної інсінуації. А тоді — вони й тоді знали дійсну правду в цьому негарному ділі, але не хотіли її виявити, щоб не одкидати від себе вулиці.

Правительство Мазепи.

30 серпня 1919 року прийшло до деяких змін в Кабінеті Мартоса. Але вони були не істотні й полягали, головним чином, в тому, що замість Б. Мартоса став премером І. П. Мазепа. Система управління залишилася та сама — й відношення нашої партії до цієї системи також залишилося те саме, негативне. Разом з цим Центральний Комітет вже не міг виявляти попередньої діяльности, бо, власне кажучи, його на місці не було. Як відомо вже — Голова Ц. К-у, Є. П. Архипенко, вийшов з партії, акад. В. Буйницький виїхав за кордон, адвок. Маліновський — залишився десь на Україні; п. Петрушевського було розстріляно; інж. В. Галушка пробував в Відні; В. Королів (Старий) в Празі; Д. Курило в Варшаві, п. А. Ковалевський, полк. Золотницький й М. Мирошниченко сиділи в таборі для полонених в Домбю, а потім Ланцуті.

Відділ Центрального Комітету, який знаходився в Камянці, заступив ту позицію, що, поскільки політика всіх демократичних груп мала бути ідентичною, поскільки практична політична програма являлася для них загальною, — необхідно було якийсь час йти разом, створити спільне обєднання, що правомочне було виступати в обороні гасла парляментаризму, в обороні законности й правности на Україні.

Такого переконання були й инші демократичні партії.

15 липня 1919 року відбуваються установчі збори Українського Національно-Державного Союзу, які ухвалюють таку плятформу: 1) обєднати всі живі українські сили; 2) утворити міцну самостійну українську демократичну державу 3) боротися за законну владу на Україні, відповідальну перед парляментом; 4) боротися за демократичний виборчий закон у всі установи (по 5-ти членній формулі); 5) обороняти права українського народу й української держави в міжнародній сфері; 6) всебічно допомогати в справі організації армії й запілля.

Представниками Народньої Республіканської партії в Націон.-Держ. Союзі були: пп. докт. К. Вротновський-Сивошапка, проф. М. Медзвіцкий й В. Фльоринський. Вони підтримували всі заходи Н.-Д. Союзу, поскільки останні йшли в напрямку зазначених в горі завдань; з свойого боку, висунули квестію обєднання командування. Надніпрянська ар-

мія, як і армія галицька повинні бути під одним зарядженням: а не творити два окремих одне від другого тіла.

Під впливом тіркого досвіду Правительство п. Мазепи, як і сам І. П. Мазепа, стали приходити до того переконання, що поза певними конституційними формами не можна збудувати жадної державности.

25 жовтня 1919 року була скликана Державна Нарада в Камянці, на якій п. Мазепа сформулював це переконання в той спосіб, що українська державність мусить надалі йти по середній лінії европейського парляментаризму.

В звязку з цим приреченим, а також трагічними обставинами, в яких пробувала наша республіка (війна з большевиками й Денікином), партія устами п. В. Фльоринського обіцяла не чинити труднощів Правительству в його зусиллях рятувати загрожену незалежність нашої країни. Цю саму позіцію розвинув ще раніше п. Ал. Ковалевський в своїх статтях під заголовком „Денікин і Україна“.

Коли-ж сталася катастрофа, відділ Центрального Комітета заступав презумпцію, що до звільнення частини української території й відновлення державного центру, — Правительство п. І. П. Мазепи мусить лишитися у владі, з чим погодилися й інші члени Центрального Комітету, бо підчас антракту, який наступав, особливо потрібно було берегти фікції. Тільки вони могли звязати минуле з евентуальним майбутнім.

Міжнародня політика в розумінні партії

Для Центрального Комітету було завжди ясно, що Україна в тому стані анархії, в якому вона пробувала з часів повстання проти Гетьмана, не в силі була провадити боротьби навіть на одному фронті. Ми гадали, що, поскільки Антанта була зацікавлена в ізоляції Совєтської Росії й навіть сама находилася в війні з останньою, — може нам легко допомогти, надто, коли взять під увагу, що цілий південь України було обсаджено французькими військами. Для цього необхідно було негайно уконституувати свою владу на взірець европейський й ґрунтовно змінити напрямок державної політики. В такий спосіб можна було осягнути сталої угоди й фактичної допомоги (технічним знаряддям — зброєю амуніцією, грошима). Ми щиро хотіли осягнути угоди з Антантою, взагалі й з французьким командуванням, зокрема. Але всі зусилля наші розбилися о дві непереможні річи. По-

перше, Директорія й її Правительство йшли не щиро на порозуміння, затягували й навіть провокували переговори. Як і слідувало було чекати, — балакали з французами всі: й ген. Греков з сотн. Кавердинським, і Др. О. Назарук, і п. Є. Остапенко, й Марголін, і С. Бачинський, й п. К. Мацієвич. Балакали всі й, здебільшого, незалежно один від другого. На фоні цих переговорів являлися всякі авантурники й зростало шарлатанство.

Зміна Правительства п. В. Чеховського наступила пізно, а, найголовніше, вона не відбилася на державній системі. Нелад продовжувався, а на цьому грали всякі добровольчі елементи, що тенденційно інформували штаб французького Командування.

З другого боку, як правдиво зазначає п. Алекс. Ковалевський в своїй статті „Ми й Антанта“ („Укр. Вісти“, Ч. 23, 1919 р.), французьке командування „примусило кабінет п. С. Остапенка проходити кріз ворота Одеси, де охорона пп. Енно, Серкаля й Фрейденберга занадто пильно перевіряли документи. Через ці ворота не пройшли Українці, вороги большевиків, але пролізли большевики, вороги Антанти.“

Штаб французьких військ на чолі з полк. Фрейденбергом гадав, що він може наказувати Правительству, що завгодно, бо не розумів природи українського руху, рахуючи його за одну з модіфікацій большевизму. Він не розумів того, що цей рух є „тою страшною силою, яка с а м а в стані знищити большевизм, коли не ставити її між молотом і ковалом, коли не стискувати її в тилу й не прилучати нових несподіваних ударів на фронті“ (з статті п. Ал. Ковалевського.)

Тому п. Фрейденберг замісць угоди ставив свої умови то змінити Директорію, то віддати під контроль залізниці, то піддатися під добровольче командування і т. д. Оскільки він дозволяв собі зайвого, недопустимого, свідчить бодай той факт, що ним було поставлено ультиматум про негайний випуск гетьманських міністрів. В цій справі наша партія разом з партією ес-ефів, з якою тоді находилася в найтіснійшому контакті, внесла таку постанову: „Заслухавши повідомлення президента Ради Міністрів про офіціяльну вимогу французького командування про випуск гетьманських міністрів, яко передумову ведення дальших переговорів — українська партія соціялістів-федералістів і українська Народня

Республіканська партія мають за честь довести до відома Директорії слідуюче: Партії стоять на пріціпіяльному грунті порозуміння з державами Антанти й щиро готові ступити на цей шлях для допомоги в боротьби з большевиками і відбудовання української державности, але вимогу напустити гетьманських міністрів, ворогів нашої державної ідеї і українського народу ніяк не можуть вважати за пріціпіяльну перешкоду на шляху поровуміння. В цім великі партії вбачають принижения гідности української нації й висловлюються проти задоволення подібного ультіматуму".

В той самий день пп. Вротновський-Сивошапка й Алекс. Ковалевський від еи-ерів і п. І. Фещенко-Чопівський від есефів відвідали кап. Лендмерона, представника штабу французького командування в Виннииі й зясували свою точку погляду що-до ультиматиму в Одеси.

Партія консеквентно обстоювала необхідність заключення угоди з Антантом, не дивлячись на ворожу опозіцію з боку українських соціалістичних груп і провокацію, що оточувала переговори в Одесі. Була б угода — иншим шляхом пішла для української державности. Й може не було б тих жертв, які пізніше були понесені. Коли би угода не була осягнена, це сталося не по нашій вині.

Дальше порозуміння треба вже було шукати в Парижі.. А далі події принесли захоплення півдня большевиками, ліквідацію рівенського фронту й війну з Польщею при невтральности Антанти.

З приводу цього так писав п. Алекс. Ковалевський.

„Ця невтральність, як і все, що було до неї, — моральна перемога большевизма в очах всього українського народу, створення міцного аванпосту проти тих, хто дивиться спокійно на агонію нації, яка чесно протягом двох літ боролася з північними варварами, яка героїчно обороняла культуру від торжества здичавіння. Вона буде причиною безмежних війн і революцій, — й в цій анархії потоне не одна буржуазна держава. Ми не можемо думати, що вся Антанта піде шляхом такої хибної політики. Ми не можемо вірити в абсурди, — й тому певні, що правительство вжив всіх заходів для зясовання ролі України й зробить те, що давно вже повинні були зробити наші лейкінські герої, які сидять по ріжних місіях. Але ми певні й в тому, що правительство доведе боротьбу до кінця й, не дивлячись на все росходжен-

ня між ним і опозицією, — остання найде в собі досить патріотизму аби його підтримати, бо ми маємо бути друзями Антанти, але її рабами — ніколи" („Укр. В." 31 травня 1919 р.)

З окрема стоїть справа з Польщею. Центральний Комітет ніколи не був прихильником війни на всі фронти. Він знав, що для цього немає ні розумних підстав, ні фактичної можливости. „Галицька армія, що береться з Польщею — писав п. Алекс. Ковалевський в статті „Дві орієнтації („Вільна Україна", 6 квітня 1919 р.) — як наша армія, що бореться з большевиками, в найближчому часі поставлені будуть в такий стан, коли дальша боротьба не буде можливою, не має патронів, набоїв, зброї, одіжи, чобіт, не має навіть їжі. „Стоїмо між поляками й большевиками. Колись з них примушені будемо здати позиції, а може навіть тим і другим". В силу цього, Центральний Комітет Народньої Республіканської партії 28 квітня 1919 року виносить постанову добиватися від уряду всіма засобами, як і від всіх політичних партій, припинення війни з Польщею й певного порозуміння з нею що-до спільної боротьби з большевиками.

Треба було добрих лекцій життя, щоб Директорія, нарешті, зрозуміла цю думку. 10 серпня 1919 року виряджається до Варшави місія на чолі з п. К. Пилипчуком, яка хутко осягає згоди. Але соціялісти протестують проти вироблених умов. Час йшов, ситуація погіршувалася. Довелося знов їхати до Варшави й підписувати більш тяжкі умови, проти яких вже не протестували соціялісти, бо цим разом не есери, а вони їх підписували. Така державна ломка була у всьому, що робилося Директорією й лівими партіями.

Центральний Комітет у всіх своїх резолюціях і заявах, говорячи про боротьбу з большевиками, ніде не згадував про Росію. Не згадував свідомо, бо гадав і гадає, що війни між Україною й Росією немає, бо немає й тої Росії, з якою можна воювати або договорюватися. Є насильники, які видають себе за Росію, які свою волю накидають всьому московському народові. Ми думаємо, що Україна може договорюватися тільки з тою владою, що буде признана московськими Установчими Зборами й висловлюємо певність, що вони визнають право українського народу на державну не-

залежність. До такого народу й до такої Росії ми, очевидно, ненависти мати не можемо.

Партія стояла також увесь час на необхідности заховання добрих стосунків з Румунією, а тому гостро побоювала спробу отамана Маєвського втягнути нас в війну з цією державою.

Що-до останніх країв — партія, зрештою, не ставила перешкод Правительству в навязуванні з ними добрих стосунків.

Внутрішня політика в розумінні партії.

А) Для Центрального Ком. було ясним, що колектив, який волею революції станув на чолі держави, не міг виконувати тих завдань, котрі на нього припали. Не говорячи вже про ріжноманітість характерів, здібностей й політичних поглядів поодиноких членів Директорії, — колектив, як такий, не міг бути сталим репрезентантом, виразником Верховної влади. З точки погляду конституційного права така конструкція Верховної влади являється чимсь дивовижним і просто неможливим. Тому Центральний Комітет в своїй резолюції ще від 20 січня 1919 року зазначав: „Верховна влада мусить бути реконструована в спосіб, який дає найбільшу змогу організувати самооборону держави". Характеруючи верховну владу, п. Алекс. Ковалевський в статті під заголовком „Система чи хаос" писав, слідуюче: „Директорія не мала точно окремих публичноправних функцій. Вона й затверджувала закони, й керувала: определювала курс міжнародньої політики й давала всякі роспорядження — включно до звільнення того чи иншого вагона; була всім і все могла... Її функції переходили часто-густо в сферу функцій Правительства; її компетенція заступала компетенцію Правительства. Жила на підставі звичайного права, яке в процесі свойого істнування й витворювали. Це звертало не раз увагу парляментарної демократії, що домагалася юридичного оформлення компетенції Директорії й її взаємовідносин з Правительством. Тільки тоді було би зроблено перший крок в напрямку підпорядкування державного хаосу. Нині більш ніж коли-небудь раніш, відчувається потреба в такому правному акті, й його необхідно зробити" („Укр. В.", 1 червня 1919 року). В грудні місяці 1919 року п. Алекс. Ковалевський в імени

Центрального Комітету вложив на руки С. В. Петлюри заяву, в якій зазначається, що в силу червоних фактів п. Головний Отаман являється поодиноким репрезентантом української республіки й що бажання Народньої Республіканської партії полягає в тому, аби таке положення було-б зафіксовано в відповідному юридичному акті.

Б) Трудовий конґрес, який вибрав Директорію, хутко розпався. Опріче того, він, який формувався на прінціпі виключення свободної волі української нації, не говорячи вже про те, що відсутність сталого органу Народнього представництва не тільки спричинювалася до анархії в середині країни, але й до неавторітетности її зовні. Це було зазначено партією в меморандумі від 9 лютого 1919 року: „певне і вільне волевиявлення всього народу повинно стати найвищим чинником для утворення Верховної влади, а через те ми вимагаємо як найскоршого скликання Парляменту на підставі загального, рівного, прямого, тайного й пропорціонального виборчого права. Ми рахуємо, що лише така форма народнього вотуму може стати міцною опорою в державному будівництві і джерелом народньої волі." 10 квітня 1919 року Центральний Комітет в своїй резолюції підтвердив вищенаведені точки: „Відсутність сталих законів і нормального законодавства, до якого були б покликані всі верстви українського народу й яке лише одне в стані створити лад і забезпечити за всіми громадянами землі української ті права, котрі здобуті в крові й руїнах двохлітньої революції — відбивається в найбільш неґативний спосіб на розвиткові української держави. І Центральна Рада й Директорія й Трудовий конґрес — органи, що повстали в процесі революції, видбиваючи настрої лише певних клясів населення, не могли обєднати волю українського народу в цілому. Боротьба, яка нині перводиться з большевицькою навалою, мусить бути доведена до кінця, але льозунґом цієї боротьби повинно стати як найскорше скликання парляменту на підставі прямого, рівного, загального й тайного голосовання. Тільки такий Парлямент є повновладним господарем землі української й має змогу забезпечити широкий розвиток Української Народньої Республіки, виробити основні закони й дійсно перевести їх в життя". Минали дні, територія зменшувалася а иноді її й зовсім бракувало... В той же час — відсутність органу народнього правительства на кождому кроці давала

себе знати. Необхідно було знайти якесь рішення й партія його знайшла в формі передпарляменту. Проєкт організації передпарляменту розробила Національна Рада за участю представників і нашої партії.

В) Ми бажали твердої влади... Й ми бажали її не тільки в центрі, а й на місцях. Ця влада повинна була внести прінціпи правности в своє управління й начала законности в методи цього управління. Тільки в такому разі вона могла внести лад і порядок в країні й забезпечити певну пошану до цього ладу з боку населення. Ще 20 січня 1920 р. Центр. Коміт. домагався, щоб „звернена була найпильнійша увага на діяльність Міністерства Внутрішніх Справ, особливо, що до утворення культурної міцної влади на місцях, яка в даний мент находиться здебільшого в руках непевних елементів“. В вищезгаданому меморандумі партії від 9 лютого 1919 року читаємо: „в сфері компетенції Міністерства внутрішніх справ повинна бути виявлена тверда демократична влада, котра поставила б своїм заданням встановити новий лад і спокій в краю, забезпечивши людности цілковиту можливість приступити до творчої праці культурної й економічної. Влада повинна бути єдина з повною особистою одповідальністю її місцевих агентів, а через те виникає необхідність негайної ліквідації всяких надзвичайних органів державного управління. З метою найліпшого забезпечення закономірности у всіх сферах державного життя повинна вестися рішуча боротьба з усіма злочинними, антидержавними елементами, в яких би формах не виявлялася їхня діяльність. В цій боротьбі уряд повинен спертися на всі демократичні і державнодумаючі верстви українського народу“.

„Внесення певної системи в державний хаос — пише лідер Народньої Республіканської партії, Алекс. Ковалевський, — вимагає ще й того, щоб внутрішня політика правительства будувалася на певних етичних прінціпах. Ненависть не може керувати політикою. Жорстокість не може бути її засадою. Тільки чуючи голос громадської опінії, знаючи потреби тих чи инших політичних верств, маючи певний ґрунт для порозуміння — правительство в стані упорядкувати хаос і перевести в життя систему. Тільки в цьому разі воно може викликати довірря инших політичних кол. Тільки тоді утвориться авторитет влади, що в стані здійснити все, не потрібуючи надсильства.

Обидва моменти — матеріяльний й етичний, рішучість акції й ясність провідної ідеї — відограють однаково важну ролю в справі оборони державности, витворюючи єдину волю, єдине бажання. Инакше правительство ризикує тим, що центр державного будівництва пересувається в бік инших сил, які вже народжуються на Україні й йдуть активно в обороні її правопорядка" („Укр. В.", Nr. 24, 1919 р.)

„Пройшла доба гасел, шукання, імпресіонізма... В нинішню тяжку годину необхідно твердо тримати керму, бо инакше хвилі поминуть побитий державний корабель, а вмісті з ним і тих неповинних мандрівників, які довірилися своїм керманичам. Кожний день без одповіді — не тільки загублений, але й проклятий день, бо він несе роспуку й викликає загальну деморалізацію.

Там, десь, в сальонах. вирішується доля нації, вирішується однобічно — й ми не можемо не висловити побоювання, що й рішення буде однобічним, якому бракуватиме волі цілої нації, всіх її громадських груп. Воно не зможе викликати загального ентузіазма, в якому лише й може зрости сила нації.

І знову поливемо без керми, чекаючи на останній удар, який розвіє остаточно наші мрії, поскидає всіх і замкне безславну сторінку нашої історії. („Укр. Вісти", 29 травня 1919 р.)

Земельна політика в розумінні партії.

Друга російська революція роспочалася під гаслом „землі й волі". Для селянина вона являлася розрішенням давнійшої соціяльної несправедливости. Для нього не істнувало инших питань, ніж земельне й тому він дружно голосував за партію соціалістів-революціонерів, поскільки остання обіцяла в найпередшу чергу розвязати цей проклятий Ґорліїв вузол. Розуміється, на ділі було инакше, на ділі земля була тою „синьою птицею", яку не довелося піймати нашому селянинові.

Ні Центральна Рада, ні гетьман, ні Директорія — ніхто не дав задовольняючої одповіді на головнійше питання, що стояло перед українським селянством. Бо, нам соціалісти казали, що земля не належить нікому, а гетьманці — що належить лише тим і в тій мірі, хто нею юридично володіє, — це не була одповідь на пекучі потреби нашого села. Що селянин хотів усунути від землі поміщика — це факт — що він

сам хотів стати таким же поміщиком, мати право на землю. Наш селянин-власник. Він жив і викохував в собі це почуття власности не один рік, щоб відразу його позбутися.

Ми рахували, що всі засади й соціалістичні й консервативні в питанні земельному дістали в процесі революції велику поразку й були певні, що тільки середній шлях — переведення демократичної земельної реформи зможе, нарешті, хоч в певній мірі задовольнити земельний голод.

„Земельну реформу — зазначає Центральний Комітет Народньої Республіканської Партії в свойому меморандумі — вважаємо в сучасний мент одним з найактуальніййших. Ця реформа повинна вже вийти зі сфери обіцянок, а стати на реальний шлях як найскоршого здійснення. Аґрарна реформа мусить бути переведена на прінціпі примусової ліквідації великої земельної посілости й заховання дрібної земельної власности за обмеженими правами. Вирішення земельної справи повинно пройти в таких формах, котрі не суперечили б загально-світовим умовам народнього господарства і не тільки не порушували фінансових інтересів держави, але змінили її економічні підпори, а також знайшли би ґрунт в псіхольоґії українського селянства".

„В аґрарній політиці — каже п. К. Г. Вротновський-Сивошапка в свойому інтерв'ю — наша партія, виходячи з реальних умов життя наших хліборобів, обстоює розвязання земельної реформи на підставі наукових, історичних та економічних даних, з одного боку, і з другого — задоволення справедливих вимог землевласників. Земля мусить бути викуплена по певній оцінці і в обмеженій кількости продана трудовому селянству. Приймаючи під увагу слабий розвиток технічних сил країни, розвязання аґрарної реформи в пропонованім нами порядку дасть можливість приватному капіталові бути використаним так для держави, як і для народа. („Вістник У. Н. Р."; 15. лютого 1919 р.)

Військова політика в розумінні партії.

Центральний Комітет Народньої Республіканської партії розумів, що в військо, яке робило повстання проти гетьмана, важко — а на перших початках — майже неможливо було внести певну орґанізацію. Для цього потрібний був певний час, протягом якого мусіли викристалізуватися прінціпи,

переформування цього війська ad hoc в справжню реґулярну армію. Однак, проходили тяжкі місяці й побажання партії, висловлене ще 20 січня 1919 року, щоб „вище командування вжило рішучих заходів для ліквідації тої анархії, яку вносять в армію безчисленні отамани, — люде, які не роспоряджають ані відповідними знаннями, ані необхідним досвідом, ані військовим духом, і для негайної орґанізації армії, здібної виконувати ті стратеґічні задання, що на неї припадають“, — лишалося незреалізованим. Отаманщина захопила в свої руки армію й надала їй специфічний характер, який дозваляв нашим противникам називати її бандою.

Партія піддала діскусії питання про військову політику, вислідом чого явилася стаття п. Ал. Ковалевського, уривки якої тут наводимо.

„Ні для кого не є секретом, що на чолі військової справи стоять люде, далекі від неї. Командний склад армії в своїй значній частині не відповідає свойому призначенню. Ми знаємо багацько прикладів, коли старі полковники є козаками; але дуже мало фактів, щоб справжні полковники командували полками. Прапорщики командують дівізіями, навіть корпусами, навіть фронтами... Все постачання армії, найголовніший її нерв, був в руках тих же прапорщиків і писарів. Досить одного факта, що фельдфебель австрійської армії був Головним Начальником Постачання. На чолі Військового Міністерства стоїть підпоручик, як до нього був поручник. На чолі штабів стоять, здебільшого, також старшини військового часу.

Всі ці люде не могли керувати армією, узгляднювати всі стратеґічні пляни, підноситися вище півсотенного шаблону. Одкидаючи навіть злу волю, зловживання, безпрінціпність, малий культурний рівень — становлячи все лише в одну військову площу, мусимо признати, що наш командний склад потрібує рішучої фільтрації, й то під зглядом чисто технічним: ґенералу Гутору не можна протиставити прапорщика Петренка. Досвіду й знанню — дилетанство!

Необхідно мати не тільки плян оборони, але й розпоряджати апаратом, що його може виконати. Не кількість армії вирішує справу, а її о р ґ а н і з а ц і я. З армії необідно усунути всіх людей, які не можуть нею порядкувати й які, противно, можуть бути корисні за иншою справою. Прінціпи загальної мобілізації, особливо, Командного складу, то є ста-

рий шабльон, що за наші обставини ні в який спосіб не допомагає зміцненню армії. Коли не раз порушувалося питання що необхідність викликання на службу закордонних старшин, — і Правительство повинно звертати на це свою увагу. Це внесло б не тільки систему, порядок і організацію в армію, але й зміцнило б її морально, позбавивши від того елемента, який від всяких мобілізацій правительствами українським, большевицьким, гетьманським, котрі ставали цілком протилежній цілі, — загубив і зненавидів свій фах, свое ремество, що стало для нього прокляттям". („Укр. В.", Ч. 24, 1919 р.)

Фінансово-економічна політика в розумінні партії.

Внесення небезпечних в промислове життя України, підірване війною й революцією, завжди непокоїло Центральний Комітет, який розумів, що не в такий спосіб відбудуеться народне господарство нашої держави. Задоволяючи справедливі вимоги робітничої кляси, не можна було рівночасно нехтувати інтересами предприємців, які володіли й необхідними капіталами й потрібними знаннями, які посідали ту ініціятиву, поза якою не могло бути внесено порядку в зруйновані форми промисловости. Заводи припинили свою діяльність, фабрики стали також, бо, не говорячи вже про відсутність необхідної охорони промисловости, необхідних загальнополітичних умов для нормального її розвитку, бракувало палива, матеріялів технічних, доброго, впорядкованого, транспорту. Все це говорило про те, що налагодження й торгу й промисловости, й ф... ..в, — має наступити ще не скоро на Україні. Але тим скорше, чим правдівійшими будуть ті за...и, що покладатимуться в основу господарчого життя, яке мусить бути відновлено...

А саме — „в сфері Народнього господарства — пише Центральний Комітет Народньої Республіканської партії — ми вважаемо необхідним, аби уряд направив всі зусилля на збільшення продуктивности праці і піднесення розвитку промисловости. В тій цілі треба спертися на всі живі сили краю, а також розвинути державне хозяйство й знайти відповідні форми державного визискування окр... галузів господарства, не ставляючи перешкод для виявл...ня приватньої ініціятиви. Разом з тим уряд повине розвинути законодавство в справі охорони праці 8-ми годинного робітничого

дия, заховання професійних організацій. Полагодження економічних конфліктів робітників з роботодавцями повинно провадитись в таких формах котрі забезпечили б в першу чергу державно-господарські інтереси.

Фінансове становище держави вимагає рішучих заходів до виконання населенням фінансових зобовязань, а також зміцнення власної валюти. Фінансова скеля держави повинна бути побудована на раціональному використанні природних богацтв і піднесенні всіх продукційних сил краю..."

ПРОГРАМ і СТАТУТ

Української Народньої Республіканської Партії.

ПЕРЕДМОВА.

Коли народжується партія, повстає питання: які цілі вона становить, якими шляхами вона гадає йти до їхнього здійснення і на кого має спіратись?

Але разом з цим повстає більш широке питання — чи варто засновувати нову партію, дробити і без того розпорошені сили, підривати єдиний національний фронт?

Ми зо всією категоричністю на поставлене питання мусимо відповісти позитивно і, може найбільш через те, що при одній спільній ідеї можуть істнувати ріжні методи досягнення.

Ми констатуємо, що з перших днів революції і до цього часу на полі української громадськости істнувало тільки дві національно-політичних коаліції: „лівих", які йшли шляхом соціяльних експериментів, і „правих", що бажали і бажають влити в нові форми нашої державности старий імперіялістичний зміст, але не було і немає національного центру, який приширяв би ці крайности цих обох коаліцій. І нашим завданням являється створення саме такого центру.

Для нас єсть священими тільки дві ідеї: ідея нації та ідея демократії.

Нації, — що власними зусиллями будує свою державу, що найвищим гаслом становить свою суверенність, що вважає за найвищу цінність свою волю, свою культуру і свою творчість, що вмів вмірати во імя своєї Батьківщини.

Демократії, — що пильнує інтересів не тільки одного робітника, який бореться за поліпшення свого матеріяльного добробуту, або селянина, що прагне до задоволення своєї жагучої потреби в землі, або трудового інтелігента, що творючи інтелектуальні цінности, не дістає визнання — а всієї демократії, демократії і фізичного інтелектуального труда.

Бо для нас однаково немає ріжниці між пролетарем-інтелігентом і пролетарем-селянином чи робітником.

Бо для нас важать, як цінности матеріяльні, так і цінности духові, — і в цьому полягає ріжниця нашої партії з партіями лівого крила, які, проголошуючи діктатуру пролетаріата або селянства, становлять в рабське положення трудову інтелігенцію.

Тому ми і зазначаємо в своєму програмі, що робітниче законодавство та обовязкове за допомогою держави страхування, на випадок чи хвороби, чи професійних занедужань, чи старости, чи нездібности до праці, повинно однаково торкатися представників так і фізичної, як і інтелектуальної праці.

Друга ріжниця поміж українською народньою республіканською партією й партіями лівого крила, які протягом кількох місяців пройшли величезну революцію від національно культурної автономії до самостійної України, полягає в тому, що поняття суверенної української нації єсть для нас поняття істотним, а не поняттям ad hoc.

Третя ріжниця виявляється в тому, що ми, зазначаючи в платформі ті самі соціальні ідеали, ідемо до їхнього досягнення не шляхом соціалістичних експериментів й невідповідальної демагогії, що грають на низьких інстинктах неосвіченої маси, а шляхом глибоких і сталих соціяльних реформ, піднесення культурного розвитку населення й повного перегляду не тільки цивільного або карного, але й робітничого та аграрного законодавства. Після нас закони можуть повставати не в процесі стихійного розбурхання народніх мас, а лишень станом нормальної законодавчої творчости, яку може забезпечити тільки система парламентаризму.

Нарешті четверта ріжниця полягає в обсягові діяльности партії. Ми становимо собі за ціль стремління не одної

якої-небудь кляси, а всієї працюючої демократії, бо не можемо принести інтереси цілого народу в жертву інтересам тільки одної класи.

Тому українська народня республіканська партія являється партією позаклясовою і загально державною.

З другого боку, не дивлячись на те, що національний момент підкреслюється в сильній мірі партіями правого крила — разом з тим між останніми та нашою партією істнує велика ріжниця, бо для них ідея державности являється засобом осягнення імперіялістичних цілей, а також цілей чисто клясових.

Що до федеративно-демократичної партії, то ріжниця з нею полягає ще й в площині національній, бо це є партія москвофільська.

Центральний Комітет
Української Народньої Республіканської партії.

20/X 18 року.
Київ.

ПРОГРАМ.

І. Державний лад.

§ 1. Україна повинна бути незалежною народньою республікою.

§ 2. Законодавча влада в ній повинна належати парляменту, обраному на підставі загального, рівного, прямого і таємного голосування, без ріжниці полу, віри і національної приналежности.

§. 3. Виконавча влада належить президенту, обраному на чотирі роки Національним Конґресом, скликаним спеціяльно для цієї мети на підставі загального, рівного, прямого і таємного голосування, без ріжниці полу віри і національної приналежности.

§ 4. Президент керує державою за допомогою ради міністрів, яка відповідальна перед парляментом.

§ 5. Парлямент — однопалатовий, обраний на три роки.

§ 6. Права й обовязки президента, ради міністрів і парламента повинні бути зазначенні в основних Законах (конституції). Основні Закони встановлює Національне Зібрання, скликане для цієї мети на підставі загального, рівного, прямого і таємного голосування без ріжниці полу, віри і національної приналежности. Однак партія зазначає слідуючі точки, які вона обстоюватиме:

а) Президентові належить право санкції законів і законодавчого (одноразового) veto та право помилування.

б) Закон, відхилений президентом шляхом veto може розглядати парламент тільки в слідуючу сесію.

в) Президент призначає раду міністрів відповідно до тієї чи иншої парляментської більшости.

г) Президент є верховним керовником всіх озброєних сил України.

ґ) Раді міністрів, як і членам парляменту належить право законодавчої ініціативи.

д) Члени парляменту, користуються імунітетом.

§ 7. Ніякі податки, мита чи то инші якісь способи оподаткування населення, а також державні позички не можуть бути переведені без згоди парламенту.

§. 8. Міжнародня політика ради міністрів провадиться під контролем парламенту.

§ 9. Державною мовою є мова українська.

II. Права громадянина.

§ 10. Всі громадяне Української Народньої Республіки без ріжниці полу, віри й національної приналежности однаково рівні перед законом.

§ 11. На території Української Народньої Республіки всім забезпечується право висловлювати свої думки, а також поширювати їх пресою чи якимсь иншим способом, одповідаючи за це тільки перед законом.

§ 12. Право приймати участь в спілках, громадах та инших организаціях.

§ 13. Право улаштовувати прилюдні збори або приймати в них участь.

§ 14. Право особистої недоторканности, а також недоторканности помешкання громадянина.

§ 15. Право вільного перебування в межах України, а також виїзду за кордон.

§ 16. Всі ці права громадянина повинні бути зазначенні в Основних Законах.

III. Місцеве самоврядування.

§ 17. Всі органи місцевого самоврядування вибіраються на підставі загального, рівного і таємного голосування без ріжниці полу, віри й національної приналежности.

§ 18. Органи місцевового самоврядування повинні мати широку компетенцію що до вирішення всіх питань місцевого характеру, за винятком тільки тих галузів урядування, що повинні бути скупленні в руках центральної влади (пошта, телеграф, народня освіта і инші).

§ 19. Представники центральної влади доглядають лише законности в діяльноси органів місцевого самоврядування, повинні бути докладно обговорені в відповідному законі.

§ 21. Всякі непорозуміння, що виникають поміж радою міністрів та органами місцевого самоврядування, розвязує суд.

IV. Суд.

§ 22. Одділення судової влади від адміністативної.

§ 23. Незмінність і незалежність судів.

§ 24. Прилюдність суду й рівність всіх перед ним.

§ 25. Повний перегляд цивільного й карного законодавства. При чому українська народня республіканська партія обстоюватиме такі принціпи:

а) ніхто не може бути покараний без постанови відповідного суду;

б) ніяке втручання міністра судових справ що до призначення на судові посади або переміщення суддів, або переведення судових справ не одним способом, не може мати місця;

в) судді не одержують ніяких відзнак за свою працю;

ґ) відповідальність урядових осіб відбувается на загальних підставах;

г) виборність мирового суду;

д) єдність касаційного суду;

є) організація адвокатури на підставі дійсного самоврядування;

ж) кара на смерть в Українській Республіці не істнує;
з) введення умовного засудження;
і) встановлення оборони на попередньому слідстві.

V. Військо.

§ 26. Військо повинно бути регулярне.

§ 27. Кількість війська в мірі дійсної потреби для оборони краю, а також термин проходження служби встановлює парламент.

§ 28. Порядок керування військом й умови внутрішнього його побуту встановлюється відповідними законами.

VI. Освіта.

§ 29. Українізація нижчої, середньої й вищої школи на Україні.

§ 30. Свобода приватної і громадської ініціятиви в справі відкриття й организації шкіл всяких типів з обовязковим навчанням українознавству.

§ 31. Заведення загальної даремної й обовязкової освіти в початковій школі.

§ 32. Передача початкової освіти до рук органів місцевого самоврядування.

§ 33. Місцевим українським громадським установам повинно належати широке право що до участи в постановці освітної справи, як в початкових, так і середніх школах.

§ 34. Автономія вищої школи.

§ 35. Организація за допомогою органів місцевого самоврядування народних университетів для дорослого населення, елементарних шкіл для дорослих й поширення професійної освіти.

VII. Церква.

§ 36. Необмежена воля віри.

§ 37. Церква на Україні повинна бути автокефальною.

VIII. Робітниче питання.

§ 38. Свобода робітничих спілок.

§ 39. Право страйку.

§ 40. Розповсюдження робітничого законодавства, незалежної інспекції на всі галузі праці (физичної та інтелектуальної).

§ 41. Восьмигодинний робітничий день для дорослих і шостигодинний для робітників від 16 до 18 років

§ 42. Заборона нічної праці й додаткових років, опріч технічно й громадсько необхідних.

§ 43. Охорона праці жіноцтва й дітей; встановлення особливих засобів охорони праці чоловіків в шкідливих для здоровя продукціях.

§ 44. Заснування примиряючих камер.

§ 45. Заведення карної відповідальности за порушення законів про охорону праці.

§ 46. Обовязкове державне страхування робітників (физичної і інтелектуальної праці) на випадок старости та інвалидности.

§ 47. Обовязкове за допомогою держави страхування на випадок хвороби, нещасливих пригод та професійних занедужань.

IX. Охорона інтелігентної праці.

§ 48. Широка державна допомога всім, хто бажає здобути вищу загальну й професійну освіту.

§ 49. Утворення спеціяльного законодавства про охорону інтелігентної праці службовців та людей вільних професій.

§ 50. Державне соціяльне страхування на випадок втрати трудоздатности поширюється на робітників інтелігентних професій.

X. Финансова й економична політика.

§ 51. Складання державного видаткового бюджету відповідно дійсним потребам української держави.

§ 52. Розвиток прямого оподаткування за рахунок посереднього.

§ 53. Загальне пониження посереднього оподаткування; поступове скасування посередніх податків на речі споживу народніх мас.

§ 54. Введення поступово-похідного оподаткування.

§ 55. Введення поступового податку на спадщину.

§ 56. Державна допомога кооперації в усіх її галузях.

§ 57. Розвиток дрібного кредиту.

§ 58. Окрема українська валюта.

XI. Земельне питання.

§ 59. Для наділення землею безземельних та малоземельних громадян утворюється державний земельний фонд, до якого залічуються всі землі призначаємі для забезпечення трудового хліборобського населення.

§ 60. Істнуючий запас державних земель (включаючи бувші удільні і кабінетські) поповнюється землями монастирськими, церковними, мрайоратними, належними до селянського та дворянського банку та примусово відлучаємими приватно власними.

§ 61. Примусове вивласнення не поширюється на землі сільських громад та на дрібні володіння, що не перевищують трудової норми; на землі належні до міст і земств, а також на землі инших інституцій, призначених для освітних, наукових та инших громадсько-користних цілей.

§ 62. Вся кількість землі поверх трудової норми в приватних володінях підлягає примусовому вивласненню. В місцях де немає недостачі в землі для нормального забезпеченя місцевого малоземельного та безземельного хліборобського населення, тим власникам, які провадять господарство власним інвентарем надається можливість заховувати за собою кількість землі більш трудової, але ж не вище виробленої для того граничної норми.

§ 63. Залишення за власником участка, перевищуючого зазначенну граничну норму, припускається тільки з дозволу відповідних установ з метою встановлення поступового порядку ліквідації або навіть заховання такого господарства в попередньому його стані.

§ 64. Місцевим органам за згодою центральної влади надається право, як що вони визнають потрібним, залишити в цілості високо культурні маєтки, або продовжити порядок ліквідації, щоб не спричинитися до різкої ломки встановлених господарських відносин.

§ 65. Примусове вивласнення приватних земель провадиться шляхом прикупу їх державою по оцінці, відповідаючій нормальній доходності цих земель.

§ 66. При обрахованні доходности не повинні прийматися на увагу ті підвищені прибутки, що власники брали їх в селян, користуючись їхньою нуждою в землі.

§ 67. Викупна сума за відлучаємої землі сплачується власникам викупними свідоцтвами, цебто коштовними паперами, що дають певний прибуток. Погашення цієї суми і виплату частини процентів приймає на себе держава. Решта процентів компенсується особливими податками з земель, наділяємих трудовому населенню.

§. 68. Землі загального державного запасу вживаются найсаперед на задоволення потреб місцевого малоземельного та безземельного трудового хліборобського населення, згідно з встановленими для того нормами забезпечення.

§ 69. Землі, що лишаються після задоволення потреб місцевого населення, можуть бути призначенні для потреб чергового забезпечення того ж населення або використані на потреби обездолених переселенців українців з инших місць.

§ 70. В випадку недостачі землі для забезпечення місцевого населення необхідна широка державна поміч тим, хто бажає переселиться в инші райони.

§ 71. З державного запасу може одержати участок землі тільки трудове населення, яке займається хліборобством і на першу чергу *місцеве* населення.

§ 72. І серед хліборобського населення наділяються землею тільки безземельні та малоземельні. Таке обмеження гуртка осіб, що мають право на державну землю, дає можливість забезпечити трудове населення землею в побільшенному розмірі.

§ 73. Питання ж про те, чи слід лишки землі після задоволнення місцевої потреби переводити на майбутні потреби того ж населення, чи наділяти ними переселенців, буде вирішатись центральними органами.

§ 74. Земля наділяється потрібуючому населенню на підставі постійного (довічнього) користування. З цього виходить, що право користування землею, одержанного з державного запасу не може бути проданим, але і відповідно земельним законам може переходити в спадщину працюючим коло землі членам родини.

§ 75. Ліси, за винятком наділених та належних громадським установам, повинні належати державі.

§ 76. В лісових місцевостях ліси можуть бути скористовані на сільсько господарські потреби населення.

§ 77. Права на недри землі (р[illegible] та инші) теж вважаються власністю держави.

§ 78. Тим, що з огляду на втрату трудоздатности не зможуть далі працювати коло землі, держава повинна забезпечити їхне дальше істнування.

СТАТУТ.

I. Центральний Комітет.

§ 1. Центральний Комітет єсть виконавча влада партії.

Примітка: В часі між конференціями Центральний Комітет єсть найвищою законодавчою, а його президія виконавчою владою партії.

§ 2. Центральний Комітет обірається з 15 членів, з яких не менше 7 повинні бути з Київа, як осередку українського державного життя.

§ 3. Члени Парляменту від партії У. Н. Р. входять в склад Центрального Комітета, але з правом дорадчого голосу.

§. 4. Центральний Комітет призначає Головноуповноважених на губернії, а також Уповноважених на повіти до нової організації губернії чи повіту і обрання ними місцевих і губерніяльних комітетів.

II. Конференція.

§ 5. Конференція єсть найвищою владою в партії.

§ 6. Конференція складається з членів Центрального Комітета, послів до парляменту, редакторів партійних часописів, уповноважених Центральн. Ком. на місцях і представників губерніяльних та місцевих Комітетів, при чому Губерніяльні Комітети надсилають по 3 представники, а Повітові по 2 представники.

§ 7. Конференція відбувається один раз на рік і в надзвичайних випадках по потребі.

III. Губерніяльні комітети.

§ 8. Губерніяльні Комітети керують партійними справами в межах своєї округи.

Примітка: До організації Губ. Ком. партійними справами керує Головноуповноважений від Центрального Комітета.

§ 9. Губерніяльний Комітет складається з 9 членів, при чому пятеро з них повинні бути з того міста в якому пробуває Губ. Ком.

§ 10. Губерніяльний Комітет обірається на губерніяльній партійній нараді, яка складається з представників Ц. К. уповноважених Ц. К. редакторів партійних видань даної губернії,

членів Губ. Ком. і представників місцевих комітетів, рахуючи по 3 представника на кожний повіт.

§ 11. Губерніяльний Комітет керується в своїй діяльности директивами Ц. К. і постановами партійних конференцій.

§ 12. Губерніяльний Комітет про свою діяльність подає Ц. К. повідомлення не менш. як один раз на місяць, а також постачає матерiял для видань Цен. Ком.

§ 13. Губ. Ком. стежить за роботою місцевих комітетів, а також за розвитком партійних організацій в межах своєї округи.

IV. Місцеві Комітети.

§ 14. Місцеві Комітети керують партійними справами в межах своїх повітів. На їхньому обовязкові лежить організація партійних груп по селах і містечках своїх повітів, координація партійної роботи на місцях, активна участь в виборах до земств, мійських дум, а також парляменту.

§ 15. Місцевий Комітет складається з 7 членов., причому троє з них повинні жити в повітовому місці.

§ 16. Місцевий Комітет обірається на повітовій партійній нараді, що складається з представників партійних груп (по 1 представнику від кожних 15 зорганізованих членів), уповноважених Ц. К., представників Субкомітету.

Примітка: Участь представників Ц. К., або Губком. в повітових нарадах не є обовязковою.

§ 17. Місцевий Комітет керується в своїй діяльности постановами партійних конференцій, директивами Ц. К. і Губ. Ком., а також рішенням місцевих партійних нарад.

V. Члени партії.

§ 18. Кожний, хто поділяє програм партії, може стати членом партії.

§ 19. Про своє бажання стати членом партії, він подає писану заяву на імя місцевого Комітету, прикладаючи до неї рекомендації двох членів партії.

§ 20. Кожний громадянин, прийнятий до партії, повинен зробити членську вкладку в розмірі одноденного заробітку, але не менш 12 карбованців.

§ 21. Кожний член партії підлягає всім розпорядженням одповідальних партійних органів і взагалі дотримує партійної дісціпліни.

§ 22. На обовязкові кожного члена партії лежить підтримування всякими засобами своєї партії й сприяння її організації й розвиткові.

20. грудня 1918. року.

РЕЗОЛЮЦІЯ II-і КОНФЕРЕНЦІЇ
УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ ПАРТІЇ
/29-31 грудня 1920 року/.

I. ЗАГАЛЬНА ТАКТИКА НАРОДНЬОЇ РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ ПАРТІЇ.

Вислухавши доклади тов. П. ПИЛИПЧУКА і тов. М. БАГРИНОВСЬКОГО про діяльність Центрального Комітета за останнє півріччя II Партійна Конференція на засіданню свойому від 29-го грудня 1920 року ОДНОГОЛОСНО УХВАЛИЛА:

1/ Вважати тактичну лінію Центрального Комітета, що відзначувала його діяльність і що яскраво виявилася в резолюціях Центрального Комітета від 1-го червня, 17 жовтня і 14 грудня, як і в роботі Представників Партії до МіжПартійної Наради,-доцільною й відповідаючою реальним потребам української демократії.

2/ Підкреслити ще раз, що позиція Центрального Комітета, заступлена ним в резолюції від 4-го грудня 1920 року про збереження політично-державного центра У.Н.Р. на чолі з ГОЛОВНИМ ОТАМАНОМ, СИМОНОМ ПЕТЛЮРОЮ, і продовження невпинної боротьби за українську державність, під нинішню хвилю є питомою і основною позицією Народньої Республіканської Партії.

3/ Одобрити позицію Центрального Комітета, що до персонального вступлення Голови Центрального Комітета, тов. Олександра Ковалевського, в склад Правительства У.Н.Р. і визнати таке вступлення необхідним і доцільним.

4/ Підтвердити основне домагання Народньої Республіканської Партії про скликання Ради Республіки й доручити Центральному Комітетові вжити всіх заходів, що до її найскоршого і невідкладного скликання.

II. ТАКТИКА НАРОДНЬОІ РЕСПУБЛІКАНСЬКОІ ПАРТІІ В РАДІ РЕСПУБЛІКИ.

Заслухавши доклад Голови Центрального Комітету тов. Олександра Ковалевського про тактику Партіі в Раді Республіки, II Партійна Конференція на засіданні свойому від 30 грудня 1920 року ОДНОГОЛОСНО УХВАЛИЛА:

I/ Парляментська Народня Республіканська Фракція повинна й надалі стояти на грунті оборони інтересів украінськоі демократіі.

2/ Парляментська Народня Республіканська Фракція повинна вважати основною підвалиной своеі діяльности в Раді Республіки-введення Державноі Політики У.Н.Р. в рамці послідовного констітуціоналізма й парляментарізма, а тому II Конференція Украінськоі Народньоі Республіканськоі Партіі покладае на Фракцію:

а/ Домагатися скасування Директоріі і зафіксування істнуючого державно-правного стану Верховноі Влади У.Н.Р.: Головою Украінськоі Народньоі Республіки е СИМОН ПЕТЛЮРА.

б/ Домагатися перегляду Закона від 12 Листопаду 1920 року про тимчасове Верховне Управління та Порядок Законодавства в У.Н.Р., в смислі ближчого його наближення до констітуційних норм.

в/ Домагатися широкого перегляду всеі дотепершньоі Державноі Політики У.Н.Р., особливо Політики міжнародньоі, способи переведення якоі вважати недоцільними.

г/ Стояти на засаді створення демократичного Правительства.

д/ Підтримувати ту едність, що витворилася на протязі останього часу між украінськими політичними партіями.

III. РОЗДІЛ РЕЗОЛЮЦІІ ГОВОРИТЬ ПРО ВИДАВНИЧУ ДІЯЛЬНИСТЬ ПАРТІІ.

IУ. РОЗДІЛ РЕЗОЛЮЦІІ ОБГОВОРЮЕ ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПОТРЕБИ ПАРТІІ.

ОБИДВА РОЗДІЛИ ВВАЖАТИ ТАЕМНИМИ.

У. ВІЙСЬКОВА СПРАВА.

Заслухавши доклади членів Партії-Генерала-Поручника Коваль-Медзвідського й Полковника Удовиченка, в справі організації армії, II Партійна Конференція ОДНОГОЛОСНО УХВАЛИЛА:

I/ Підкреслити з особливим признанням героічну боротьбу, яку на протязі трьох років провадила Українська Армія в обороні Української Державности.

2/ Визнати, що армія наша, національно-вихована й військово-випробована, є головнійшим чинником активної боротьби за Українську Державність.

3/ Домагатися внесення корективів в дотеперішні методи військової організації, надто в сферу Вищого Військового Управління, а саме: на чолі всієі військово-законодавчої справи повинна стояти Вища Військова Рада, відповідальна перед Правительством і Радою Республіки.

4/ Зазначити Правительству конечну необхідність негайного урегулювання взаємовідносин Командування Армії й Військового Міністерства, підкресливши, що єдиним способом припинення політичної гри і міжвідомственного тертя, що тягнуть за собою вимерання і духовне знищення нашого старшинства і козаків, є негайне переведення реорганізації Вищого Військового Управління на принципах, зазначених в п. 3 цієі резолюції,- а до часу скупчення всеі організаційної роботи по збереженню Армії, як і покладення всієі відповідальности на Військового Міністра, призначення якого мусить відбутися негайно.

5/ Звернути увагу Правительства на необхідність:а/ скупчення Армії в таборах по дівізіях, в цілях збереження організаційної єдности армії; б/ поступового скупчення всіх українських військових сил, розпорошених по чужих землях і об'єднання іх з нашим військом в єдину Армію України; в/ забезпечення Армії досвідченним інструкторським персоналом для підготовки

іі старшинського і Підстаршинського Кадру.

УІ-й Пункт У-го розділу резолюції вважати таемним.

1. М. Преси й Пропаг. з 1918 року було в руках ес-ерів (Макаренко, Лизанівський, Черкаський)
2. Я був один на [illegible] архів (з п. Іваненко). Лист Пана Головного Отамана.
3. Перші мої спроби [1a] практичні задачі: а) Інформувати нас самих про події (замість власного органу, сурогати: „Воля", „Сам [illegible]", „Рідний край"). Брак грошей й співроб. інф.
б) Інформувати чужинців („Свобода", „Рух", „Преса", „Бел. Шлях", „Общ. Дело"; варшавська, львівська, краківська преса (через „Р. Кр."); інтерв. в „Голос Криму"; укр. пресові бюра.
В який спосіб здійснювати пп. а і б?
α) Комунікати
β) Звіти Пресового Бюра
γ) Звіти на державу і чужоземні мови.
δ) Безпосередні статті.
в) Збирати інформації з угоди (через пресу й відпоручників)
Як найкраще здійснення п. а й б.
4. Друга практична задача: Пропаганда ідеї укр. державности не тільки шляхом друкованого Слова, але й Живого Слова —
а) відбування зборів в цій цілі, як і в цілях ~~во~~ боротьби з ворожими виступами, як: б) постійна праця на місцях відпоручників:
α) збирання інформацій й постійне інформування шляхом рефератів, бесід, питань на місцях (на підставі спеціального циркуляра)
β) сталий зв'язок з центром (доклади відпоручників по виробленій схемі)
γ) інспектура (об'їзди й відповідні доклади) інструкції для них)
~~5.~~
δ) створення й підтримка таборової преси (централізувати)
5. Українізація — третя практична задача
а) спеціальні комітети й функції (холодна правних карт)
б) кодифікування спеціальних мов
в) організація відповідних абітурієнтських курсів.
г) підготовка відповідних законопроектів.
6. Волинь — зв'язок з нею — четверта практична задача.
а) Підбором Гол. Упов. Пропаг.
б) Сталий зв'язок з „Просвітами".

7. Брак коштів. Ілюстрація...
8. Характеристика справи: два департаменти; задачі відділів; список співробітників;
9. Перспективи.

I. Як будувати? Важливість цього питання для У.Н.Р.

II. Теорія п. Винниченка.

Союз на полі У.Н.Р. — помилка.

Не демократія, а комуна (Стор. 5-6 „Поступу")

Робітничо-селянська держава.

„Єдиною формою державності нашої селянсько-робітничої нації в такий момент є робітничо-селянська держава. Робітнича революція в Росії давала нам змогу створити й закріпити цю державність"

а) Робітництво московське й большевицьке.

„Ми не мали сильного національно-свідомого пролетаріату" (Винниченко)

б) Селянство московське й антибольшевицьке

„Найбільше, що могло зробити селянство, це одвернутися від тих, хто не задовольняв його й піти за рішучими й сміливими" (Винн.) Поскільки влада У.Н.Р. стояла на ґрунті демократизму, селянство визнало й визнає цю владу.

Протилежні класи й класові інтереси. Треба спиратися тільки на робітництво, але воно чуже, московське; до того-ж йти шляхом диктатури, себ-то творити владу меншости, а не більшости.

„В класовому громадянстві рівної волі для всіх громадян не може бути, це є утопія і це — теплий лід, це все одно, що революційний опортунізм. Та класа, яка захопила владу, мусить боротися за неї й за свої цілі всякими способами"

Виправдання насильства, що не може бути джерелом права, без якого не можна мислити цивілізованого життя.

Практика Винниченка.

III. Теорія М. Грушевського.

Союз на полі У.Н.Р — помилка.

Не демократія, а радянство.

а) Громада селянська стала фактично автономною, державною зі [illegible]. Від неї треба виходити в державному будівництві. На полі громади стоїть рада. Певне число об'єднань творить раду землі, а об'єднання цих останніх — Всеукраїнський Конгрес рад.

Стор. 36

Фактична сільська громада: дійсно автономна, але нічого не вистарчає й рветься по-за свої межі або межі землі, рветься до життя загально-державного маштабу.

б) Республіка рад: Стор. 40.

Пріоритет селянства, а диктатура селянства й робітництва. Це який спосіб, бо протилежні класові інтереси (куркулі й пролетарії). Або диктатура робітництва й не має республіки рад, або диктатура селянства — й також не має республіки рад.

Селянство не може, взагалі, здійснити диктатури.

в) Основа селянства — середняк, що має біля 6 дес. доброї землі на господарство. (Стор. 30)

A) Коли взяти тільки малоземельних, вистарчить по 5,71 дес. на господ. А як на безземельних?

B) Норма в 6 дес. є голодною нормою для Київщини, Чернигівщ., Харківщ.; На Волині й Поділлю — норми вистарчаючого.

C) ~~[illegible]~~ Переселення. З де-яких губ. до 50% населення.

Наш погляд: 1) Проти одмахувань в зем. справі (вест не можна заборонити зем.)

2) Промисловий розвій країни витягне з села безземельний елем.

3) Піднести сільсько-господарчу культуру.

4) Як і ес-ери проти власности на землю (§ 74 нашого прогр. і стор. 30 — внизу — статті Грушевського

D) Роля промисловости. Винниченко капіталізує, а Грушевський — „раздробляє"...

Капіт., стор. 36 і 43. Критика цього: кансистенть формули „елементи різних категорій", а заводи й фабрики можна розселити?

E) Брак класової позиції: й робітництво, і й селянство, й трудова інтелігенція, й просто укр. громадянство (стор. 39)

H) Якаж мусить бути Укр. Рад. Соц. Республика. Не казавши ні слова. Сам м. Грушевський цього не знав. Критика (Стор. 46–56)

IV. Теорія Липинського.

~~[illegible]~~ Не демократизм, а ~~[illegible]~~ монархізм.

Стор. 42–43.–45–46

Коли можлива монархія? В обставинах феодального строю (Розквіт монархії XI–XVIII ст.)

Коли можливе гетьманство? В обставинах козацько-вітчизняного побуту (Україна XVII–XVIII ст.)

Капіталістичний розвій виводить класи — буржуазії й робітництва (націона сила — аграрії й селянство — утрачають їх місце.

Щоб створити монархію треба спиратися на певну соціяльну класу. Липинський каже:

а) Хліборобська класа (стор. 41)

б) ~~[illegible]~~ Власницька-дворянська класа (Дальше рукопис)

Характеристика Хліборобської класи (республіканізм; нац. свідомість)

Характеристика дворянської класи (монархізм; російська державність)

Коли спиратися на селянство — воно за демократичний лад і Укр. Н.Р.

Коли спиратися на шляхту — вона за монархічний лад і Велику, Єдину, Неділ. Росію.

Треба виховувати шляхту.

Поширення Липинським шляхти до аристократії.

Що таке аристократія? (Див. рукопис)

Який критерій? „Здатність творити нові цінности, будувати, організовувати життя"

Хто установлює цей критерій? Невідомо.

Радянський принцип. „Творці хліба, товарів, техніки, науки й штуки" — творці ради, а на них спирається трудовий монарх.

Себ-то селяни, робітники, шляхта, „буржуазія". Протилежні класові інтереси — класова боротьба. Хтось переможе з цих класів.

Етичний принцип (Добра воля монарха, добра воля буржуа, добра воля пролетара, добра воля селянина. А коли її немає? Людина має свої пристрасти й передо-

ти людину не спромоглися навіть комуністи, що вогнем і залізом творять нове [illegible] й новий лад.

Сам Липинський зазначає, що такої трудової монархії ще ніде на світі не було (Стор. 43 +)

Демократично-парламентарна державність, як ідеал Н.-Р. партії.

На нас напади: 1) [illegible] й контр-революціонери („Нова доба")
2) Оскілковці („Боріте-Поборете")
3) [illegible] (галичане)
4) хлібороби-демократи („Хліб. Україна")

Ми є носителі ідеї демократії, що висунена великими мислителями XVIII ст.

А саме:

А) Люди мають свої рівні пристрасти — біологічна основа.

В) Капітал. система творить класи, що борються за свій пріоритет; треба урівноважити ці класові інтереси — економічна основа:

Винниченко і большевики — пролетаріят, певна класа шляхом диктатури.
Грушевський й радянці — селянство, певна класа шляхом диктатури.
Липинський й гетьманці — шляхта і аристократія, фактично аграрні й торгово-промислова класа шляхом диктатури.
Демократ-парламентарний лад дає балансуючу класову, рівновагу класову — стан до іншого ладу, може й соціаліст., але шляхом еволюційним.

С) Яка ж наша політична основа?

а) Суверенітет належить народові.

б) Суверенітет „неотчуждаємий", бо воля його не може бути „отчуждаєма", „неотчуждаємо" право хотіти, думати, робити.

в) Влада — це еманація volonté générale, походить від народу.

г) Народ не є продуктом історичного розвитку; він не народжується, не зростає, не вмирає. Він являється відразу, сформований, укінчений на підставі окремих індивідів.

д) Народ не може здійснювати свій суверенітет безпосередньо — великий простір держави і велике населення. Він його може здійснювати шляхом загального виявлення своєї волі — загальне, рівне, пряме, тайне, безпосередн., пропорц. виборче право — через своїх уповноважених до народнього представництва (парламенту), що репрезентує одну націю, одну загальну волю. Парламент, в такий спосіб, повстає [redacted] з уповноваження народнього, або, як каже Сієс, „un gouvernement exercé par procuration", а, значить, має всю повноту законодавчої влади.

е) Кому ж належить виконавча влада?

Правительству, одвічальному перед парламентом, себ-то правительству, що влада за основу не інтерес одної особи (деспотія) або небагатьох осіб (монархія, олігархія), а найбільшої кількости людей, що переслідує, як каже великий утилітаріста

початку XIX ст. Ідеалом, можливо, найбільше щастя найбільшої кількості людей.
Це ідеал. Проте, й зараз в парляментарно-демократичних країнах політика переводиться класова, бо, коли влада виконавча й законодавча почиває в руках буржуазії, вона урівноважується вимогами класи працюючої (Англія, Франція в серед. [illegible] ідеології). Коли влада почиває в руках трудових мас (Німеччина, Австрія, Швеція, Бельгія) — вона урівноважується вимогами класи буржуазної.

Д) Хто репрезентує?

Президент, обраний всенародним голосуванням.

Ось схема ладу й порядку, демократії, розвитку й будучини укр. нації.

Як це ми здійснювали?

Цитати:

а) Директорія („Відозва" Стор. 23; „Воля" т. I, ч. 9; „Воля", т. II, ч. 3.)

б) Правительство („Відозва" Стор. 25-26; „Воля" т. II, ч. 3.)

в) Нац. представництво. („Відозва" Стор. 24)

Е) Тактика Н.-Р. — тактика акції й прямолінійності. Тому й шельмування.

Державний Центр і Н.Р. партія.

1) Група Винниченко, Грушевський, [illegible], [illegible], Андрієвський, Всеукр. Нац. Рада et cet. — боротьба по ідеї державности.
2) Удар по Петлюрі — удар по ідеї укр. державности.
3) Аналіза політичних і соц.-економічних умов на Україні промовляє зараз лише за демократичну державність і за Держ. Центр.
4) Тому ми завжди обстоювали Д.Ц.-й за соціялізм, і ~~за [illegible]~~ („Воля" т. 2, ч. 1) Обстоюємо й зараз, знаючи, що все може розвязатися силами самого народу.
5) Підтримали його й в критичний мент катастрофи, увійшовши в склад Правительства.
6) Кожди одне — робити треба.
7) Рада Республіки й її завдання.

К о п і я

Запитання Народньої Республіканської Фракції Ради Республіки до п. Голови Ради Народніх Міністрів в справі допомоги Полковнику Вишиваному.

10 березня б.р. тяжко [illegible] Генерального Начальника Постачання, полк. Вишиваного. Військове Міністерство в особі Генерала [illegible] виявило [illegible] байдужість до полк. Вишиваного, найбільш відданого [illegible] нічого не зробило для негайної допомоги полк. Вишиваному. Заходами п. Міністра [illegible] полк. Вишиваного було одвезено до [illegible] для нервово-хворих в Кобединні, причому [illegible] утримання в санаторії по 1 травня б.р. З ініціативи п. Міністра [illegible] Військове Міністерство розробило законопроєкт про видачу допомоги полк. Вишиваному в розмірі 100.000 польських марок. Але й досі не [illegible] на те, що минуло вже два місяці, цього законопроєкту до Ради Міністрів на розгляд не внесено. Щоб внести гроші за травень і червень місяць до санаторії в Кобединні, опікун полк. Вишиваного, п. Міністр [illegible] звернувся до п. Військового Міністра з проханням, аби було уплачено йому утримання полк. Вишиваного за попередні місяці. П. Військовий Міністр одповів, що на утримання полк. Вишиваного [illegible].

Між тим [illegible] Вишиваного [illegible] по-[illegible] забрати з санаторії, бо дальнійше перебування хворого поміж [illegible] загрожує загибеллю полк. Вишиваного.

З огляду на вище наведене, Народньо-Республіканська Фракція Ради Республіки запитує отсим Голову Ради Міністрів:

1) Чи відомо Йому про наведені факти.

2) А коли відомо, що зроблено ним для негайного [illegible] допомоги полк. Вишиваному, [illegible] в санаторії для нервово-хворих в Кобединні [illegible]

[illegible]

З А П І Т А.

[illegible]

Запитання Народньої Республіканської фракції до Голови Ради Міністрів в справі часопису "Воля".

З Червня 1919 року в Відні під редакцією п. Пи-снячевського став виходити тижневик "Воля", що обстоював за кордоном демократичний програм Державного Центра У.Н.Р. В надзвичайно тяжких обставинах п. В. Писнячевський осяг-нув того, що протягом двох років тижневик "Воля" регуляр-но виходив у світ, висвітлюючи всебічно питання українсько-го національно-державного життя, підтримуючи всі здорові прояви державного будівництва і поборюючи різні авантурни-цькі спроби, які повстали на еміграції. Тижневик "Во-ля" придбав собі велику популярність не тільки в україн-ських, але й чужоземних колах за кордоном.

Не дивлячись на добре поставлену господарку "Волі", цей часопись, використавши всі свої збереження, мусить припинити своє існування. Приймаючи на увагу величезну національно-виховуючу ролю "Волі", а також ту прострацію, що охопила широкі кола української еміграції в зв'яз-ку з припиненням урядової праці на терені Польщі, - таке припинення видання "Волі" є абсолютно недопустимим. І поскільки Правительство У.Н.Р. вишукало засобів для видан-ня "Української Трибуни", по стільки воно повинно вишу-кати засобів для видання "Волі", тим більше, що річні видатки "Волі" це є видатки "Української Трибуни" за місяць.

З огляду на вище зазначене, Народня Республіканська фракція Ради Республіки на підставі артикула 60 Регу-ляміна Ради Республіки запитує Голову Ради Народніх Міні-стрів:

1) Чи відомо Голові Ради Міністрів про тяжке ма-теріяльне становище тижневика "Воля".

2) А коли відомо, які негайні способи він вживає для того, щоб запобігти припиненню видання "Волі" і за-безпечити це видання на більш довгий термін

. САПІГА.

в. Відозва до громадянства і резолюцій.

На зауваження п. [illegible], що бажано [illegible] про відозву, яка осуджує війну, несвоєчасно, бо ведуться не [illegible] до порозуміння, - п. пояснюється, що це має бути лише інформація громадянства.

Складання інформаційної відозви доручається п. Кравченко, п. Огороднику і п. [illegible].

Ухвалюється слідуючий текст відношення до партії С.Ф.:

ДО ПАРТІЇ СОЦІАЛІСТІВ-ФЕДЕРАЛІСТІВ.

Сеньорен-Конвент в засіданні 1-го березня ц.р., обміркувавши сучасну політичну ситуацію та положення Державного Центру У.Н.Р., при відсутности повної Консолідації, в якому може прийти до [illegible] і приймаючи на увагу, що момент вимагає зміцнення сил Ради Республіки і що партія С.Ф., як то видно з заяви про вихід фракції з Р.Р., твердо стоїть на грунті утворення Ради Республіки, - ухвалив: Звернутися до партії С.Ф. з предложенням переглянути свою позицію що до повернення фракції С.Ф. до Ради Республіки, і тим сприяти консолідації.

Н. [illegible]. - В переговорах з С.Ф. треба дати грунт, що можливо почати переговори.

Ц. КРАВЧЕНКО. - Від Сеньорен-Конвенту говорити не можна, окрім є лише факт звернення до них, позиції ж [illegible] ті самі. Коли вони захочуть говорити, тоді й ми будем говорити.

В 6,30 год. веч. засідання замикається.

ПЕРШИЙ СЕКРЕТАРЬ [signature]

ДРУГИЙ СЕКРЕТАРЬ [signature]

Копія

До Президії Центрального
Комітету
партії Нар. Респ.

Секретару Центр.
К-ту сенатора
Гриневича

Заява

Сповіщаю Президії, що рішучо [illegible] [illegible], що всю акцію фракції Нар. Респ. партії за час останньої кризи кабінету та взагалі все, що робиться фракцією і паннами Міністрами від партії Н. Р. за час роботи в Уряді (наприклад п. Мін. Зак. Справ Ніковського) — робиться виключно на свою руку без жодного підтримування Ц. К. без жодного звязку з ним.

Рахую ж неможливим цієї [illegible] [illegible], щоб я мав змогу [illegible] (взагалі, наприклад зі помилками) [illegible] [illegible] сеє заявити, що [illegible] не приймав та не мав навіть змоги прийняти.

Вірно з ор. [illegible]

3 липня
1921.

К о п і я

Дорогий Олександре Олександровичу, Ви цілком праві докоряючи мені, що я Вам давно не писав, але причини, котрі примусили мене затриматися з листом дуже поважного змісту. За останній час я отримав від Вас 3 листи 1, 23, 31 серпня і очевидно, за цей місяць трапилося дуже багато перемін, бо вони були змісту цілком протилежного.

Хоча я чоловік досить гарячий, але політик з мене дуже холодний і тому я не відповідав Вам доти доки не розглянувся в обставинах, не проаналізував становище і не рішив, що мій лист може бути Вам в де чому корисним. Це я припускаю тому що ніколи не сумнівався в Вашій щирости, як персональній так і в справах громадських.

Почну трошки з кінця. Ви дивуєтеся чому після Вашого гарячого заклику Громада листом і Воля приватно віднеслися досить скептично. Буду писати з точки погляду Громади і прошу Вас поглянути на справи об'єктивно. Ви знаєте, що за останній рік опінія емігрантів і преси в кращому випадку була нейтральною, а в гіршому ворожою до всіх наших Кабінетів. Це мало свої підстави не тільки в вічних невдачах на Україні і в повній відсутности закордонної політики, а і в тому що всі емігранти, що не набили собі своєчасно кишені зосталися в розпачливому стані незалежно від їх відношення до Уряду. Навіть, більше того, чим більше вони були віддані Урядові тим менше на них звертали уваги. Наведу Вам свій власний приклад. Галіп який всюди виступав проти Уряду благоденствує в Римі, а я, політику котрого Ви добре знаєте, вже 12 місяців без платні і вже два місяці фактично голодую з жінкою і двома дітьми і діти мої вже кілька місяців не бачать молока, котре їм так необхідно. Другий приклад це Василько, котрий продовжує свою шкідливу працю і розтикує всюди останні копійки щоби задовольнити своїх агентів. Сьогодня я довідався, що він дав одному з них 1½ міліона корон в оплату його претензії(?) за 1919 рік. Після цього він своїми переговорами з Коншем, котрі він виключно для своїх спекулятивних справ, зробив величезно зло давши більш причину говорити, що Петл. з ним мириться. і не зважаючи на все це. він міністр

котрий має колосальні можливости. Уявіть тепер себе на моїм місті не мене для котрого політичні погляди від обставин не залежать а першого ліпшого і Ви зрозумііте настрій еміграції що до кабінетів взагалі.

Що ж до Вашого Кабінету з окрема то я мушу Вам сказати що цілком апробую і підтримую Вашу прогрму, котру Ви виложили мені в листі від 20 б.м., але чого можуть чекати у Відню від Кабінету де, окрім Вас, майже все.....[illegible].....і на важливому місті проститутка/ Ніковський, котрий користується заслуженою ніякою всюди, як одночасно прінціпал і агент Васильк. Ніхто від цього нечекає доброго і чекати не може і не зважаючи на всі найліпші бажання нового Кабінету він буде продовжувати ту ганебну політику попереднього про яку Ви мені писали в післідних листах.

Факти говорять самі за себе. Вже пройшов місяць, як кінчилася криза, і як Ви писали мені про реорганізацію Дипл. Корп. і твердий курс за кордоном, а політика йде не вперед а позад. В самому важному для нас місці седить заплямлений чи краще мовити нетимий зрадник -комерсант, в Льондоні порожне місце, а з Парижу і Риму пишуть мені сумні річі і по 3 місяці не отримують не то розпорядження, а навіть відомостей. Вас-ж сидить як і сидів. Це об'єктивний/ умовини за кордоном і можу Вам потвердити, що подібне-ж мені пишуть з Польщі.

Що-ж до загальної політики то мушу Вам сказати, що роспуск Р.Р. до котрої я цілком поділяю Ваші відношення, був повністю використаний росіянами і всіма нашими ворогами/ і роздмуханий на скілько можливо. В країнах Антанти всюди росіянами і Чорнотуніїцями подані доклади і меморіяли де цей факт кваліфікується як "остаточний провал" і "дескредитація одиного українського осередку". Зрозуміло що Р.Р. хоч би вона була навіть, чистою фікцією, була силою в боці москалям бо дійсно творила "єдиний центр", якого не було у нас.

Що-ж до моїх особистих думок то, як Вас зацікавить їх вислухати, -вони такі: сумний досвід показав нам /на большевиків/ що внутрішня політика без зовнішньої нічого не варта і противно зовнішня без внутрішньої. Тому я стою на тім, що Уряду не можна орієнтуватися лише на Україну. Треба, покладаючи великі надії на власні сили, в той же час зуміти здобути собі дужих союзників без

котрих годі взяти в руки нарід/матеріяльна допомога/.Як перша-внутрішня потребує співчуття народу так і друга вимагає можливої консолідації наших еміграційних сил,що можливо зробити не/ залякуванням ,а лише живою працею серед них а найперше тим що подбати про долю еміграції і притягти її як не до державної то якої будь культурної праці.Той Кабінет,котрий зуміє це зробити,,буде першим всеукраїнським а той хто піде на Україну не подбавши про "глибоке запілля" хоч і візьме її,але за місяць змушений буде відступити комусь хто буде мав більше запасів,через товари що буде мати і моральну підтримку Европи про котру і сейчас до хто дбає.Тому ходить не о Кабінеті,а о його політиці,котра не мусить липатися лише програмом як це є пока,що в Закордонних Справах.Сумніваюся,що її змінив доки сидить Нік.

Тепер що до Ваших запитань.

Справа,про яку Ви мене питали дійсно ведеться в досить широких розмірах,хоча найбільш не серед наших кол,а в міжнародній сфері,що показує на розум організаторів.Землеробна еміграція,очевидно буде радо підтримувати.

Виглядає тут також,що акція направлена на шлях консолідації всіх Українських сил. З Вашого листа і обіжника у мене таке вражіння,що Ви трохи не в курсі тої політики,що веде відносно цього Уряд.Може Ви тоді були не в курсі,а може від Вас трохи крають.Майте це на Увазі.

Як,що Ви дійсно не в курсі то запитайте мене і я напишу Вам подрібніше.

Що до "Укр.Тр."то я цілком визнаю її значіння і постійно сперечаюся з В.О. за його виступи.Маю надію що він незабаром і припинить.Сама по собі Трибуна не може назватися газетою,блискуче поставленою, що дорікати їй нема за що,та виступи В.О.пояснюються тим що він вже пів року немає гроше і має багато боргів і друкарні і співробітникам,котрі котрі голодують,при цьому ця історія з Міліоном, котрий вихопив Саліковський,ще більш його роздратувало й направило весь гнів на Трибуну.Що-ж до самої Волі,то мені здається що Ви були трохи пристрасні.Вона ні в чім не змінила свого напрямку і не дозволила собі протиурядових виступів як не рахувати І.ІІ. ІІ/І2 де стаття П. була спровокована з Тарнова,але він і досі стоїть на тому,що це"була льояльна критика".Що-ж до критики окремих осіб то це є не лише право,але й обовязок всякої преси.

---.

Це число III.3/5 навпаки зробило всюди найліпше враження шостою Час і Ринн., на що ви чомусь не звернули уваги і ми зу всіх кінц дістаємо листи з подякою.

Що до мене особисто, то я опинився в такому стані що вже 3 міс. шукаю посади. Тепер у мене є надія на маленьке діло і мені певно прийдеться зовсім кинути політику і всяку іншу громадську працю щоби прогодувати родину. Це принаймні на той час доки уряд не перестане віддавати все шахраям і зрадникам, кидаючи других на злидні.

Бажаю Вам всього кращого і прошу передати мє щире привітання Ви. Пані.

[підпис]

48

№ [illegible]

[illegible] серпня [illegible] р.

. . . . [illegible]

[illegible]

Олександре Олександровичу!

Різні чутки доходять сюди з [illegible], але певного [illegible] не маю. [illegible] ві[illegible] побільшости відносяться до [illegible] вигадок еміграції. З одного боку чуєш, що уряд не задоволений еміграцією, а з другого боку еміграція [illegible] урядом. Я гадаю, що все це [illegible] тому, що і еміграція і уряд відрізані один від другого. Хоч безперечно є певні невеличкі кола еміграції деструктивного характеру, але більшість її стоїть на грунті лояльности до уряду, і гадаю, що безперечно і між еміграцією і між урядовим центром ведеться дуже [illegible], дуже обережна, але методична робота [illegible] ворогів відродження Українського народу, ворогів української державности. Тільки цим й можу з'ясувати ту [illegible] різних вигадок, брехень, що [illegible] біля тої чи иншої особи, або групи. Ситуація [illegible] така, що досить кому небудь особисто, або [illegible] проявити ту чи иншу активність на користь української справи, як зараз же це буде [illegible], якомсь інтригою, шукання чогось особистого, державною зрадою і т.д. Від того, щоб не піддаватися на таку провокацію дуже тяжко уберегти себе кожному з нас окремо, а також і [illegible] державному нашому центру. Аби сему [illegible], я гадаю, що від Вас, від уряду, мусів-би [illegible] хто небудь приїхати, щоб тут після [illegible] інформацій, [illegible] одноцільність політики, праці і [illegible] утворити на еміграції міцну групу підтримки урядового центру [illegible]. Тільки [illegible] один другого, можно розуміти [illegible] себе і [illegible] працю. Отже [illegible] [illegible] не порозуміли, [illegible] став я. [illegible] не стільки [illegible] моя персона, а [illegible], що [illegible] провокації я був позбавлений можливости виконати доручення, які на мене були покладені Головним Отаманом та урядом і замість поїздки до Болгарії, [illegible] я обмежився [illegible] до [illegible], хоч у [illegible] зазначені [illegible] пункти послав дуже цінну людину, але все таки не сам. Тому, що у мене [illegible] відомости що у Тарнові ходять про мене різні брехні, я [illegible] потрібним корот[illegible]

я не прохав, щоб чужі писав про них, а їх, звичайно ніхто тепер видати не може), ці слова про мої папіри [illegible] не згадую. Судіть самі, чи можна в таких умовах працювати? Чи можна [illegible] за яку небудь братню працю, коли люди [illegible] голодують чи в [illegible]? І [illegible] не пишу про Василька, який [illegible] багато підлих [illegible] проти мене, [illegible] він один раз такими спробував [illegible] до мене по дружбі і [illegible] матеріял; мене знають [illegible], або [illegible], або розга[illegible] справи — спосіб, [illegible] перший, звичайно [illegible] перекрутив і написав мені [illegible] і [illegible] місця.
А про [illegible], прошу [illegible] згадувати, яка підла це [illegible] душа.

Тепер [illegible] [illegible] що не було робити для [illegible]. Іноді думаю, чи не їхати у Польщу до [illegible] небудь [illegible], до праці мені [illegible]. А думаю я [illegible] при армії рахуються [illegible] до служби кращим офіцером. Він же а там у [illegible] і він тепер рахується [illegible] командував [illegible] ([illegible]) [illegible] і часто офіцерам [illegible] діла? Але [illegible] [illegible] і т.д. [illegible] по одни. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] і [illegible] [illegible] до цього, [illegible] і [illegible]. Прошу [illegible] за [illegible] листа, але [illegible] (підпис).

З оригіналом згідно:

ко освітити, чому я не поїхав туди.

Мною уже були випрацювані візи, як я одержав копію одного листа, а потім другого, які позбавили мене можливости їхати, аби не наражатися на неприємности і дійсно не стати якимсь авантюрником, що шукає різні пригоди. Листи ті були такі:

1/...."В Болгарії по чутках збирається приїхати п. Федоровський, майте на увазі, що його подорож має цілком приватній характер. Про це більше подрібно сповістить Вас Мацієвич. Підпис Лівицький. Цей лист для мене надзвичайно дивний. П. Лівицький дуже добре знає, бо сам писав і підписував мені уповноваження, яке має державний характер і замість того, аби дати інструкції про [illegible] праці у працї і поширення її він пише такого листа, яким мусів паралізувати мої заходи. Я не знаю [illegible] чим ним це викликано, здається я не дав причини до того, аби А.Л. Лівицький так віднісся до мене. 2/"13 серпня 1921 року вихід ч. 3800. "В Болгарію має приїхати п. Федоровський, який по чутках проголошує себе послом до Болгарії. Коли він звернеться до Вас, то майте на увазі, що ніякого повідомлення про його призначення Радою Міністрів я не отримав і такого призначення в дійсности не було, що його уповноваження має цілком приватній характер і ніяких офіціяльних заходів він не може робити, так його і попередіть. підпис Мацієвич.

Лист Мацієвича, звичайно для мене цілком зрозумілий. Образили його амбіцію, що [illegible] Федоровський [illegible], хоч тільки у справі військових біженців, в його сферу діяльности [illegible]. Це він підтвердив листом, який я одержав від нього позавчора. В листі тому від 15/VIII 1921 року під ч. 3834 він, між иншим пише:...."Я уявляю собі справу так, що діяльність наша в тих країнах, куди Ви направляєтесь матиме гарні наслідки, лише при умові, що на це справу будуть асігновані кошти. Без грошей зробити більше того, що робимо ми тут і у Болгарії я певен, що не пощастить нікому. Про це казав і п. [illegible] і лічу [illegible] обов'язком написати і Вам. Мацієвич." Значить він теж знає, що не приватньо я їхав, бо на приватні справи грошей не дають, а також знає він, що не послом я іду і не проголошую себе так коли [illegible]

Таємно

Копія.

ОТАМАН
СІЧІ
ГРОМАДИ
В БОЛГАРІЇ
21/VIII 1921 р.

ГОЛОВНОМУ ОТАМАНУ ВІЙСЬК УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ РЕСПУБЛІКИ.

ДОКЛАД.

В грудні місяці прибувши в Болгарію з Кавказу через Крим, Царгород я найшов незорганізованих українців: старшин і козаків, які тинялись весь час по російським інституціях і жили в російських притулках.

Життя серед росіян страшенно було тяжке, позаяк послідні дуже знущались над кожним з українців заявляючих про свою національність. Не раз були випадки коли наших козаків виганяли х таких притулків і не давали абсолютно ніякої допомоги.

Сам я будучи старшиною Української Армії /4 п.С.С./ лічив своїм обовязком стати стати на захисть своїх братів і зібравши біля себе більш свідомих українців, зорганізував "УКРАЇНСЬКУ ГРОМАДУ" в склад котрої ввійшли: Головою я Полковник Филонович моїм помішником, сот. Крупицьким, і членами чот. Храпко, повстанці Пухальським і Палагута.

Спочатку праця йшла досить мляво, позаяк ми не мали свого помешкання збиратись на вулиці або у росіян було неможливо.

Треба було подбати про свою власну хату - зробити ж це було занадто тяжко бо Болгари не відокремлювали нас від росіян і одержати від них якуб то небуло допомогу було занадто тяжко. Тоді я пропонував свої послуги нашому представникові в Болгарії Пану ДРАГОМІРЕЦЬКОМУ і при його допомові руками громади збудували свій притулок.

Маючи свою хату праця пішла живіще і на протязі пяти місяців в громади відділись: військова організація " СІЧ" і " КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЙ ГУРТОК" а також при притулку послідній час зорганізували швецьку майстерню де йде ремонт взуття членів наших організацій.

Завданням нашої Громади є об,єднання всіх українців мешкаючих як в Софії так і у всій Болгарії, але досягнути своєї мети поки, що нам не удалось бо за для того щоб об,єднати українців мешкаючих у провінції потрібні кошти для поїздок по Болгарії, членам нашої організації - грошей же ми не маємо і праця кінчається тим, що робім все можливе в межах міста Софії, позаяк самі українці в провінції піддаючись впливу, самі не можуть зорганізуватися, наші відозви і заклики до наших земляків не залишили ніяких наслідків.

Об,єднання українців, з метою взаїмної матеріальної та трудової допомоги мало між иншім своїм завданням і культурно-просвітню роботу серед громадян, але діло показало, що все велитенське завдання не під силу одному членові Ради і потребує цілої організації з поділом галузів праці між окремими членами культурно-просвітньої Ради.

Загальними зборами Громади було доручено одній особі скласти Раду Культур.-прос. Гуртка і організувати Гурток.

Зараз гурток налічує до 75 членів на чолі з Радою, в склад якої увійшли: Головою- чот. Храпко і членами: Глушко, Палагута, Тимофіюк, Віят і Заяць.

Гурток - організація цілком аполітична, але членами можуть бути тільки люде, прихильні до ідеї національно-визвольного руху У.Н.Р.

Гурток заснований з метою піднимання культурного рівня своїх членів шляхом самовиховання і самоосвіти, репрезентування духовніх скарбів Українського народу і ознайомлення з домаганнями народу Українського серед широких кол Болгарського (народу) громадянства.

Работа гуртка в цей час полягає в улаштуванню спільних читань української літератури, вокально-музично-літературних вечірок, лекцій і т.и.

Гурток має початкову школу для неграмотних і курси українознавства по програму середньої школи. На курсах читаються лекції по граматиці, історії письменства, історії, географії і етнографії України.

Гурток має свій хор музики (оркестр).

В справі поширення своїє діяльности Радою Гуртка намічаються в найближчій будучині: ряд екскурсій в околиці м. Софії 2/ряд публічних лекцій з метою ознайомлення широких кол Болгарського громадянства. 3/Видання тижневого інформаційного листка для українців перебуваючих в Болгарії.

Останній час гурток організує студентство з метою відшукування засобів продовження і закінчення освіти.

Гурток має свою книгозбірню за 150 книжок, читальню і авдиторію для лекцій.

Єсть культурно-організаційні сили, єсть бажання і справу гальмує тільке брак [illegible] коштів-матеріяльних засобів.

Всім працьовникам гуртка необхідно щодня ходити на роботу, робити до 7-8 годин вечора і тоді йти на лекції, репетиції і т.д.

Для поліпшення становища гуртка необхідно мати в розпорядженні Ради кошти і не менше двох членів утримувати на кошти гуртка. Гурткові необхідно також як мога більше книжок і підручників по всіх галузях науки і мистецтва.

Військова організація "Січ" складається з Отамана Січі п. [illegible] Осаула [illegible], і членів ради сот. [illegible] і хор. Храпка.

Завданням Січі є виховання старшин і козаків в національно-військовому дусі, але справа з цього боку стоїть досить в тяжкому становищі позаяк ми зовсім не маємо відповідних підручників. До цього часу приходиться працю обмежити тільки читанням військових лекцій по [illegible] з польової служби, топографії і ин. за браком же відповідних уставів зорганізувати старшинські або підстаршинські курси нам до цього часу не удалось.

Січ складається більшістю з повстанців Катеринославщини а також з старих січовиків / з ком. С. С. [illegible] і сіро [illegible] і запор. корп./. Основним завданням Січі є боротьба за визволення свого народу і зараз не маючи змоги боротися [illegible] нашої регулярної армії, ми поклалися [illegible] б то не було [illegible] діставатись на рідний терен в запілля червоних і знов підняти там прапор визволення. Ми не можемо марно гаяти часу

тут на чужині коли наша ненька Україна стогне в ярмі червоних окупантів, заливаючись братерською кровію. Я Отаман Січі в Болгарії командований своїми січовиками я до Вас ПАНЕ ГОЛОВНИЙ ОТАМАНЕ з усілінним проханням допомогти осягнути нашої мети..

Запевняю Тебе БАТЬКО ОТАМАНЕ що ті люди які боролися за визволення безталанної Батьківщини в 1917 року не [illegible] з рук багнетів, не будуть в тягар, а тільки принесуть користь, коли вони перекинуться на рідний терен-таких людей у нас залічується до 70 душ. Зниче матеріяльне тяжке становище нашого Уряду ми попросимо грошової допомоги бодай був ВАШ ПАНЕ ОТАМАНЕ дозвіл і розпорядження тим українським представникам кордони котрих ми будемо переходити бо без цього дозвіл про [illegible] ми самі не зможемо.

Нам же весь час працюючи в межах Катеринославщини і Слобожанщини і знаючи всі шляхи і сили, ми певні, що здійснимо свою мету, здобудемо Батьківщині волю і врятуємо її з кайданів.

Заснувавшийся в Софії Українс. Коміт. Червон. Хреста весь час йов на зустріч нашим організаціям і надавав допомогу: обіди по статтям, гроші на ремонт взуття, ліки і инш.

Відношення болгарських кол до українців.

Широкі кола болгарського громадянства або зовсім не поінформовані або поінформовані занадто мало в справі українського визвольно-національного руху, через що відношення до нас, українських емігрантів і погляд на справу виробляється у більшости болгарських громадян рівнобіжно з [illegible] в цих питаннях.

Уболівши боротьба за самостійність [illegible] співчуття, коли болгари [illegible] як партійна лорація, [illegible], позаяк же в Болгарії дуже розвинена партійна боротьба, всі партійні болгари, ставлячись до окремого українця з [illegible] відношенням і до загальної справи керуються партійними поглядами, виробленими їх [illegible].

Так "Землеробська" партія, що стоїть зараз у владі на чолі з Прем'єр Мін стром Стамбулійським досить прихильно ставиться до УНР. [illegible] до контрбольшевиків і цілком байдужо до національних змагань.

Партія "Народняк-ів демократів" на чолі проф. [illegible] та редактором "Мартинної [illegible]" [illegible] цілком негативно ставиться до визвольно-національного руху на Україні, бо вбачають в цьому одну із головних причин розпаду "Великої Россії". Найбільше прихильно до нас ставится прихільно партія "широких соціалістів" / с.д. [illegible]/ яка складається переважно із болгарської інтелігенції і має в свойому програмі принцип самовизначення націй.

Партія комуністів "Тесні соціалісти" в відношення і до нас на-

шого руху поділяється на два табори: праве крило на чолі з лідер партії Благоєвим співчуває визвольному руху але не співчуває боротьбі з комуною і більше визвом, ліве-ставиться цілком негативно тбо гаючи в нас центр революції. Загалом відношення до нас яко емігрант тівгарне, до нашої справи байдуж. Погляд на Український визвольний національний рух виробляється зараз в залежности від інформації і Українська Громада в Болгарії лічить своїм завданням допомогти позитивному його виявленню.
Решта "врангельців" в Болгарії" до січня місяця в болгарії були сежено з пароплавів три тисячі чоловік яких зпочатку розмістили в маленьких приморських місцях" Созополі". і " Анхіола", довго три мали їх там але врешті решт всі вони розсосались по болгарії шукаючи собі заробітка
Крім цих офіційно висаджених прийшло з Царьгороду і Галіполі неофіційно перейшовши пішки кордо біля пяти тисяч чоловік, переважно донських козаків, всі вони зараз працюють по всій Болгарії. Відношення селян зпочатку було погане [illegible] [illegible] [illegible] рос [illegible] багато організацій для них, [illegible] [illegible] [illegible], кокарди і взагалі всі військові відзнаки.
В травні місяці ще з Царьгороду приїхав сюди [illegible] Врангеля Генерала Шатілов для якихсь переговорів з болгарським урядом. Після цього приїхали в о. Лемносу три з половиною тисячі чоловік їм від[illegible] в м. Софії [illegible] всі вони ходять в "формі" в білих сорочках [illegible] [illegible],але обовязково в погонах і кокардах-це так звана партія Гусельщикова. Вскорі по приїзді їх в Софію біля Народного зібрання був улаштований парад цих новоприбувших росіян. парад приймав ген. Шатілов.
В широких болгарських колах особого значіння такому прийому не дають, з"ясовують це тим що їм потрібно мати хоч якого небудь союзника на випадок большовицької навали але на мій погляд це робиться завдяки [illegible] сербів/між сербами і болгарами налагоджуються [illegible] і серби поставили в умову де-кілька пунктів болгарам і між ними є один пункт [illegible] від болгар предоставлення права для росіян формування частин і мешкання в болгарії помішення Главноверха Врангеля. Останній час багато росіян [illegible] /[illegible].місц./і відтіля на пароплавах їдуть до Одеси.
Серед росіян є багато українців по походженню з якими ми налагоджуємо звязок і потроху перетягуємо їх до себе.

Партія російських монархістів працюючих на терені України під жовто-блакитним прапором.
Філія партії в Болгарії: праця цієї організації тут в Болгарії полягається в вербовці військових осіб бажаючих їхати в запілля червоних для підняття повстань проти червоних і взагалі для підтримки тієї колотнечі яка ведеться ось уже четирі роки і для продовження і на той час коли, коли прийде влада У.Н.Р. щоб не було спокою тоді мовляв нарід стомиться і покличе "Царя-Батюшку".
Довідавшись про це я командірував трьох осіб з нашої Січі, які звернулись до цієї організації нібито з проханням допомогти їм вирушити в запілля червоних. Особи ці прикрившись прапором монархізму зуміли стати " своїм людям" в цій організації і в такий спосіб ми добули такі відомости:
Загальний програм-Монархія повинна бути конституційна підперта ширшими всіми верствами громадянства але не з роду романових і не з складу старих сенаторів / проти всіх цих вони мають злобу і відхрещуються від Герм партії монарх./ Хто кандідат на монарка [illegible] не удалось.
Склад правління на взразок земського самоврядування. Земля вся по[illegible] на перейти до рук селян за платню через Держ. Банк., зостаються [illegible] [illegible] земельна власність і культурні господарства, широко наділяються землею інваліди і їх родини.
Персональний склад організації.
АКАЦАТІВ Михайло Епіфанович/псевдонім Отаман Черш, має 45-50 ро[illegible] [illegible] селянської секції Державної Думи, землевласник з Херсонщини раз виїхав до Парижу.
АКАЦАТІВ xxxxxxxxxxxx Юрко Епіфанович зараз робе на повстанні і селян-повинен бути на Поділлю або Волині.
МИТРОПОЛІТ ПЛАТОН виїхав до америки за грошима, які одержав в кісти 400 тисяч доларів нібито на борьбу з масонством.

Митрополит Антоній зараз в берліні-цей передав Акацатіву 15.000 долярів.
Архепіскоп Болгарскій Стефан і російський місіонер в Херсонщини займаюцій цюж посаду при Болгарском Сіноді Мальцев Михайло Александр років 50-55 він дуже близько стоїть до Херсонського духовенства робота його полягає в боротьбі зі не визнання АВТОКЕФАЛЬНОІ Української Церкві.
Архієп. Стефан дуже підтримує цей монархічний союз бо гроші від Стефана [illegible] особи командіровані ниой одержали грошову допомогу.
На нашу думку Платон .Антоній і Стефан підтримують і Германський союз /рос. мон.пар. і Герм./ або зрозкові з Стефаном нам удалось дізнатись що кріж посилки в запілля вони посилають і в Берлін де гуртуються монархисти.
Хруторозрядні члени це ті що ідуть в запілля червоних на агітацію

АЙВАЗОВ Грицько Семенович/він же ШАДОВ і Отаман ПАЛІЄНКО виїхав зараз через сербію-Польщу в запіля червоних до українських повстанчеських загонів на Україні. пос ... у Царьгороді.
ЗУЄВ Борис Михайлович 33 років/псевд КОНДРАТЕНКО/ родом з Ізюма живе родина в Таврії, старий член "охранки" виїхав з тією метою і тим же шляхом.
БЕРЕЗНИЙ ЮРІЮ Михайлович 32 років має пас. УНР. з Царьгороду родом з катеринославщини в 1918 році був звязковим штаба Гулій-Гуленка/псевдонім Глаголев і отаман Поцелуйко/ в 1919-20 роках служив в контр-розвідці Деникіна і Врангеля. Виїхав туди.
ВАСИЛЬЄВ Борис Семенович 25-27 років родом з Харківщини весь час служив в ДОБРАРМІІ. В ранзі штаб-ротм. виїхав туди.
Дуже можливо що всі будуть біля Уряду У.Н.Р. з метою через його допомогу перейти на терен України і звязатись з повстанцями.
СЛЮСАРЕНКО Юріо Александрович/псевд .ЖАДАНІВ, КОЖИНА/був у червоній армії від організації монархістів, в початку березня 1921 року повернувся з Польщі де був з метою взнати настрій і життя армії У.Н.Р. зробив доклад зміст не вдалось узнати/знов поїхав до польщі а від тіля до армії Будьоного де мають своїх людей.
По їх словам/ за певність ручатись не можна/ у них роблять у Махна: ф
ЕНТР ШИЛО командір кінноти 2/ Терещенко Александр на Херсонщині 3/ СТРУК Київщина. Коли ми не повірили їм за те що ці відомі отамани працюють у них вони зазначили що коли треба буде де надіслати ... кого небудь то тоді нам дадуть свої явки.
Зв"язками служать: Сербія-Полковник Іванів Рос. Війс. Місія там же ... Тудора. Скаржинський.
Угорія- Будапешт п. ... ЦЕНТР ОРГАНІЗАЦІІ ... ПРАГА

ПОЛКОВНИК Філонович.

З орігіналом згідно:

[illegible] [illegible] Галицько [illegible]

ВИТЯГ З ПРОТОКОЛУ № [illegible]

Спільної Наради Блокових фракцій з позаблоковими.

2[illegible] липня 1921 року

Промова Проф. Біднова. 1. Вступне слово.

Ви хотіли щирої наради і це наша фракція вітає. Я чув, що Блок весь час обстоює ідею парляментаризму і настраєтся, що вимагає Головного Отамана, себ-то не має причини до непорозуміння, ви-ж, що тільки одна партія [illegible] Уважно слухав я всі промови і зразу не хотів виступати, але тут було пущено в оборот слово "Історія", я уважно думав про це [illegible], не став [illegible] і після [illegible] аналізу, коли все зважив, обміркував, тоді рішив виступити. Керуюсь я виключно матеріялами з Преси Української і Російської, своїм досвідом і документами, [illegible] я не [illegible], тут чуток не передаю, не недостойно депутата Р. Р. я довіряю, що тут є щирість, і сам буду щирий.

Чи маю право я так казати — маю; я людина безпартійна, [illegible] був С. Ф., але [illegible] побачив [illegible] раніше, школу, яку [illegible], тоді я з партії вийшов. Я любив і любив організації і їх завжди підтримував, незалежно від їх партійности. До революції я [illegible], хоч мене і не раз [illegible], а опісля [illegible]. В Катеринославі підтримував [illegible]. Проти Гетьмана приймав участь під [illegible]. На селянському з'їзді мене обрано головою, а С. Р. [illegible] мене, що тільки не робили [illegible] в своїй газеті "Трудова Громада", виливали помиї і неправду. Зараз я маю таку більшість за собою голосів, як ніхто у Вас, [illegible] депутати. Рада Республіки безсільна, хоч дорога нам ідея як парляменту; за всі наші розмови селянство і робітництво [illegible] на Україні. Склад Р. Р. сірий, безбарвний, і [illegible] більшість [illegible] меньшість, і та мусила б коритись. Але яка більшість. Тільки не така, яка ніколи участи в громадському життю не брала,

так само, як і до серіозної роботи. За дрібне треба приказів, а у нас [illegible] рейшаються. Сидить Р.Р. днів 15, та й дурниці не будуються, як у нас. В дійсному парламенті не робиться [illegible], вони природно виникають від виборів населення. Закон про Р.Р. так є такий, штучний, від цього нічого не виходе і не вийде. Ви дискредитуєте революцію, соціалізм і [illegible], що пройдено з ідеєю парламентаризму. Ні один міністр не визнає Ради Республіки, бо він і міністр і депутат; перед ним він відповідає, все їдно свої товариші, на "ти", і все гаразд.

Ви кажете — більшість є блок. Може по більшости. А хто в тому блокові, хто ж то керує всіма, хто мусить бути за блоком, чи є там що цілого. Утворили штучну фракцію, скинули кабінет, от вся робота С.Ф. Були і вийшли, а це була помилка, зі слів деп. Огородника, виходе, що конгресу не треба, бо деякі депутати кажуть, що можна обійтися і без С.Ф.

Добре, ставте тоді голову без конгресу. В одному праві С.Ф. — в другому Хлібор. Партії починаються, а працювати не рвуться, в Тарнівському Університеті чи є хто [illegible], а в гімназії тем коли б не я, то розвалилась би і та гімназія, яка є.

Почну розглядати фракції блоку.

Фракція Самост.-Соціялістів.

Ця фракція [с.с.] виступає проти Петлюри. Чи можна їх [illegible] самостійними, що пишуть про них газети. Одні у Відні думають одне, інші Тарнівські пишуть і кажуть друге, утворилось два Центральних Комітети і я вірю тим, а не Тарнівським, що ними [illegible] добродіїв, член партії в Чехії, коли хтось уїхав в якомусь [illegible], то [illegible] ..., що ж він. Що зробили с.с. Один тільки Луценко працював, а за його плечима ховались. Андрієвського висунули на Члена Директорії, і що він там напрацював, хіба ми забули як Андрієвський галасував в Р.Р., що він сказав про Головного Отамана.. нічого. Що свідчить досить, хиба партія протестувала проти виступу Андр.., ні. Далі це факт відношення с.с.

до Головного Отамана С.П. буде в Національній Раді і не [illegible] на зустріч Головному Отаману за те, що він був заключив договір з поляками, [illegible], що всі долі України залежать від Антанти а не від Польщі. Міністрів [illegible] та [illegible] [illegible], а тут [illegible] У.Р. і Правительство [illegible] від. [illegible], у Уряді [illegible] і нічого не зробили, і чи [illegible] С.Ш. [illegible] від [illegible], що зробив [illegible], чи Міністр [illegible] дав. Міністр [illegible] обмежуваються в витраті грошей, а він у Львові і [illegible] Міністр. Роботу [illegible] він до того, що зроблено ним з [illegible] діячі Армії Червоного хреста. Він [illegible] [illegible], а там особи [illegible]. [illegible] теж добрий діяч. Перша робота його по Міністерству в Польщі є [illegible]. Що він гроші [illegible] на канцелярії - нові вибрали. Що зроблено ним в Комісії по самоврядуванню, які [illegible] так [illegible], що зроблено - нема нічого, [illegible] з ним буде працювати. [illegible] добрий лідер, а це [illegible]. Одним тільки і з [illegible] [illegible] з'їзд кооператорів [illegible] для того. Лідер Прокопович [illegible] Університет в 1919 році, а я в Катеринославі в 1920 році, і не чув і не знав такого студента і діяча.

С. Кооперація.

Про кооперацію [illegible] в газеті. І [illegible] того, що її характеризує. Відношення до У.Р. не [illegible]. [illegible] те газети і коли буде, - то сидить в Львові.

Д. [illegible].

[illegible] народу у нас сидять. [illegible] і [illegible] [illegible] в [illegible], що [illegible] вони в Парламент [illegible] [illegible]. [illegible] культурне [illegible], [illegible] самоврядування [illegible] [illegible] тут, [illegible] старого. [illegible] старого. [illegible] до роботи, примусове треба [illegible]. [illegible] роботу. [illegible] в [illegible] редакторами [illegible] газети і тоді

[illegible] виборцій земців,ми допустили,щоб виборці,члени Упра-ви покидали свої місця без дозволу.Ще соціалісти народни-ки теж виїздили кудись,і робив один-два за всіх.В Губ. земстві теж [illegible] працювали,навіть теж виїздили. [illegible] судив.То ж не совісливо відносились до діла,до сво-їх обов'язків,самі дискредітували себе.Ще земство зробило для Української Справи - тільки справа,коли Труба [illegible] весь тягар на свої плечі.В Катеринославі було 8 гласних. Російщина пропонувала українцям 3 місця,собі 5,тільки при умові,щоб не було Труби і наші земці погодились.Коли я хо-тів змінити назву газети з рос. на українську,то цього не дозволила російська меньшість,а один Труба так би це зро-бив.Про повітові земства не маю чого і казати доброго.

Так само і в Камянці.[illegible] ,що в повітовій Управі все робив Пилипенко,а решта нічого не робили.[illegible] Губ.Управа в національному боку визначилась добре,і [illegible] на одного [illegible] підняти руку,а [illegible] в одну раді.Губ.Земство мало робило,а'[illegible] жити,та платні [illegible],служачи [illegible] багато,а [illegible] того.Коли Катеринославське видавництво [illegible] вийшло [illegible],то [illegible],що українських видань не потрібно,друкуйте російські,коли [illegible] не [illegible].[illegible] видавничий відділ - більш нічого. Катер.видавництво,[illegible],але на 4 міл. гривень по-значин,що вийшло в Камянці на 17 міл.карбов. і у Відні на 10 міл. карб.Це зробив [illegible].Наші від партії С.-Р. [illegible] папер у Катер. видавництва при його [illegible].Земство одержало 3 міл. на видавництво,а не [illegible].От Вам [illegible] діячів.

Земці стали партійні і там зробили не більш нічого.Я розумію [illegible],що [illegible] Земці дискредітують Катерину.Вони багато працювали в цьому напрямку.Старий Г.С. [illegible] і [illegible] і У.Н.С.[illegible],але [illegible] ту утопію то [illegible],що [illegible] дали тому [illegible], [illegible] що буде всім.

А. Партія Х.-Р.

Мені мало говорить і не давала підстав. Вони і з німцями свої. Це мені [illegible] не міг. Республіка їм дуже погана. Вони кажуть, що [illegible] кордони і свої пишуть про це в газетах. [illegible] [illegible] підтримува-ла би [illegible] багатими. [illegible] [illegible] груп-[illegible] дуже [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], що [illegible] пройшла багато уступок і прийшла [illegible] і мусила увійти в Уряд. [illegible] партія - [illegible] партії, а не [illegible].

Б. Партія Сел.Соціял.

Партія заклалась в Галичині а потім в Київщині. Я і [illegible] [illegible] їх [illegible]. Коли [illegible] [illegible] цієї партії на з'їзді, [illegible] [illegible] [illegible], а [illegible] [illegible] [illegible]. На [illegible] з'їзді С.Р. підписав [illegible], [illegible] [illegible] в [illegible] з'їзду [illegible], а [illegible] того не [illegible]. Далі [illegible] [illegible] [illegible] дуже [illegible], [illegible] реабілітірувати себе. При виборах до Р.Р. партія грала [illegible] роль, але в цій партії є С.[illegible].

Далі деп. Біднов характеризує С.Р., про його роботу в Університеті, [illegible] його [illegible] операції в Одесі, Київщині, Катеринославі і т.п. [illegible] деп. Біднову сказати, що С.Р. [illegible] в партії, але продовжує [illegible] [illegible] його діяльності в різних формах і [illegible] так [illegible] С.Р. в [illegible] підтримує [illegible] [illegible] і [illegible] [illegible] [illegible]. Ця партія [illegible], то була в опозиції, то знов увійшла в [illegible] і я її не підтримую.

Останнє слово депутата Біднова.

118 [illegible] відбули засідання, а [illegible] до того [illegible]. [illegible] на [illegible], що [illegible] [illegible] [illegible] Головного Отамана, але він не може, то і раба. Тобто [illegible], дискредитували Уряд, а все падає на голову Головного Отамана. [illegible] Франції [illegible] за [illegible], там [illegible] [illegible] і громадянство. [illegible] був [illegible] час [illegible] [illegible]

за ділами, а не за словами. Коли хочете широсги і [illegible], то дивітьсь на справу ширше і не діліть портфелі. Хай тільки Директорія ставить [illegible], і тоді відповідальність вирішиться на Україні. [illegible] мусе бути [illegible]! Віддайте довір'я людям, а не [illegible]. Коли виберете Головного Отамана Голови Держави, то мусите признати, що він має право і розпустити Раду Республіки - такий парламент, як ми, ми мусимо розпуститься і пройти нові вибори. Ми нічого не робимо, і нема Головного Отамана, що він [illegible] називається.

В кінці деп. Греч зауважує, що на брех [illegible] не варт відповідати. За пізнім часом обговорення відкладається.

Засідання РНМ, [illegible] 1921 року. [illegible] по особистому питанню.

Деп. Осадчий запитує, в чому він мусить реабілітуватися.
" Шідлов: Я знав Вас як робітника, а тут бачу Вас [illegible] ким, як вчитель Культ. Освіт. Організації.
Деп. Осадчий: Я був робітником, але [illegible] на учителя, і маю документи, що був вчителем на заводі.
" Шідлов: Прошу вибачити, я беру свої слова.
" Кравченко: Нічого [illegible], добрі документальні дані проф. Шідлова. Легко кидати такі обвинувачення деп. Осадчому і добре, що був час так швидко спростувати Вам. Ви кидали такі обвинувачення [illegible], але [illegible] він було в історії, а ви ні, так само і про Пілсецького за паспорти, але він сам дасть на себе [illegible]. Що до мене, то я, коли був студентом, то був в Українській громаді, а Вас ми не знали, [illegible] ви проф. [illegible]. Ви базуєтесь на чутках, а ми маємо теж чутки, що Ви були в Союзі Руського Народу.

Мін. Пілсецький подає заяву, що він прохає дати виписку з протоколу, де деп. Шідлов обвинувачує його в зловживанні по Міністерству [illegible] паспортів в промові своїй [illegible] в його відсутності, але [illegible].

Головуючий Говоруи запитує дозволу зборів. Вирішено запитати [illegible] Закордонної Адміністр. Комісії, після чого збори

7

закривається.

Друкува[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ГОЛОВУЮЧИЙ НА НАРАДІ [illegible]

СЕКРЕТАР

До справи
Фінш
ОВірський
Зберігати [illegible]
[illegible]

До Центрального Комітету Української Комуністично-Революційної Партії

Від члена Центрального [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Заява

Одержавши доручення Ц.К. У.К.
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] 1923 [illegible]
за [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
з [illegible] [illegible] українських
робітників [illegible] по своїх [illegible]
[illegible] [illegible] до нашої партії. За
невиконання [illegible] [illegible] я маю до
відповідати перед [illegible] [illegible]
[illegible], що [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
організацію [illegible] в [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] партії
[illegible] партії, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] було [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

котрий мав представити [illegible] мене - фундатором партії [illegible] заступником З.К. на [illegible] організації [illegible] партії [illegible]

1) Лука Чупринка - хорунжий, [illegible] повітовому [illegible] повітовому [illegible]

2) Андрій Чупрuна - хорунжий, [illegible] ний студент

3) Мацалко Степан - хорунжий, [illegible]

4) Гурин Семен - студент [illegible] факультету К.Д.У., учитель В.П.Ш.

5) Закулевич Михайло - студент Київського Університету Св. Володимира, учитель В.П.Ш.

6) Демченко Михайло -

7) Кобиленко Михайло - [illegible] (Литов. [illegible]) Лиров. [illegible]

[illegible] організаційних [illegible] склад був [illegible] Закулевича М. та Гурина С.

В цей час [illegible] була [illegible] представниками [illegible] були п.п. Семен Гурин, Степан Мацалко.

[illegible] [illegible] [illegible] ніна-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Я
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] на
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] було [illegible] (Раду [illegible] мене) [illegible]
[illegible] [illegible] у [illegible] повіті К-ра Сем-
[illegible] і [illegible] [illegible] був [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Семена [illegible]
рій працював у [illegible] [illegible] на [illegible]
[illegible] Раду і участь в [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

По [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Луки і [illegible] у [illegible]
[illegible] і [illegible] до [illegible] ЗАРАСІ
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] я працю-
вав [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] не
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

Про [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] було [illegible] [illegible]

як довго ще залишились з Дениши-
ак [illegible] [illegible]
В шпиталі як [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]) П. Данило-
вичем, [illegible] [illegible] Марисею [illegible]
В. Я. [illegible] поряд [illegible] [illegible] [illegible]
час [illegible] [illegible] з Линівця працював у
[illegible], то [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] у [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Т. Кобилиць-
кий [illegible] уже час пробував з
Ф. А.
Зараз [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
у Полтаві [illegible] [illegible] [illegible]
Я. П. Кобилицький [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] разом) до Линівця.
[illegible] [illegible] [illegible] я [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] було з Львова. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] з [illegible]
У мене така думка, що [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] у [illegible] до [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] по [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]. При величезній [illegible] [illegible], що [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Чупринка вибрав [illegible] сво[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], повстанці протримались [illegible] [illegible] [illegible] коло двох місяців, а потім [illegible] [illegible] [illegible] Ч.Н.Р. [illegible] була [illegible] [illegible] повстанців були [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Чупринка був [illegible]ний в той спосіб що повстанців було розпущено по домах, а Чупринка [illegible] [illegible] отамана Павленка [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Дністра [illegible] [illegible] була [illegible] [illegible] в Румунії. Чупринка [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Чупринка [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Доручаємо вам [illegible]
[illegible] Дати пропозиції Ц.К. партії
затвердити [illegible]
[illegible] Ц.К. членів партії по
Миловецький [illegible]
[illegible] народу.

Голова Миловецького Комнезаму
[illegible] [signature]

С[illegible] Миловецької
партії

В Центральний Комітет
Української Народної
Республік. партії

Полковника артілерії
Бориса Васильовича
Нейло

Прохання

Давно співчуваючи
програмі Вашої партії
прошу мене прийняти
в члени партії.

Полковник Нейло

5/I 1921 р.

м. Перемишль
вул. Смольки ч. 4.

Пану Віце Міністру Шляхів

Урядовця для дор[уч]ень
С. Кузьминського

Рапорт.

7/II ц. р. ранком в помешканні Міністерства Шляхів до мене підійшов Мат. Козубський котрий відвів мене в сторону, щоб ніхто не підслухав, і передав мені нижчезазначене: „цього числа до його підійшов Ур. для доручень при Міністрі Шляхів Погорецький і почав розпитувати його, чи міг-би він Погорецький, розчитувати на його допомогу себ-то „ліквідувати" людей стоячих на перешкоді Української Держави, коли на це буде розпорядження від Імені Головного Отамана. Коли він себ-то Козубський дав відповідь, що він завжде боровся за Українську Державу, то Погорецький кудись пішов. Через деякій термін пришов Головний Комісар п. К[...] і відвівше мене в сторону запитав, чи маю я револьвер і набої позаяк треба де кого „ліквідувати" і щоби в 5-ій годині вечора я пришов на помешкання п. Ко[...]ри для одержання розпоряджень". Коли я почув все це від Козубського то взяв його і пішов з ним на помешкання п. Ковтаненка і п. Яновського. Присутністі ...

Козубський повторяв все те, що казав мені і додав: будьте всі витобережні, позаяк я знаю вас всіх і ніколи не дозволю собі зробити вам шкоду, особливо бережиться ви Кузьминський позаяк за вами перша черга. Окрім того Козубський оповів: що за день чи два він був до цього на другому поверсі Бристоля і чув як Кочура підтвердив до всаулов і показував якийсь то список говорив, що тут перелічені особи які стоять на перешкоді Української Держави і він має вказівки ліквідувати їх революційним шляхом. Зацікавившись цим я заглянув в список позаяк стояв обоч і був здивований коли побачив там призвіще п. Ковпаненка, Пеничука, і його родича, Совгу, Чіркі, Ковалевського, Сивощапну і Кузьминського. Про Кузьминського то п. Кочура оповідав, що це людина котра багато знає тайн Головного Отамана мусить бути обов'язково всіма засобами усунута.

Після того як Козубський кінчив я пішов за ним щоб подивитьсь куди він піде. Він дійсно рівно в 5-год. заходив до Кочури, а якось його не застав дома.

16

позаяк мені Качура вже погрожував мені, про що я доніс Вам рапортом, тим більше, що тепер ця погроза відноситься до Вас і інших осіб, рахую необхідним довести до Вашого відома про вищезазначене. Як громадянин я мушу зазначити, що п. Качура безсовісно помстився на дійсною особою і над іншими Ур. М-ва дозволяє собі вживати імя П.-Головного Отамана, чим дескридітує Його самого як Голову Держави, що не допустимо і мусить бути припинено.—

10/II 1921 року

[signature] Кузьминський

М. Шарий

Українська
Народня Республіканська
партія
Центральний Комітет
Лютого 21 дня 1921 р.
м. Тарнів

Копія
87

До Пана Міністра Закордонних Справ.

До нас звернувся член Центрального Комітета нашої партії В. Королів-Старий, щоб допомогти одержати 21½ тис. корон чеських, що він витратив на агітаційні видання підчас свого перебування на посаді аташе Укр. Дипломатичної Місії в Празі. Відомо нам, що ці видання були замовлені Міністерством Закордонних Справ, власне Варшавською експозитурою цього Міністерства. Возаяк п. Королів-Старий знаходиться в дуже тяжкому матеріяльному стані, просимо Вашого распорядження, п. Міністре, про виплату п. Королівву, принаймні, частини тої суми, що винно йому Міністерство Закордонних Справ. Про Ваше рішення не одмовте нас повідомити.

Голова Центрального Комітету

Секретар Ц. К.

УКРАЇНСЬКА
НАРОДНЬО-РЕСПУБЛІКАНСЬКА
ПАРТІЯ
-::-
ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ
-:-:-

.... дня....... 192.... р.

№.........

М............................

До

Центрального Комітету Української Народньої
Республиканської Партії

в Тарнові

На відбувшійся конференції дня 21. лютого 1921 року в м. Львові, з одного боку, яко представ. Ц. К-ту укр. нар. респ. партії др. К. Вротновський - Сивошапка - з другого боку, п. Др. Северин [illegible], журналіст Мелітон [illegible] і Михайло Цюків, редактор „Рідного Краю" прийшли до [illegible] переконання про необхідність заснування на теренах Галичини, Буковини, Волині, Холмщини та Підляшша [illegible] Народньо Республиканської Партії на програму У. Н. Р. П.

Подробиці організації полишено до угоди спільної конференції.

[illegible]

[illegible]

83

Копія.

Українська
Народня Республиканська
Партія
Центральний Комітет

Червня 21 дня 1921 р.
№ 37
м. Тарнів.

До Пана Голови Директорії У. Н. Р.,
С. В. Петлюри.

До нас звертувався член Центрального Комітета, В. Королів-Старий, щоб допомогти йому одержати 21½ тис. корон чеських, що він витратив на агітаційні видання в ріжних мовах підчас свойого перебування в Празі. На ці видання було замовлення від Міністерства Закордонних Справ, але в процесі його переїзду з Варшави до Винниці й з Винниці до Тарнова загубилися нитки тої справи. Отже, просимо Вас допомогти в цій справі, підкреслюючі, що п. В. Королів в даний мент знаходиться в надзвичайно тяжкому матеріальному положенні

Голова Центрального Комітета

Секретар Ц. К.

МІСЦЕВИЙ КОМІТЕТ
ЧЕНСТОХОВСЬКОІ ФІЛІІ
УКРАІНСЬКОІ НАРОДНЬОІ
РЕСПУБЛІКАНСЬКОІ ПАРТІІ
"14" Лютого 1921-го року.
ч.17...
м. Ченстохов.

Високоповажний
Олександр Олександрович

ГОЛОВІ УКРАІНСЬКОІ НАРОДНЬОІ РЕСПУБЛІКАНСЬКОІ ПАРТІІ П-НУ О.О. КОВАЛЕВСЬКОМУ.

На підставі постанов Комітету Ченстоховськоі Філіі від 2/П і загальних зборів членів партіі тіеі ж Філіі від 2/П і 13/П, Комітет мае за честь прохати Вас приіхати до м. Ченстохова і прочитати публічну лекцію на тему, про роль партіі в державному будівництві і, крім того, дати інфомаціі про сучааний політичний стан, про Раду Республікі та іі роботу.

Цю постанову Комітет і загальні збори Ченстоховськоі Філіі мотивують слідуючим.

Для того, щоб найліпше використати перебування наших партійних товаришів на терені Польщі, побільшити ряди Партіі, виховати політично своіх членів і підготовити необхідний кадр партійних робітників для майбутньоі праці на Україні, - потрібно пройти кожному з нас гарну політичну школу під приводом найліпших проводирів і ідеологів, бо від того, яке насіння буде кинуто в душу тоі чи иншоі особи, залежат і всходи.

З другого боку, для того, щоб популярізовати ідеі Партіі і викликати симпатіі до неі і до іі роботи в Українському суспільстві, потрібно, щоб той, хто візме на себе цю тяжку місію провідництва, виконав би іі як найліпше.

Такою особою являетесь Ви, а через те Комітет Ченстоховської Філії щиро прохае Вас не відмовити в проханню ii членів.

З глибокою пошаною до Вас

Заступник Голови Комітету [signature]

т.в.о. Секретаря [signature]

Протокол
Засідання Центрального Комітету
15 лютого 1921 року в Тарнові.

Присутні: Ковалевський, [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], Мирошниченко, Гриценко, [illegible], Кравченко, [illegible], [illegible].

Початок засідання в   годині.

Голова: Ковалевський
Пр. Секретарі: [illegible]

Порядок денний:
1) Інформація представників [illegible]
2) Інформація про В. Ц. Раду.
3) [illegible]
4) Президіум ЦК [illegible]
5) [illegible]
6) [illegible].

1. Інформація про [illegible]
Доповідач: [illegible]
1) Порядок роботи: [illegible]

[illegible]

[illegible] в Губернії [illegible]

[illegible]

~~Вузький [illegible] [illegible]~~
~~[illegible] в [illegible] ІЗ [illegible]~~
~~[illegible]~~
Ріст партії — можемо більше дочи[illegible]
коли

Про ІІІ-й [illegible]
Комітет [illegible] увагу на [illegible]
~~[illegible]~~ в деяких організаціях, потрібно
довіри до [illegible] інших [illegible]
во Бюро ЦК. [illegible] інформацію [illegible]
можемо дати інформацію.
Ковалевка [illegible] [illegible] роботу
і демократи во де всі [illegible]
[illegible] в з[illegible].

Інформація про [illegible] [illegible].
в [illegible]
1) [illegible] [illegible] [illegible]
Інформацію [illegible] [illegible]
3) [illegible] [illegible] [illegible] по [illegible]
4) [illegible] [illegible] — [illegible] [illegible] 20-[illegible]
Київ — Ковальська [illegible]
Про [illegible] — [illegible] — партії [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] ([illegible])

Ковпаківці — Рівненський рейд 32
На початку 1943 року був рейд Рівно —
[illegible] Волинська. Місто [illegible]
[illegible] ЦК [illegible] це [illegible]
[illegible] щоб [illegible]
[illegible]. ЦК [illegible]
[illegible] кривавий [illegible]
[illegible]. [illegible] Ковпака [illegible]
[illegible] в [illegible].
[illegible] все [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] рейд
[illegible].
[illegible] — [illegible] в [illegible]
[illegible] роботи

[illegible] організовано — Внутрішню
Націоналістичну Раду. Шлях боротьби.
[illegible] — [illegible] 3 місяця
ОУН. [illegible] партії [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].
На два табори — Мельниківці і Бандерівці
Є ще і УПА. Мельниківці не [illegible]
[illegible] [illegible].
Бандерівці. Громадська організація

Мазі вилив на нього Урб.
Віданов [illegible].
Од Ун.в. пари на захід,
Шевцов, Грект, Земан[illegible]
Рада [illegible] [illegible], але
Раде не погодились. Виникли
Голини Лукіна Борецька —
1020. — [illegible] з пом. [illegible]
Лондонська конференцію 21/II
Ковідину Герман — [illegible].
УНР. — 2 сесії
1 Сесія 1 Комісія (дві) [illegible] ([illegible])
2/ Комісію Регламенту
[illegible] в парти [illegible]
Шухак [illegible].
[illegible] — [illegible] 20 [illegible] 18
[illegible] 20 — 12
20.
[illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].

Політична комун. [illegible]
резолюції і [illegible] [illegible]
[illegible]

Таємна таблиця. Есер бабак - про
Андрієнка,
Виконавчий комітет: [illegible] — [illegible]
[illegible]
Турчевський [illegible]
[illegible] 1000,000 карбованців УНР.
[illegible] - Рубанці в Одесу не вступили
[illegible]
[illegible] - [illegible] доходи
[illegible]

Робота парламентської фракції
1) Загальне положення. [illegible]
Закордонна політика [illegible]
[illegible] [illegible] большевиків
[illegible] [illegible] М. [illegible]
[illegible]
3 [illegible] [illegible]
було. [illegible] УНР. [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
М. [illegible] [illegible]
[illegible]

Бюро Центр. Комітету сильно вкапують
на Україні — Пленарна повірена робота
на Україні від народу УНР повинна виходити з Укра[illegible]
Загальне положення большевиків
Зотіли Путілове повідомлення
Де комунікації Криво.
[illegible] повстанц. Сили на Укр[illegible]
Мерщі. Стрічка
[illegible] [illegible] 5 [illegible].

Нова Робота Пар. Укр. Резолюції
Конференції! Наша [illegible] сильно
не тільки оборони УНР
Представництво — Демократична Центральна.
Мели Лист Росія — положення

Доклад про Пресконференцію
П. М. Ч. Багринівського
Витягло необхідного Верховної Влади
чутки про далеко Тов. От. Петлюри
Зробили підтвердити Уступки Сили
Що взагалі з Україною не має чого [illegible]
большевики. Далі вести такого положення
не можна. Конференція [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] О. [illegible]

Групи [illegible] [illegible] [illegible] робіт

[illegible] [illegible] — [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] — [illegible]

[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]

[illegible] — [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] ←

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] —

[illegible]

[illegible] [illegible] — [illegible]

а) [illegible] — [illegible] [illegible] — [illegible]

б) [illegible] — [illegible]

[illegible] —

в) [illegible] [illegible] [illegible]

Протоколи 2 засідання

Сесії Ц.К. – 16 лютого 1919 року

Присутні:

Порядок денний:
1) Вибори Секретаря Ц.К.
2) Листи Президента Кармеліту і ин. [illegible]
3) Справа Ведмедського [illegible]

Дебати: 1) про Президентуру
2) Про Правительство.

Слухали:	Постановили:
п. Ковалевський зачитує 1) резолюцію по докладу членів рад п. Храпка про Віденську Національну Раду, додавши що 13 доклада [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Стана [illegible] [illegible] до Польщі 2) резолюцію про тактику фракції [по докладу Ковалевського] 3) про інтерпеляцію фракції н.р. до правительства в справі [illegible] Бачинського 1) про формулювання доповнення по докладу Ковалевського По ~~[illegible]~~ докладу п. Храпка — [illegible] [illegible] [illegible] Національних Рад, які [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] мали [illegible] [illegible]	Відкрити дискусію по всім питанням

У. Н. Р.
МІНІСТР
Преси і Пропаганди

дня 192 р.

№

Адреса:

Правительство У.Н.Р.

Вислухавши доклад П. Ол. Ковалевського про основні принципи сформування Правительства, Ц.К. зазначає, що воно повинно бути зорганізоване на підставі коаліційного принципу на ширшій діловому.

У. Н. Р.
МІНІСТР
Преси і Пропаганди

.... дня 192 р.

№ ....

Адреса:

Директорія

Вислухавши доклад П. М. Бахриновського про інтерпеляцію К.-Р. фракції до Правительства в справі Директорії У.Н.Р., що являється вислідом постанови II партійної Конференції (розд. II, п. а), Центр. Комітет У.Н.Р.П., стверджуючи основи тези докладу, переходить до чергових справ.

У. Н. Р.

МІНІСТР

Преси і Пропаганди

........................дня 192.....р.

№

Адреса:

~~Т~~ Н.Р. фракції

Вислухавши доклад п. Ол. Ковалевського про тактику Н.Р. фракції в Раді Республіки, Ц.К. одноголосно ухвалив:

визнати її доцільною й відповідаючою реальним інтересам У.Н.Р. і Н.Р. партії.

У. Н. Р.
МІНІСТР
Преси і Пропаганди

.... дня 192 р.

№ ....

Адреса:

В.Н.Р.

Вислухавши доклад Тов. Й. Франка про В.Н.Р. у Відні й його діяльності, Ц.К. У.Н.Р.П. одноголосно ухвалив:

1) Тактичну лінію, яку заступав Тов. Франко в В.Н.Р., визнати доцільною.

2) Констатувати, що в звязку з розпочаттям робот Р. Респ., правно парляментарного тіла У.Н.Р, де Н.Р. партія заступлена в повній мірі, — дальнійше перебування партії в складі В.Н.Р. є безцільовим і небажаним.

3) Доручити т. Й. Франкові скласти декларацію в імени Н.Р. партії на руки Викон. Коміт. В.Н.Р. про вихід Н.Р. Парт. з складу В.Н.Р.

4) Підтвердити, що Т. Франко є [illegible]

репрезентатора Ц.К. У.К.Р.П. у Відні.

Протокол

Засідання Сесії Центрального Комітету Народно Республиканської Партії 15 лютого 1921 року в Тарнові.

Присутні: члени Ц.К. Ковалевський, Галушка, Бонієвич, Хименяк, Сапіга, Пилипчук, Мирошніченко, Гриневич, Багриновський член В.Ч.Н. Р. у Відні - Франко.

Порядок денний:

1. Інформації
   а) Представника Ченстоховської філії (т. Галушка)
   б) Представника Тарнівської філії (т. Сапіга)
   в) про Калішську філію (т. Хименяк)
   г) про Рівенську філію (т. Ковалевський)
   д) про Варшаву і організацію філії в Данцигу (Ковалевський)
2. Інформація про Організацію Всеукраїнської Національної Ради. т. Франко.
3. Інформація Парламентської фракції. (т. Ковалевський)
4. Президентура УНР. Докладчик - Багриновський.
5. Правительство докладчик Ковалевський.
6. Біжучі справи.
   1) Лист привітання Карпенку і іншим членам ЦК.
   2) Вибори Секретаря Ц.К.
   3) Справа віденської філії

Слухали:

1. Інформації про Ченстоховську філію: (п. Гацюка)

Робота Ченстоховської філії складається зараз з придбання нових членів, котре робиться шляхом запрошення окремих осіб, намічається ряд лекцій котрі сприяють більш широкому розповсюдженню ідей нашої партії [illegible].

Між самими членами проводиться підготовка праці до роботи на Україні, путем докладів по різним питанням і розборі цих докладів на зборах партії. Вербовка зараз іде як меж центральними установами також і місцевими.

Другим завданням філії мати своїх членів по різним організаціям Ченстохова, що уже в частині досягнуто.

Кількість членів побільшилась до 20 чоловік.

Приїзд до цього часу Томашова.

~~Помічено~~ Брак звязку між бюро Ц.К. і Ченстохово.

На що проситься звернути увагу.

Климчук. Звертає увагу на дуже сильне [illegible] входа членів в різні організації і пропонує довести до відома інших філій.

Ковалевський. В імені Ц.К. констатую велику роботу Ченстоховської філії і дякує за цю роботу і обіцяє про полагодження деяких що до відсутності інформацій.

2. Інформації про Тарновську філію (п. [illegible]).

Також провадиться підготовка праці що до вироблення кадра відповідних агітаторів. Проводиться організація філії устанавлюються звязки з таборами.

Збільшилось членів партії до 8 чоловік.

Провадиться збір на пресовий фонд, причому роблять внески і не члени партії.

3. п. [illegible]. Інформує що в Калиші збільшилось членів партії до 8 чоловік, і кількість [illegible] збільшується.

Ц.К. Ковалевський дав інформації що до Рівенської філії. На початку 1929 р. була організована філія в Рівно, досить велика. Про її існування до цього часу не було відомостей. Зараз одержані листи від членів Рівенської філії, котрих просили про надіслання інформацій і інструкцій. Бюро Ц.К. обговоривши це питання, вирішило, щоб філія обробовала Краєвий комітет і вислати провідника своїх членів до Польського війська. Зараз туди від'їхав п. Вротновський-Сивошапка відвідати філію і дати інформації.

Одночасово п. Павлюк був першим організатором філію в Данцигу.

Варшава має 7 членів, офіціально філія не організована але в певному роді провадиться певна робота, що до інформацій в пресі. Таким чином потрібно констатувати факт організовання.

2. Інформації про Всеукраїнську Національну Раду у Відні. Доповідач Хронко

Всеукраїнська Нац. Рада у Відні являється вислідом Конгресу, який там відбувся. Вироблене було статут і положення під котрими п. Хронко підписався, зазначивши що на підпис від Ц.К. Нар. Респ. Партії уповноваження не мав. Нашій партії спочатку дано було 3 місця, але потім У. Розділилась вона на два лагеря Наддніпрянський і Наддністрянський. Наддніпрянці трактують її, що це в тім є громадська організація, котра виявив центр Тарновський, і котра бажав мати вплив на роботу цього центру. Наддністрянці ставляться вороже до цього центру. Павлюк [illegible]

Відмова України. (Греков, Коновалець ...).
Президія добивалась уповноваження на виступи міжнародні, на Лондонську Конференцію 24/XI, але пленум в таких домаганнях відмовив.
Зараз відбулись дві Сесії В.Ук.Н.Р.
Сама вона поділилась на Комісії.
Мандатову, Регламенту, Політичну.
Політична Комісія представила відозву і резолюцію, ця справа в стадії обговорення.
В відозві і резолюції були нападки на Уряд.
Взагалі виявлено наступаюче відношення що до особи Петлюри.
Хлібороби державники в Сеймі не входять.

3. Робота парламентської фракції. т. Ковалевський.

Закордонний Уряд не бажав губити звязків і з'язків внутрішніх. Головний вплив і Міністр Закордонних справ віддаються до Варшави для побачення з Пілсудським і Міністр справ Сапєгою, котрі мусили віднестись до партии. Мені вмовили Сапєга сказав Ніковському, лише щоб не було війни з большевиками. До партии подались Посли Шуменко дуже бажали конференцію. Міністр закордонних справ і інші міністри збірались протягом до партии лояльно. Повстав питання про заступництво представництва, головне слово сказати на Україні і нині там повести політичну роботу.
Загальне положення на Україні: большевики дуже обурюючі поводження. Іде цілковита Колонізація, через що росте все більше і більше обурення, цілий ряд повстанців об'єднують всі сили під командою Вод-полковника Струка, котрий виказав державний центр туди і заявив

101

Фракція партії в основу роботи кладе резолюції Конференції. Вона стоїть на захисті УНР, парляментаризму і демократичного устрою. Міжнародня політика мусить бути реальна. Розподілились члени фракції в Раді Республіки в такий спосіб:

Міжнародньої Комісії Головою [illegible].

Адміністративно Юридичної Секретарем [illegible]

Фінансово Господарчої — заступн. Голови [illegible]

4/. Доклад про Президентуру. док. [illegible]

Виникає необхідність про зафіксування положення про Верховну Владу, чутки в закордонній пресі зробили про демісію Головного Отамана зробили надзвичайно неприємне вражіння, скрізь [illegible] вплив, що взагалі нема про що балакати з Україною, далі таке положення [illegible] не може і мусить бути сконстатовано що Директорії нема, а маємо Голова Держави — Президент Республіки. Питання це буде доручено в формі запитання до Уряду в справі [illegible] — Членів Директорії Швеця, Макаренка.

Дебати відкладаються на 11 Лютого.

5. Про представництво док. Ковалевський

[illegible] [illegible]

10/III 921 р.

[illegible]

[illegible] Ш [illegible]

[illegible]

п. [illegible]

[illegible]

[illegible] цифра [illegible]

п. Хименко [illegible]

[illegible]

~~[illegible]~~ п. Ковалевський [illegible]

[illegible] цифрами [illegible]

По докладу Ковалевського [illegible]

п. [illegible]

п. [illegible] уводиться [illegible]

[illegible]

п. Ковалевський доводить, що [illegible]

[illegible]

Рвала правди.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

п. [illegible] говорить, що [illegible]

[illegible]

п. Галущака [illegible], що [illegible]

[illegible] [illegible], що [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible], що права [illegible]

додати до резолюції [illegible]

[illegible]

[illegible]

По докладу п. [illegible] резолюцію [illegible]

По докладу п. [illegible] про [illegible] УПП.

п. Галущака [redacted]

що [illegible] не стала [illegible]

[illegible] при [illegible]

п. [illegible] зазначує, що [illegible]

[illegible] свої [illegible]

[illegible] будуть [illegible]

[illegible], що будуть зібрані негайно

збори Ц. К.

Резолюцію [illegible]
одноголосно [illegible]

Резолюцію [illegible]

Резолюцію цілком [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] Ц.К., [illegible] їх [illegible].

Доручити Бюро Ц.К.

([illegible])

[illegible]

[illegible] Ц.К. [illegible]

Доручити Бюро Ц.К.

„[illegible]“

[illegible]

[illegible], а [illegible].

Місцевий Комітет
Ченстоховської Філії
Української
Народньої Республиканської
Партії.-

„7" серпня 1921 р.
ч. 15
м. Ченстохов.

До Центрального Комітету Партії.-

Додаток: Копії протоколів Ченстоховського місцевого Комітету Філії за ч.ч. 9 і 10 і Загальних Зборів за ч. 5.

Заступник Голови Комітету [illegible]

Член. Секретар [illegible]

Копія

Протокол ч. 9.

Засідання президіума місцевого комітету Ченстоховської Філії

1 Січня 1921 р.

Головою комітету тов. Бабкевичем вноситься пропозиція про обрання заступника його на час відсутності і одноголосно вибірається [illegible] свого тов. Ерошевський.
Крім сього тов. Ерошевським вноситься пропозиція про ведення протоколів загальних зборів і філії окремо. —
Зазначена пропозиція приймається для відома і виконання. —

Голова комітету Бабкевич

Підписали: Секретар Фоменко.

З оригіналом згідно
твор. Секретар Комад. [signature]

Копія

Протокол ч. 10.

3 Січня 1921 року.

Місцевого комітету Ченстоховської філії

На засіданні присутні крім президіума 17 чл. Комітету. —

Засідання відкрито заступником голови тов. Ерошевським о 8 1/2 годині вечора. Головою комітету вноситься

в порядок денний обговорювання, головним чином питання що до організації праці фракції:-

Слухали:	Постановили:
Питання, що до майбутньої праці фракції".-	I. В першу чергу необхідно побільшити число членів фракції, а для цього є два шляха: а/ Шляхом публичних лекцій про ідеологію партії і як рахується партія з тим, чи иншим питанням сучасного життя (популяризація ідеї партії) б/ Шляхом „кустарної" вербовки членів. II. З огляду на відкриття Ради Республики де будуть приймати участь члени нашої партії, а де будуть розвязувати питання державної ваги, потрібно, щоб про вирішення їх, чи инших питань наші представники в Раді Республики були своєчасно повідомлені про те, як належить та група людей, котра

Згуртувалась коло Ченсто-
ховської філії найлегше б
корисніше розв'язати
ті чи інші питання, а
для цього необхідно про
все це інформувати Ц.К.
Крім того необхідно, щоб
у всі Ченстоховські органі-
зації увійшли наші
члени, щоб бути в курсі
роботи цих організацій.
З другого боку просити Ц.К.
своєчасно надсилати до
філії інформації про
політичну роботу в Цен-
трі, яка буде обгово-
рюватися в Раді Рес-
публіки, щоб мати мож-
ливість своєчасно вислови-
вити думки філії. —
III. З огляду на незабаром
майбутнє повернення на
Україну, де предстоїть
велика організаційна
партійна робота, необхідно
мати політично освідом-
лених і гарно підготовлен-
них партійних робітни-
ків, для чого необхідно
зараз приступити для під-
готовки цих кадрів, а для
цього необхідно щотижнево зби-
ратися разом, на кот-
рих одним з членів був
зроблений коротенький

Доклад про яке небудь питан-
ня з програму і ідеольогії
партії, чим дати можливість
думок зібранню і, щоб кожний
кусів розібрати це, чи инше пи-
тання, а також привчити чле-
нів до організованих висловлень
думок. –
На перших зібраннях розібрати
такі питання.
I Як виникла партія (Історичний
нарис, загальний огляд ідеольогії
партії)
II Конституція держави в ідеольогії
партії. III. Робітниче питання
і трудова інтелігенція в розумін-
ню партії IV. Аграрне питання
V. Статут партії. VI Діяльність
партії (внутрішня і закордонна)
VII. Економічне питання в розумін-
ню партії. VIII Ідеольогія партії С-Р.
IX. Ідеольогія партії С-Д.
X — " — Соц. Федералістів
XI. — " — Укр. Самостійників
XII — " — Сіоніських Соціалістів
XIII — " — Хлібор. Демократів
XIV Соціялізм, як економічне навчання
IV. В справі дітального обговорення
питання про майбутню організа-
цію праці фракції, зібрати 2 мая того
о 5 годині вечора Загальні Збори.
На порядок денний поставить на
обговорення такі питання:
I. Інформації. II. Питання про
майбутню діяльність фракції. III. При-
йом нових членів і IV. Біжучі справи

Засідання зачинено о 8½ годині вечора
Протокол засвідчив голова Грошевський і секретар
Симоненко.

З оригіналом згідно:
Тов. Секретаря канцелярії [illegible]

Копія.

Протокол ч. 5.

2 лютого 1921 року

Загальних Зборів Ченстоховської філії Української Народньої Республиканської Партії.—

Засідання відчинено о 5½ годині вечора під головою комітету тов. Ерошевським при секретарі Соломко.—

Присутні були:

Тов. тт. Галушка, Ковзів, Мирошниченко і Крижанівський.—

Порядок денний, оголошений тов. Ерошевським:

I. Інформації

II Питання про майбутню діяльність філії

III. Прийом нових членів і

IV. Біжучі справи.

Приймається одноголосно.—

Слухали:	Постановили:—
I Інформації: Доклад з інформаціями тов. Мирошниченко:	Прийняти до відома
а) про відкриття Ради Республики.	
б) про військову Раду про повстання на Вкраїні	
в) про відомості націо-	

наймить Союз.

в) про інформації подані Генералом Безручком.—

II Питання про збільшення діяльности Чемомуловської філії

А. Голова зібрання тов. Дроздов-ський поінформував зібрання про думки комітету в цьому питанню в такий спосіб.

I. В першу чергу необхідно збільшити число членів філії, а для цього є два шляхи

а) шляхом публічних лекцій про ідеольогію партії і взагалі розвідув партії чи шляхом питання сучасного моменту (популяризація партії

б) Шляхом „кустарної" вербован членів.

II. З огляду на відкриття Ради Республіки, де будуть приймати участь члени нашої партії і де будуть розглядати різні питання державної ваги — потрібно, щоб при вирішенню тих чи инших питань, наші представники в Раді Рес-

Програми комітету прийнято і прохати в найскорший час уможливити ряд публічних лекцій, котрі прохати прочитати членів Ц.К. і в першу чергу тов. Ковалевського, котрому надіслати телеграму з проханням призначити час, коли він приїде.

публіці, будучи своєчасно
повідомлені про те, що
находить до рук мадо,
коли [illegible] було
Чехословацькою фракцією, най-
скоріше і найкраще роз-
вязати те чи інше питан-
не, а для цього потрібно
про думки по ним, чи
іншими питаннями фракції
інформувати Ц.К.; крім
того потрібно у всі орга-
нізації м. Чехословака ув-
ійти нашим членам для то-
го, щоб бути в курсі ро-
боти цих організацій;
коли б по певним причи-
нам неможливо було
увійти членами, то найва-
жливіший шлях для одержан-
ня потрібних інфор-
мацій. Ці інформації
надсилати до Ц.К., щоб
дати можливість нашим
представникам в Раді рес-
публіки, так і Ц.К. бу-
ти в курсі справ..

Ва організація фракції
і тут же члени партії
вступають [illegible] і в
яку організацію увійти
для одержання інформа-
цій.—

З другого боку просить Ц.К.
своєчасно надсилати до
комітету фракції інформа-
ції про політичну роботу
в Центрі і ті питання
які будуть обговорюватися

Просить Ц.К. давати своє-
часно інформації, що
робиться в Центрі.

з Ради Республіки, щоб ма-
ти можливость своєчасно
висловлювати думки фракції.

IV. В недалекому майбутньо-
му прийдеться повернути
на Україну, де стоїть перед
партією велика організацій-
на-партійна-державна ро-
бота. Для того щоб мати
достаточно освідомлених і
гарно підготовлених пар-
тійних робітників на дум-
ку комітету фракції, потріб-
но приступити до виховання
своїх членів. Для цього коне-
ним уважаємо збірати обо-
вязково розмови, на кот-
рих одним з членів був
зроблений короткий до-
клад про яке небудь пи-
тання програму і ідео-
логію партії, чим дать
напрямок думок зібран-
ним і шляхом дискусії
детально разібрати те
чи инше питання, а та-
кож привчати членів
до агітаційних висловлень
думок і критичного за-
кінчати бесіду.
На думку комітету
в першу черту на цьо

Згоди для розмов зробити
обовязково і познайомити
ці розмови приступати
к кінцю Загальних Зборів
в той час, де вони не
будуть давати.

Взяти бібліотеку доручити
тов. Поповеву.

розмовах розібрати такі
питання:
I. Як виникли партії
(історичний нарис, загальний
огляд ідеології партій)
II Конституції держави в
ідеології партій
III. Релігійне питання і [illegible]
[illegible] і [illegible] в ро-
жнимо партії.
IV Аграрне питання
V Статути партій
VI Діяльність партії (внут-
рішня і закордонна)
VII Економічне питання в
розмінних партії
VIII. Ідеологія партії С-Р.
IX —"— С-Д.
X —"— Соціал.-Федер.
XI —"— Укр. Самостійників
XII —"— Селян.-Соціаліст.
XIII —"— Хлібор.-Демократів
XIV Соціалізм, як економічне
навчання.

III. Про прийом нових
членів: підполковника
Смолзака, сотника Курдюкова
і радника Братковського

Після обговорювання одер-
жаних про них інформа-
цій шляхом голосування
1) підполковника Смолзак)

приняті одноголосно
2/ Справа Кудрицького (судовий слідчий) приймається одноголосно. і
3/ Справа Братковського – приймається одноголосно.

IV Біжучі справи

а/ Доклад Предсідника про необхідність заготовки і земельних карток — асигнувати необхідну суму грошей.

б/ Інформації тов. тов. Соломко і Кривоносова в справі вибору представників від культурно-освітніх організацій міста на повітове самоврядування до ради Республики.

Засідання закінчено о 9 годині вечора

Відписав Тов. Ст. Голови Комітету і Старік Ярошевський посадчий секретар Соломко.

З оригіналом згідно
Голова Старік

Помічн. тов. секретаря [signature]

[illegible]

[illegible]

I. [illegible]

а/ [illegible]

[illegible]

б/ Міжпартійне бюро складалось по одному [illegible] од кожної партії, а саме: від с.-р. - [illegible], [illegible] с.-д. - [illegible], с.-с. - [illegible], с.-с.ф. - [illegible] /протокол [illegible] грудня 1918 р./[illegible]/.

II. [illegible].

Міжпартійна нарада збіралась 15 раз, в грудні 1918 р. - [illegible], 10, 11, [illegible], 19, [illegible], 30 /рано/ 30 /вечором/, 31 і в січні 1919 р. - [illegible] = 15 раз.

Міжпартійне бюро збіралось [illegible] раз, в грудні 1918 р. - 17, 19, 21, [illegible], 29, 30 /рано/ 30 /вечором/, 31 і в січні 1919 р. 4 /рано/, 4 /вечором/ і 5.= [illegible] раз.

Засідань представників партій правих і центру було 3 рази - грудня 17

[illegible] - [illegible] відбулось засідань - [illegible].

Б. Спільні засідання.

[illegible] засідань членами партії[illegible], що відбувались засідання з участю Провідників організацій і представництва, так:

а/ Спільні засідання партії з політично-громадськими організаціями /жіночими, молодечими, [illegible], [illegible] і культурно-освітніми організаціями/; було в: [illegible]/ІІ, [illegible]/ІІ, [illegible]/ІІ.

б/ Спільне засідання партії з участю представництва і [illegible]ських провідників і політично-громадських організацій було 1 - [illegible]/ІІ.

в/ " " " і представників [illegible] було 1 - [illegible]/ІІ;

г/ " " " з представництвом і політично-громадських організацій - 1 - [illegible]/ІІ і [illegible]/ІІ.

д/ " " " з [illegible] було 5 - грудня І., ІІ, [illegible], 31 і січня 5.

е/ " " " [illegible] представництва було 1 - 30/ХІ

ж/ " " " [illegible] і представництва було 1-[illegible]

з/ " " " з [illegible] було 1 - [illegible]

и/ " " " з [illegible] і [illegible] відділів [illegible] було 1 - [illegible]

[illegible] спільні засідання.

IV. [illegible] : ПИТАННЯ [illegible] РАДИ [illegible] [illegible] і т.ін.

На засіданнях [illegible] про і [illegible], [illegible], що дня розгляд[illegible], ділились заяви про [illegible] організації в Раді Республіки, про [illegible] місць в Раді Республіки і протести з цього приводу.

[illegible] і [illegible] протоколів, а саме:

Ч.ч.	Від кого виклад.	Скільки раз.	Коли [illegible]
1.	[illegible]	[illegible]	17/XII [illegible]
2.	[illegible]	[illegible]	16/XII і [illegible]
3.	[illegible]	[illegible]	10/XII і [illegible]
4.	[illegible]	1	[illegible]/XII.
5.	[illegible]	[illegible]	Грудня: [illegible]
6.	[illegible]	1	[illegible]/XII.
7.	[illegible]	1	[illegible]/XII.
8.	[illegible]	1	[illegible]/XII.
9.	[illegible]	[illegible]	[illegible]/XII і [illegible]/I.
10.	[illegible]	[illegible]	13/XII і 1[illegible].
11.	[illegible]	1	[illegible]/XII.
12.	[illegible] /[illegible]/	1	[illegible]/XII.
13.	[illegible]	1	[illegible]/XII.
14.	[illegible]	[illegible]	[illegible]/XII і [illegible]/XII.
15.	[illegible]	1	[illegible]/I.
16.	[illegible]	1	[illegible]/I.

[illegible] - [illegible].

I. [illegible]

[illegible]

[illegible] - з 3 осіб.

[illegible]

II. [illegible]

Від часу до часу [illegible] інформації про [illegible] і [illegible] життя, а саме:

[illegible] військових - [illegible]

[illegible]/ " [illegible] Української [illegible] Ради - [illegible]/11.

[illegible]/ " [illegible] - [illegible]/11.

[illegible]/ " [illegible] - [illegible]

[illegible]/ " [illegible] - [illegible]/11.

6/ " [illegible] - [illegible]/11.

7/ " [illegible] раді - [illegible]/11.

8/ " [illegible] з [illegible] - 7/11.

9/ " [illegible] з'їзд - [illegible]/11.

10/ " [illegible] на [illegible] - [illegible]/11.

11/ " " [illegible] - [illegible]/11.

Разом - 11.

III. [illegible]

[illegible] січня 19[illegible] р. партія [illegible] бюро [illegible] партії, які [illegible] участь в справі [illegible] Ради і [illegible].-

Секретар Ініціативної [illegible] і бюро [signature]

[illegible] січня 19[illegible] року.

м.Тарнів.

Копія.

До Пана Голови Директорії Української Народньої Республіки.

Товарища Міністра Юстиції Полковника

Іллі ЗОЛОТНИЦЬКОГО.

ПРОХАННЯ.

Наказом Директорії Української Народньої Республіки з 16 Червня 1920 року ч. 19 в м. Винниці мене було призначено на посаду Товарища Міністра Юстиції, причому кандидатуру мою на цю посаду було тоді висунуто "центральним комітетом" української народньої республіканської партії."

В члени зазначеної партії, а разом з тим і в члени "центрального комітету" її, я погодився вступити лише в травні того ж 1920 року, з одного боку, поділяючи ідеологію тієї партії, оскільки я тоді був ознайомлений з нею, а з другого - давшись на підмови, головним чином "лідера" і голови "центрального комітету" партії п. Олександра Ковалевського, який добре знав мою попередню діяльність на користь української справи, особливо ж під час майже шостимісячної бутности моеі в 1919 році в якости військово-полоненного за дротом в польських концентраційних таборах "Домбе" і "Ланцут", де й він в той час перебував як інтернований.

На жаль за час мого сьомимісячного перебування в названій партії, особливо ж в грудні минулого року, мені довелося остаточно переконатися, коротко кажучи, в тому, що вищеназваний -"лідер" партії п. Ковалевський і де-які члени так званого "центрального комітету" її, утворивши з себе міцно злотований гурток, перебравши лише на себе без усяких що до того підстав та права "найвищу законодавчу й виконавчу владу партії" /статут партії п. I, 5 I/ і навіть по інформуючи, як слід решту членів "центрального комітету", але ж спи-

рахочись ніби - то на партію та її тактику, провадили нестадлу, подвійну політику, дбаючи потай про свої власні інтереси й не спиняючись в такій своїй "політичній" діяльности на підставці й навіть на фальшуванні фактів і в друкованих "партійних" виданнях, а крім того тоді ж дійшло мені знати про де-які такі вчинки де-котрих з вищезгаданих діячів зазначеної партії, відносно яких повинно мати принаймні окремі консеквенції.

Отже вищенаведені обставини навернули мені гостре питання, про те, чи по дорові мені, старому судовому діячу і судді, з отими особами хоч би й на політичній партійній арені, і в решті решт 4 січня б/р. я склав до "центрального комітету" названої партії заяву про свій виступ зі складу "центрального комітету" і з партії взагалі, добре в той же час розуміючи, що зриваючи спільність з тією партією й обертаючись в безпартійну людину, я тим самим позбавляю себе права й можливости не тільки продовжувати свою служ- бу на тій посаді, на якій я зараз поки що перебуваю, але й бути повноправним громадянином своеі батьківшини й працювати на ii користь в тих обставинах, в яких мае право й можливість працювати партійна людина хоч би й така, що не мае достатньоі для того освіти або досвіду, або ще й така, що дбае більш про свої власні інтереси, ніж про загальні інтереси украінськоі справи.

Вважаючи на це, склавши до "центрального комітету" названоі партіі вищезазначену свою заяву та маючи на оці, що разом з виступом моім з тієї партії одпадае й кандідатура моя, як представника партіі, на сучасну мою посаду, я, не зволікаючи подав на словах до відома п. Міністра Юстиції про свій виступ з зазначеноі партіі, прохаючи вказівок, чи не мушу я негайно подати до демісіі, і лише після заяви п. Міністра Юстиції, що мій виступ з зазначеноі партіі не стоіть на перешкоді дальшій моіій службі, я вважав

для себе можливим продовжувати службу на тій же посаді аж до цього часу, не рахуючи вже себе кандидатом тіеї партіі.

Нині п. Міністр Юстиції, повідомивши мене, що ен-ери вимагають усунення мого з посади Товарища Міністра Юстиціі, як бувшого кандидата на цю посаду від Їхньоі партіі, запропонував мені подати до демісіі.

З огляду на вищенаведене, маю за честь просити Вас, Пане Голова Директоріі, зволити прийняти цю мою демісію і видати відповідний наказ про звільнення мене з державноі служби Украінській Народній Республіці.

Товарищ Міністра Юстиціі Полковник І. Золотницький.
/в.р./

Квітня 5 дня 1921 року.
м. Тарнів.
П о л ь щ а.

З орігіналом згідно:

Начальник Відділу [signature]

115

Олександр Олександровичу!

Після учорашнього вида-
[illegible] [illegible] В. доповіди, я
не спав майже всю ніч,
а коли заснув, то мені сни-
лись страшний кошмар.
Я рішив [illegible]
своєму заяви [illegible]
Уряду категорично. Ува-
жаю, що при такому від-
ношенню до акцій працю-
вати далі неможливо.

Не розумію лише, чому
Ви [illegible] подали і де-

місцю і навіть не схотіли
зі мною переговорити
Це мені дуже шкода.

Олівець

О. О. Коваленко

116

У.Н.Р.
РАДА РЕСПУБЛІКИ

Фракція почтов.

ч. 10..

"20" лютого 1921 р.

До фракції ...Народних...

...Республиканців... в Р.Р.

Представники деяких фракцій підносять думку про скасовання Міністерства пошт і Телеграфів. Аби запобігти помилковим рішенням прохаємо повідомить нас про думку Вашої фракції в цій справі і коли Ваша фракція стоїть на грунті скасовання то які мотиви спонукають її до такого рішення.

Голова [signature]

Секретар [signature]

До [illegible]

[illegible]

[illegible] для [illegible] сво-
[illegible]

[illegible], [illegible] до [illegible].

[illegible]

В. [illegible]

Нерв[illegible]-Ріст.

[illegible]

депутата до Ради Республіки

Віктора [illegible].

З А П И С К А.

Фракція соц.-самост. в Раді Республіки виносила пропозицію про скасування окремих міністерств, а саме: Ісповідань, Преси і Пропаганди, Народнього здоровля, [illegible] і [illegible] і приєднання їх до інших міністерств.

Більшість фракцій Р.Р. так я[illegible] цю думку поділяють.

Головні мотиви скасування є то, власне, що [illegible] міністерств з[illegible] [illegible] апарату, [illegible] [illegible] і економія в коштах.

[illegible] дефективне [illegible] відповідного законопроєкту.

Сталося це якось досить несподівано і, в усякому разі, в [illegible] [illegible] відомость.

А [illegible] часом, порушена справа вимагає, на нашу думку, грунтовного обміркування, перше, ніж її вирішити в той чи инший бік.

[illegible], що [illegible] до [illegible] державних апаратів в принципі є здорова і слушна.

Прикладу инших держав ми також не можемо нехтувати.

Але [illegible] становище України, [illegible] і умови державного [illegible] будівництва є остільки своєрідні, оскільки одмінні од нормальних, що тут і ціла система і методи державної праці мусять виглядати цілком инакше.

І, з цього погляду, [illegible] реформа [illegible] вище відомств [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] відбитись на новім [illegible] що ми [illegible] своїм [illegible] відомства [illegible]

[illegible] краю.

[illegible] . [illegible], - [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] неможлива ситуація, - і коли ми самі цього не [illegible], що [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] до [illegible], а до свого.

[illegible], виходимо з [illegible], ми собі [illegible] [illegible], [illegible] роботу цілком самостій[illegible] [illegible] [illegible] і [illegible] у і [illegible].

[illegible] від [illegible] [illegible] ні одного [illegible], Одноцільні [illegible] і до кінцеві [illegible] [illegible] і до [illegible] [illegible]. І [illegible] [illegible] [illegible], що мусять поставити [illegible] [illegible] [illegible] в [illegible], [illegible] [illegible] з [illegible] [illegible] [illegible] по [illegible] [illegible] років, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible], коли [illegible] [illegible] [illegible] і [illegible] [illegible], [illegible] і самі [illegible], що, [illegible] [illegible] і [illegible] до [illegible], - [illegible] [illegible]."

[illegible] і політичний момент.

Ніхто з нас не [illegible], що [illegible] [illegible] своє [illegible] у [illegible], і [illegible] „Руський народ" від білого і до чорного моря і від [illegible] /як [illegible]/ до [illegible]. І [illegible] бути готовим, що [illegible] і [illegible] ріжною тіранією, хоче [illegible] і [illegible], і в по-

ву чергу будуть його нести під гомін церковних дзвонів і спів благодарственних молебнів нині ж Українські-батюшки, закинуті без належногоє українського державного жалування нашою нерозважною політикою,це буде трагичний,може рішаючий момент.І,під цим поглядом ми собі не инакше уявляємо наш поворот на Україну,як з окремим відповідальним Міністерством Ісповідань,що має вже готовий український єпископат з готовими наказами цілому духовенству і т.д.і т.д.,щоб увесь цей великий і впливовий апарат зразу взяти в свої руки. Цеї так відповідальної роботи ніяк в якому разі не можна покладати на Міністра Освіти,котрий, помимо иншої своєї величезної роботи примушений буде боротись з Російськими імперіалистичними тенденціями Міського учительства,котрі безумовно пробудяться.

Цею надзвичайною остротою і відповідальністю найближчого політичного моменту опреділяється і роля там положення такою Міністерства Преси і Пропоганди. Величезним завданням цього Міністерства буде зорієнтувати і заохотити воно до нової боротьби скаламучений,знеохочений і змучений Український народ.Це не може бути завданням Пресового Бюра при Раді Республіки,котра в той час може і не функціонувати,- це окреме надзвичайно одповідальне діло,котре мусить провадити відповідальне Відомство з відповідальним чоловіком.

Приєднується це Міністерство Земельних Справ /до Міністерства Народнього Господарства/.Нам не відомі мотиви такого сполучення, але коли в данному разі базується на тім,що, властне,земельне питання вже вирішене чи при наймні заспокоєне,то тут глибока помилка.Селянство примирилося з фактичним розподілом землі і мовчало при большевиках,просто не визнаючи їх за компетентну владу,одначе , коли прийде та влада,яку воно буде вважати правною,воно зараз же звернеться з тими дрібними і великими ненормальностями в земельній справі /а їх-маж//які воно мовчазно 3 роки терпіло. І горе тій владі,яка не буде готова до розвязання всіх питань,які набігли в цій справі.Тут робота передбачається колосальна і з першого ж заняття повіту,одже ми не уявляє-

ми собі як цю роботу можна переложити на інше Міністерство, що має завідувати справами по своїм [illegible] і вміти регулювати та відродити на Україні торг і промисловість.

Одже ясно, що таким скороченням хоча би через приєднання ми сами собі утрудняємо і без того надзвичайно трудну ситуацію. Ми не можемо закривати очей, що, при сучасній стані наших апаратів, „приєднання" буде рівне фактичному закриттю окремих Міністерств.

Далі,- політичні ситуації вимагають, що ми повинні бути готовими до роботи на терріторії цілої України. І одна ця перспектива вимагає од нас величезного напруження всіх окремих елементів, що творять державне життя.

А згадаймо звичайну картину, коли, з приходом нової влади, її атакують цілі черги осіб і делегацій різних верств, які направляються по самим різнохарактерним і часто дуже серьйозним справам, вимагаючи побачення з самим Міністром. Коли Міністр тратить на це цілий день, не поспіваючи роботи по Міністерству. І, навпаки, коли Міністр примушений сидіти на нарадах по своєму відомству, в той час як його дожидається десятки людей по не відкладним справам.

Що тоді буде в „об"єднаних" Міністерствах?

Нам скажуть, що кожне приєднане Міністерство буде мати повного господаря - Товариша Міністра. Але ж ми це увесь час маємо на увазі і ясно бачимо, що самий „повний господарь" при відповідальному Міністрі не може бути повним господарем і самий здібний до „об"єднання" Міністр при умовах української діловодства буде фатально затримувати справи по всім „об"єднаним" Міністерствам.

У внесенні соціал-демокр. говориться про стислість апарату. Але стислість є там, де відповідальна керуюча рука і інтенсивно працюючий не великий апарат. І нема стислости там, де під одною рукою різнохарактерний „об"єднаний" апарат і директорі департаментів по три дні дожидаються докладу у Міністра.

Говориться ще про економію. Але ж із всього вищезазначеного мусить бути ясно, як дорого може обійтись українській справі ця економія ....

Обмежуючи в цій короткій записці наші аргументи, на підставі всього викладеного вище, ми вважаємо необхідним, щоби в складі всіх Міністерств знаходились як окремі одповідальні органи в урядовім апараті і що-би всі вони справи, впливаючи на політичну ситуацію, були пущені в рух....

13/VIII 1921 р.

У.Н.Р.

МІНІСТЕРСТВО

ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Департамент адміністраційний

Відділ адм. . . .

" 1 " березня 1921 року

Ч. 1637 . . .

До президії Української Народ-ньо-республиканської партії

№3

Згідно з артикулом 8 закону 9 січня 1921 року про Раду Республіки через кожні 6 місяців з часу скликання Ради Республіки мають бути поповнені уповноваження всіх депутатів.

З огляду на те, що 9 цього березня упливає шестимісячний реченець терміну уповноважень депутатів біжучої легіслятури, Секретаріят-Президіум Ради Республіки уклінно повідомити всі політичні та громадсько-економічні організації, які згідно з законом посилають депутатів в Раду Республіки, про те, що всі курії мають переведення поповнення уповноважень депутатів, або делегувати нових депутатів на другу легіслятуру Ради Республіки.

Вищезазначену постанову згідно з рішенням президії Ради Республіки 31 липня ч. 307, маю за че-сть довести до Вашого відома.

Міністр [signature]

Директор Департаменту [signature]

До Центрального Комітету Української Народно-Республіканської Партії

Маю за честь повідомити, що на [illegible] в [illegible] [illegible] [illegible] в [illegible] з К., [illegible] у м. Рівному на Волині філію партії.

На [illegible] [illegible] обрано Організаційний Комітет у складі [illegible] комітету [illegible] Корчевський, Журба.

Комітет [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Резолюція
Центрального Комітету Народньої Республіканської партії в справі докладу делегації партії до С. В. Петлюри
7/VIII 192[illegible] року.

Заслухавши доклад тт. А. Ковалевського і Н. [illegible] в справі їхньої подорожі до [illegible], Ц. К. ухвалює:

1) прийняти доклад до відома;

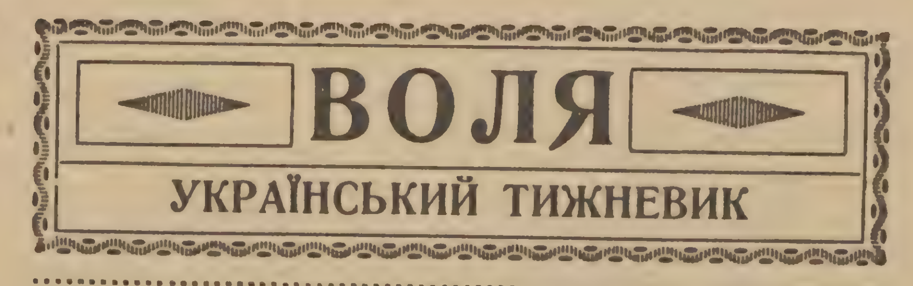
2) з п. Прокоповичем не вести більше переговорів без його спеціяльного запрошення;

3) прийняти участь в роботах Національної Ради в напрямкові її об'єднання, поповнення й оживлення її діяльности.

4) Доручити [illegible] виробити негайно проект Ради Національної Оборони для внесення ~~Нац. Ради~~ до п. Гол. Отамана.

5) Вибрати до Національної Ради делегатами п. [illegible], Сивошапку і Ковалевського, кандидатами Замостицю, [illegible] і Степуру.

Kohn 100 u 31920.

Т. 1. Відень, 1. січня 1921. Ч. 1.

Александер Ковалевський.

Боротьба продовжується.

Сталася нова державна катастрофа. Одні політики з певним задоволенням заявляють: „ми попереджали". Другі, остаточно зневірені й дезорієнтовані, шукають нових, на їхній погляд, більш доцільних шляхів. Треті нічого вже не шукають, а починають пливти по розбурханій стихії світової завірюхи „без руля і без ветрил".

На ґрунті цеї катастрофи зростають і зростатимуть великі авантюри. Повстають і повставатимуть великі пляни рятунку.

Вже бачу багацько безкритичного. Буде цього безкритичного далі ще більше.

Дійсно, не тільки випробованими скептиками, але й людьми віруючими передбачалася остання катастрофа. На одному з засідань Центрального Комітету Народньої Республіканської Партії в Камянці, в момент найвищого загального піднесення, зазначалося з математичною точністю, що катастрофа неминуча й що вона мусить статися дуже близько. Бо було відомо, що бракує всього, а найбільше зброї, набоїв, амуніції. Момент катастрофи обраховувся також і вищим військовим командуванням, яке заявляло, що єдиний порятунок є в наступі, в захопленні ініціятиви до своїх рук, бо для оборони одних голих рук було замало. Цей наступ мав дати зброю й набої.

Але ініціятива перейшла до большевицьких військових груп. Що тут завинило — зрада, чи нещасний випадок — питання инше. Так чи инакше — маємо певні наслідки, на чому й зупиняюся.

Немає легшого діла, як „попереджати", як „узгляднювати". Й немає більш невдячного діла, як ставити ставку на сумнівну справу. Той, хто програє справу, являється обєктом нападів, жорстокої критики й переслідування. Проте, треба звернути увагу на инше: що ліпше — „попереджувати", чи ризикувати? Що шляхетніше в національних інтересах — сичати по закутках европейських кавярень, чи робити — може й безнадійне, може й непевне діло, — але р о б и т и таке діло, що вистосоване на добро народнє, на оборону народню, на майбутнє нещасної й великої разом з цим країни?!

Думаю, що коли б не робилося спроб в напрямку найліпшої оборони національної справи, наколи б — після холодного й точного обрахунку всіх можливостей — лічилися тільки з сумними вислідами такого обрахунку, наколи б не ставилося ставок, наколи б все роспорошувалося і розлізалося — не смів би

нинішній Державний Центр претендувати на свою керуючу ролю, як не смів би ніхто з Українців виправдати свойого істнування, як громадянина землі української.

Велика роля нашого Державного Центра саме й полягає в його *активности*, в його ріжних ставках в інтересах майбутнього нашого народу. *Все минає, факти лишаються*, а ці останні творять історію з сталими й випробованими традиціями української державности. Знищіть ці факти — Універсали Центральної Ради, Берестейський договір, гетьманщину, два останніх роки в розвитку У. Н. Р. — війна з большевиками, Денікіним, польсько-український союз, офензиву на Київ etc., — немає української справи, немає боротьби за *українську державність*, себто, немає того ґрунту, на якому зростає, повстає чи може зрости, рано чи пізно, *незалежне життя незалежного народу*.

На це треба звернути всім всю свою увагу... Популяризація ідеї української державности зовні й нечуваний зріст національної свідомости в середині країни — ці величезні завойовання з часів 1654 року — їх дали не скептики, які „попереджували", не еміґранти, які все критикували, не віденські політики, які все ненавиділи, а ті всі без винятку люде, що боролися в ріжних положеннях і за всякі обставини в імя права на незалежне життя України, йдучи в прямому смислі цього слова — на смерть, на страждання, на ризику, гуртуючись біля поодинокого виразника національних стремлінь українського народу: **Державного Центра**.

Стара легенда України, що загубилася на пожовклих шпальтах історичних документів, повстала з надзвичайною силою за наші часи, з такою силою, що їй забезпечена несмертельність в розумі й душі українського народу. В імя цього можна було ризикувати, навіть йти на безнадійне діло, навіть умирати, бо з крови, смерти й руїн повстане — **не може не повстати** — нове життя.

Факти породили традицію державности; ця остання — саму **державність**. І нині вже — поразка певних орґанізаційних сил не є поразкою державности, бо вона продовжує жити, — жити й поглиблюватися в своїй основі.

Ось через що немає сумнівів у нашого Державного Центру, який не припиняє своєї визвольної праці. Що б там не сталося — **боротьба за українську державність мусить провадитися далі.** Бо тільки вона є вірою нашого пригнобленого народу, який дав цьому невмирущі докази, благословляючи нашу армію на новий хрестний шлях і висловлюючи горячу надію на її скоре повернення, армію, яку він збільшив своїми молодими силами в шість разів — і яка в такому побільшеному складі й перейшла на чужі терени.

Немає місця ні для скептицизму, ні для політичної прострації: нішо без тяжкої й упертої боротьби не дається. Надто: — визволення народу. А ця боротьба провадиться не місяцями, а *роками*. Й не до місяців, а *до довгих років боротьби необхідно нам пристосувати свої моральні й матеріяльні засоби.*

Треба знайти в собі певну витримку, бо уміння чекати — це уміти виграти.

І коли сьогодня немає одповіді на проклятi питання нашої дійсности, це зовсім не свідчить про те, що ми їх не розвяжемо завтра. Що настає той мент, коли вже треба зачинити книжку. Ні, — ще не всі сторінки написані, ще не всі зафіксовані факти, ще не все лежить *тільки* в минулому. Ми програли, а не стратили. Противно, богацько придбали.

Й тому в даний мент немає більш ясної позиції для кожної української політичної групи, як і взагалі, для кожного *чесного* Українця: йти старим шляхом боротьби за українську державність, на якому багацько перешкод, багацько горя й справжніх мук, але що один лише провадить нашу країну до вільного й незалежного життя — втілення ідеї української державности, в імя якої протягом трьох років з дня в день приносилися жертви кріваві і нечисельні.

Дм. Ів

виїхати, поручик Софієнко і сотник Шевченко, які були введені в комітет (в девятку) представником від соц. демократів сотником Марченко — видали комуністам всю організацію.

Почались масові арешти.

Довідавшись про зраду, довелось тікати, але все-ж таки багато людей поплатилось життям і з 1-го по 17. червня большевиками було розстріляно більше 700 людей. Полковника Сарнавського в списку розстріляних не було і доля його нам невідома.

Ми, оповідали повстанці, подалися до Петровіровської волості. Перед [illegible] скот. Селяне були страшенно обурені.

N8

Александр Ковалевський.

Консолідація чи розєднання?

На тему консолідації, або, як влучно висловлюється В. Пісничевський, „меленого й перемеленого" — писалося й казалося багацько. Нині про це писатиметься й казатиметься ще більше, бо події висунули проблем обєднання національних сил, як активний момент української національної політики. Й що це так, — свідчать про це останні статті М. Кушніра, О. Назарука й В. Пісничевського.

Потреба об'єднання всіх громадсько-політичних сил відчувається в гострій формі. Всіма й повсюди...

Однак, повстає нелехке питання: в який спосіб перевести це обєднання й де саме?

Вважаю, що, коли стояти на ґрунті думок п. Назарука, об'єднання осягнути не можна. Він зазначає три точки, що допомогають консолідації національних сил: 1. ліквідація Петлюри; 2. росходження Винниченка з російськими комуністами; 3. успіх Петрушевича. Відносно двох останніх точок досить влучно відповів мій друг, В. Пісничевський. Зупинюся лише на першій точці.

Я ніколи не міг зрозуміти тих людей, що ототожнювали С. Петлюру з Українською Народньою Республікою. Й з тими, хто в любви до нього забував про щось вище — саму державу українську, й тих, хто в ненависти до нього руйнував всі основи української державнотси. Я завжди стояв на тому, що справа полягає не в особах, а в державности, що особа може загинути, а державність чи ідея державности залишиться, мусить залишитися й перетворитися в життя.

Але я вважав і зараз вважаю, що не связувати імени С. В. Петлюри з боротьбою за українську державність — не можна. Як не можна сперечатися з тим, що він є поодинокою людиною, як в усяких обставинах життя залишалася вірною ідеї українського визволення й являлася найліпшим виразником всього того, що зросло й зміцнилося в ідеольогії українського народу.

З цих мотивів я, оцінюючи Петлюру й певну його політику, з якою часто й не погоджувався, завжди бачив саму ідею державности, саму державу україн-

малу незилу — Христа - Немовлятка з церкви до себе до дому на добу прийняти. Скульптора призвав, наказав: „Зроби таку саму ляльку, щоб як дві краплі води твій Христос - Немовлятко на нього скидався“ . . .

Зробив швиденько мистець, і відіслав купець до церкви по терміну Христа — Немовлятка — несправжнього. А справжній в нього зоставсь . . .

Коли приходить ніч . . . Ходить священик по церкві, церкву оглядає, щоб ще там чогось не сталося — доглядає. Аж чує: тік-так-тук, тік-тук-так . . . тік-тук-так, тік-так-тук . . . так наче хтось в деревяних черевичках по сходах іде . . . Тік-тук-так, тік-так-тук . . . аж ось хтось і в двері стука. А хто там? Тік-тук-так, тік-так-тук . . . Все в двері стука.

Відчинили двери, а Христос - Немовлятко, швиденько в двері, та повз священика тік-тук-так, тік-так-тук просто до каплички . . . Трах! . . . впав несправдений Христос з неналежного місця, а справжений став там, де йому й належало . . .

Чи правда, чи не правда?

Молиться молода жінка і дивиться на Христа - Немовлятка, очей не зводячи . . .

А ось і ще одна прийшла, ще одна . . . Ці вірять, що правда.

Коли враз щось тріснуло, лялька поїхала назад у печерку, стала, дверці зачинилися . . . Стало знову як в сутінках . . .

Але далі, далі . . . Повз форум по віа Кавур просто до Санта Праседе.

І тут не будемо звертати уваги ні на прегарні мозаіки IX-го століття, візантійського штибу, Христа і святих, без життя і без крови та з великими очима, на золотому тлі, — примари другого вже давно забутого світу, — а ні на капличку з чорно-гранітовими кольонами і теж з мозаікою IX-го століття, в котрій праворуч знаходиться невеличка камяна кольонна, коло котрої, як кажуть, бичували Христа . . .

Пройдемо мимо всього того, що так вабить цікавих туристів зі всього світу, і швиденько, швиденько просто до ризниці . . . Ось перед Вами гарний образ Жюля Ромена „Бичевання Христа“, а під ним . . . а під ним . . . лялька Діви Марії, ще дівчинкою . . . ще не в капличці, ще без створеної легенди, ще без прочан, але вже в шклянній шафці, на мягкому ліжку з трьома маленькими подушечками під головою . . .

Ви ще не втомилися? Зайдім в оцю церкву . . . Ви здивовані, Ви помічаєте, що церкву цю поставлено без сумніву не давніш, як сто літ тому. Що може бути в ній цікавого?

Не пошкодуєте . . . Зайдемо.

ську — в усіх тих її формах, які вона переживала протягом останніх трьох років. І глибоко певний в тому, що й сам С. В. Петлюра відчував, і глибоко відчуває дух державности — душу української нації.

Пан Назарук каже: „ліквідація Петлюри". А далі — з цієї статті випливає — що настала ліквідація не тільки Петлюри, а й того, що було звязано з його імям — боротьба за визволення, за народню республіку, й ніби сама народня республіка.

Ось той головний пункт, на ґрунті якого може повстати не обєднання, а тільки розєднання. Бо вважати, що все зліквідонано, що немає вже державного тіла, що лишилися тільки поодинокі національні групи — С. Петлюри, Е. Петрушевича, В. Винниченка — це, дійсно, закопати всю українську справу в могилу й поставити над нею тяжкого хреста. Думаю, що ніхто з Наддніпрянців, відносно нещасної долі яких глузує п. Назарук, на це пристати не може, — навіть, коли б вони дійсно находилися в тому стані, про який згадує п. Назарук в своїй останній статті. („Воля", т. IV., ч. 9.)

Є одна основна презумція: катастрофа певної військової організації — не є катастрофою української державности, як і не є ліквідацією Державного Центра, що провадив боротьбу за українську державність. Цей Державний Центр істнує з усім своїм апаратом і справи своєї не полишає й не полишить, і **ніколи не зафіксує ні большевицької окупації на Україні, ні еміграційної авантюри, яка могла би повстати на ґрунті дезорієнтації й розчарування.**

Без сумніву, обєднання необхідне, але не те обєднання, про яке говорить п. Назарук. Консолідація, що переводилася б на принціпі виголошених п. Назаруком засад, була б тільки авантюрою.

Й, очевидно, шлях для обєднання повинен відшукатися инший й, думаю, той, якия знайшли представники всіх українських політичних партій, що перебувають в місці осідку Державного Центра: соціялісти-революціонери (радянці), соціяльні демократи, народні республіканці, соціялісти-самостійники, соціялісти-федералісти, селянські соціялісти і инші. При Державному Центрі має повстати Рада Республіки з законодавчими функціями в складі 60 чол. 45 місць належатиме політичним партіям, 15 — громадсько-політичним організаціям (земство, міста, кооперативи, союз залізничників, то-що). Рада Республіки має обговорити в усю широчінь всі питання, що хвилюють зараз громадську опінію. Вона повстає на правному ґрунті наслідування влади, й рішення її матимуть правний характер. Рада Республіки — це буде, дійсно, — орган консолідованої української національної думки, починаючи від тих, хто стоїть на позиції радянства (ес-ери), і кінчаючи тими, хто пропагує принціпи монархії (хлібороби-державники).

Партії, або командирують своїх членів, які перебувають на місці, або тих, хто в даний мент перебуває за кордоном. Для наших політиків віденських, берлінських і инших, що все критикують, що мають широкі пляни порятунку батьківщини, що розпоряджають, очевидно, свіжими силами, бо мали можливість одпочити в Европі, одчиняється повна можливість не тільки сказати своє слово, але й спробувати його перевести в життя. Певен в тому, що ознайомившись з усіма обставинами, вони не дуже розійдуться в оцінці і методах з усіма політичними робітниками, які перебувають при Державному Центрі. У всякому разі — вони примушені будуть віддатися діловій роботі, тяжкій, невдячній й одповідальній, і, поскільки ця робота провадитеметься на ґрунті української державности, дістануть повну підтримку, бо всі потрібують не критики, а живої праці, виявлення ініціятиви й творчости.

Так думають ті, хто веде історію свойого державного істнування від днів українського перевороту в Київі на при кінці жовтня місяця 1917 р., боротьби з большевиками в січні місяці 1918 р., житомирського походу в лютому місяці того-ж року, повернення до Київа і всього періода державности за часи гетьманщини, повстання демократичної влади і героїчної боротьби з московськими окупантами протягом 1919 і 1920 років, з усіма походами, крівавими боями, успіхами й катастрофами. Державний Центр і тільки він був звязаний

органично з цими подіями на Україні, він і тільки він не поривав твердих звязків з українським народом, а тому він і тільки він може скликати правомочний орган, що обєднував всі національні сили українські. Всякі-ж конгреси, скликані по рецепту п. Чижевського в Женеві або по рецепту п. Назарука і іже з ним в Відні — вони не матимуть жадного значіння, нічого не вирішать і нічого не дадуть, хиба ще більше викличуть суперечностей, ніж їх істнувало донині.

В. Залозецький.

Східна політика Німеччини.

Під тим заголовком помістили дві німецькі газети „Deutsche Uebersee-Zeitung, 28. листопаду і „Berliner Börsen-Courrier", 21. листопаду дві дуже замітні статті, які вдаряють читача не лише подібністю змісту, але й ясною орієнтацією Німеччини в східно-европейському питанню.

Стаття „Східна Европа і Німеччина" в „Deutsche Uebersee-Zeitung" освітлює в першій мірі можливість торговельних зносин Німеччини зі сходом, найважнішим ринком збуту для Німеччини. „Відновлення нього торговельного ринку є для Німеччини богато важнійше, ніж всі инші політичні питання. „Тому хід подій на сході в першій мірі повинна слідкувати Німеччина з подвійною увагою." В другім розділі статті автор з'упиняється на політичному розвоєві східної Европи і, розбираючи російську проблему, доходить до дуже інтересних висновків, які sine ira et studio освітлюють явища політичного процесу на сході Европи. Подаємо вилатніші місця. „Росія була ще перед війною державою національностей (Nationalitätenstaat). А наслідком цього з вибухом російської революції в 1917 році могли ці центрифугальні тенденції російських окраїнних народів вільно розвиватися. Ідея окраїнних держав — заключає автор — є природним наслідком внутрішних російських відносин, і це явище роспаду Росії на поодинокі держави мусить кождий обсерватор мати перед своїми очима." І з натиском зазначується в статті: „розбиття російської імперії на її природні складові части є основним законом політичного розвою на сході, який тісно вяжеться з історією народів сходу". Зупиняючися на Берестейськім договорі, констатує автор, що „німецькі військові кола здискредитували ідею окраїнних держав, бо Совітська Росія, не хотівши погодитися з відлученням таких урожайних країв, як Україна, уважали самостійність її за німецько-мілітарний штучний продукт. По упадку німецького мілітаризму цілком инакшим стало відношення Антанти до питання окраїнних держав. Тільки там, де ідея окраїнних держав була корисною для інтересів Англії та Франції, підпірали її союзники цілою форсою. Однак там, де французьким та англійським капіталістам справа була про повернення російських довгів, там вони стояли за „єдиною неділимою. І з цеї причини, лише з цеї причини, Антанта аж до нинішнього дня відноситься негативно або байдужно до ідеї самостійної України".

„Слідком великих пішли малі держави — кінчить автор статті, — а давній польсько-російський конфлікт за гегемонію в східній Европі є борбою проти самовизначення окраїнних народів. В цій борбі в першій мірі справа йде про заволодіння Україною, її природними богацтвами, і її домінуючим становищем на полудневім сході. Боротьба між Росією і Польщею — ніщо инше, як тільки боротьба за отверту або закриту анексію українських земель".

Стаття „Berliner Börsen Courrier" під. заг. „Deutsche Ostpolitik" аналізує відношення Антанти й Німеччини до східнього питання. Вихідною точкою є навязання торговельних зносин з Совітською Росією. Чи Німеччина має йти слідом за Англією?

„Під теперішний мент є дві можливости: або ми навязуємо зносини з окраїнними державами, визнаючи їх самостійними, або торгуємо з Совітською Росією, яка географічно мало може нам дати а якої торговельні відносини

180

УКРАЇНСЬКА
НАРОДНЬО-РЕСПУБЛІКАНСЬКА
ПАРТІЯ

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ

Жовтня 17 дня 1920 р.

№.........

М. Станиславів.

Центральний Комітет Укр.Нар.Респ.партії обміркувавши сучасне становище Уряду, та зважаючи, що за час перебування його за межами У.Н.Р. він не спромігся на відповідну підготовчу роботу і в громадському смислі поставив себе з відном ізольованим положення, наслідком чого на звільнених від ворога теренах запанувала так адміністративна як і аграрна анархія, рахує необхідним негайне створення коаліційного правительства якоб спиралося на ширші кола громодянства.

В цей переходовий до коаліційного кабинету момент Ц.К. виконуючи доручення конференції партії від 11/Х рахує можливим підтримувати нового премьера А.Лівицького, коли він буде в своїй роботі опиратись на відповідальні громадські чинники і в основу своєї роботи покладе скликання Предпарламенту, опублікування конституції. Тому Ц.К.У.Н.Р.П. готов дати своїх членів в правительство, забезпечивши рівночасно більшість ім пости міністрів для партії і на колиб переговори в цім напрямку з новим премьером не дали позитивних наслідків, партія займе позицію, виголошену в резолюції 1-го червня 1920 року.

Означену резолюцію довести до відома Голови Ради Міністрів через делегацію.-

За Голову Центр. Комітету [signature]

Секретар Ц.К. [signature]

РЕЗОЛЮЦІЯ

Центрального Комитету Української Народньо-Республіканської партії в справі сучасного менту.

від 1 червня, 1920 року.

Країна наша переживає надзвичайно тяжкі часи. Її більша половина находиться під владою більшовиків, а на тій частині, що нині увільнена від окупантів, панує хаос і безладдя. Финанси державні в катастрофичному стані; транспорт—зруйнований; промислове життя в повному занепаді. Майбутність наша неясна, нетрівка. Необхідно надлюдских зусиль, щоб відродити нашу державність. Але ці зусилля мусять бути звязані з певним, ясним і твердим державним пляном.

Стара державна система збанкротувала остаточно. Люде, які будували цю систему, скомпрометовані в очах всього нашого народу. Треба порвати з політікою хитання, нещирости й неправди. Необхідно твердо засвоїти ті правні прінціпи, поза якими не може бути державного будівництва. Такими прінціпами Народньо-Республіканська партія вважає: едність, чесність і твердість влади.

Силою ріжних обставин Народньо-Республіканська партія не бере участи в Правительстві, а, значить, позбавлена всякої можливости переводити вищезазначені прінціпи в життя, як і одповідати за них. Партія констатуе, що у неї не знайшлося спільної мови з Правительством і не знайдеться доти, доки воно не порозуміеться чесно й одверто з партіею в усіх питаннях державного значіння. Але Правительство—не держава, іступування якої поставлено нині на карту. Перед обліччям смертельної небезпеки, яка все ще загрожуе нашій батьківщині, Центральний Комитет Народньо-Республіканської партії наказуе всім її членам від Товаришів Міністрів до звичайного громадянина, кожному на його місці, виявити найбільше напруження в діловій праці.

Щож до практичних цілей, які зараз ставить на меті Народньо-Республіканська партія,—вони лишаються ті самі: скасовання Директорії, створення Правительства на грунті справжньої Консолідації всіх громадських сил, опублікування Конституції, скликання Предпарляменту, розвинення промисловости й торгу за допомогою приватньої Ініціятиви, упорядкування финансів, а в першу чергу валютної справи, поліпшення Комунікації, найскорше створення регулярної армії й, взагалі, здійснення тих політичних і соціяльних реформ, поза якими не можна збудувати сильної, великої й культурної країни й в гідний спосіб її оборонити.

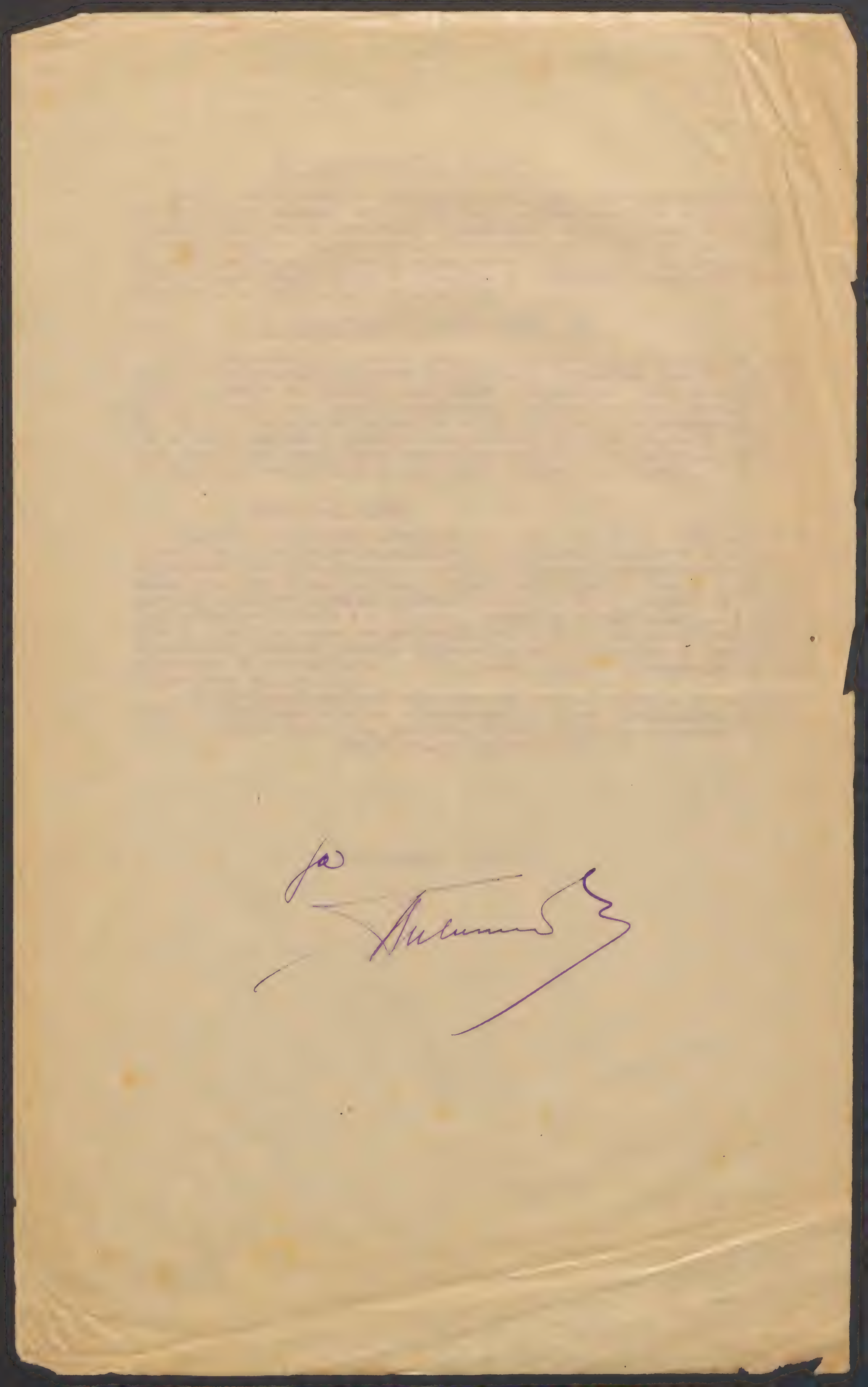
Президія Центрального Комитета

[illegible]

Скорник И. К

[illegible]

Скорник И. К

133

УКРАЇНСЬКА
НАРОДНЬО-РЕСПУБЛІКАНСЬКА
ПАРТІЯ
-::-
ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ
-::-

Marca 29 дня 1921 р.

№ 137

м. Tarnów
Hotel „Bristol"

Jego Excelencji

Wielmożnemu Szefowi Dowództwa

VI Armji W. P.

we Lwowie

Niniejszem mamy zaszczyt prosić o łaskawe pozwolenie na zbierania podarków Wielkanocnych (jaj, mąki, słoniny etc) na terenach Województwa Wołyńskiego na rzecz internowanych ukraińców, znajdujących się w obozach w R. P. P.
Praktycznie zbieranie w przeciągu dozwolonego terminu przeprowadzić będą wołyńskie miejscowe kooperatywy i „Proświty" pod kontrolą delegatów przez nas upełnomocnionych jak również i Władz Państwowych Wołynia.

Pocieszając się nadzieją, że Wysokie Dowództwo (zezwoli na niesienie) ~~pójdzie~~ ~~na~~ pomocy naszym żołnierzom, ze względu na krótki termin łaskawie prosimy o przyspieszenie pozwolenia.

Wiceprezes C. K. U. N.-R. p. [signature]

Sekretarz [signature]

Cz[illegible] [illegible] [illegible] Koprowski i Babouszapka

До Голови Президії Ц.К. партії Н. Респ.

Секретаря Ц.К. А. Гриневича

Заява

Зараз ми переживаємо такі складні обставини, від партії вимагається вирішення найважнійших питань, а сила тим Зібрання Ц.К. приходеться при відсутности кворума, бо з 9 членів Ц.К., з яких тільки 3 задовольняють вимогам 2 ст. Статуту (а, п. Кравченко, Пилипчук і Ж[illegible]), в Тарнові знаходяться всього 7.

На мій погляд Ц.К. повинен вжити заходів, щоб виключено було зараз же п. Кравченк. Левошенка та Пилипчука, а що [illegible] члени утримуватись від участи [illegible] резолюцій бо брать на себе відповідальність при відсутньому кворума неможливо.

Я принціпіяльно цього на себе не візьму і від цього на Зібраннях буду утримуватись.

А. Гриневич

1.V.-21

[illegible]

I. [illegible]

II. [illegible]

III. [illegible]

136

Високоповажаний
п. Голово!

Підтверджуючи одержання Вашого листа з. ч. 75 і будучи вдоволений з інформацій [illegible] [illegible] УНРП — дуже [illegible], що [illegible] ц. к. [illegible] не [illegible], але воно буде переведене після [illegible] [illegible] Крайов. Навіть [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], що буде і [illegible] [illegible] її [illegible] на широке [illegible]. [illegible] [illegible] У.Н.Р.П. в Зах. Республіці [illegible] [illegible] до [illegible].

Але [illegible] [illegible] Вашу [illegible] буде в [illegible] справі, — прошу Вас, п. Голово, [illegible] [illegible] [illegible] в її [illegible] [illegible] в найближчому [illegible] для [illegible] інформаційного [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] в [illegible] [illegible]. Бажаю, щоб [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

З правдивою до Вас повагою

137

У.Н.Р.П.
ТАРНІВСЬКА ФІЛІЯ
15 липня 192 р.
Ч. 65
Тарнів.

До Голови Президії Центрального Комітету Українскої Народньої Республіканської Партії.

Маю за шану повідомити, що загальні збори Тарнівської філії Партії, які відбулися 14 бжучого липня, одноголосно ухвалили необхідність негайного скликання Сесії Центрального Комітету, поповненого представниками філій, для обміркування сучасного політичного становища, усталення позиції Партії, що до сучасної політичної ситуації, та вироблення відповідних до цього вказівок, як для Фракції в Р.Р., так і для окремих членів Партії, які беруть активну участь в державній роботі уряду У.Н.Р.

Голова Філії

Секретар

Б Ю Р О
Селянської Соціалістичної
Партії
Серпня [illegible] 1921 р.
Ч. [illegible]

До Центрального Комітету [illegible]
[illegible] партії.

Після [illegible] Селянською Соціалістичною партією своїх членів вступити до діючого Кабінету 4 червня б/р. д. Чайківським від імені Головної Управи С.С.П. за його [illegible] розіслано до всіх партій заяву в якій заявлялося від [illegible], що [illegible] не має права іменувати себе членами С.С.П., [illegible] Головної Управи партії.

Не [illegible] змісту свого повідомлення, що не має під собою ґрунту і підпису, за Голову Партії " д. Чайківського, Бюро С.С.П. в цілях [illegible] правди мусить повідомити Вашу Партію, що Головної Управи С.С.П. не існує, бо Голова цієї Управи Сергій ЧАЙКІВСЬКИЙ в наслідок [illegible] компромітуючих його документів мусив вийти з Р.Р., а постановою загальних зборів Партії від 26 березня 1921 року ч-20 [illegible] до нової своєї реабілітації в правах не тільки Голови Управи, а навіть і члена Партії, що ці [illegible] в протоколі [illegible] відомо для членів самої партії(протокол) . Член же Головної Управи Пан ЧАЙКІВСЬКИЙ, [illegible] участь в роботі Партії до організації [illegible] органу (протокол Ч-22) і в Комісії [illegible] (протокол Ч-[illegible] [illegible]) і [illegible]: „[illegible] існуючих на еміграції Головної Управи" при умові головування його в цій Управі, а тим і з огляду [illegible] не погодилися, що [illegible] Головної Управи. Других представників Головної Управи на еміграції не має. Загальні збори партії, [illegible] Головної Управи

і не бажаючи утворення якогось фіктивного, на чолі з добре відо
мим партії д. Чайківським органу, чесно розвязали цю справу:
утворили БЮРО ПАРТІЇ, куди члени Головної Управи на випадок їх появлення входят на правах членів БЮРО і, ділком зрозуміло, можут бути до Президії. Таке рішення Партії, звичайно не подобалося д. Чайківському і наслідком цього появилося його відношення до Вашого Центрального Комітету.

В великім жалем подаючи поки-що ці прикрі відомости в інтересах істини БЮРО С.С.П. повідомляє Вашу Партію, що ні відозви, ні посвідчення, ні ріжного роду заяви від імені Головної Управи С.С.П. в приложенням печатки не істнуючої зараз Головної Управи не дійсні.

ГОЛОВА БЮРО

ЧЛЕН-СЕКРЕТАРЬ

О П О В І С Т К А.

У вівторок 19-го липня с/р. в "Брістолі" кімната 28 о 8 годині відбудуться загальні збори Тарнівської філії української [illegible] Республіканської ПАРТІЇ.

П р о г р а м а.

1. Відношення філії до сучасного політичного моменту і вказівки що до цього представникам Філії в Ц.К.

2. Питання про можливість з'єднання в сучасний момент в одній особі члена Ради Міністрів і депутата Ради Республіки.

3. Стан інформації філії

4. Біжучі справи.

5.

Президія Філії.

1009

К о п і я.

К о п і я

Н А К А З

ДИРЕКТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ РЕСПУБЛІКИ
11-го грудня 1920 року.

Ч. 71.

ПРИЗНАЧАЄТЬСЯ: КОВАЛЕВСЬКИЙ Олександер Міністром преси й пропаганди Української Народньої Республіки з 1-го листопаду 1920 року.

ГОЛОВА ДИРЕКТОРІЇ П Е Т Л Ю Р А

Голова Ради Народніх Міністрів ЛІВИЦЬКИЙ.

Т. в. об. Державного Секретаря Оніхімовський.
З оригіналом згідно Начальник Відділу /підпис/.

Державн. Канц. Департамент Заг. Справ № 614 13 грудня 1920 року..

Надсилається до Міністерства Преси й пропаганди.

В. об. Директора Департаменту Загальних Справ /підпис/ Начальник Відділу / підпис/.

З оригіналом згідно:

Директор Департаменту Міністерства Преси й Пропаганди

Діловод

Копія

Резолюція Центрального Комітету Народньої Республіканської партії в справі біжучого політичного моменту

21 липня 1920 р. м. Тарнов

Приймаючи під увагу: 1. що з моменту переїзда Правительства на територію союзної Польщи, його діяльність здебільшого полягає в політичній сфері, а значить „діловий принцип", виключно положений в основу організації Уряду пана Прокоповича немає ніякого оправдання; 2. що в звязку з виходом цілого ряду Міністрів Правительство пана Прокоповича загубило свого попереднього фізіономію і дійшло до повного розпаду; 3. що таке Правительство цилком не підготовлене до тої ролі, яку воно повинно нині відогравати; 4. що своєю попередньою діяльністю Правительство поставило себе цилком в ізольоване положення, не найшовши стільної мови з українськими політичними партіями і не діставши від них поперття; 5. що Правительству найголовнійше бракує

сталого плану так в сфері міжнародньої як і внутрешньої політики, особливо необхідного під нинішню хвилю, б. що в силу цих мотивів (п. 4 і 5) воно не може виявити тої максимальної енергії в праці, яка в цей найкритичніший мент нашої Державности від нього вимагається —
народня республиканська партія в інтересах майбутнього нашої Батьківщини і в імя торжества тих ідеалів Української Державности за які вона боролася і нині вважая необхідним боротися до кінця, визнає конечним негайне введення своїх представників в склад Правительства, як і представників тих політичних груп, які в ньому до цеї пори не заступлені, в цілях утворення єдиного фронту національної оборони.

Тільки в цьому випадку народня республиканська партія може не тільки дати Правительству п. Прокоповича належну підтримку в його роботі, але і взяти на себе одповідальність перед народом нашим і судом історією нашею.

Це своє рішення партія доручає президії довести до відома Головного Отамана,

С. В. Петлюри через голову Ради народніх Міністрів В. К. Прокоповича.

Орігінал за належними підписами.

З орігіналом згідно
Член Президії [signature]

Голова Директорії
Головний Отаман Військ
У.Н.Р.
Грудня [illegible] дня 1920р.
Ч.[illegible]
м.Тарнів.

Голові Соборі[illegible]
[illegible]
п.Осипу Безпалкові.

До діла про дир. Народу [illegible]

В відповідь [illegible] вашої в імені постанови Міжпартійної наради 28 цього грудня, що відбулася під вашим головуванням, маю за потрібне зазначити:

Перш [illegible], що закони про зміни Військових Управлінь не містять в собі спеціальної постанови про [illegible] /[illegible]/ і його не [illegible] у [illegible], — а через це не було оголошено наказом по Головній Команді і [illegible] в наказу про утворення Вищої Військової Ради, що було причиною [illegible] для утворення Вищої Військової Ради, і чинними [illegible] Військові [illegible] /Положення про Польове Управління Військ/, які надають Головному Отаманові, яко Верховному Головнокомандуючому, всі права що до реорганізації армії в той чи інший спосіб.

Поставивши на чергу справу реорганізування Штабу Дієвої Армії, яку я вважаю за дуже актуальну і невідкладну, [illegible] справи, а [illegible] про зміни Військового Управління [illegible] до компетенції [illegible] органу — Вищої Військової Ради, про що мною було [illegible] Прем'єр-Міністрові [illegible].

[illegible] підготовчі міри в цій справі мною порушені були в листах [illegible] Пана Прем'єра [illegible] 17 грудня с.р. і [illegible] Військового Міністра [illegible].

[illegible], і тепер, не [illegible] в певній мірі самого права, я [illegible] на увагу [illegible] Голови Ради Народніх Міністрів в цій справі [illegible] його [illegible], про що і [illegible] в ночі з 17 на 18 цього місяця, а потім так само [illegible] і делегації Ради Міністрів в особі [illegible], [illegible] 20 цього місяця, [illegible] їм, що хоч [illegible] справу [illegible] державними інтересами, все ж [illegible] в спільній цій праці з Радою Міністрів, [illegible] і затримую чинність наказу про реорганізування Штабу Дієвої Армії.

[illegible] Міжпартійної Наради [illegible] наших [illegible] в справі реорганізації армії і [illegible] У.Н.Р. і [illegible], [illegible], що [illegible] моїх [illegible] на меті [illegible] нашої Республіки і [illegible], [illegible] постанові Міжпартійної Наради [illegible], а тому [illegible] моральні [illegible] з [illegible] державних ідеалів Українського Народу.

[illegible], які в [illegible] до мене, я [illegible] за [illegible] в наказу [illegible] с.р. „Про Тимчасове Верховне Управління У.Н.Р.“

Підписав Петлюра /р.в./

З оригіналом згідно.

Секретар Міжпартійної Наради [signature]

На Державній Нараді 30-го грудня виступав член Ц.К. Паленчук в заяві було зазначено слідуюче:

1) Штаб Д. Ар. твори провительства був ворожий на підставі коли говорилось про Армії, то підлягає Штаб Д.А. 2) Провительство внесь поверту в Штаб Д. Армії і тому грозимо про нові провительству апеляцію до партії, що кожда партія має право реагувати так, щоби захоронити Армію. 3) Виконавча влада звернути в Конф. Дир. не на Гол. Державн., і вибудови Міси 4) Кінної демокр. привести до Акт. Ради Республіки, а тим більше абдикація Гол. Отамана не допустима.

Результат: Після обміркування справи і приймаючи на увагу, що наказа фактично не було, партії ім. Корчинського заявили, щоби без згоди резолюції за небувшу.

145

Комітет
Ченстоховської Філії
Української Народньої
Республиканської Партії.
„26" березня 1921-го року.
ч. 24....
м. Ченстохов.

Високоповажаний
Пане [illegible].

На підставі постанов Комітету Ченстоховської Філії від 2/II і загальних зборів членів партії тієї ж філії від 2/II і 18/II і 24/III, Комітет має за честь прохати Вас приїхати до м. Ченстохова і прочитати публічну лекцію на тему яку Ви знайдете необхідною, і крім того дати інформації про сучасний політичний стан, про Раду Республики та її роботу.

Цю постанову Комітет і загальні збори Ченстоховської Філії мотивують слідуючим.

Для того щоб найлiпше використати перебування наших партійних товаришів на терені Польщі побільшити ряди Партії, виховати політично своїх членів і підготовити необхідний кадр партійних робітників для майбутньої праці на Україні, -потрібно пройти кожному з нас гарну політичну школу під проводом найлiпших проводирів і ідеологів бо від того, яке насіння буде кинуто в душу тої чи иншої особи, залежать і всходи.

З другого боку, для того, щоб популярізовати ідеї Партії і викликати симпатії до неї і до її роботи в Українському суспільстві потрібно, щоб той, хто візьме на себе цю тяжку місію провідництва, виконав її як найлiпше.

Одною із таких осіб являєтесь Ви, а через те Комітет Ченстоховської Філії, щиро прохає Вас не відмовити в проханню її членів.

Копія Центральному Комітету Української Народньої Республиканської Партії пану [illegible].

Крім сього маю за честь повідомити Вас, що для того, щоб перечитати публічну лекцію, Ко-

мітет мусить мати дозвіл від Польської влади, котрій можна [illegible] в тому разі, як при проханні буде долучена програма і час відбуття лекції, а через це Комітет [illegible] просить Вас, щоб Ви будьте ласкаві дати згоду прочитати лекцію, подати час, тему і програму її.

Голова Комітету

Секретар

7/IV прочитано лекцію на тему: „Нариси міжнародної політики і укр. справ." на користь Кирило-Методієвського Братства [illegible] Комендатури.

ВИСОКОПОВАЖНИЙ [illegible]!

Повідомляю вас, що 15 квітня о 9 годині ранку, в готелі № 2 відбудеться сесія Центрального Комітету.

Програм сесії зазначаю нижче.

Прошу членів Центрального Комітету підготувати відповідні доклади.

З правдивою повагою

Програм сесії.

1. доклад Голови Ц.К. про сучасний мент.
2. доклад т. Ф. Хижняка про діяльність фракції за останній час.
3. доклад членів фракції про іхню діяльність в Комісіях Ради Республіки.
4. доклад т. Олександра Ковалевського про діяльність Правительства.
5. доклад т. П. Пилипчука про діяльність Міністерства Народнього Господарства.
6. доклад т. Олександра Ковалевського про діяльність Міністерства Земельних Справ.
7. доклад т. М. Багряновського про діяльність Державного Секретарства.
8. Філії Ен-еровськоі партіі.
9. Питання про орган.
10. Питання про партійну конференцію.

11. доповнення Центрального Комітета. і фракції

12. Біжучі справи.

Витяг

З протоколу засідання Центрального Комітету ~~парт.~~ Народньо-Республіканської партії від 17 квітня 1921 року в м. Тарнові в гот. Брістоль

Засідання ~~відкривається~~ відкривається в 12 год. дня

Головує голова ~~Президії~~ Центрального Комітету партії ~~Ан.~~ Олекс. Ковалівський

Присутні: М. [illegible], [illegible], ~~Кириленко~~, І. Санько, [illegible] ченко, М. [illegible]

Секретар Андрій Гриневич

Слухали: заяву члена Ради Республіки від Нар. Р. П. Олекс. Ковалівського про вихід його з Ради Республіки в звязку з виконанням обовязків ~~[illegible]~~ Міністра Закордонних Справ не має можливости працювати ~~[illegible]~~ одночасно ~~[illegible]~~ і в Раді Республіки. ~~[illegible]~~

Постановили: Прийняти заяву до відома. Приступити до виборів нового депутата ~~[illegible]~~ від Нар. Республ. Партії. [illegible] [illegible] кандидат. Більшість [illegible] Дорощук член Ц. К. Мазепа [illegible] балотуватися. [illegible] Мазепа [illegible] закритим [illegible] одноголосно в члени Ради Республіки від Народньої Республіканської партії [illegible] [illegible] депутати до Ради Республіки

Засідання закрито [illegible]

Голова ~~[illegible]~~ Центрального Комітету

Секретар [illegible]

Член Центрального Комітету
Української Н.-Р. партії
приват-доцент Київського
Державного Університету
Микола Ковал.-Мерзвецький
15 Березня 1921 р.
м. Тарнів.

До Центрального Комітету Української
Народньо-Республиканської партії.

148

Заява

Постановою Центрального Комітету Н.-Р. партії рішуче було висловлено, що Українська армія, яко військовий організм, мусить бути аполітична; таким чином розповсюдження в армії ідеології партії мусить проводитись в той спосіб, щоб на політичній арені армія себе ні в якій мірі не виявляла.

Недавно Камінська група Н.-Р. партії надіслала привітання Раді Республіки за підписом Генерала Галкина і ще кількох з військових, а представники Центрального Комітету, беручі участь в Уряді і в Раді Республіки допустили це привітання до оголошення, не одержавши на це згоди Центрального Комітету, в якому беру участь і я.

Приймаючи на увагу заяву члена Центрального Комітету п. Гриневича відносно народження якоїсь „військової партії", статут якої не зовсім мені відомий, але маючої де які відзнаки політичного змісту, я рішуче висловлювався проти політики в армії, будучи пов[illegible] з уґрунтованими засадами Н.-Р. партії, оголошеними в її резолюціях відносно аполітичности армії, а тому такий виступ Камінської групи без сумніву розв'яже руки й другим політичним формаціям в армії.

Нарешті помічаю вже давно відсутність тої коллеґіяльности в Центральному Комітеті партії, без котрої, яко ґрунтовної умови, не розумію партійної роботи, позаяк мало при коллективности виробленого стилю дійсно об'єктивна думка й з другого боку лише асимілюючий суб'єктивізм, котрий порушує повноправність партійної роботи і дає окраску всій партії, зв'язану з окремою персоною.

Таким чином, не погоджуючись з виявленням Н.-Р. партії на політичній арені, а також не задовольняючись умовами внутрішнього життя партії, я виходжу з партії.

Микола Ковал.-Мерзвецький

Позаяк на мене було накладено обов'язки

скарбника партії, що до цього додано

Відчит скарбника Н.-Р. партії:

1. Поступило до мене, яко скарбника партії, два членські внески за 1920 рік: з члену У.-К. партії Ковалика-Мерзвецького 1250 корон і з секретару партії Мірошніченка 370 корон, а всього 1620 корон. Членські внески за 1920 рік з останніх членів партії збирались бувшим секретарем партії п. Мірошніченко і мені не передавались.

2. Одержано було в 1920 р. позичково від Уряду У.Н.Р. паном Гутнявським-Савощайком на партійну газету „Трибуна" за порукою моєю і доктора Бісском 150.000 корон; гроші ці знаходяться на руках у п. Гутнявського-Савощайка.

3. Одержано було мною позичково від Уряду У.Н.Р. для товариства „Культура" 150.000 корон, з котрих позичено Центральному Комітету Н.-Р. партії 119.500 корон, а за залетом 1620 корон членських внесків за 1920 рік Центральний Комітет Н.-Р. партії винен т-ву „Культура" 117.880 корон.

4. Ніяких інших грошей, котрі б були власністю Н.-Р. партії, я ні від кого не одержував і взагалі партійних грошей для передачі другому скарбнику не маю.

Скарбник Н.-Р. партії

М. Ковалик-Мерзвецький

До Самого Проводу [illegible]

Члена ЦК Андрія
[illegible]

Заява

Цим [illegible] що з [illegible]
[illegible] організації
Укр. [illegible] Т-ва, [illegible]
там, що [illegible]
[illegible] гол. [illegible]
[illegible] мене і
[illegible]
[illegible]
[illegible]
організації [illegible] Я не [illegible]
не розумію [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible], о [illegible]
[illegible]

ти відомим цю справу прохан-
ням і віддаю в Ваші [illegible]-
[illegible] [illegible] й Ваш [illegible]
відкрию все прохання, щоб
и розумієтесь по правді
і не своєму результату, а
нам ні тій Краю партії
розібрати в цілому і
приложити справу свого-
ня справу партії.

[illegible]

150

В Центральний Комітет
партії У. Н. Р.

[illegible]
І. О. [illegible]
Заява

Прошу за сим прийняти Централь-
ним Комітетом [illegible]
[illegible] Народно Республиканської
партії.

Поставити на засідання [illegible]
Секретар [illegible]
[illegible]

До Пана Голови Центрального
Комітету У.М.-Р.Б

Сьогодні, 22/III, лише вдалося мені зійтися з „Сидоркасті". На самий конгрес-з'їзд я опізнився, бо він закінчився його ще 20/III і продовжувався всього кілька годин. Він же вчора 20/III виїхав до Варшави (взагалі останніми днями поїзди найбільше запізнялись тільки Горішнім Шляхом. Сьогоднішні відносини між іншими дорогами не дуже то відомі). Отак кілька слів відносно

нашої конференції". Головував
граф Зигмунд Лясоцький (голова
краєвої Управи „Лидовцов", евентуаль-
ний посол Р.П. до Чехії"), директор
Д-ту Преси, д-ій Тимько, один
з секретарів Скульського, редактор
„Kurjera Lwowskiego", обидва твердо
ліві (вони на-днях помирилися),
Луків та я. Засідання тягнулося
3^х години, але конкретно для
нас (через пресу!) лиш то, що я
буду мати на-днях дозвіл на
видання „Поступу".
Мушу зазначити, що і з боку
спостереження наче б-то наші галичане

цього кроку, бо конференція мала відбутися ще вчора 24/III. До з другого боку, напр. сьогодні, я ніяк не думав, що центральною фігурою наради буду я. Але мушу сказати одверто, що атакований зо всіх боків поляками, я з честю вийшов і мало того навіть задіскавив своїх бесідників. Властиво приходилось признатись, що я їм зреферував до певної міри укр. справу через призму поглядів УНР.ст. на підставі нашої з Вами, Шановний Олександре Олександровичу, останньої розмови, конспект котрої я собі занотував. Ніяких зобовязань, великих

і не давав ні вступного слова;
а особливо вступного заключення.
Навпаки розкритикувавши полі-
тику кн. Сапєги і торкнувшись
нашого сучасного матеріального
становища і її попередив що
така поведінка підготовлює сприя-
ючий ґрунт для большевицької
русофільської і взагалі антипольської
агітації. Рішили ми це побачитися
але з'ясування тим, що ми
певні, що укр. справу нам з по-
мочию прийдеться більш держа-
вотворчу у Варшаві:.. може пока-
мені були зацікавлені, що про У.Н.Р. в
Ризькому трактаті нічого не гово-
риться; тому вступ визнає що
поляка з нами і не думає рвати
з товариськими зв'язками ЮВСЯ

Гнатюка вже [illegible] зранку їду до Тарнова.

Українська
Народна Республиканська
Партія
Центральний Комітет
Лютого дня 21 1921 рок
м. Тарнів.

До Пана Головного Отамана військ У.Н.Р.

Прикладаючи до цього заяву члена Центрального Комітету Народньої Республиканської Партії, п. А. Гриневича, заявляємо, що ми, знаючи п. А. Гриневича з ділового боку, вважаємо незручним в даній ситуації підносити питання про його звільнення, поскільки це звільнення звязовуєть ся тими мотивами, що зазначені в його листі.
Не торкаючись питання про В.У.А., як організацію, зазначаємо, що призначення чи звільнення повинні випливати виключно з натури ділового характера незалежно від бажання тої чи иншої організації мати своїх людей на тих чи инших посадах.

Подаючи все це Вам на розгляд, просимо повідомити нас про Ваше рішення в справі п. Андрія Гриневича.

Голова Центрального Комітета Н-Р. партії й Голова Парляментської Народньої Республиканської фракції:

Секретарь Центрального Комітета.

Л.94

ЧЛЕН
ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ
НАРОДНЬО-РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ
ПАРТІЇ

ОЛЕКСАНДЕР БАЗІЛЕВИЧ

" 8 "БЕРЕЗНЯ 1921р.

ч.26.

м.ТАРНІВ.

Доложено Ц.К.
15/III 1921 року
ОКовалевськ

ДОРОГИЙ ОЛЕКСАНДЕР ОЛЕКСАНДРОВИЧ

Мною подан рапорт Військовому Міністрові про звільнення мене від тимчасового виконання обов"язків Начальника Головної Управи Постачання Військового Міністерства(зразок до цього прикладаю/.

Вважаючи на те,що ця посада звязана з великими кількостями майна і відповідними оборотами з ним,усунення мене може породити ріжні балачки/що завше буває/на котрі , в прінціпі я не звертаю уваги,але можливо з боку якого небудь із товаришів по Ц.К . нашої партії не довірье до моеі особи,через що прошу ,в випадку такого явища поставити Votum довірія до мене після котрого я зроблю той чи инший висновок.

До п.ГОЛОВИ Ц.К.
О.КОВАЛЕВСЬКОГО.

З пошаною Олександер Базілевич

Т а є м н о.

Т.В.О. Начальника
Головної Управи
Постачання
"7" червня 1921 р.
№ [illegible]
м. Т а р н і в.

Пану Військовому М і н і с т р у
Пану Командиру 3-ї Залізної Стрілецької дивізії Генерал-Хорунжому
У д о в и ч е н к о.

Р А П О Р Т

З початку квітня 1920 року, на персональному виклику Пана Головного Отамана, я був відкликаний з Штабу Головного Отамана з 3-ї Залізної Стрілецької дивізії для праці по [illegible].

Прибув до Отамана — пізніше і мені було наказано приступити до тимчасового виконання обов'язків Начальника Головної Управи Постачання.

Момент вступу мого в тимчасове виконання обов'язків, був надзвичайно несприятливим — в той час був [illegible] зв'язок з [illegible] Русиновим. [illegible] П.Міністру [illegible] організації Головної Управи Постачання. [illegible] з [illegible], виконуючим обов'язки Військового Міністра Генерал-Хорунжим [illegible] було не дано ні [illegible]. Всі справи [illegible] приходилось відшукувати самостійно, [illegible] на свій терен.

[illegible] двох тижнів я витратив, [illegible] при інтенсивній роботі до 15 годин в день. [illegible] в самій канцелярії, [illegible] Канцелярії, [illegible] з Генералом Удовиченком. [illegible]

[illegible] до в.о. Військового Міністра [illegible] і [illegible]
п.Головному Отаману в присутності Генерал-Хорунжого
[illegible] та Генерал-Хорунжого Сінклера, [illegible]
[illegible] ,що не [illegible], [illegible] в Тарнові [illegible]
[illegible] вояків [illegible] Головної Управи Поста[illegible]
[illegible] мені [illegible] Стефанівим,[illegible]
[illegible] ліквідування [illegible]. Повернувшись [illegible]
[illegible] (з [illegible]),[illegible]
[illegible] відповідні організації і [illegible]
[illegible],що [illegible] і [illegible] сума рі-
[illegible] то не була [illegible]
[illegible] і [illegible] РП.

Несподівано для мене [illegible] війська
[illegible]. [illegible] Залізчику [illegible] ,[illegible]
[illegible] Військового Міні-
стерства до [illegible] був [illegible] рапорт Військо-
вому Міністру про [illegible] в розпоряд-
женні [illegible] армії, [illegible] Військовий Міністр не [illegible]
[illegible] ,що [illegible] мені [illegible]
[illegible]. [illegible] при [illegible]
[illegible] ситуації [illegible] мені [illegible]
[illegible] до Загальної
Управи 150.000 п.м. але [illegible] ,30.000
п.м. [illegible]

Повідомив мене про те, що [illegible] будуть [illegible]
[illegible] ,що наші
[illegible] Старобільці [illegible] у
Чорткові, [illegible] -
[illegible] через [illegible], [illegible]
[illegible] до [illegible] Старобільці , [illegible]
[illegible] Старобільці і [illegible] на
[illegible] Технічного Відділу ін-
тендантства [illegible] і [illegible],[illegible]
[illegible] мені Генерал [illegible] ([illegible])
[illegible] Міністра [illegible].

й канцелярії була вкрадена і друкарські машини. [illegible] ціло-
во і [illegible] перебрати всю відповідальність [illegible] Управ-
ління [illegible] співробітникам, а попереджений [illegible] для [illegible] -
[illegible] сказати, що [illegible]. Не було
[illegible] для того, щоб не [illegible] в депозит,
а [illegible] хоча б [illegible] для [illegible] -
ня [illegible] організувати свої [illegible].
Потім перейшли на [illegible]. Завдяки [illegible]
через місток до Підволочиська [illegible] паніку серед всіх
[illegible], що сталася в Підволочиську. Співробітники Головної Управи
Постачання [illegible] з жінками і дітьми були [illegible]
[illegible], зважаючи відсутність вагонів і помешкань в Підволочиську.
[illegible] і [illegible] вагони
[illegible] перевезти до [illegible] всі співробітники
ГУП [illegible], а інтендантві. [illegible]
[illegible].
Перейшли до м. [illegible] з [illegible]. [illegible]
[illegible]. Перейшли
до Тарнополя, [illegible] і вагонах,
[illegible],
[illegible] співробітникам
[illegible] грошові [illegible] всіх [illegible]
і [illegible] до Канцелярії ГУП [illegible]
[illegible] температурі 40°.

В момент приїзду [illegible]
[illegible] було [illegible]
Військового міністерства та Внутрішнього міністерства Генералу [illegible],
а також був повідомлений Головний Прокурор.

З [illegible] приїхав до м. Тарнова, [illegible]
Генералу [illegible] про справу з [illegible] про усунення мене від
тимчасового виконання обов'язків Начальника Головної Управи
Постачання, [illegible] не погодився [illegible]
[illegible] в Тарнові і провадити працю [illegible]
[illegible] 3-х [illegible] до [illegible].

[illegible]
з роботі Військового Міністерства. [illegible] (прав-
да не офіціально) що [illegible] Військова Прокуратура при-
тягує до відповідальности [illegible] по [illegible] 8 п. [illegible]
[illegible].

Але факт притягнення мене до відповідальности [illegible] виконан-
ня обов'язків Начальника Установи [illegible]
[illegible] співробіт-
ників [illegible] Головної Управи Постачання, [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] співробітників, [illegible] і тимчасово
[illegible] Начальника ГУП [illegible] притягнення мене до відпові-
дальности [illegible] цілком недопустимо.

Відносно [illegible]
до [illegible]. Слідчий і Прокуратура перебувають в Ченсто-
хові, [illegible] перебування [illegible] бути
бути в Ченстохові.

На підставі вищевикладеного прошу:

1/ ПРО [illegible] ЗВІЛЬНЕННЯ МЕНЕ ВІД ТИМЧАСОВОГО ВИКОНАННЯ
ОБОВ'ЯЗКІВ НАЧАЛЬНИКА ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ПОСТАЧАННЯ з [illegible]
[illegible] Міністерства
з перебуванням в м. Ченстохові.

2/ [illegible] до суду [illegible]

[illegible] на [illegible] Головного [illegible]

до вирішення справи в суді я не смію заняти.

б/ до фортечної управи ,то при умові виплатити не-[illegible] мені гроші за ввесь час з моменту звільнення й по-ви по штату.

в/ дати розпорядження аби слідство про мене провадити в нормальному порядкові.

г/ Зважаючи на те ,що я приступив до тимчасового виконання начальника Головної Управи Постачання [illegible] Отамана,то прошу ,аби Ви п.Міністре [illegible] рапорт до Пана Головного Отамана.

[illegible] рапорт [illegible] в сучасний мент [illegible]ся з' [illegible] відповідних управ Армії по забезпеченню з Управами [illegible] Міністерства [illegible] Головної Управи Постачання [illegible] Армії [illegible] рал-хорунжого [illegible].

П і д п о л к о в н и к

З В І Т

про діяльність Тарнівської Філії Української Народньо-Республіканської Партії

з 12 січня 21 по 28-е лютого-1921 р.

Тарнівська Філія української Народньої Республіканської Партії зобов"язана своїм існуванням ініціативі У.К. п.САПІГИ та члена Партії ДМИТРЕНКА, та ФЕЩЕНКО, які на засіданні членів Партії 12/I цього року подали думку утворити її з метою що зазначена в Протоколі цього зібрання.

тогож дня обрано тимчасову Президію в склад котрої ввійшли: САПІГА Головою, Секретарь Скарбник ФЕЩЕНКО-ЧЕПІВСЬКИЙ і встановлені засади котрими мусить керуватися Філія приймаючи нових членів.

За основний принцип в кількосному відношенню, членами найвищої якости.

Додержуючись цього принціпу Філія провадила свою працю і збільшила свої ряди хоч і не дуже багатьома членами, але людьми свідомими ідеольогії Партії, енергійними і фаховими працьовниками, певними Українцями.

Філія встановила розміри членських внесків, а також датків на пресовий фонд і приступили до стягання таковий.

Результат роботи видно з прикладеного до цього касового відчоту.

З метою підготовки кадра працьовників, котрі мають ширити між населення ідеї Партії, коли повернемось на свої терени Філія постановила, аби на засіданнях читалося членам по Партійним засадам реферати і переводилися по ним дискусії. Цей буде та вища політична партійно-наукова штудія в котрій може викристалізуватись думка що до ідеольогії Партії, її програму в теорії та практиці в тактиці.

Темі для рефератів намічені такі:

I/ програм н.р.партії в порівняню з иншими партійними програмами. 2/ Ідіольогія і тактіка партії. 3/ Устрій Держави по н.р.програму. 4/ Однопалатна чи хвох-палатна система захищають інтереси Держави. 5/ радянський принціп; 6/ Парляментарний принціп; 7/ Трудова манархія і манархія взагалі; 8/ Яка ріжниця між президентом Держави і з одного боку, Манархом і парляментом з другого. 9/ Ідіольогія й тактика в земельному питанню по програму н.р.; I0/ Розвинення яких клясів необхідно для того, аби мати міцну економичну і політичну Державу; II/ Чому Нар.респ. не можуть мати нічого спільного в тактіці ні з есерами ні з хліборобами-державниками; I2/ Чи мають підстави носити назву політичної партії, слідуючі угруповання: самостійники-соціалісти, федералісти-соціалісти й селянські соціалісти. I3/ В якому змісті треба розуміти захіст інтересів народу. I4/ Як повинна провадитися організаційна праця партії. I5/ Хто має право називатися Народним Республіканцем. /н.р./ I6/ Як треба вести підготовчу працю по виборам до Пряляменту. I7/ дисціпліна Партії.

Поруч з цим, Філією був послан на терени України Повстанческий Комітет Народньо-Республіканської Партії в складі: Голови Комітету Отамана ГОЛУБА, Заступника ВОГОНЬ-ГОРБАНЮКА і 30 козаків для боротьби з большовиками.-

6/III 1921

ГОЛОВА ФІЛІЇ [signature]

СЕКРЕТАРЬ [signature]

[illegible]

№	[illegible]	[illegible]		[illegible]		Разом	
1.	[illegible]	100		[illegible]	–	[illegible]	
2.	[illegible]	100		20	–	[illegible]	
3.	[illegible]	100	–	40	–	140	
4.	[illegible]	100		10	–	110	
5.	[illegible]	100		20 –	–	120	
6.	[illegible]	100		50	–	150	
7.	[illegible]	100	–	10	–	110	
	[illegible] Разом	700	–	[illegible]	–	1450	–
	Б) [illegible]						
8	[illegible]	100	–	100		200	
9	[illegible]	100	–	10		110	
10	[illegible]	100	–	100		200	
11	[illegible]	100	–	[illegible]		120	
12	[illegible]	100	–	100		[illegible]	
13	[illegible]	100	–	20	–	120	
14	[illegible]	100	–	20		120	
15	[illegible]	100	–	[illegible]	–	110	
16	[illegible]	—	–	—	–	—	
17	[illegible]	–	–	–	–	—	
18	[illegible]	—	–		–		
19	[illegible]	—	–	—	–	—	
	[illegible] Разом	800	–	[illegible]	–	[illegible]	–

В. [illegible]

[illegible]	100	–
[illegible]	[illegible]	–
[illegible]	200	–

З свого членських вкладів	1500	—
Всього зібрано пожертв. [illegible]	1.380	—
Всього	2.880	—
4.) Тисячу вісімсот вісімдесят кор. [illegible]		
З них видано:		
а) на [illegible]		
	700	—
б) на [illegible]		
[illegible]	100	—
Видано разом	800	—
Залишилось всього 2880 — 800		—
	2080	—
5. В касі [illegible] за [illegible] П. [illegible]		
[illegible]		
[illegible]	710	—
З них витрачено на [illegible]		
[illegible]		
[illegible] ~~[illegible]~~	200	—
Залишилось на [illegible]	510	—
П'ятсот десять кор. [illegible]		
Всього прибутків = 2880 + 710 =	3590	—
Всього видатків: 800 + 200 =	1000	—
Каса: 3590 — 1000 =	2590	—

Дві тисячі п'ятсот дев'ятдесят кор. [illegible]

[illegible] [signature]

БОРОТЬБА ЗА ДЕРЖАВНІСТЬ

-- БОРОТЬБА ЗА ПРАВО.

Події йдуть, повстають нові факти, а разом з ними змінюються настрої громадянства...

Розпочалися переговори Лойд Джорджа з Каменевим, залляла большовицька навала частину Польщі - й почувається певна вібрація й попутників українських: зневіра, втома, а навіть розпука.

Щож далі?

Таке питання чується навкруги.

Але доповідь ясна й проста: далі те саме, що було й досі - боротьба за нашу державність.

В історії визвольного українського руху протягом останніх років спостерігалися піднесення й підупад, успіхи й поразки, р і ж н і м о м е н т и, ріжні методи. Проте, було одне, що стояло понад [illegible], [illegible] від [illegible], [illegible] подій - і д е я д е р ж а в н о с т и, яка пережила й поразки, й підупад і зневіру. Як успіхи, піднесення й надії.

Боротьба за державність знає успіхи й поразки; але не знає поразки сама ідея державности. Противно, в боротьбі вона зросла, зміцнилася, розквітнула, запалила душу цілого народу. Пригорнула увагу всього світу. Витворила р е а л ь н у с и л у надії.

Події йшли: ділили Німеччину, нищили Туреччину, краяли Болгарію й інші країни. Будували нові держави. Десь воювали. Конфірували....

І наше діло росилося, ширилося, розвивалося.

Боротьба за державність - в обставинах трагічних, нечуваних - проповжувалася. Невпинно й непохитно.

Незалежно не від кого.

М и с а м і робили своє діло, м и с а м і трималися протягом трьох років. До нас приходили, від нас [illegible], а

зято навколо якого скупчувалася увага цілого народу, на сто-[illegible] лишався с а м - боровся, перемагав, конав, але міцно тримав [illegible] руках жовто-блакітний стяг.

Щож далі?

А що-ж змінилося?

[illegible]мили нас допомоги? А хіба ми її мали? Позбавили нас морально-го співчуття? Хіба-би ми його спостерігали? Позбавилися нової по-моги? Також - ні.

[illegible]ому-ж причинося що занепокоїння, ніби то зневіря?

[illegible] н ь о г о н е м а є м і с ц я.

В Льондоні відбувають конференції Льойд Джордж і Камєнєв. Ан-глія й Росія.

Це-факт. Але й другий факт, що ні ця конференція, ні ті подіє-ні - не можуть принести миру на Сході й вирішити нашого українсь-кого питання. Як не можуть, взагалі, спричинитися до світового спокою.

Насильство не може родити спокою. А ограблене, занехаяне право завжди кричатиме о помсту.

[illegible]ої розвіяні.

Ті, хто гадав, що свобода прийде з Заходу, ті, хто вірив, що звідти прилетить вістка миру,-вони мають причини для зневіри, для незаспокоєння.

Ні Льойд Джордж, ні Мільєран, ні Вільсон - ніхто нам миру не дасть. Ніхто не поновить нашого порушеного права.

Його необхідно здобути.

Бо назавжди лишається лише одна мудрість:

Так, лише той заслуговує свободи й життя, хто здобуває їх в боротьбі.

Але боротьба за державність-це боротьба не тільки за ненадба-не право кожного, але за право всіх, цілого народу-за право на життя й свободу, бо не може бути й життя, ні свободи-без незалеж-ности держави.

А коли потрібно до цієї мети йти станами-перейдемо ще один. Перейдемо їх десятки. М у с и м о перейти в імя майбутности на-шої [illegible].

І коли я чую: що далі - на це знаю одну лише [illegible].

[illegible] від смерти...

Тільки не [illegible] в [illegible], тільки не [illegible], тіль-

ки не покірливих [illegible] свойого краю, його панів, [illegible].

[illegible], [illegible] Голготою за [illegible], за

[illegible] право, [illegible] демократії, [illegible]

[illegible], [illegible] і [illegible].

І [illegible] тим [illegible], [illegible]

демократії - [illegible] - і [illegible]

[illegible], [illegible] з своїх рук.

[illegible] - і [illegible].

[illegible] [illegible].

Фракции Української
Народно-Республиканської партії

Члени Парламентської фракції Української Народно-Республиканської партії сим щиро складають на руки Шановної Фракції Української Народно-Республиканської партії своє привітання – Великій Раді Республики і бажають ій успіху в її тяжкій, але великій та історичній праці.

Ми, члени Української-Народно-Республиканської партії, віримо, що Велика Рада Республики, стоячи на певній здоровій державности, та консолідуючи всі українські сили, виведе нашу батьківщину із важкого становища, в котрому вона опинилась в сучасній політиці.

[illegible] і [illegible]
[illegible] Вашого [illegible]
[illegible] у [illegible]
[illegible] і [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Вам [illegible], а Ви [illegible].

Голова [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Вельмишановний Пане Депутате
і Добродію!

Діставши від Голови Директорії, за порозумінням його з Головою Ради Республіки, пропозицію формувати кабінет міністрів У.Н.Р., вважаю за конечне вияснити з Вами скільки питань звязаних з цею справою.
Дуже Вас прошу призначити мені час і місце, де я з Вами міг би побачитись (до 2-ої год. дня.) З свого боку був би дуже радий, коли би Ви погодились зустрітись в ч. 5 отелю Золотнічара о 12½ год. дня.

Зі щирою до Вас пошаною

Прокопович

17/IV 1921.

Фракції У.Н.Р.П. в Раді Республіки

1011

Інформаційне Бюро Генерального Штабу, на котре маю честь звернути увагу фракцію н.р. в Раді Р., засноване ще в торік, і на чолі якого спочатку стояв добре відомий Красовський, зараз перебуває в неясному становищі і що до своєї ~~[illegible]~~ приналежності до Генштабу і що до того які права й обовязки воно має у війську і державі.

Резолюція начальника розвідчої Управи Генштабу п. Кузьмінського, накладена ним на асигновці на видачу платні співробітникам Інфбюро за січень указує на то що гроші співробітникам видані бути не можуть з огляду на те що Інфбюро скасоване, а між тим воно існувати продовжає самочинно

до двох десятків старшин і урядовців рахують себе у цій інституції на службі і тільки по ній лічаться, в той час як в армії старшин брак.
Що до своєї діяльности, то інституція ця через цілий час свого існування нічого річщуя військуукраїнському не дала, а навпаки своєю працею компромітувала українську справу і коли вона розформована не буде то й далі компромітацію продовжуватиме. Згадані факти п. Білінський у промові Н/Ш є Р.Р. про арешти у Вінниці і випуск арештованих за гроші може бути доповнений ще тим, що перед відходом з Вінниці Жданбо був суда розстріляно до 20 чоловіка, розстріл був зроблений при переводі арештова-

вання їх підвала на Пушкинській, до інститлась канцелярії, і слідчий агент Надібро до тюрьми. Поводом цих рострілів були наче б то проби утікнути арештованих. Справжню суть і ціль цих рострілів може установити безупинне слідство.
Так само в час останнього відступу нашого з України Надібром зроблені були ростріли без суда у м. Камянці Под.
За час своєї діяльности Надібро мало кілька скандалів із своїми співробітниками. Людина, що стояла на чолі цего Бюро, п. Красовський по своїх моральних, політичних і національних переконаннях була типовим генедрмальтеўзом, що служила би кожному хто би к-

затаїти, або де були би вигляди на майбутнє. Красовський, що служив, як відомо, зразу в Українськім Правительстві в час приходу Денікінців на Україну був перекинувся до Денікіна і навіть служив в денікінській К. Р. За цей час його праці мусить бути одмічений факт арешту денікінцями у Київі Отамана Ангела після того як Ангел мав необережність навідатися до Красовського. Тепер Красовський, теж як відомо працює у Варшаві в Дефензиві Польського Генштабу. Безумовно, що така людина як Красовський могла й співробітників собі підібрати тільки подібних як і сам люде. Щоб у цему переко-

нажаль подам характеристику тіль- 165
ки кількох із них.

Начальник II відділу сотник Тіде [illegible] по національности, б. денікінський контр-розвідник, що цілий час до того як уїз до Жидібро був Денікіна і між іншим як начальник гарнізона м. Васильківа на Київщині вів боротьбу з українськими повстанцями проти Денікіна і навіть розстрілював, як він каже, „большевиків-бандитів".

Хорунжий Савіцький — в бутності своїй начальником охоронної сотні [illegible] м. Вінниці одмовився виступити проти Денікіна.

Поручник Квитковський — літом цього року утік до Денікіна.

Сотник Завулевич — був у большевиків начальником хозяйств. частини Літо-

вецького охоронного батальйону, а у Денікіна — начальником міліції м. Бердичева.

Поручник Тарасюк і сотник Голуховський — були арештовані поляками у Львові за якісь невідомі злочинства.

Один же із старшин для доручень Вінницької філії поручник, прізвища якого ~~[illegible]~~ не пригадую тепер і в даний момент сидить у Львові в тюрмі арештований за якийсь бандитизм у Львові.

Утік хорунжий Анчар до большевиків і т. д.

Такі співробітники, всі без винятку люде некомпетентні, розбещені к. р. не наробили кримінальних вчинків тільки тому, що їм ві-

лий час не давали працювати. Ще
в Проскурові, покійний полковник
Мищківський розслідував був
Ждобро, але його смерть ~~[crossed out]~~ дала
змогу Красовському знову стати
на ноги.

Красовський, що тепер уже цілком
ясно вів свою працю по тому плину
який йому давала польська дефензива
а стої, як у мене особисто є переконан-
ня, з денікінським к.р. жидом Махнов.
Це особливо замітно в інсценірованій справі
з замахом на п. Головного Отамана у
Лопушні, літом минулого року. Жадного
заговору, змови, тим паче військового харак-
теру там не було. Жидок Шрейзнбер
якого представлено було як того що
мав виконати замах був найбільше про-
сто большевиком. По цій справі було арешт

штовано багато галичан свідомих
українців, а одного урядовця Забай-
кевича убито. Тільки кампанія
львівської преси „Української Дум-
ки" і „Вперед" у спричинилася до того
що по двохтижневому триманні у
тюрмі всіх арештованих було ви-
пущено. Але сама справа бу-
ла осягнута було ~~кинуто~~
дано матеріял до непорозумінь
і ворожнечі галичан до наддні-
прянців. В цей же час Красовсь-
кий, по повороті своїм з Варша-
ви, почав всюди виступати як
„хорунжий, „новий, „вождь" Врангеля.
„Правда побачивши що цей курс може
завдати він замовк. Але в цей мо-
менті навіть в статті „Свобода" чи-
тав особисто співробітникам
Укрбюро. На цей час приходиться

й початок контакту з дефензи-
вою Львівського Д.О.Ф., і в знайо-
мстви майором Філіпковським
Спеціяльні агенти Красовського
Нікулін і Лівовдзький сиділи
у Львові і видавали галичан
польській дефензиві. В цей час
по доносу цих панів були арешт-
овані між іншими члени Ц.
гімнаріястів української гімна-
зії у Львові. „Вперед" опублікува-
ла прізвище Нікуліна як справ-
цю цеї справи. Цим ще більше
давалось матеріяли для нена-
висти галичан до „Петлюрівців".
На цей же час приходиться й
боротьба Красовського з
Звіздючою Ураєвого, арештова-
ні Міліанова то що потім

були випущені.
При наїзді на Українську сан-
нукої асенти у Камінці Кла-
совський тримав кілька га-
лицьких старшин, свідомих
українців, за "Петрушевичску"
орієнтацію. Так наприклад у
Камінці сидів у тюрмі галиць-
кий поручник Царик.
В цей момент, у Камінці, почались заходи, де-яких українців
що до здемаскування Класовського і взагалі цілого [illegible].
Цьому спричинилось то що під
цей момент Класовський на-
казав вести стежу за найбільш
видними представниками укра-
їнської інтелігенції, як напри-
клад п. Вротновський Сивачаного

Колодяжним, Степурою, Богуславським то що. Красовському хотілось компромітувати відповідальних українських діячів в очах Европи як і Головного Отамана.

— Про тодішнє правительство Красовський обзивався як про авантюрників, ес-ерів і ес-деків висловлював бажання вивішати, щоб цього сміття не водилось на Україні, особливо чогось він не любив Н.р. Все це заставило кількох його співробітників звернутись до Штабу Головного Отамана в справі звернення уваги на напрям праці Контррозв.

В результаті цих заходів зостав арештований полк.-

ник Махомета що був подав
заяву пор. Красовського, при
що останній якимсь спосо-
бом довідався і при арешті
і трусі знайшов копію цеї за-
писки. Вилаявши матющи-
ною пор. Махомета він засса-
див його до тюрми, але потім
через кілька днів звільнив, в нас-
лідок заходів в Гл. Головного
Отамана та замітки в „Слові“

В СТАВЦІ ГОЛОВНОГО ОТАМАНА.

/Враження/.

Вечері, 4-го серпня, я й керуючий Міністерством Шляхів, П.К.ПИЛИПЧУК згідно постанові конференції членів Народньої Республіканської партії, виіздимо в Ставку ГОЛОВНОГО ОТАМАНА. Є ціла низка не-відкладних політичних питань, які потрібують негайного розвязання.

Прем"єр-Міністр В.К. Прокопович, який також виіздить до Ставки для докладу, ласкаво пропонує нам купе в своюму вагоні-і наша подорож обіцяє бути приємною: ні духоти ні колотнечи....

Ростягаємося на канапках -'і під рівномірний туркіт колес солодко засипаємо.' Прокидаємося аж у Львові. Тихо й спокійно. Часописі ранкові приносять втішаючи вісти: війська польськи перейшли в наступ і одібрали у большовиків Броди. Терен військовий в такий спосіб-пересунувся аж до Збруча й немає жадних підстав для занепокоєння.

Проте фронт відчувається. Багацько військових, що йдуть в ріжних напрямках. Кидається в вічі і велика кількість українських старшин.

Ідемо на Станіславів. Вдивляюся-знайомий ландшафт: українські с ла, українські хати, українські типи. Наша земля. Але яка нещасна земля: протягом шести років вона являється тереном жорстокої, руйнацької боротьби ріжних народів. Скільки крови пролилось на ній, скільки десятків тисяч молодого життя передчасно поховано в ній.

Зруйновані хати-куча каміння, що заросла високою травою і широке поле, що перерізано у всі боки безконечними шанцями-безглуздий візерунок на зеленому фоні; могилки, могилки, могилки-без хрестів, без монументів. Хто, звідки, коли попав у ці "тихія

пристанища". Дуже ясно: то все здебільшого діти нашої країни, жертви вередливої долі, вередливої й такої трагичної історії нашої.

Сумно мовчать ці могилки в полі- й сумні думки кружляють в голові. Все смерть і смерть...... А колиж життя, спокій, творча робота.

Правда- є ознаки будуючої праці. Поза сумнівом, зруйнований край-поволі й з неменшими зусиллями відбудовується. Нові, ще не-докінчені хатки. навіть нові, щойно повсталі на руїнах маленькі хутори-села. Немає нічого сильнійшого від імпульса життя: він перемогає зрештою все.

Тим гірше-з поза обруча летьоя бухлива, нестримана, грабіжницька хвиля, що загрожує знов змести ці наслідки невпинної праці галицького селянина, бо з нею він бореться безсилий. Непристосований він до такого опору як наш хлібороб та[illegible] ніякого упередження до того москалі, який вже хазяйнував кілька років по його хатах, допомагаючи йому й орати й сіяти й жати. Він певен, що та хвиля не зачепить його безпосередньо, а торкнеться лише панів і підпанків, ляхів і всіх його соціяльних ворогів. Посередні наслідки, які з часом не-минуче повинні будуть виявити їх, він не може ані відчути, ані передбачити. А потяг наближається все ближче й ближче до фронту.. Минаємо від-нині історичний Ходорів, Галич і під'їздимо до Станиславова. Там спокійно, там багацько військових. Особливо українських.,

На стінах двірця дві вивиски на українській мові: "Головноуповноважений Українського Уряду по справах цівільних" і "Старшина для звязку при команді двірця". Тут візуються подорожуючі і одсуваємі, даються всякі справки, полагоджуються всякі справи, що виникають у громадян нашої Республіки.

Однак ідемо далі-до стації, де зараз пробуває Ставка Головного Отамана.

Станція дуже мала і зовсім порожня. На одній колії стоїть валка Головного Отамана, на другій- його Штабу. У всій окрузі-ні одного польського жовніра. Всюди тільки українці. Службу в станції несе охорона Головного Отамана під командуванням енергійного і

надзвичайно рухливого полк. Чоботаріва. Відразу помітно порядок і тверду ~~рухливата~~ руку. Проте, й Чоботарів не встані побороти пекельної спеки, що в один мент нагріває до температури кипіння наш вагон і виганяє всіх звідти. Нічим дихати. Шукаємо холодку й нарешті находимо його на бугрі під якимсь великим деревом. Прийшовши трохи в "норму" й констатувавши, що в Києві "все такі ліпше"-неосяжна мрія-по запрошенню Осаула Головного Отамана чільки ідемо відвідати С.В.Петлюру. На лузі недалеко від валки отамана під деревами знаходимо милого Симона Васильовича й його гостей К.А. Мацієвича, Голову Української Дипльоматичної Місії в Румунії, П.І.Зайцева керуючого головним Управлінням мистецтва, полк. Тютюнника, відомого по своїх геройських справах на фронті, й прем-ер-Міністра В.К.Прокоповича. Сідаємо за похідний стіл і ділемо з чемним господарем його простий чисто військовий обід. Дійсно, Симон Васильович-дуже приємний господарь. Веселий, гречний, привітний.

Гесіда майже не торкається біжучих політичних питань. Пригадуються всякі інтересні епізоди з нашого недавнього життя минулого, зачінаються трохи літературні теми, діляться враженнями, спогадами з свойого попереднього життя.

Три роки невпинної боротьби вони полишають свої сліди. Мені, який знає Симона Васильовича ще з 1908 року і який мав нагоду бачити його протягом останніх трьох років чимало-разів і в різних обставинах-відразу це кидається в вічі.

Зморшки на обличчу й сиве волося на голові, це висліди напруженої розумової праці, душевних хвилювань, постійних розчарувань.

Го велика одповідальність припала на Головного Отамана. Як і обовязки. До того ж ці одповідальність і обовязки ще побільшилися в процесі розвитку нашої державности.

Багацько писалося й пишеться про Симона Васильовича Лайливого й похвального. Одні закидають йому-навіть не сім, а безліч смертельних гріхів. Другі, одкидаючи ці гріхі, порівнюють його з цезарем, Наполеоном, Гарібальді. Без сумніву- й там і там є перегради.

Людина, всяка людина-грішна: має ті чи инші свої вади. Стають

[illegible], [illegible]; [illegible]

[illegible] з Москвою, або [illegible] нічого не дадуть, і нічого не [illegible]. [illegible]

[illegible] і індивідуальні [illegible].

[illegible] і [illegible], а [illegible], в [illegible]

[illegible].

[illegible], [illegible], [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] до [illegible] [illegible]. [illegible] в [illegible] [illegible]. [illegible] до того, що в [illegible] [illegible] [illegible] ідеї [illegible] державности, [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]; [illegible]. [illegible], [illegible], [illegible], [illegible]. [illegible] до [illegible]. [illegible] не [illegible] і [illegible]. [illegible], [illegible] в тому, що там [illegible] не буде. [illegible] всяку враду.

[illegible] ідеї [illegible], що все, що [illegible] Петлюрі, [illegible] і ненавістю.

Були важкі моменти: Україна [illegible] від Сяну до Кубані; Україна [illegible] до розмірів кількох кілометрів біля Збруча; Україна [illegible] по [illegible] і лісах.

[illegible] був Петлюра. [illegible], [illegible]. [illegible] години не губив [illegible], [illegible] державність. І [illegible] ні [illegible], ні [illegible].

[illegible], [illegible] Петлюру, [illegible] його [illegible], а [illegible] його [illegible] ті, [illegible] його [illegible]. [illegible] ідеї [illegible], [illegible] в її [illegible].

[illegible], що [illegible] . [illegible], [illegible] історія [illegible] [illegible], то вона нам [illegible], бо [illegible] не тільки інтересами сьогоднішнього дня.

Але обід йде до кінця. Приїздить кур"єр з Варшави і передає Головному Отаманові кореспонденцію. Колесо ділового життя в ставці пішло своїм звичайним темпом.

Повертаємося до свого вагону, біля якого знаходимо групу військових на чолі з полк. [illegible]. Удовиченком й головним редактором "України", П.Г. Певним.

[illegible]. Молодий сотник критикує російську систему організації армії, протестує проти обсадження вищими фаховцями [illegible] в Армії й доводить необхідність створення кадри національно вихованого, с в о г о старшинства.

"Необхідно зрозуміти дух часу — кличе він — Армія повинна бути регулярною, але це не значить, що знов треба накликати генералів і полковників російської служби. Вони не розуміють моменту і не можуть пристосуватися до обставин нашого життя. Дайте підвищення нашому старшинству, яке за три роки пройшло й службовий й революційний стаж і ви матимете свій командний склад своїх фаховців.".

Йому відповідає підполковник Генерального Штабу, зазначаючи, що в багатьох випадках потрібний не стільки революційний стаж, скільки знання-теорії й досвід.

Суперечка йде далі. Бачу, що в Армії панують свої бажання, а що найголовніше- б'ється пульс живої думки. Там, в запіллі, за тисячу верств від боєвої лінії-спокійно навіть з пристрастю, провадяться дебати на тему: організація армії.

Дійсно,два світа. Дві психольогії.

Безперечно, що в основу організації армії мусять бути покладені нові принципи. До її будування-покликані молоді, енергійні, але й знаючі люди.

Проте, наша армія вже своя армія, з своїми традиціями, минулим історією. Слова молодого сотника очевидно, треба розуміти,як певні удари по тилових установах армії-й тут вони мають повну

традіц. А

Після [illegible]-
сама собою в українське регулярне військо. В цей час багацько поламали списів з приводу отаманщини, і регулярности армії. Теоретично-критика цієї отаманщини була дуже слушна й дуже сильна; вона підготовувала ґрунт для дальнього переформування нашого війська. Проте, коли кинути холодним оком на пережиті події, коли спокійно підійти до фактів- чи не є й отаманщина н е о б х і д н и м станом в розвитку нашої армії? Чи була змога пройти поза цією отаманщиною? Мені здається, що її не було, бо не було взагалі даних для створення нормальної армії.

До того ж, не всі й отамани були злодії: поруч з Гіденками, Волохами, Данченками, правдивими авантюрниками, стояли й Кравці, Тютюнники, ті ячейки, з яких зростає правдива національна армія.

"Усе, що повстає варто того, щоб загинути", каже німець [illegible] Фауст. Додам до цього усе, що в процесі боротьби лишається-варте того, щоб існувати.

Не всі й махновці можуть братися під подозріння. Полк. Ямшановський-махновець, але вмер, як герой відданий національній справі.

Кожне явище виглядає інакше, коли його брати в перспективі. Знаю тільки одно: наша армія протягом трьох років чесно боронила національну справу, зробила вчинки, про які складатимуться легенди й виявила таку величанську силу духа, моральної міці й краси, яка собою покриває все нікчемне й слабодухе.

А тим часом-вечоріє. Відразу змінюється настрій. Надто після купання в прозорій Бистриці. Але й навколо все затихло. Замиготіли зірки на фоні блакитного неба; заблищали вогники в вікнах вагонів; потягнуло свіжим диханням ночі...

Залунала вже пісня українська-стара як вічність, але яка мелодійна, захоплююча п р о м о в и с т а. Душа народня, відбиток історичного життя нації... Десь якось склалася й пішла гуляти, по степах українським, від хутора до хутора, від села до села, від покоління до покоління. В обідраній свиті, боса-сма-

-ав би Шевченко. Минулося. Нині вона вже одягнулася в европейсь-ку одіж і облетіла всі культурні центри старого світу. Чули її вже в Парижу, Льондоні, Брюселі, Берліні, Відні, Празі.

Провіденціальний символ нашої Державности.

Виходить Головний Отаман і ми йдемо на прогулку. Тут вже говоримо на політичні теми: торкаємося загальної міжнародньої ситуації, галицького питання, нашого внутрішнього життя.

Міжнародня ситуація дуже заплутана й може для нас несприятлива. Але події йдуть. Те, що вважається певним, сьогодня, виглядає як зовсім-непевне-завтра. Дійсно, Льойд Джордж провадить переговори з большовиками сьогодня, але не відомо, як вони підуть надалі. Бо є дуже багато привходячих чинників, що не підлягають обрахункові, проте,-впливають на загальну ситуацію.

"Отже-каже Головний Отаман-необхідно виявити як найбільше витримки. Необхідно вичекати змін загальної ситуації, а разом з цим і положення нашої справи."

Де-кілька місяців тому, одповідаючи комуністам на їхні напади, а також торкаючись тої проспірації, що охопила українське громадянство, я писав, що все залежить від наших нервів, від витримки нашої-уміння чикати, а ще більше мовчати, де не можна робити /слабі нерви/ з задоволенням мушу зазначити, що ту саму думку висловлює і Головний Отаман.

„Дійсно, ситуація дуже мінлива до несподіванности.

Коли-б ми віддавалися хвильовим настроям, коли-б кожну міжнародню ситуацію приймали, як за доконаний факт-жалке б було наше становище. А вже давно довелося-б ліквідувати всю нашу справу.

Цю основну істину необхідно багатьом засвоїти. Надто тим, хто в запіллю, а ще в більшій мірі за кордоном, на еміграції, віддається роспуці і робить вульгарно висловлюючися-дурниці. Треба засвоїти те, що коли обовязок козака стояти твердо на фронті й боротися з ворогом, ще більший обовязок кожного громадянина по-за фронтом виявляти твердість волі і віри.

Зрозуміло, що це вичікування не може бути звичайним хайдацтвом":якось буде". Необхідно узглядните всі обставини, всі данні й

[illegible]собливо, приготувати сили, що в стані [illegible] в [illegible]шій ситуації, може в гіршій, але з [illegible] успіхом. [illegible] необхідно обрахувати всякі м о ж л и в о с т и.

[illegible], що [illegible] Головного Отамана, [illegible] такий [illegible], який [illegible] переводиться. [illegible], думаю, що [illegible] життя. [illegible] в тому, що він лише від большовицької навали або шукання "твердої руки" в передпоковіх бувших і "[illegible]нтуальних" гетьманів, [illegible] що сласують майже всі наші емігранти.

[illegible] план-це є одна [illegible] засад, з яких випливають певні наслідки.

З них найважнійші. -Наш союз з Польщею [illegible] Польщі. Питання цо для нас набирає особливого [illegible].

Головний Отаман твердо стоїть на ґрунті цього союзу. Це диктується міжнародним нашим положенням, інтересами нашої армії й дальнішого співжиття польського [illegible] українського народу, а найбільше всьою-спільністю інтересів [illegible] дня, спільністю боротьби з загальним ворогом.

Що до Польщі-вона мусить витримати большевицьку навалу. А коли витримає на певній лінії-весь дотеперішній малюнок війни повинен змінитися на користь польської [illegible].

[illegible] наші теми; політика не завжди любить прилюдність, а надто підчас війни, в умовах виключених по своїй трагічности. Важне істотне: б о р о т ь б а й д е [illegible] т и м е, н е д и в л я ч и с ь н і н а я к і п е р е ш к о д и. В цій боротьбі ми стоїмо побіч польського народу, котрий ще має багацько невичерпаних сил. [illegible] перспективи... вони побільшуються що дня. [illegible] о дня [illegible]. [illegible], що вони підуть на користь. У всякім разі, першорядний чинник в нашій справі-ми самі. Від нашої витревалости витримки й енергії залежить успіх нашої справи.

Головний Отаман, як і армія? твердо стоять на цьому ґрунті. [illegible] іхній роботі повинно допомогти [illegible]ство.

Побачившись ще раз з Симоном Васильовичем і побалакавши з [illegible], [illegible] конференцією ен-ерів, [illegible]

залишаємо Ставку.

Ділилося враженнями.

"Мож каже інженір Пилипчук-треба визнати, що центр у нас є й дуже добре, що він є бо в цьому власне весь наш порятунок."

Здається мені, що Пилип Калениикович правдиво сформулював свої враження. Щоб там не казалося й не писалося-центр у нас є, й ім являється Головний Отаман. Там по периферіях, спостерігаються збочіння, помилки,, хитання. Віра і безвірря, праця і нероство, добра воля й злий намір, чесність і нечесність, пильність і легкодухість..... А в центрі-для всього цього находиться рівноділююча. Все приводиться до одного знаменника.

І може через те й виникає стільки незадоволення, може через цю саму рівноділлючу. Окремим особам і групам хтілося, щоб переводилася і х н я політика, щоб практикувалися їхні методи, щоб здійснювалася і х н я життьова правда.

Однак, правда лежить по середині вона виникає з стичности протилежних принципів.. Ці середину шукає Головний Отаман, а знайти її не легко, бо всі йдуть до нього, як до центра, пропонують, радять, вимагають. Всі хтять негайної одповіді, негайного рішення.

Все це добре, бо, коли спить думка навколо, немає і не може бути твердого життя, як і успіху самої справи. Громадянство не повинно животіти, пробувати в прострації. Воно мусить в м і т и   х о т і т и. Воно мусить робити. Воно має право знати й свої сумніви, подавати й свої застережінния.

Гірше від усього-не робити, не хотіти, не стреміти, а валити те, що істнує. Кричикувати:"а,що з тобою буде?".

Перебуваючи в Ставці, я відчував, що там і бажать, і вірять, і роблять. Що там видно добру волю, бажає, вірить і робить наша героічна армія. Там панують здорові думки. Там стоять дійсно, в охороні державности.

Для мене, який сам не відходив ні на мент протягом трьох років від загальної справи- при всяких обставинах- констатувати все це було дуже приємно й цінно. Бо я знаю, що найбільшою підвалиною успіху нашої справи є самі ми, наша здібність до опіру і самооборони. Наше уміння витримати до кінця. Знищить центр,

розваліть армію, розвійте віру- й українська справа похована на десятиліття.

Думаю, що навіть українські комуністи, коли вони чесні з собою, повинні були б звернутися до цього центру з заявою [illegible] тримається до кінця, бо лише під [illegible] "[illegible]" вони можуть [illegible], як у к р а ї н с ь к і комуністи [illegible], хоч і про радянську У к р а ї н у. Не було б цього прикриття- не було б їх.

Отже, ми повертаємося з Ставки ще з більшим переконанням, що є перспективи, що з мукою, сумнівами, муками-а прийдемо до бажаного кінця, осягнемо вимріяного. І що кожний громадянин український-хтоб ві[н] не був і деб він не був-повинен не тільки палко вірити у нашу майбутність, але й підтримувати цю віру в других більш слабкодухих, більш не витриманих.

В цьому, коли хочете, полягає велика п р а к т и ч н а задача, бо від цього залежить і упевненість нашої армії і твердість в веденні нашої міжнародньої політики, й спокійний хід нашого внутрішнього життя.

Олександер КОВАЛЕВСЬКИЙ.

174

Високоповажаний

Олександре Олександровичу.

З доручення Голови Громади маю за честь повідомити Вас, що Збори Тарнівської Громади відбудуться в понеділок 20/XII в 5 г. в помешканні п. Салія.

Порядок денний:
1/ Інформації, 2/ Обрання Президії Тарнівської Громади у другім складі.

Це відомлення, буде Ваша ласка, сказати про ці збори т. т. членам Партії У.К., кого будете бачити.

З високим поважанням

Юр. Тищенко

18/XII 21 р. Тарнів.

175

До Бюро Ц. К. народньо-республ. партії

По річному справоздаванню Дирекції Т-ва „Культура" видно що останнім позичено Ц. К. народньо-республ. партії 119500 карб.

З огляду на необхідности представлення Уряду У.Н.Р. річного балянсу Т-ва, Дирекція має за честь просити Бюро Ц. К. народньо-республ. партії повернути в можливо найкоротший термин позичену суму 119,500 карб.

Голова Дирекції
Т-ва „Культура" Ковал. Мерзлевич

Секретар Т-ва [illegible]

1921 10/I

м. Тарнов

176

AK

Przyrkr

Ченстоховська філія
Української Народньої
Республіканської Партії
„30" Квітня 1921 р.
ч. 29.
м. Ченстохова

Високоповажний
Олександр Олександрович!

Христос Воскресе!

Ченстоховська філія Української Народньої Республіканської Партії вітає в особі Вашій Центральний Комітет і всіх членів партії і в цей Великий День бажає, щоби партія наша в найбільшій мірі спричинилася до розвитку нашої Рідної України, а ті ідеали, котрі написані на прапорі нашої партії, глибоко проникли у всі верстви українського громадянства, бо ми переконані, що без здійснення ідеалів партії не може бути на нашій стомленій країні ні ладу, ні порядку, а без здійснення принципів партії не може іствувати Велика Соборна Українська Народня Республіка.

Голова філії [signature]

Члени президії: Д. Стасіневич, [signature], [signature]

Секретар Володимир [signature]

178

5/I. 921 р.

Дорогий Олександр Олександрович!..

Вітаю Вас з наступаючими Святами, бажаю Вам всього найкращого.-

Рахую своїм обовязком повідомити Вас про те, що у нас тут робиться:

В місцевих Ченстоховських партійних і громадських колах виникла думка про об'єднання всіх політичних і громадських організацій для проведення в життя ряда практичних завдань, що до Української справи.-

Отже для здійснення свого, ініціативна група звернулась з закликом зібратись для обговорення умов об'єднання.-

На підставі свого заклику від місцевої філії "Нашої" партії були командіровані члени місцевого к-ту п.п. Полозів і Соломко, які і взяли участь на засіданню, котре відбулося 3 с. січня

Діло філії Ченст. 9. 12.I.21. Ре

Були присутні на своєму засі-
данні по два представника
від слідуючих партій і організацій:

I. Союз Українських жінок.
II. Ук. С-Демократична партія.
III. К-Методіївське братство
IV. У. Нар.-Респуб. партія.
V. Спілка друкарів
VI. Бюро Укр. Кооперативів
VII. Від т-ва економістів
VIII. Селянська С. партія
IX. Спілка Почтово-Телеграф. відомства
X. Від Студентських організацій
XI. Укр. С-Р. партія.
XII. Учительська спілка.
XIII. Від Залізничників.
XIV. Хлібороби-Демократи.
XV. Представника від Земських організацій

Головував на цьому засіданню С-Д. П. Довженко.

Після відкриття засідання було приступлено до обговорення по пунктам

проекта умов об'єднання.-

В п. I проекта було зазначено: „ми нищепідписані демократичні організації обговорівши справу сучасного становища УНР, що до внутрішнього життя і міжнародного положення, прийшли до слідуючих висновків:

Боротьба за суверенну державність Укр. народу може закінчитися успішно для нього лише при повному об'єднанню всіх демократичних громадських сил, направлених на будування української республіки в формі демократичної республіки, але представник партії С-Р. п. Григорьїв запропонував внести поправку після слів „громадських сил" додати слова і „соціал-революційних", а також викреслити кінець пункта „в формі демократичної" республіки".

П. Григоріїв зауважив, що як не будуть приняті ції поправки, то партія С-Р. не зможе війти в це об'єднання.-

Після всебічного обговорення - було постановлено, аби на перших кроках не трапився розкол - поправку приняти

При дальнійшому обговоренню пунктів об'єднання в місцях де трапилось сло(в)о "демократичний" представник Партії С-Р. вносив поправки про заміну сього слова на "трудовий", але подібні поправки були рішучо відкинуті.

Загальне враження від виступу С-Р. — стрімління надати умові об'єднання С-Р. окраску, проти чого рішуче виступали більшість членів засідання в тому числі і представникі нашої фірми.—

Цікаво відмітити виступ представника партії Вільнолюдних-Соціалістів Самоїлова Мошинського, який висловився, що думка про те, що Армія мусить бути аполітична — є думка хибна.— / Тхне Аршаком

Радом прикладів він хтів довести, що армія є політична і повинна бути політична.— Продовження засідання призначено на 8/І.

Звгалвиик з ориг. [illegible] ришш

наші ще [illegible]

Твій [illegible] Батій

180

Протокол засідання Центрального Комітету партії Н. Р. 2 січня 1921 року.

Присутні: [illegible], Ковалевський, [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible].

Головує Н. Ковалевський. Секретар [illegible].

Порядок денний.

1 Вибори до Ради Республіки.

Після коротких інформацій т. Ковалевського, що зважаючи на [illegible] [illegible] [illegible] товаришів, що їх вибрано членами до Ради Республіки, — а в дійсній роботі партії можливо зміну первісного порядку, [illegible] [illegible] до виборів [illegible] [illegible] членів Ради Республіки, [illegible] [illegible], що Н. Р. партія в Раді Республіки може мати [illegible] місця

	Мотивуючи и коваловський дав лише цю кандидатуру в зумовлену з виключення і кримінал вибороти кандидатів з району пов.
Заява П. Сивоконя	П. Сивоконь просить по персональним мотивам свою кандидатуру не виставляти.
Заява А. Бейлевича	А. Бейлевич пропонує прийняти до відома заяву т. Сивоконя за и голови Окр. В.К. і приступити до виборів, при тому кандидати пропонує слідуючих кандидатів

	+	—
1) Пилипчук	10	
2) Михенко	10	—
3) Самійла	10	—
4 Безрадовський	8	—
5 Дубовенко Я.	5	—
6 Гапушка	6	—
7 Євтимович	1	—
8 Гринева	4	—
9 [illegible]	1	—

Після обговорення кандидатур в яких прийняли участь Пилипчук, Медведськ[ий], Ковалевський, Базілевич, нарада приступила до голосовання кандидатів. Наслідки слідуючі (див. окремі списки). Голосування кандидатів дало слідуючі наслідки:

		+	—
1	Пилипчук	10	-
2	Литвиняк	10	-
3	Сапіга	10	-
4	Галушка	8	2
5	Богрянівський	7	3. 1 утр.
6	Гриневич	6	5
7	Удовиченко	4.	7.

Постанова: Таким чином вибрано до Р. Р.:

Пилипчук
Литвиняк
Сапіга
Галушка
Богрянівський

Кандидат Гриневич.

Після привітання п. Гасовим п. Ковалевського п. чл. Ради Республіки засідання замкнено.

[illegible] Голова [illegible] Комітету [illegible]

Секретар [illegible]

Протокол засідання Ц. Ком.
13го січня 1921 р.

Присутні: Ковалевський, Климчук, Соніга, Гапурин, Севастянка, Литвин.

Порядок денний.

а) Заява Ковалевського про те що він не може виконувати на далі обовязків члена Центр. Комітету партії

б) Інформації к. Ковалевського про [illegible] з [illegible]

По пункту а. — Постановили: прийняти до відома заяву к. Ковалевського і голосового Центрального Комітету одноголосно окрім к. Климчука.
Перенести засідання Центрального Комітету до повернення к. Соніги.

По пункту б. — Пятнадцятого грудня мусив бути ратифікований договір між Польщею та прибалтійськими [illegible] зорганізовано, але Польща сей момент відтягає, протестуючи проти прилучення Литви і України.

З першою вона находиться в війні,
а другою не [illegible] 182

Політичні [illegible] за літо в [illegible]
балтійських [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
кий представник Ганецький все на-
[illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] проти-
[illegible] з цих держав, так проти Польщ.
Відповідні комуністичні полки —
лотишські — проти Латвії - Польські
[illegible]

Що не побачили [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] з Совіт-
ською Україною.

Через [illegible] делегація Совіт-
ської України на чолі з Шумським.
Шумський 21го балакав з Кедровським,
він заявив, що зроблено [illegible]. Також
положення підносило питання про
те чи не добрати постійних - заяв [illegible]
[illegible] [illegible] і [illegible].

Прийнято до відома.

Постанова

Ліга Народів та визнання України

Інформації И Коваль про доклад Шульгина

Шульгин на цей раз [illegible] [illegible], оскільки
всіх делегатів він добивався того,
що всі погодилися голосувати
за визнання України, але котор[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

катастрофічно відбилось, на цій справі бо Ліга Народів по формальним причинам не визнала України (21 проти (9 утримавшися), але все таки и [illegible] було заявлено що він тепер відновить свою [illegible] визнання України.

Постанова: Прийнято до відома.

Голова Управління [signature: Овсій Ковалевський]

Секретар [illegible]

Протокол засідання У. Конф[illegible]
4-го січня 1921 р.

Присутні: Ковалевський, Галущак, [illegible], [illegible], Сивомашки

Порядок денний
а) Робота по організації філій
б) Внутрішньо-політичні справи
в) Вибори [illegible]

По пункту а. Доручити Галущакові відкрити філію в Варшаві, [illegible] Шептовському відкрити філію у Лодзі, [illegible] в Калиші а Соколі у Тарнові і стати на чолі Тарнівської філії

Внутрішній розпоряд	Прохати завідувати архівом І. Сапігу, якого прохати систематизувати весь матеріял про [illegible] зберігати в архіві партії. Обрати на [illegible] секретарем. У [illegible] і Савомонку секретарем функції Ради [illegible] обрати Ф. Лиженяка.
Про видачу звіту за 1920 р.	Зібрати весь матеріял до звіту за 1920 р. і предложити його к. Ковалевському. Прохати к. Саломонюка й к. Пилипчука скласти звіт за час керування ними потребами партії і теж предложити к. Ковалевському.

Презес Бюро Центрального Комітету О. Ковалевський

Секретар [illegible]

Ц.К. 11.I.21 р. Фін. справа

184

Розписка

[illegible] одержано від Канц. Ц.К. [illegible] карб. [illegible] і [illegible] у [illegible] марок для продажі в-ву Цен-тральної Ради [illegible] на [illegible] потреби

Січня 9 дня 1921 року

Л. [illegible]

М. [illegible]

Варшава, 29 листоп. 18.

До Центрального Комітету української Народної республиканської партиї

Політичні обставини останнього часу очевидно примусять Уряд всі свої інституції (як в Харкові так і в Варшаві) ~~перетворити~~ і надати їм иншу форму. Гадаю, що в Варшаві будуть зліквидовані як Дипломатична Місія, так і військова і торговельна.
Що буде утворене на їх місце — не знаю, але в кожному разі чув, що в Варшаві буде філія Українського Комітету з головою на чолі.
От власне з цього приводу я ~~мав~~ хотів би предложити на розгляд Шановного Комітету де кільки своїх ував.
Керовництво ~~Варшавського~~ українського політичного в Варшаві ще за часів Лівицького ~~ще~~ було так сяк терпиме, але з часу його виїзду з Варшави воно переходить в фатальні щоб не сказати брудні руки п. Михайлова.
Не буду давати йому загальної оцінки, бо її має сам Центральний Комітет краще від мене, але скажу тільки про ту опінію, якою він тішиться серед політичних і громадських кол Варшави — кол польских, російских і іностранних.
Велике значіння особливо при тому стані державної справи, в якій ми перебуваємо, має інтелігенція чоловіка, котрий представляє наші інтереси, його уміння обладнувати з людьми, його ~~уя~~ такт, розум і т.п. Отож що до п. Михайлова. ~~Однодушна~~ Одноголосна опінія всіх і всюди, що це надзвичайно неінтелігентна, безтактовна і просто недалека особа. Деяке значіння, напр., має той факт, що 1½ роки тадина сидить в Варшаві і абсолютно ні ~~бук~~ звука не уміє по польскі, про те що він не знає ні одної мови крім російської і української, на її то нагано — про це не буду говорити.
Отже звертається така людина до кого небудь з польских дипломатів і починає „Уважаєтесь" — одно слово російське, друге українське, третє польське, цілком зрозуміло що у слухача бажання посмішне скінчити цю нікчему розмову.
Була можливість заявляти натомість з рід...

але за весь час крім 3-4 особ з „Вызволення" і P.P.S., а також кількох ще незначних членів Союзу нікого заманити на Алеји Róż не удалось.

І не через те, що всі кола ставились чи до ворожо, чи то байдуже до української справи, а тільки через те, що нами не цікавились.

Приходилось мені часто зустрічатись з різного роду поляками і ще ні одного випадку не було, щоб хтось добре відорувався. „Дивно — чи Ви не маєте більш достойних „кандидатів" пропадують губи.

Може ми мали гроші на провадження політичної акції — нічого подібного. Гроші бувають, але їх видають цілком по дурному. Недавно, напр., було витрачено на один вечір на Алеї Róż 200 тис. п. мар. Офіціально було торжественно заявлено, що улаштовується раут для членів закорд. справ і представників преси. В дійсности ж були: молодш. рефер. по укр. спр. в міністр. гр. Лубєнский, рефер. Шириманський, секрет. Сапіга; і кілька старшин з дефензиви — от і все.

Не говорячи вже про те, що ці всі молоді урядовці польських міністерства в стосунках з п. Михайловим просто „хлопають по плечу" і кличуть просто: „pan Michajłow" — коли він приходить до міністерства, то бувало, що і годину і дві референт міністерства тримає посла в коридорі, поки „хоб[illegible]" приняти — „нехай почекає", нічого сказати, так „відповідають" возному коли він повторяємо стомаркивали Михайлова доклади.

Багацько можна б було ще писати, але Пилип Каленикович очевидно і без мене поінформує докладніше.

Тими днями мені п. Михайлов обявив, що з огляду перетворення Місії в Комітет, він не може мене залишити далі на посаді і з 1 травня звільняє. Мене це здивувало: не вирішена ще справа про те, що взагалі буде замісць Місії, а він вже починає усувати „неугодних" йому людей. Взагалі я мушу сказати, що п. Михайлов весь час тримає мене „під терором" — весь час заявляє, що від нього все залежить — захоче буде мене тримати в Місії — не захоче — не буде. Говорив я в цій справі з п. Ніковським — він абсолютно не допускає, щоб ту роботу, яку я тут провадив можна було ліквідувати. Одночасно з розмовою я подав докладну записку, копію якої я передав п. Пилипчуку, а другу надсилаю до Центрального Комітету.

Резюмуючи все сказане, повторюю в кількох словах висновки свої ще, що я хотів би довести до відома Комітету:

1/ п. Михайлов не може далі зоставатись на відповідн. посаді в Варшаві

2/ при перетворенні Місії в Комітет безумовно треба домагатись аби в складі Комітету був Ремесенко і Я. Ремесенко міг би залишитись Секретарем, а я пресовим [illegible]центром. Мушу тільки зазначити, що з п. Михайловим [illegible]ньо ні я служити і працювати не можемо.

[illegible] філії починаються — два рази на тиждень збираються [illegible] стан наші справи. Зараз робимо кроки [illegible] з польськими групами.

[illegible] Здивівши всім. Дмитро [illegible]

[illegible] Н-Р [illegible]

[illegible]

[illegible]. Після Листопадівської катастрофи і переходу [illegible] сеймі Укр. громадянства, котре опинилось на еміграції, повстала розпука й зневіра. — [illegible] до опіки на чужій землі, утрачені краї, і надзвичайно скрутні умови матеріального життя, були головними чинниками розпуки і зневіри. Зневірена думка громадянства пішла [illegible] політичного самостійництва, шукаючи винуватців невдач і то серед Державного Центру. Разом з тим почались шукання нових центрів, нових людей [illegible] [illegible] становища. Негрівоме [illegible] політичні мерці, вони [illegible] й [illegible] Державу й строїли на них свої комбінації. Особливо сильне [illegible] в [illegible] часописах, а після активного наступу реакції — [illegible] [illegible] й де особливо гостро відчувались матеріальні недостачі. Позиції Д. У. [illegible] [illegible] більше [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. В цей час [illegible] розпуки [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] повстала справа про консолідацію всіх [illegible] громадянства для підпертя Д. У. Н-Р. Партія була одною з перших партій, що стала на цьому грунті. Ініціатива, відома Вам, міжпартійна нарада [illegible] консолідації була [illegible] [illegible] від радикалів до Х-Д. [illegible] нарад [illegible] [illegible] Р. Р. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Наша партія [illegible] місце. [illegible] [illegible] Р. Р. [illegible] Р. Р. на 4 доби.

1^а доба. [illegible] [illegible] [illegible] партії Р. Р.

Р. Р. повинна була зібратися в початку другої половини [illegible], але [illegible] [illegible] консолідації, яка була [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] С-Р [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] таке побори партії [illegible] [illegible], бо не [illegible] [illegible] ні один С-Р не прийшов, а з другого боку вплив закордонних організацій С-Р [illegible] до совєтів і не [illegible] [illegible] Д. У. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] і наприклад К.-О організації [illegible] [illegible] тільки [illegible] на 3 місця, а два місця не були заняті до кінця легіслатури. — Такі партії, як трудова, народу, [illegible], польські й німецькі [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] партії [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Р.Р. була [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], що [illegible] [illegible] [illegible]
Р.Р. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] Р.Р. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Позиція Н-Р в першій Д. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: 1) [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], 2) Про [illegible] [illegible] [illegible] (3) Про [illegible]
[illegible] Н-Р [illegible]. Стоючи на [illegible] ґрунті [illegible] [illegible]
Д.Ц. Н-Р фракція [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] Р.Р. [illegible] підперти Д.Ц. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] обґрунтованням [illegible] [illegible], фракція [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Р.Р. [illegible] до [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] Р.Р. [illegible] фракції [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Р.Р. [illegible] трудно. 46 [illegible] [illegible]
[illegible] Р.Р. [illegible] [illegible] на 15 [illegible] фракцій. Максимальне число [illegible]
[illegible] – 6, а були фракції по одному [illegible]. Кожна фракція мала свою [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], і [illegible], [illegible]
фракції [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] і [illegible]
[illegible] [illegible] думок. Через [illegible] навіть незначна політична справа
в цілім Конгломераті стало невиносимим. А важна справа обрання Президії
[illegible] на [illegible] справа, яка в нормальних парламентах [illegible] [illegible]
два-три дні. [illegible] засідання нарад і [illegible] [illegible], президія [illegible] і [illegible] була
обрана і фракція Н-Р одержала повну місце Тов. Голови. Це [illegible]
[illegible], як [illegible] [illegible] фракція, коли прийметь на увагу, що наша партія [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], а тоді з початку існування Р.Р., факт [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Після уконституювання Президії повстало питання
[illegible] Правительства. Прав. [illegible], [illegible] не [illegible] підтримати
[illegible] фракції Р.Р. [illegible] [illegible] [illegible] катастрофа і [illegible]

[illegible]

[illegible] ... парламентських.

[illegible]

[illegible] ... що були в Р.Р. стали [illegible] ...

Н. Р. [illegible] ...

[illegible] ... про [illegible] блоку, [illegible] ...

[illegible] ... Ф.Р.Р. [illegible] організація Н-ка. Блок [illegible]

[illegible] ... Б.Ф.Р. (Умови блоку

2го доба

[illegible] організації блоку до [illegible] [illegible] Ф.Р.

Організацію блоку [illegible] роботу Ф.Р., бо різні угоди й комбінації [illegible] тим і при [illegible] блоках [illegible]

[illegible] виступив з [illegible] прем'єр [illegible], а потім М.Б.С. фракція

Н-Р. також оцінила діяльність П-ка Левицького. ([illegible] ...

[illegible] П-ка Левицького [illegible] ... Організацію

П[illegible]. Фракція Н-Р. [illegible] уголів й комбінування

П-ва [illegible], що партія Н-Р [illegible] в новому [illegible]. М.Н.Т., М.Б.С. і Д.С. — Правительство було [illegible] парламентарно-діловe. [illegible] й [illegible] далі. — 25 березня П-во виступило з [illegible] і фракція Н-Р. дала таку оцінку. (Відпов. предс. фракції (див. Д.Г. 25/III).) Погляд [illegible] роботи Ф.Р. в комісіях. Фракція Н-Р. [illegible] фінан.-ек. комісії, в котрій [illegible] участь при переведенні [illegible] формули [illegible] підкреслювалось з [illegible], що Д.У. [illegible] Вилениоро. Й висловлю комісії [illegible] членами фракції Н-Р. були [illegible]

[illegible] ... організації нашої Армії [illegible]

[illegible] Ф.Р. [illegible] ...

Н-Р. було [illegible] про організацію [illegible]

[illegible] Ф.Р. в справі повороту на Україну [illegible] ...

[illegible] в блоках фракцій [illegible] був потрібний. [illegible]

[illegible] фракції [illegible] ...

[illegible] ...

[illegible] ...

фракція була [illegible] ...

[illegible] ...

[illegible] Міжнар. Договору [illegible] ...

[illegible] ... Р.Р. [illegible]

[illegible] ...

[illegible]

3-я доба

Заняття наступ... Р.Р. до [illegible] Кров... [illegible]

Рада Республіки [illegible] була [illegible] [illegible] ... 105 [illegible] не було [illegible] [illegible] Р.Р. могла бути [illegible]

[illegible]

[illegible] Мож [illegible], а [illegible]

[illegible] в [illegible] і саме [illegible] О. [illegible]

[illegible] 4-р [illegible]

[illegible] АК ВМ [illegible]

[illegible] армію і [illegible]

[illegible] або — або. Р.Р. були [illegible]

[illegible] Р.Р. [illegible] [illegible]

[illegible] органа. [illegible] Р.Р. [illegible] Р.Д. [illegible] Р.Д. —

Р.Д. [illegible]

[illegible] організації [illegible]

[illegible] в [illegible] акції і [illegible] Р.Р. [illegible]

[illegible] Р.Р. [illegible]

[illegible] Р.Р. [illegible]

[illegible] Р.Р. [illegible]

[illegible]

[illegible] про [illegible]

[illegible] до [illegible]

4 доба [illegible]

[illegible]

[illegible] Р.Д. — [illegible]

[illegible] в [illegible]

[illegible]

[illegible] 31 [illegible]

в справі [illegible] акції [illegible] [illegible] у [illegible] в акції [illegible]
го М. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
з [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. з Р.Р. у [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] в [illegible] [illegible] і [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] акції. [illegible] [illegible] [illegible] Р.Р. з [illegible]. —

[illegible] [illegible] [illegible] Т[illegible], [illegible] В. [illegible] [illegible] [illegible]. —
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] н-ф. [illegible] в [illegible] П-ва. —
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] с-ф і [illegible], [illegible]
[illegible] П-ва с-ф. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] П-ва. [illegible] н-ф.
~~[illegible]~~ Проти [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] фракції н-ф [illegible] [illegible]
[illegible] в [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] за [illegible]. С-ф. [illegible] з Р.Р. ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] з С-ф. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] і [illegible]. — [illegible]. [illegible] [illegible]
~~[illegible]~~ [illegible]. [illegible] [illegible] і [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ф. [illegible]. [illegible] і [illegible]. [illegible]
[illegible]. [illegible] Комітет.

що Україна [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] з [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] до [illegible] [illegible].

I. [illegible] [illegible] обєднання [illegible]
[illegible] Українськими [illegible] [illegible] що [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] в [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] УКП [illegible] Ц. К. [illegible] [illegible]
[illegible] в [illegible] [illegible]

II. [illegible] що [illegible] ЦК [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] державної незалежности в
[illegible] [illegible] [illegible] в [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], III [illegible]
УКП [illegible] що [illegible] тов. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] з
тим [illegible] [illegible] в тому що [illegible]
УКП що [illegible] в [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] що [illegible]
на [illegible] [illegible]

IV. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Українського Народу в [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] III [illegible] УКП [illegible]
всі [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ Державного [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

V. [illegible] що [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Народу [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] що [illegible]

[illegible] визвольних [illegible] в [illegible],
цієї повстанчої [illegible].

Е

Висловлюючи, як основну засаду політики [illegible] – [illegible] до [illegible] народу [illegible] [illegible] держави [illegible] в [illegible] політичні, [illegible] бути [illegible] [illegible] посередників до [illegible] і [illegible] вільного руху, як і [illegible] держава Росія з тим [illegible] підкреслюємо, що [illegible] групи [illegible] не [illegible] і [illegible] народами, що [illegible] [illegible] Росії.

Мирне же [illegible] з [illegible] / [illegible] [illegible] і [illegible] до [illegible] самостійної держави.

190

II Концепція конечного [illegible] земельної аграрної політики має бути ті реальні взаємовідносини, що утворились в наслідок аграрної революції, і які мають при чому, цієї політики має бути стати в основу має бути покладена економічно стала форма господарювання з забезпеченням як технічного розвитку, трудового господарства так і максимального добробуту трудящої працюючої родини.

1 Варіант

[illegible] має покладено [illegible] принципі [illegible] економічно сталої форми господарювання з забезпеченням як технічного розвитку трудового [illegible] і максимального добробуту трудящої родини.

І. Беручи ~~Приймаючи~~ під увагу, що дотеперішні методи
боротьби за Українську Державність, які
~~зводились~~ [ніхтувались] ~~до~~ [на] шукання [чужої сили] ~~сильного союзника~~
~~союзників~~ не давали бажаних наслідків,
[ІІІ Конф. Ч.Н.Х.П.] вважає, що справа визволення Україн-
ського народу [лежить в руках] ~~є справою~~ самого народу.
Констатуючи ~~що~~ зріст національної
свідомости та державної [почуття] необхідности,
а також беручи ~~приймаючи~~ на увагу актив-
ність ~~народу українського~~ в боротьбі
~~зі всякими~~ [з усіма] окупантами, УНРП має ~~визнав~~
за [[illegible]] ~~основне~~ організацію трудового
хліборобського населення, та ~~місце-~~
~~вої~~ демократії, яко клясів що
безпосередньо заінтересовані в організації демо-
кратичного державного центру [влади] [на Україні.] ~~і вва-~~
~~жає що~~ [з огляду на те] Держ. Центр мусить ~~ввести~~ [[illegible]] органі-
зацію всіх демократичних сил для пова-
лення віковічного ворога.

ІІ. Звертаючи на ~~Приймаючи~~ під увагу, що тільки Дер-
жавний Центр ~~стоїть на охороні~~ [провадить боротьбу за] демо-
кратичної [Укр.] державности, [чому дав ... незгоди] ~~та будучи, що він~~
~~зв'язаний з хліборобським населенням~~ та
~~місцевою~~ [міською] демократією дав на протязі
[докази на протязі останніх] ряду років ~~доказів своєї непохитної~~
~~боротьби~~ за українську державність

УНРП угодов угрж-стати на (підтримці) державного центру УНР на чолі з Головою Директорії С. В. Петлюрою.

III Констатуючи, що діяльність Ц. Ком., як і діяльність УНР фракції в Раді Республіки випливала з зазначених вгорі положень і що ця діяльність спричинилася до збереження державного центру, конференція вважає цю діяльність правдивою і цілковито одобряє.

IV Конференція, підкреслюючи ще раз, що діло визволення українського народу — є діло самого народу, x) заявляє, що обов'язком Правительства УНР є скликання парламентарного тіла з законодавчими функціями на Україні, яке б складалося з представників населення, партій і організацій на Україні в мірі як упорядкуються соціальні відносини.

V Конференція підкреслює доцільність об'єднання Громадсько-Національних Сил, що перебувають на еміграції, в цілях створення єдиного національного фронту на грунті боротьби за українську демократичну державність.

x) і що цей Народ повинен бути притягнений до творчої державної праці

VI. ~~Підкреслюючи~~ Зазначаючи, що принятття Тов. П. Пилипчуком місії створення ділового Правительства, як і вхід до нього тов. Улаг. і Ковал., діктувалися мотивами державної необхідности й глибокого патріотизма, x) VII Конференція ~~заявляє~~ ЦК УНРП, що цей чин тов. Пилипчука зберіг державний центр від ~~остаточного~~ розкладу. Як і те, що в тих обставинах не було иншої сили, щоб могла розвязати надзвичайно трудну ситуацію, що досягнуто разом з ...

VII Конференція висловлює певність в тому, що чл. УНРП, які ~~в інтересах піддержування державної сили~~ увійшли в склад Правительства УНР, виконають до кінця свій державний обовязок, не дивлячись на жодні перешкоди, що повстануть на їхньому шляху.

VIII Конференція УНРП з огляду на відбутя великих подій, які має перевести Український нарід, закликає всі громадські політичні групи в боротьбі за своє конечне визволення, і ...ЦК УНРП до обєднання навколо Державного Центру в імя ~~визволення Укр. народу~~ створення єдиного нац. фронту.

IX ~~Конференція УНРП~~ Вважає, що основною платформою роботи Правительства УНР мусить бути добро цілого народу, як ~~основа~~ підстава його державної політики, а власність як ~~основа~~ підстава господарчої політики, ~~та~~ утвердить волю в переведенню ~~по~~ й ~~другого~~ ~~П Конф. ЦК~~ Закликає Прав. Ч. К... до цієї ...

II Ко. ЦНРП ... свого ... , що ...

II Конф. ...

Б.

I Висовуючи як основну засаду тактики УНРП — орієнтацію на власні сили самого народу ~~розуміючи ту силу на яку спирається УНРП себто трудове хліборобське населення та міська демократія~~ [ІІ] конференція [УНРП.] заявляє що ~~її зусилля~~ [всі визвольні змагання Укр. Народу] повинно найти опертя в здоровій міжнародній політиці, яка має бути направлена до відшукання всіх тих матеріальних основ, що могли б посунути до зміцнення і розвитку Українського Національного визвольного руху, як і самої Української держави. ~~надто на початку її відродження~~

Разом з тим конференція підкреслює, що мусять бути найдені міцьні ~~основи~~ [підпорки] співпраці зі всіма народами, що повстали на ~~розвалинах~~ [руїнах] був. Росії ~~Імперії~~ (Московщинного). Мирне [ж] співжиття за самою Росією (~~буде~~ опреділюватися [ва] [між] [її] [відношенням] тим ~~державним ладом~~ ~~Росії~~ ~~до~~ [до] ~~якого~~ (дотикуваним) (самостійної Української Держави) який повстане після повалення большевиків.

В.

~~Взирають~~ що Земельні Закони, які було видано під час революції не відповідають дійсним бажанням та поглядам Укр населення на форми землеволодіння та землекористування, через що при переведенні їх зустрічали опір хлібор населення, [ІІІ] конференція [УНРП] стоїть на необхідности анулювання всіх [укр.] земельних [П] законів, ~~виданих~~

149

2) Звернути [illegible] Центральному Комітету, [illegible] в роботі [illegible] Р.Р. [illegible] і в [illegible] управління [illegible].

3) ~~[illegible]~~ Товариш [illegible] Ц.К. при [illegible] УНР на [illegible] з [illegible] [illegible] [illegible] і [illegible] [illegible] сили [illegible] [illegible] Партії.

3) Звернути [illegible] [illegible] в Раді [illegible] [illegible] Ц.К. [illegible]

4) Стати на [illegible] парламентаризму як одної з головних [illegible] [illegible] партії [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] що і [illegible] опит Р.Р. [illegible] хитрої, що не [illegible]

5) Стати на [illegible] консолідації для [illegible] сил [illegible] [illegible] і принципової дії[illegible] консолідації між Українськими Політичними Пар[тіями]

6) Добитись [illegible] Союз [illegible] [illegible] [illegible] Членів Прав. Ц.К., в значнішій [illegible] політичних [illegible], [illegible]

8) [illegible] [illegible]

194

Українська Народньо
Республіканська Партія

Задовицька таборова філія.
"7" Вересня 1921 р.

Уповноваження.

Сим уповноважується голова Задовицької таборової філії Народньо Республіканської Партії Діденко Дмитро репрезентувати на партійній конференції, яка відбудеться 10 сего Вересня в м. Тарнові, Задовицьку Філію Н. Р. партії.

За Голову філії [illegible]

Члени [illegible]

Секретарь [illegible]

III конференція

11/IX 1921 р.

Ченстоховська Філія
Української Народньо-Респуб.
Партії
„2" вересня 1921 року
ч. 32
м. Ченстохов

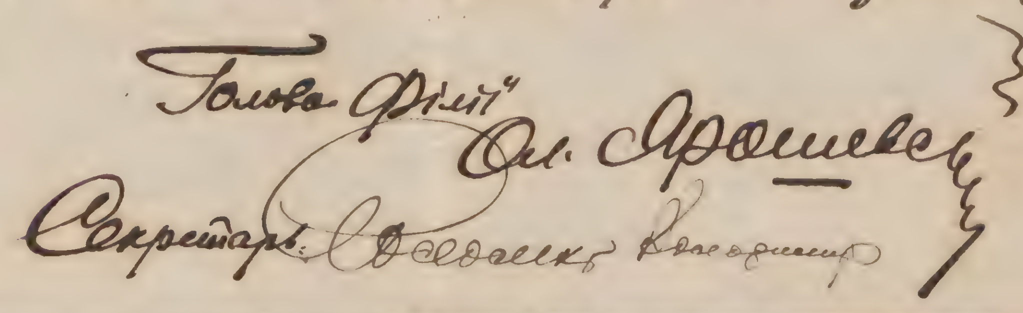
До Центрального Комітету Укр.
Нар.-Респуб. Партії

16 серпня 1921 р. на Загальних Зборах Ченстоховської Філії Укр. Нар.-Респ. Партії таємним голосуванням обібрані представниками від Філії на 3 партійну Конференцію, котра має відбутися 10 вересня ц/р. в м. Тарнові, – товариші – Ярошевський, Полозів і Стасієвич.

Вищезазначенним товаришам надається право виступати від імені Ченст. Філії по всім питанням, які будуть обговорюватися на Конференції, з правом рішаючого голоса.

Підстава: Обіжник Центрального Комітету У.Н.-Р. пар. і Постанова Загальних зборів Ченст. Філії від 10/VIII.

Голова Філії Ол. Ярошевс

Секретар: [illegible]

Додаток:

Замість неприбувшого на Конференцію делегата інженера Стасіневича його місце заступає на конференції перший кандидат – пан Соломко Володимир

10/IX 1921 р.

Голова Фракції

Осип [illegible]

[illegible] 30/VII

[illegible]

Ми поставили [illegible] питання:

1) [illegible]?

2) [illegible]?

3) [illegible]?

4) [illegible]?

5) [illegible]?

6) [illegible]:

a) [illegible]

б) [illegible]

в) [illegible]

г) [illegible]

д) [illegible]

е) [illegible]

7) [illegible]

[illegible] 1/VIII

Фракція с.-р.-ів виробила плятформу нового Правительства для внесення її на засідання Блоку. Виробила також низку дійсностей:

1) Плятформа ухвалюється і надсилається до відома всіх фракцій.
2) Ц.-Ради надсилається запрошення про вступ до нового Правительства.
3) Залишаються Премєр і Мін.-Зак. Спр.
4) Що ці пропозиції ставляться на обговорення С. Ком.
5) 2-го в ночі складається остаточно Правит.

Наша позиція:

1) Представництво на Мін. Зак. Справ і Мін. Зем. Справ.
2) В склад Міністерства не входимо, але коли це Правительство організується до 12 год. 2/VII потрібно брати участь.
3) В склад Правительства безумовно входимо, але з умовою, що Мін. Зак. Справ буде — Палатний, а Мін. Зем. Справ — М. Ковалевський.
4) Якщо до 12 год. 2/VII не організується Правительство — Фракція залишає за собою вільну руку.

2/VII

Ес-ери не дають ще одповіді. Компромісно пропонують Поповичу справи, або навіть дати дві теки, але без [illegible]. Зак. Справ- ле одкидають.
Є чутки, що ес-ери проти кандидатури Ливицького в міністри Закорд. Справ. Фракція наша обмірковує ситуацію й [illegible] при попередній нараді.

3-VIII

Ми об'являємо на засіданні блоку, що лишаємо за собою вільну руку. Пропонуємо блоку, аби перевірити реакцію коаліції Тимошенко-Ливицький, пропонувати цю кандидатуру ~~[illegible]~~ Соціал. Комітету.
Ес-ери дають негативну одповідь що до свого вступу в склад Правительства Тимошенка.

5ій год. Засідає Собор.
Маємо незвичайну цікавість.
Ес-ери висувають кандидатуру Тимошенка. Усі висловлюються „за", ми за — заявляємо, що в склад „правительства Тимошенка ми не підемо.
Ес-ери висувають кандидатуру Левицького. Ми висловлюємось „за", але з тим застереженням, що Мін. Зак. Справ буде Тимошенко, а Мін. Зем. Справ — Ковалевський.
Ес-ери висувають „засадниче" Левицького на прем'єра і Мін. Зак. Справ.
Робиться перерва до 10ої год., коли повернулись міністри кабінету. Я пропоную запросити Левицького і повести з ним переговори. Левицький приходить і заявляє, що прийняти місце Голови Правительства він не може, поскільки йому відомо, що проти нього висловлюються деякі фракції.
Переговори з Кушнаром до 2ої год., коли результатів не дали.
Робиться перерва до 10ої год. ранку.

4 — VII

Також о 11ій год. ранку засідання проводу Блоку (сен. [illegible]) обговорювали питання про кооптування Тимошенка-Левицького.

О 6ій год. засідання Малої Фракції;

1) [illegible] лист Др. Кирила.
2) ——— текст моєї відповіді;
3) ——— лист Тимошенка
4) ——— лист мій до Киселевського
5) ——— листи [illegible] і [illegible]
6) проект відповіді [illegible] на лист [illegible]

О 7ій год. засідання Ради Республіки. Текст моєї відповіді на запитання [illegible] центрального Бюра.

О 8ій год. засідання Сеньйор-Конвенту:

Кандидатура Тимошенка

За		Проти	
ес.ес.	— 5 гол.	к-р.	— 5 гол.
сельроб.	— 4 гол.	с-ф.	— 5 гол.
С.С.П.	— 4 гол.	[illegible]	— 4 гол.
кооп.	— 3	[illegible]	— 3 гол.
[illegible]	— 1	[illegible]	— 2 гол.
	17 гол.	[illegible]	— 1 гол.
			20 гол.

Кандидатура Лівицького на [illegible] Зак. Секр.

За	Проти	Утрим.
С.С. – 5 гол.	Ес-ери – 5 гол.	[illegible] – 4 гол.
С.С.П. – 4 гол.	Ес-авт. – 5 гол.	[illegible] – 4 гол.
Самост. – 4 гол.	10 гол.	[illegible] – 2 гол.
коопер. – 3 гол.		[illegible] – 1 гол.
[illegible] – 1 гол.		11 гол.
17 гол.		

Засідання С.К. переноситься на 5-VII о 6-ій год. вечора. Отже: 5/VII о 11-ій год. рано.

5–VII

На денній темі!

I. В [illegible]? ([illegible]
[illegible]
[illegible])
II. [illegible] ([illegible])
III. „[illegible]" чи „[illegible]"?
IV. [illegible] ([illegible])
V. [illegible] ([illegible])

Отже виходить [illegible], що [illegible] на [illegible] [illegible] – на С.К. що до кандидатури Тимошенко-Лівицький [illegible] без [illegible].

198

30-го Липня 1921 р.

Начальник Канцелярії ДИРЕКТОРІЇ, складаючи свою пошану, має за честь сповістити Пана Міністра Ковалевського

що ПАН ГОЛОВА ДИРЕКТОРІЇ запрошує його до себе в службових справах 30 цього Липня в 1 год 30 хв. увечер

200

Справа з виплати урядникам.

12 міл. уряд. за 1 місяць
3 міл. лазаретам.
13 міл. армії.
1 міл. в оплату [illegible].
2 виплачено за скорочених урядовців по 50%
Залишеним виплачувати за ліквідацією 50% урядовців.
Рішення:
взяти ліквідацію урядовців, зменшити
[illegible] з фонду 2 міл. марок.
На щоденні видатки - 9000 [illegible]; допомога
Укр. Ч. Хрест.
На вагу уряду треба [illegible] буде видача в укр. валюті. Тепер з нею — [illegible]
[illegible].
[illegible]
Звернутися на Запитання Н-р. в справі [illegible]. Ми запротестували проти такого порядку.
Призначення м. Орла членом Ради Державного Банку.
Вибори [illegible] в [illegible].
[illegible]

6 — VII

На засіданні фінансової комісії Р.Р. „[illegible]“ п. Марченко.

На засіданні Ради Міністрів:

1) Інформація про арешт [illegible], [illegible]

2) Доклад Дог. [illegible] про [illegible] уповноважених Лікарської Комісії при Мін. Нар. Здор. і Опікування.

3) Доклад Шрамченка про грошові папери.

2.903.000 [illegible] підготовлено для реалізації в найближчих днях.

на чужім ґрунті. Державні перспективи для цього цілком були ясними. Всі охоче песимісти. Але історія останніх років йде в напрямі демократизації життя. Україна мусить бути і буде селянською, тому шлях наш правдивий — геть з сумнівами й ваганнями, апатією й песимізмом (10)

Досі наш державний апарат, що був розрахований на цілу Україну, на еміграції показався за надзвичайно складний бо великий, позбавлений рухливості, ініціативності й рішучості. Великий склад його гальмував справу й розпорошував відповідальність за працю, за вчинки, вів до деморалізації. Коли взяти на увагу ще те, що фінансове становище Державного Центру ніколи не було блискучим, що через те й урядовці його позбавлені були необхідного матеріального забезпечення, прийшлося приступити до загального скорочення й реорганізації наших міністерських апаратів.

З огляду на [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] від Державного Центру, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] на Україну в [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] і від УНРК, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] на Україні й [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] УНРК [illegible], що [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Н.К. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] в тому, що [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Н.К., [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].–

11/13

Доклад П. Мінцута[?] Коваль-ського

I

203

Головні моменти ~~за~~ доклад-дами тов. тов. Сапіги і Хмеляковоі звернені. Я не маю що додати. Але раджу, що всі доклади треба доповнити, бо в цих докладах є ~~..~~ форма, а є ще душа партії. Ми мусимо подумати мимо всього того, чи бути чи не бути нашої партії

. . . .

Коли нога останнього вояка нашого перейшла Збруч зростає дуже нездоровий настрій і недовір'я, бажаючий повернутися на світ назад. Еміграційні настрої починають проникати і в нашу партію. Цей момент небезпечен через те що наша група винесена на поверхню життя і не має ~~....~~ підпорки...

~~Мимо~~ є В уявленню собі човен на поверхні шукає без......., цей човен є наша партія без еміграції.

За останній рік на еміграції..... дуже цікавий момент, котрий треба переглянути.

Хочу звернути увагу на основні моменти

Коли беру резолюції [2 конференції] основні моменти першої і цієї нашої лишаються. Цеї 2 пункти → ..

~~Цей другий пункт~~ Говорить про необхідність ..... з Державою і Гетьманом.....

З цього другого пункту ~~рез~~ ~~[illegible]~~ ~~резолюції~~. Другої ~~вищ~~ гої конференції партії виходила і стоїть виходити на тому вона хоче бути.

Що ми лишились на еміграції, що всі удари на Державний ~~Центр ми перенесли всі удари~~ штовхали партію на ті кроки, котрі [illegible] [illegible] ....

Коли ми певні, що ми будемо працювати на Україні....

Повстанчої пункт..

Яка є в основі нашої партії.......

Вони виявляються для нас

....

Для еміграції збереження Д. Центр. ..... Через що?

Фракції партії і все в збереження Дер. Центр. ...

На цьому Дер. Центр. ....

Але згубили ті традиції служення народу... і... позбавив народ від чужої влади.

12/IX 1921.

Засідання одчиняється о 6 год.
Головує т. Киркиченко.
~~Зас.~~ Присутні:

Прочитується протокол минулого засідання.
Ухвалюється: протокол з 11 вересня

Вноситься делегатом О. Ковалевським пропозиція вести протоколи засідань в двох зразках, а саме скорочені протоколи і докладні журнал засідань ~~кон~~ конференції.

Ухвалюється: протоколи засідань вести короткі, а також вести журнал засідань.

Обговорюється стенограма.
Делегат Мирошниченко вносить пропозицію вибрати 2 комісії: політичну й організаційну. Політична комісія має складатись з докладчиків окремих питань та 2 пред. од фракції. ~~Орг~~ Вона має виробити рами доклад[illegible] коли резолюції. Організаційна комісія має перевірити мандати.

Ковалевський каже що докладчики приймати участь в політичній комісії не можуть, бо деякі докладчики як об. докладчик про діяльність Правительства пропонувати резолюції не може. Резолюції мусить виробляти комісія.

Киркиченко каже що резолюції має виробляти комісія а [illegible] обговорять їх комісія.

Мирошниченко
Пилипчук
Ковалевський
Хижняк
[illegible]киченко Багриновський
• Галушко Мирошниченко
Тилтюк.

Ковалевський одмовляється своєї кандидатури, мотивуючи це тим що він як докладчик статуту вже входить в організаційну комісію.

Багриновський ~~за~~ також одмовляється мотивуючи перевтомленням.

Киркиченко пов. ком. це найважніщий орган конференції, тому туди треба вибрати людей із відповідним умінням володіти словом і що мають великий політичний досвід. Тому просить К. не одмовлятись.

Як голосувать? Персонально. Явно. Пилипчук Ясин Хижняк одноголосно, Киркиченко, [illegible] Галушко — ~~[illegible]~~ Мирошниченко [illegible]. Політична комісія.

Організаційна комісія

Сапіга, 11-13 ~~[illegible]~~ Голосовання персональне явне
Ковалевський од
Багриновський — 1
Ковпаненко — 11 (робота над мандатами)
Позіх — 11
Галушко — обрано, [illegible]

Кудрицький Душа партії [illegible] Прихо. працювати [illegible] приходилось проводити [illegible] такт. [illegible] 1 місц. укр. [illegible] партії [illegible] на поворот, а як на [illegible], що [illegible] Брали участь, [illegible] Здобувався вихід [illegible]. Помічався в [illegible] партії [illegible] і [illegible] треба буде [illegible] окремі [illegible]

Ц. К. вів підп. роб. Ног... не тільки в Ц. К а й в пів... говцю кор. Прехадирові вокори... вплив проти ... Висин... що це ти ... заленшаю од мере ... мала госзада... Що ... Гали що ви... мав зал. характ. не ... ... фракцій ... кабінети. ... Як воно ... ... Р. Р. ... Про партій, мав й ... ... Голови. напр. ... це ... ситуації для поворот ... партії ... ... бо ... на нар. ... партії ... пом ... кабінет ... Групи немають ... Бачаю що приходиться виступати на публ... ... що партія виявилась цілком масою. ... був і прием з честю відбувся. Конче треба різко підкреслити. Треба ... ... Так як масові ... До кругової ... видно певних кроків хотілось б знати ... для обєднан власне не з ... а з тими хто воно

Партія стирається на ... новинна. Чл. ... Нас партій середніх. Клас середній інтелігенції середн... Може обмежити бо ... тактика ... не ... ... майбутнього

Що до думці ... і ... В ... Коли ... ... вур. ... такий якого ... Мені ... на ... од ... Це ... партії ... на оздоровлення ... ники.

Кириленко що ... доклад... не говорив про хоробу.

Сапіга —

Куриленко про розклад у партії говорилось про те що партія ... і ... Партії бачить ... ворожість Особливо тепер після ... члена Пр. Я думаю це це ... ворога до ... Там розвал не органічн... я думаю ... од еміграції. Мені ... нагадує людей що ... вони ... од ...

і ті хто відступилися від нас [illegible] цього ненавидять. Ми з тою партією, що здорова, а тому нас ненавидять.

Ковалівський про пресову діяльність буде говоритися при докладі міністрів. Про Ніковського. Ніковський не був хорий на якому хотіли знайти свою: Ніде [illegible] [illegible] партія було про Ніковського. Фракція УПР од голосування про Ніковського б.е. вона не бере жадної часті в персональних розрахунках. [illegible] були інші делегати. При гетьманові [illegible] голова знали що робили, хоч би щоб виявити позицію УПР. Воно рахувало позицію „УПР", там мусить стати переміни.

Що з звязку з Україною то він у нас найкращий. Там наш член ген. Галкін працює і має бути нач. штабу повстанських військ. [illegible] Тищенко голова нашого київ. губ. к-ту [illegible] в звич. ум. консервативні. Але тепер напади на партію показують що партія наша революційна. Як би була на Україні [illegible] мали б перед собою полк і штаб на дорозі в [illegible].

С.ф. її делегат Фещ. [illegible] виявив велику жадобу до влади [illegible] мріє про прем'єрство. На Україні буде інше. Як що на Україні є будуть фашисти то ними будуть [illegible] к. р. Звертаю що

[illegible]чук говорив з послом [illegible]. Він говорить що [illegible] акція яку ми пос

Пропозиція припинити дебати приймається.

Резолюцію виробить комісія.

Пропозиція закрити конференцію о 9 г. 45 хв.

[illegible] партії, котрі [illegible] і не [illegible]
[illegible]
[illegible] не було [illegible] партії [illegible]
[illegible] нас [illegible]
[illegible] в партії [illegible]
[illegible] партії не [illegible] і [illegible]
з С.С. [illegible] товаришів [illegible]. Такаж [illegible]
[illegible] у С-Р не було. —
[illegible] партії [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] нас [illegible]
[illegible] —

Кириченко ______

Лижняк. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Р.Р. [illegible]
[illegible]
~~[illegible]~~
[illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~
[illegible] Р.Р.
[illegible]
[illegible]

[illegible] А.Р. [illegible] Р.Р.
[illegible] 3/18 [illegible] О.О.
[illegible] Т.Д. [illegible]
[illegible] Т.Д.
~~[illegible]~~ [illegible]

I [illegible]
[illegible]

II [illegible] В.В. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Ц. Ком. —

Ігнатюк. До нас [illegible]
[illegible] і Живун [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] 21 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
на [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] за [illegible], чи
[illegible] [illegible] [illegible] партії. [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] партії, що не
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
партії. Нас всіх [illegible] в [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] до [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], що в [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] нас, [illegible]
газети [illegible] перед [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] України [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] не було з [illegible]. [illegible]
[illegible], з [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] на [illegible] [illegible]
[illegible] проти нас. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible]

1. Р. Кр. Укр. прол. — буржуаз. — селянська
кооперація, о ми бачимо що раніше була
в цю малий зв'язок з Укр. для нас він
мусить бути з [illegible] треба. Це значить
[illegible] що ця партія Н.Р. Парт. [illegible]
[illegible] роль у [illegible] Н.Р. [illegible] партії
коли буде [illegible] ~~оне~~ оказати що [illegible]
[illegible] — маси в [illegible], з [illegible]
[illegible] час. Це момент [illegible]
[illegible], [illegible]. Укр. П. [illegible]
Укр. П. мусить [illegible] [illegible]
[illegible] бути [illegible], [illegible]
[illegible]. —

Курпіксному [illegible] що мені не [illegible]
[illegible], що [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible], [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ не [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
в нашім [illegible] з Укр. ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] з [illegible] ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ не [illegible]
[illegible] для нашої парт. [illegible]

211

Протокол

засідання III Конференції Української Народної Республіканської Партії у м. Тарнові

11 вересня 1921 р.

На засідання прибули: x) ~~1) Ковпаненко Д. 2) Полозь О. 3) Мирониченко М. 4) Галушка В. 5) Вагриновський 6) Дмитренко 7) Барилевич 8) Кудріцький М. 9) Хижняк Ф. 10) Пилипчук П. 11) Ковалевський О.~~

Конференцію в імени Центрального Комітету У.Н.Р.п. одчиняє голова Ц.К. т. Г. Сапіга ~~о~~ о 10 год. вечера, пропонуючи обібрати голову конференції.

Одкритим голосованням вибирається більшістю 12 (+4) голосів головою конференції т. Киркиченко Ю. Вноситься пропозиція голови конференції, ~~тов.~~ про доповнення президії. Більшістю голосів ухвалюється ~~проп~~ пропозиція не заступника голови ~~не обібрати зараз,~~ обібрати ~~зараз~~ в той час коли прибудуть ~~про~~ делегати від Гданської, Віденської, Варшавської та ін. філій. На секретарів конференції обібраються ~~т.~~ члени конференції т.т. Соломко В. і Гнатюк Н.

Голова ~~Збор~~ конференції пропонує на затвердження такий порядок денний, вироблений Ц.К.:

I) Робота Центрального Комітету У.Н.Р. партії
II) Робота фракції в Раді Республіки.
III) Парламентарний режим і Рада Республіки.
IV) Діяльність Уряду У.Н.Р.
V) Економична політика.
VI) Сучасний мент і тактика партії на майбутнє
VII) Аграрне питання і програм ~~партії~~ У.Н.Р. партії.
VIII) Доклади з місць і біжучі справи.

Член Конференції П. Пилипчук пропонує ~~такий~~ інший порядок денний, а саме:

---

x) 1) Д. Ковпаненко, 2) О. Полозь, 3) Кудріцький М. 4) Мирониченко М. 5) Галушка В. 6) Хижняк Ф. 7) Вагриновський 8) Дмитренко 9) Барилевич О. 10) Пилипчук П. 11) Ковалевський О. 12) Гриневич 13) Киркиченко Ю. 14) Соломко В. 15) Гнатюк Н. 16) Сапіга Г.

I. а/ Доклад Центрального Комітету У.Н.Р. партії
б/ Робота фракції У.Н.Р. партії в Раді Республіки
II а/ Аграрне питання
в) Економічна політика
III Парляментарний режим і Рада Республіки
IV Діяльність Лівицького і сучасний момент
V. а/ Доклади ~~з місць і~~ Бюро Ц.К., т
б/ доклади з місць
в/ Біжучі справи,

котрий після попереднього обміркованя ~~за~~ ставиться на голосування і більшістю голосів (10:4:2) приймається.

Після цього Голова Конференції дає почергово слово для привітань конференції і оголошення телеграм ~~конф~~ надісланих ~~конференції~~ їй.

Бере слово делегат Волинської філії партії Н. Гнатюк котрий вітаючи високе зібрання в імени волинських товаришів зазначає, що завдяки ~~невідпові~~ несприяючим обставинам ~~політичного життя Волині~~ не всі товариші мали змогу прибути на конференцію, але що вони наказали йому вітати зібраних зі всіх кінців ~~з~~ Европи партійних ~~наших~~ ~~членів~~ товаришів, побажати їм успіху й енергії для праці ~~й~~ на користь рідного краю.

~~Другий делегат~~ член Ц.К. У. Сапіга також вітаючи конференцію в імени Вадовицької філії, з доручення делегата тієї філії т. Діденка Хм., що не міг через прострочення перепустки зостатися для праці на конференції, просить конференцію зареєструвати мандат делегата тієї філії, що конференція і задовольняє.

Далі Голова Конференції оголошує телеграму з Гданська ~~з Дан Гданська~~ якого змісту:

~~Hotel Bristol Tarnow~~ Готел „Брістоль“ Міністер Олександер Ковалевський. Тарнів. з Гданська 9/IX 1.50 по. Візи досі не одержано на приїзд до Тарнова, не вважаючи на всебічні заходи. Висказуючи глибокий жаль з приводу неможливости приїзду і вітаючи конференцію бажаю іменем філії успіху в праці на користь У.Н.Р. Душою з Вами. Голоси філії довіряю Олександрові Ковалевському. Павлюк.“

I. Слухали: Доклад Голови Центрального Комітету Української Народної Республіканської партії т. ~~Сапіч~~ Сапіча. Робота (~~полягала в організації праці. З~~ у к. до 3 липня ~~з серпня~~ ~~головним чином~~) носила лише організаційний характер. Починаючи ж з 3 липня аж до 5 серпня з. р. робота провадилася, головним чином в Раді Республіки де вона й полягала в налагодженню консолідації центральних фракцій. (+) XX) (Докл. Сапіча)

II. Слухали: Доклад Голови фракції У. Н. Р. партії в Раді Республіки В. Гамушко про роботу її в ~~Рад~~ Р. Р. XXX) . § —

Слухали:

Поставили ~~на голосування~~ член пропозицію П. Пилипчука ~~допустити~~ щоб всіх бажаючих членів партії бути присутніми на конференції допустити на нюю без права рішучого голосу.

Ухвалили: допустити всіх членів партії на конференцію з правом дорадчого голосу.

Слухали: Доклад ~~в Голови Центрального Комітету~~ лідера партії Олександра Ковалевського про діяльність Центрального Комітету і фракції У. Н. Р. партії в Раді Республіки.

XXXX)

Слухали: Пропозицію ~~т.~~ ~~щоб~~ за пізнім часом, спинити працю конференції і перенести її на 12-е серпня, коби й розпочати дебати з приводу ~~по~~ заслуханих докладів.

Ухвалили: ~~Працю припинити~~ Працю конференції припинити, і перенести дебати по заслуханих докладах на 12-те серпня, ~~на~~ (з засідання) призначивши ~~на~~ на 5 год. вечора.

~~Засідання~~ Голова конференції ~~голова ~~ оголошує засідання скінченим в 9 г. 20 хв.

—

(+) ~~Внесено пропозицію~~ Голова конференції подає ~~ставить~~ до обмиркування справу (порядком) ~~один, як буде конференція~~ ~~не обговорення~~ ~~обго~~ розгляду заслуханих докладів. Ухвалюється одноголосно заслухати спершу всі доклади I пакту порядку денного конференції, а пізніше перевести дебати з приводу них.

– Засідання 12 Вересня 1921 р.

~~при~~ III конференції Селянської народньої Республіканської партії.

(X)

Ковалевський — По моїй думці: ми можемо дати вашу думку. Це питання [illegible]. Саме не б'ємо передавати на комісії — коміс. виб. щоб воно представила такі відповіді, котрі були б остаточно і через це конф. може дати дійсно відповідні тези і по цьому тексту можуть бути складені відповіді.

Свої [illegible] підлягають дискусії

Тасєцький — пояснення. Ті [illegible], котрі будуть визначати нашу тактику на майбутнє — через це захотів вияснити.—

~~[illegible]~~ Мирошниченко О.О. підходить з остереженням. В мій час як до аграрн. ком-ії був застереж. орган. ранок, що вона не підходить.

Триневич. По скільки у нас не має консп.

Але прош. — 12/XI

Салі[illegible]ча. Вважаючи, що все дано і постановити на голосування.—

Ковалевський: Вважаючи, що ні в чому не радіо-масовими поширення і роз'яснення тих питань [illegible] з'ясовані — тезиси во всіх роботах партії

Доклад.

Одноголосно.—

[illegible] сост. що до вирішення [illegible] ідентично

Не давати кості певні дірект. що до розвитку справи питань:— Зх. 8. прот. 4.: 2.

I Партія "неозушно стоїть" на ґрунті парлам[illegible]

Одноголосно.

II З ~~стоїть партії~~ з волею партії скликання парламентарного тіла [illegible] З'їзд[illegible]

Коваленський. ~~[illegible]~~ [illegible]
про скликання парламентарної комісії. Доказує, що
необхідно обовязково дати директиви для "поширення"
комісії". —

Слов. проп. За пізніше часоа і можливість опрацюв-
За 9. проти - 4. утрим. 1.

Водопровод не телеграми.
Телег. —
Закінчено о 10 год. вечора.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] 0.0
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] 18/III [illegible]

[illegible]

Сапіга. Тактика
окремих осіб може бути
різною в окремих осіб.
Коли я став на
чолі то ми добивались.
Наш сенйор склав
таку заяву, що в ціло-
ве правительство ніякі
штучки передавав. Інші
сказав що в Правительство
підуть до Петлюри,
тільки штучки коли
там буде й Р.Р. Коли
наші товариші пішли
в Кабінет, то нам ка-
зали, що ви не виконує-
те своїх заяв, нас
бойкотували, не пода-
вали руки і т.д. Через
те ми не могли ні
різко виступати проти
інших партій нічого.
Ми старались тільки
відновити довір'я до
нашої партії, яке було
захитане. Що до
єдиного фронту про яке
говорив Ковалевський
то я можу сказати, що
офіціяльно ніхто ні кто
з членів нашої партії не по-
рушував того.

кордонами ці інши
більш районам також
потребує освітлення і
доказу його твердження що з часу роз-
ділення районів кор-
донами відбувалися
кризи – нагадаю що
вони не так давно
відбувалися в Америці
і Англії коли у пер-
шій раніше збігла
а у другій була ву-
гільна криза.
Таким чином це
твердження побачи
не скрізь б зустрітися.
Повторю ще раз больо-
чомої вк політика
є дрібне трудове
господарство як єди-
ний цінник. Яким
ми будемо могти
діти.

[illegible] і [illegible] на
церкви.
[illegible] не [illegible]
[illegible] зречення
з [illegible] Церкви
[illegible]
З'явив [illegible]
і [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] у
[illegible]
[illegible]
[illegible] -
[illegible]
[illegible]
[illegible]

перших порах виворіть
ми не можемо, бо він буде
споживаний у себе дома.
Треба буде також
звернути увагу і на бали-
жені заградительні ставки
щоб дати змогу розвину-
тися своїй рідній промис-
ловості. Що до електрифі-
кації, то ця справа хоч і
важна, але другої черги, бо
з нею ми на перших часах
також нічого не зробимо.
Тепер є ця справа переселен-
ня промисловості чужої на
Україну, якою мусить зай-
нятися міжнарод. Далі вва-
жаю потрібною мілітари-
зацію нашої промисловости.
Є. Гр. торкнувся відновлен-
ня широкої колії. Але тут
справа ходить о те, що всі
заводи Європи працюють
над виробкою паротягів
для вузької колії, думати же
про закуплення паротягів
у большевиків нема чого, нема
чого й думати про ми доста-
нем їх од Польщі чи Румунії.
Уманяк Паротяги, скільки
треба для широкої колії можна
на дістати з Америки.
Галушко Можна, але не ві-
домо на яких умовах. Пова-
тим бувають в транспорті
т. к. критичні моменти, ~~коли~~
коли не хватає рухомого
складу, коли у нас буде
вузька колія то ми можне-
мо користуватися Євро-
пейськими складами.
Без золотої валюти буду-
вати не можна. Це видко
з прикладів вартости
долара опертого на

3. Хиникзк. Справа в ие в цифрах. І було цілком справедливе запитання звідки ці цифри, бо мусіли б вони походити з авторитетних джерел. Коли тут говорилось що ми попали в область натурального господарства, то очевидно е було дього натурального господарства що ще тут залишилось. Є і його дрібні форми. І залишилося нам середняк. Ми добре знаємо що на Україні справи дрібне господарство. І ясно що будувати нове економічне обладнання можна тільки почавши з цього єдиного цілого господарства. І тут правильно підкреслив О. О. що тут величезну ролю одіграє дрібна промисловість, ремісництво. В нашім хліборобськім краю і індустрія буде мати значіння індустрії хліборобської. Це видко хоч би з прикладу Чехії. Ми мусим розвинути виробництво сировини для яких ми маємо. Цей товар матиме необмежений збут бо Європа не має сирівця і збут в світі, тим паче що наш хліб того значіння яке він мав до війни уже не буде мати: він і по чистоті а головне ринки в нас захоплені. Що до атомій капіталізму то досить пригадати що Америка збільшила свого хліба продукцію 3, до 5 міліардов пуд в. Треба це один момент підкреслити ... коопер... ...

відбудові України.
Виходячи з недр самого
господарства - вона легко
охопе його по суті
дрібну промисловість,
потім чином скинде
умови розвитку і вели-
кої. Це тім більш мож-
ливо, що вкономіці
відбудова перейде
сподівно куспедро.
Таким чином бачимо,
виступною точкою
економічної політики
є дрібне господарство
- єдиний реаль-
ний чинник який
залишився.
Треба тут мені ще
звернути увагу на
твердження А.А. про
зріст відбудовської кри-
копіталізму, який
ніж бо він утирає
ці сфери розметення
які були до війни
не може їх знайти.
Вдумно що се небук
бо капітал метами
і [illegible] не може
вертатися - бо вон
шукають в зиску
їх чужинецька ній

сумно жатти і в ? (22)
таку саму ідентичну групу.

Коли б була обгрунтована думка що тільки велика промисловість спасе економичне становище України то доклад був би цільоним. Але ми мусимо відбудувати дрібну промисловість, ремісництво. Ми мусимо взять в свої руки місто, бо коли ми цього не зробимо то це зробить хтось інший. Далі через те що ми є партія націоналістична, а досвід показав що велика буржуазія не йде по дорозі нашої державности, то ми мусимо йти представництвом обрізеної нами соціяльної бази для нашої партії — середняка. Ми мусимо уникнути шпарголії в наших орієнтаціях на нашу соціяльну базу. Я зовсім не мав на увазі заперечувати цих доцільних положень докладу а мені хотілось тільки і де

7½ г. 16/IX.

222

Галушко. Я думаю що колега Г.Г. обмальовував сучасний стан промисловости на Україні до був занадто оптимістичним. Він казав що погибло в революції 1/3% підприємств де не так. В шахтарській справі погибло майже все, бо [illegible]

Ні одна домна тепер не працює, т.є. для промисловости пропало 90% їх. Таким чином добуваюча промисловість пропала, а. Що до обробляючої промисловости то большовики вивезли всі станки легкі, т.є. самі цінні. Але правда в промисловості станки не грають найважнішої ролі станки, будинки то що, тут без технічного апарату, бувші заводів, без техніків, токарів, інженерів нема, вони або побиті, або розпорошені. Також не хватає кваліфікованих робітників, бо ті селяне що прийдуть на завод будуть потрібувати ще виучки. Я надію бачу на дві промисловості це на горілчану та цукрову. Цукрові заводи при приході нашім на Україну можна буде пустити, бо стоять [illegible], також можна буде пустити з 50 горілчаних заводів, бо навіть зараз у большовиків працює до 10 заводів. Думаю, що ~~[illegible]~~ треба буде завести горілчану та цукрову монополію, і на них звернути найбільшу увагу. Що до хлібної промисловости то тут я також песиміст. Хліб на

[illegible]

224

3

Докладчик виходив з того положення, що тут не будуть відновлені на Україні довоєнні начала (з ~~[illegible]~~, тобто, і всього роб[illegible] [illegible] побачимо), бо

відстановлення зруйнованого до пня економічного життя не можливе в скорім часі і залежатиме од темпу взагалі розвитку світового господарства. ~~[illegible]~~ Але на першім порах, коли не буде дано предметів першої необхідности, то говорити про відновлення промисловости не можна того. От тут докладчик забув про значіння кустарної промисловости. Совітська Росія тримається, трималась і буде триматися при блокаді цілого світу своєю дрібною промисловістю. Думати, що промисловість вертаєть як фенікс з попелу ~~[illegible]~~ годі. Правда, можуть сказати, що на Україні його не помітно. Але це сталося тому, що реміснича верства у нас є жидівська міщанська людність, котра була знищена большовиками, але котру тепер шукають большовики. Дальше ми ~~[illegible]~~ в програмі ставим оперти все на ~~[illegible]~~ середню верству. І тут цікаво, що кадетська партія пішла в Д. Думу імено цими голосами, голосами ремісників. І коли ми в хліборобській класі найшли свою верству, то ім ступ-

впливу. Раніше кожний
промисловець знав з бо
чим йому куди йти, була
економічна рівновага,
котра покоїлась на тому,
що Америка, Англія і Ні-
меччина розділили свої
сфери впливу. Зараз рів-
новаги нема, бо Росія і ~~коопер...~~
ринок відсутні, ~~так і~~
~~з коопераціями, до~~ ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ Також само руйнована
й Німеччина. Отже звідси
й є, що здорова Америка-
н[illegible] ця (особливо) ~~що~~
протестує проти повірки[illegible]
ки зниження відшкодовань
з Німеччини. Також і за
тенденція відновити яку
завгодно Росію, бо її хоч
би і совітську, або поповнити
той брак ринку, який відчу-
вається, пояснюється цим
самим бажанням досягну-
економічної рівноваги

золоті, і німецької марки, що не має золотого запасу ~~та що~~ ~~все~~ хоча в Німеччині здорово розвинутий чековий обращення.

А. Ковалевський. Зважно, що як докладчик так і опонент неправильно підійшли до справи. Цифри в 45% ґрупованої промисловости апокрифічні. Але найголовніше: ~~що~~ при чім тут партія. Мені здається, що треба робити не огляди промисловости чи дотацій, а треба виходити з того положення, що дотепер партія стояла [illegible] на такому ~~ґрунті~~ [illegible], а тепер на якої? мусить ~~стояти на такому~~. З докладу не ~~виходить~~ важко надних тез. ~~А~~ Докладчик не звернув на великі зміни, які зайшли в світовому господарстві та на Україні. ~~в тому іменно це~~ Є багацько „треба", які держава не в силі виконати. В докладі забуто за власників, які не в силі тягару піднести своїх предприємств.

~~В світі іде є~~

В світі іде капіталістична агонія. ~~Виступить~~ Наступила криза, яка примушує ~~саму~~ робити капіталізм великі уступки. Рівнож ціла промисловость залежала од рабочих.

Засідання III конференції

16 вересня 1921 року. —

Повечірня заява Голови з'їзду.

Гріневич.

Голосується [illegible] част. Гріневича

8 голосів. — 3 пр. — 1 утр.

На нараду неминучу обговорення конфер. пропонують пана Ковалевського.

Хименко. Думає що недоцільно обговорювати. Треба не голосувати передати з матеріалом до політичної комісії. —

Мерешниченко: Свідчить що згоди не були підготовлені для вирішення питання про голова конференції. Вчора були дані певні вказівки для політичної комісії. Конференція дала вказівки основні конференція стоїть на парламентському ґрунті. —

Більше вказівок не давати

Гратюк. Навпаки думає що необхідно то[illegible]. —

Мерошниченко: Вносить конкретну пропозицію: не давати більш вказівок крім основних засад. Голосовано. — 8 гол. утр. 2 — 1 пр. [illegible] а передати в комісію.

Перерва [illegible]

~~Гладишко~~: Економічно політичне становище майбутнього часу.

Доклад Сайгін.

Слово даю Пащенкові, Ковалевському, Хименку, Кудрицькому, Сайгіні. — [illegible]

Слово Пащенка.

[illegible]

Запитання. — Член секретаріату. —

З'Ковалевська [illegible] що [illegible]

рады бути [illegible] — [illegible] не

[illegible] [illegible] —

[illegible] [illegible] — . [illegible].

[illegible] ресурсами і

[illegible] [illegible] — 6½ [illegible]

ня.

Запитання з'! ~~[illegible]~~ 50 міл. грив. 50 мільйонів [illegible]

Тагданевський [illegible] ~~не~~ що [illegible]

не потрібно з його боку відповіді. [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

справу і його (доклад) нарушив

партійну [illegible]. —

~~Гнатюк~~ [illegible] що тепер до заклю-

чення [illegible] уряду, то необхідно ~~[illegible]~~,

щоб приймав партії ~~участь~~ в [illegible]

правительства.

~~[illegible] [illegible]~~ пропонує перейти до

тактики ~~нашої~~ партії

[illegible]: Припинити балачки і перейти до дальшого

докладу. —

~~[illegible]~~ Смирнов доказує, що постановою

Ц. К. доклад ~~[illegible]~~ — смирнов читає [illegible]

Ковалевський: ~~Доклад був [illegible], що у [illegible]~~

З огляду на те, ~~що~~ Мі[illegible] довго мав не [illegible] бігучий [illegible], [illegible]
з ідеольно партії [illegible] і медики, котрі [illegible] [illegible]
члени партії. ~~[illegible] буде [illegible]~~ Конгрес має бути [illegible]
щоб [illegible] [illegible]. Як [illegible] нашої роботи
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — це робочі і [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] в дусі тих традицій [illegible] [illegible]
[illegible] б [illegible] [illegible] —

Промова пана Ковалевського. —

Соломон [illegible]
~~[illegible]~~ [illegible]
10 × 20 до Парижа.
~~[illegible]~~
~~[illegible] [illegible] [illegible]~~
~~[illegible] на Україну~~

Пропаганда має єдиний фронт, котрий [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. —
[illegible] таке, щоб це [illegible] буде [illegible] на увагу.
~~[illegible] [illegible]~~ [illegible] внутрішні. —

На 5 год. вечора.

18/IX I 229

~~Гнатюк: Мені не~~
~~свої шлях. ніс~~

~~Досить мене не кожно що~~ з

~~при голосов. цього~~

Оті, браття кол-ів робітн. мусили обговорити нам справи, і мені не відомо чи всі ці комісії обрали, чи ні.
Втрапить з вимог до Ц.К. і всі мусили бути перепинуть. — Треба з хорошою зараз дати мені складуть і його перепинуть.

Делег. Ковалевс. від с. Городку редакц.

~~Бюджет~~ „Будуче" — з 1 вересня
З'ясовано, що нарешті буде видання ... редакція і ... щоб

Нам необхідно було виступ-
що ми

2081, ради Ко З. – 'дал...

§ 39. Тацина: Слово „утверджує"
замінити, „іствує".—

Хижняк доказує, що це слово по
українськи підходяче, бо зараз немає
фонда.

Багрянов обсновує, ~~що в цю~~ свою
думку. — наш погляд.
Зем. все виволаситься з-внизбком
на кількості власних, і
наша завдання регулювати і поступ-
во довести до того стану, поки
необхідно держави.—
в межах границь може бути узакон.
а решта буде для малоземельних
крестьян.—

Скорочено прийнято не в цілому

Після обговорення принципів
шт. не вис. нр. партії в
характ. всіх змісту, фактично яка
не Тіник ...— до всіх подано свою
окрему думку.—

Тацишин доказує, що тов Багр.
по його думці путає дві понят-
полуразу і ~~реформи~~ програми партії, а через це
і програм мусить бути скла-
дена так, що з нього буде цілко-
ком видно на кого ми опир.
програми повною цілко-
певною і научними даними.—
Не можемо солідаризувати тат. з
програмою партії.—

Бирюновський обсновує свою
думку і з'ясовує тебе, що
а. н. ... мав участь в к-й Г
через це і мало право відмо-
витись від обговорення статуту.
Вважаємо, що це обстоювання
може бути лише в комісії

18/IX — II.

Тимошок доказує, що тов. Багринов. не має право від-мовлятись від обговорення.—

Пилипчук доказує що ми сьогодні можемо переступити до проповід. обговорен. по пунктам.—

Коваль. доказує що тільки формулювання і підходить до принципів нашої" партії.—

Земські захопл. неправові підлюк. держава не може сказати, що все захоплене є правильно. тих, де мусять бути залеж. ... доказує, що є земельн. фонд, а є капіталу ... які захоплені землі, то не ... земельн. фонд. і мусять бути законні, котрі з'явились з тих земель відходять до земельного фонду.—

арт. 51. одноголосно прийн.

Багриновський. заявляє, що всі виходять з засідання.

III Конференція

— 12 Вересня 1921 р. —

Головуючий Кириченко спізнився на 1 год.

[illegible]

232

Telegram

№ 1255

oleksander kowalewski tarnow brystol = №

Przyjęto dn. 16/10 192..
godz. 9 min. 20
z ....
podpis ....

Urząd ....

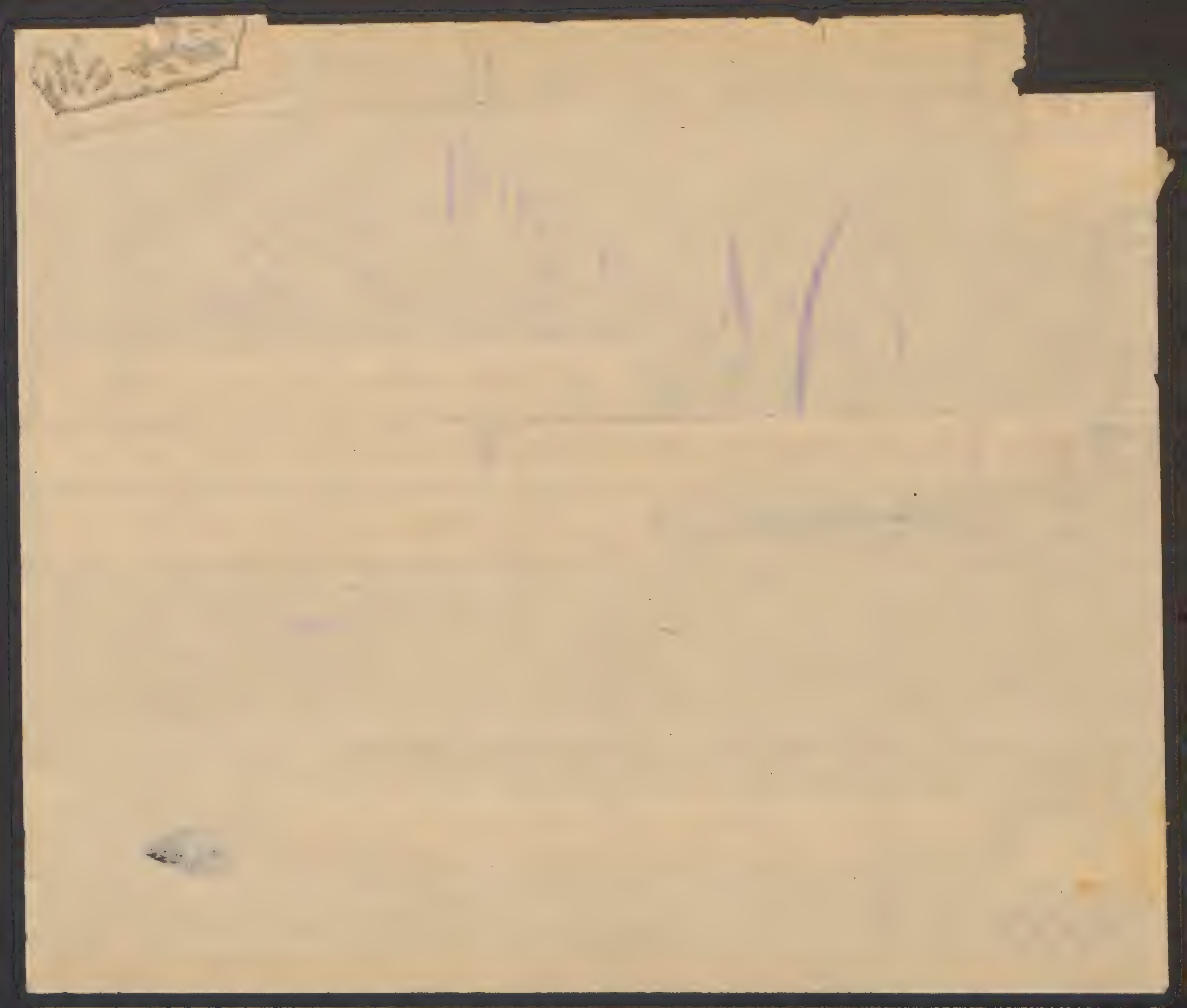
Uwagi służbowe:

warszawa 023893 15 10 16 5 = słów ...... dn. ../...... godz. ...... min. ......

witamy szanownych kolegow bardzo zalujemy ze nie moglismy przyjechac kurylo remezenko .+.+

Zarząd Telegrafów nie przyjmuje odpowiedzialności za straty, wynikłe z mylnego przesłania lub doręczenia telegramów.

T. 1010 (I. 921) 8.000.000.

Журнал № 2

Другого Засідання III Конференції Української Народньої Республіканської партії.

12 вересня 1921 р. м. Тарнів

Присутні були: т. т. Ковтаненко Д., Ковальчук О., Кудрицький М., Мирошниченко М., Заруцький В., Мельник Ф., Гавриловський М., Дмитренко, Павлович О., Кириченко Ю., Гринович Я., Ванча Л., Салюшко В., Гнатюк Н., Тимчук П. і з дорадчим голосом — Торак Н., Гошівський.

Головує тов. Кириченко при секретарях Салюшко В. і Гнатюк Н.

Засідання відчиняється о 6 годині вечора.

На порядку денному:

Обговорення докладів попереднього засідання.

Внесено:

I. Доклад протоколу попереднього засідання.
Вноситься пропозиція т. Коваленка, щоб крім загального протоколу, ~~[illegible]~~ кожне засідання вести журнал і на затвердження зборів представити цей журнал, а в кінці конференції по цім журналам скласти протокол всієї конференції, котрий в остаточній формі предложити на затвердження.

Ухвалено:

Протокол затверджено. ~~[illegible]~~ прийняти пропозицію вести протягом час конференції журнал.

2. ~~Пропозиція [illegible]~~ Оголошено: Телеграму Варшавської філії:
Варшава 10/IX 7. 123 893 [illegible]
[illegible] Урядовців [illegible] товаришів

Прийняти до відома.

~~[illegible]~~ дуже жалкуємо що не маємо змоги привітати Журила - Ковбасенка.

III Пропозиції тов. Мирошниченко. ~~[illegible]~~ для вироблення резолюції конференції обрати з складу конференції дві комісії одну політичну, другу організаційну. До першої пропонується 6 членів, до другої 5.

Пропозиція приймається і ~~вибирається [illegible] на [illegible]~~

Намічаються кандидати: До I ком. т.т. Тимощук, Хименко, Кириченко, Гнатюк, Гаєшко і Мирошниченко. Проводиться обрання кандидатів відкритим голосуванням.

Більшістю голосів до політичної комісії обрані є наступні особи: т.т. Тимощук, Хименко, Кириченко, Гнатюк, Гаєшко і Мирошниченко.

До другої комісії (організаційної) пропонуються слідуючі кандидати:

1/ Сербіа,
2/ Ковалевський
3/ Гадзиневський
4/ Ковбасенко.
5/ Послав[illegible].

Більшістю голосів вибрано до організаційної комісії слідуючі тов. - Сербіа ~~[illegible]~~ Ковалевський ~~[illegible]~~ Гадзиневський, Ковбасенко і Послав[illegible].

Дебати з приводу вибраних комісій. ~~[illegible]~~ Тов. Гаєшко, Кунцевич[illegible], [illegible], Ковалевського, Хименка, [illegible] і Тимощука.

Принято до відома. -

Вноситься пропозиція щоб ніхто з осіб [illegible] не підписував [illegible]

Голосуванням 6:4:1 пропозиція приймається. -

Засідання [illegible] 13 год. [illegible]

234

Telegraf Państwowy

Blankiet Nr 84
Przesyłka Nr

Otrzymano
o godz. min.

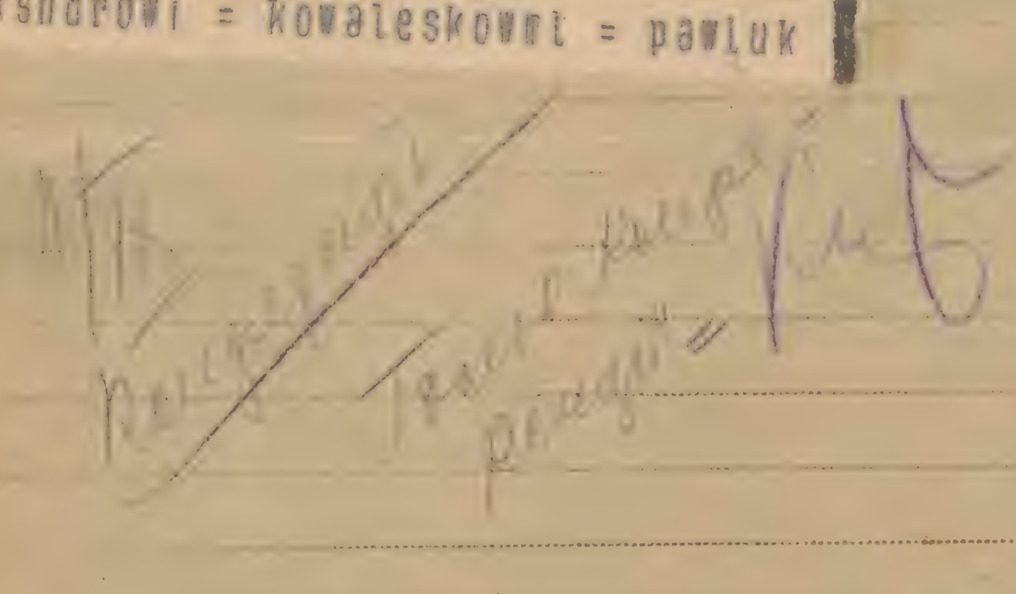
Podpis urzędnika

TELEGRAM

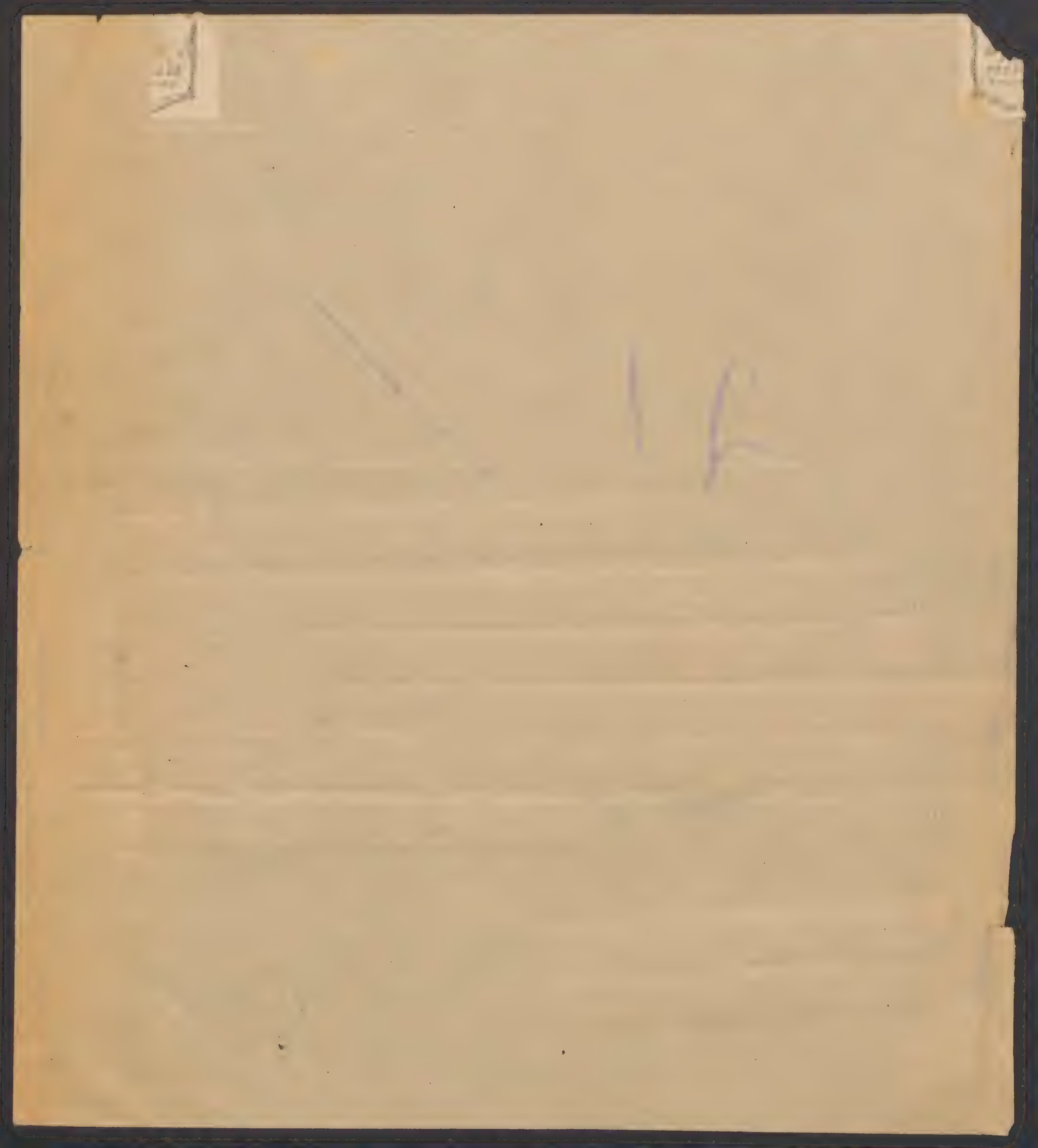
hotel bristol ministr
aleksander kowalski tarnow

="=" danzig 5.+732.-44.-9.-1.-50 = w dn. godz. min.

- wizy dosy ne oderza na przyjazd do tarnowa ne wzywaja na wsebirzni zasylaja wyskazuja hlubkoji zal zprywodu nemozliwosti pryizdu wylajurzy konfekenrju bazaju jmenem filji uspichw w praci na korjst unr duszoju zfamy. holosy filji dowirjaju aleksndrowi = kowaleskowni = pawluk

Zarząd Telegrafów nie przyjmuje odpowiedzialności, wynikłej z późnego przybycia telegramów.

235

Трошин обмен[illegible]
Трошовы Бук[illegible].

До Голови Конференції Ради Н-Р.

Вчора ввечері п.п. Гринкевич і Ярошевський заявили мені, від імени Конференції, що Конференція вважає себе ображеною моїм, — як вони сказали, — демонстративним виходом з Конференції і вимагає від мене сатисфакції.

Вважаю необхідним заявити, що тут є певне непорозуміння. З свого боку не могло й бути наміру образити Конференцію, бо вихід мій не був демонстративним виходом з Конференції, а був природним наслідком того, що я не беру участи в обговоренні певної справи і тому повинен розглядатися як вихід не з Конференції а — з засідання на час обговорення тої справи, од участи в якій я утримався, — про що я і вважав своїм обовязком повідомити п. Головуючого. Висловлюю свій жаль, коли це непорозуміння могло вважатись Конференцією як образа.

19 вересня 1921 р.

[illegible]

[illegible] 239

[illegible]

1 [illegible] мене [illegible]

не поділу а [illegible]

Мета!

[illegible]

2 Заінтересованість [illegible]

Всебічна [illegible]

[illegible]

[illegible]

Девственная [illegible]
Дворянских продуктов

20 ~~000~~ лит. = 1 ~~000~~ лит.

[illegible]

~~300~~ 4 = 200

20 ~~000~~ ~~1000~~ = 20

200 : 1

200 : 30

1/ Исаков
2/ Гаврилов
3/ [illegible]
4/ [illegible]
5/ [illegible]
6/ Голушко
7/ Силаев

[illegible]

240

15/IX 1921.

О 5 г. 15 хв.

1 **Хижняк** Я / насолодою прослухав доклад М. Ю. Він скасував і чого і т. д. Я доставлю деякі юридичні тонкости для фаховців, я скажу про те що розумію. Держава заборювалися тільки там де було представницьке тіло. От напр. в/ Латвії: її парлямент 3 міс. сиділо на кораблі. Для мене ясно, що раз є політична діференціяція то мусить бути і місце де мусять розсідати всі групи. Для того мусить бути передпарлямент. Я вважаю що хибою Р. Р. була недостача артикула про розвязання її. Було б краще почути про те як формувались парляменти нових держав

247

Юрій Савич

Я гадаю, що всіх Сн-ерів треба допустити на Конференцію без права рішучого голоса.

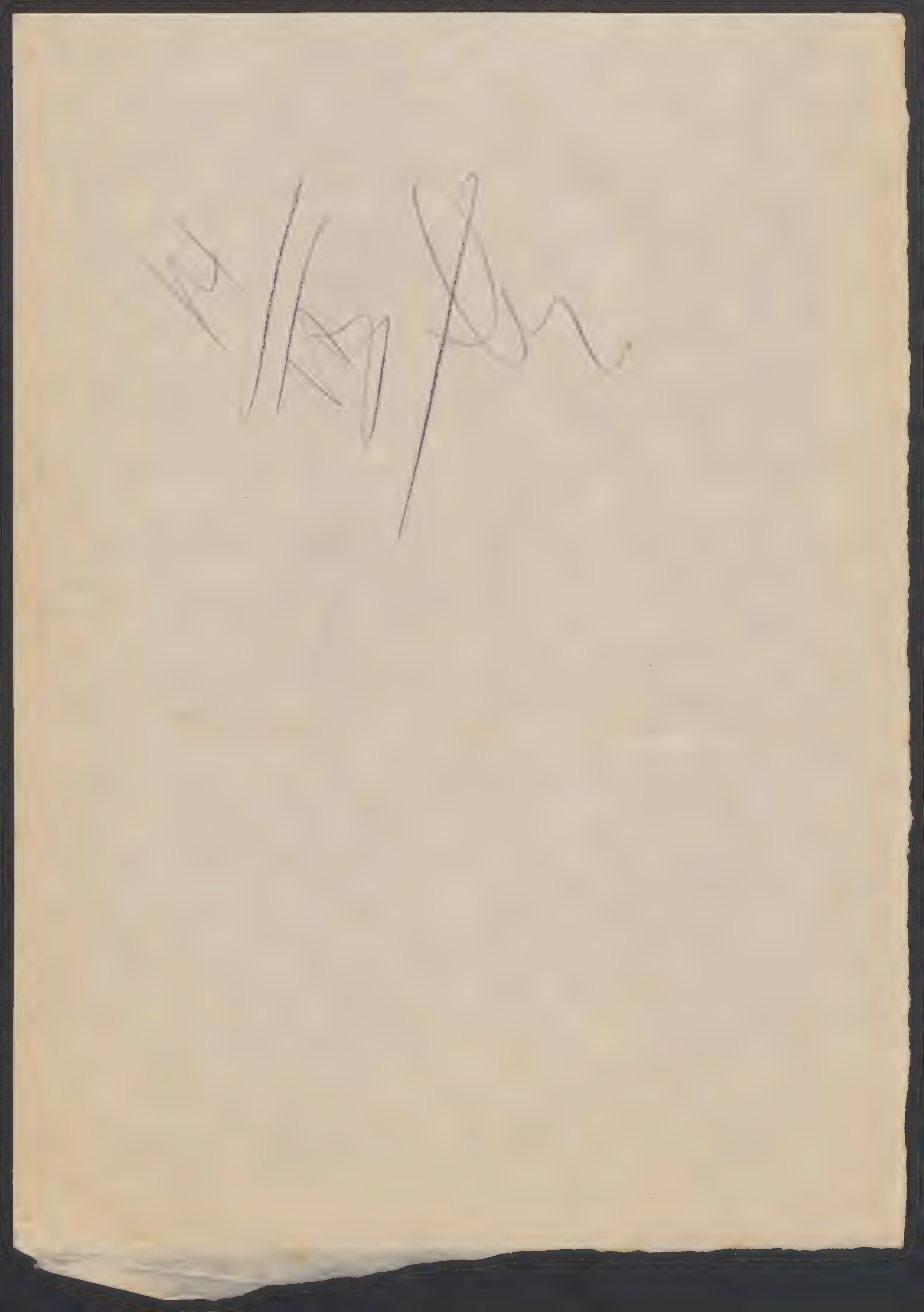
[illegible]

L'INSTRUCTION PUBLIQUE

[illegible] ADMINISTRATIVE

14/IX

[illegible]

213

Заседание 16/IX

Присутні:

1. Кирхиченко
2. [illegible]
3. [illegible]
4. [illegible]
5. [illegible]
6. [illegible]
7. [illegible]
8. [illegible]
9. [illegible]
10. [illegible]
11. [illegible]
12. [illegible]
13. [illegible]
3а [illegible]
14. [illegible]
15. п. Гавлевич
16. Шапошников.
17. Калинчук.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Дмитраевъ

М. Мусоргин

II [illegible]

1) [illegible]

[illegible]

3) [illegible]

4) [illegible]

5) [illegible]

6) [illegible]

7) [illegible]

8) [illegible]

9) [illegible]

10) [illegible]

11) [illegible]

12) [illegible]

13) [illegible]

14) [illegible]

15) [illegible]

16) [illegible]

17) [illegible]

II

14/V

[illegible]

[illegible]

1) [illegible]

2) [illegible]

3) [illegible]

4) [illegible]

5) [illegible]

6) [illegible]

7) [illegible]

8) [illegible]

9) [illegible]

10) [illegible]

11) [illegible]

12) [illegible]

13) [illegible]

14) [illegible]

15) [illegible]

16)

17) [illegible]

18) Назар Шаров

19)

20)

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] – [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] 153 [illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

252

= Президія Ц.К. президія Конгресу а голова.
= Голови, уповноваженні.
= і Зміна програму?
= Конференція і міністри.
= Право кооптації Ц.К.
= Волость і село. Фінан
Краєвий Комітет з виборча округа
Участь в сесії

Уход

Сесії ~~на~~ Краєв. К-ту раньше сесії Конгресу

Уповноважені з відпоручник
Про признання нових членів

III Конференція У.Н.Р.п.
Закликає Ц.К. п. негайно розпочати нову перереєстрацію членів партії на еміграції ~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

253

До п. Голови Конференції партії Н-Р.

З огляду на хворість, не можу бути на засіданні Конференції

[illegible]

19 вересня 1921 р.

До справ конференції оголошено 19/ix [illegible]

13/IX 1918 року

комд. Знаходяс, щоб
[illegible] вийшов Загоди від
видання комісії.

Прохають

прес. справі листи
будуть опубліковано в одних
друках. —

Ідмовують Гнатюк

Прохають пар. тов. ~~щоб~~
коли знаходяться — указанню
щоб всім вічним Загоди, от
в редакції „Трибуни" був обмежено нашу
часи 10 т. За.

Коли нач. уд. Воробйов ставиться
до громадянства

Литвиняк — висловлюється за подаванням щоб було ~~порушено в~~ роспочате видання „Поступу"

Козаневський — це ясно, але трудно дістати дозвіл, бо треба редактором польського громадянина. Розумію. На орган партійний потрібні гроші. Крім того буде друкарня в Тарнові. Тому друкарки будуть мати [illegible].

Добiц

Слово

1. п. Гасицик.......

2. п. Ковалевский....

3. п. Хиценидк......

4. п. Кудрiцький.......

5. п. Санiга. 2..........

6. п. Гацуцко 3..........

7. Гнатюк. 1.

Ковалевский 2.

Гнорузi

Ильницук

[illegible]

[illegible] 2

[illegible]

Тавр[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] партии [illegible]

…слово

[illegible]

партии [illegible]

по поводу [illegible]

[illegible]

Хижняк:– 15/IX В промовах

кількох з'ясовано, що вони не розрізняли моментів, що треба встановити в програмі від моментів практичних, моментів самого переведення. Програми тисячі на довгий час не можна вимагати переспектив, бути приводом. П. Богацовський стверджує, що земельна реформа переведена, так, коли розуміти, що переведення є тільки ліквідація але хіба тільки в цьому полягає земельна реформа, хіба вона не складається з цілого шерегу заходів що до організації нової форми – нового хазяйства. Я вважаю, що парцеляція тільки перший крок. Тут п. Соп... стверджував, що обмеження власності дасть змогу цінності державі – спадок основного капіталу, це не так, бо перш за все

З нарисованого збіль-
шуються площі за-
пашки а вдруге коли
і буде така деградація
що це не дуже корот-
кий час. Я приведу тут
приклад запізнення
на 1 день з посівом
пшениці зменшується
врожай на 7 пудів на
1 десятину отже селя-
нин завжде жде виграш,
я не говорю вже про
другі моменти які дають
непереможенну пере-
вагу дрібному господарству.
Мені тут закинули,
це зробив т. Ковалевський,
що я забув про групу
середніх господарств,
я зробив це свідомо
бо термін „середнє“
і не ясний і ненауковий.
Статистика знає поділ
на дві групи, як знаєте
цілком; все що вище
5 дес. є круте, що нижче
5 дес. Треба ще сказати,
що такий поділ не
скілько не шкодить
аналізу. Говорилося
що треба враховати
за місяць безземельних

малоземельне хліб[о]роба трудове — я нічого не можу гуздати [?] Такої терміна[?] польової. Безземельних господарів є на Україні всього 100000 т.
Я думаю того щоби ліси були предметом вільного торгу — лісів у нас нема вони знищені — вирубані ліси денудуються сходом річки. Треба мати на увазі що ліси завжди були під охороною в Росії — там існували лісоохоронні комітети.
Цікаве питання земель і Галичини. На яку групу спиратися? Я думаю що ми творим нову групу це все те що стоїть в межах норм. Себто здорове трудове селянство.
Але я хочу звернути увагу на одне явище це існування у нас закону 8 січня там сказано, що залишається за попер[едніми] власниками 15 десят[ин]

15|15.

Відомо, що большовики зоставили тіж
то:
Відібрати у одних і дати
другим по скільки всі
буде неможливо, або
коли це зробимо буде
нова революція тому
закон цей непотрібний.
Я думаю, що коли ми
прийдемо на Україну
то мусимо декларувати
непорушенність фактичного землекористування і тільки
довшим шляхом розподілу регулюючих землекористування довести
справу до тих
ідеалів які я малював
в своєму докладу.
Всі твердять, що Україна
хліборобська країна
це не так. Попове, вона,
наша Україна також
має перспективи, щодо
розвитку індустрії які
і до хліборобство.

I

З. ~~Назарко~~ Ковалевський

М. Ю. говорив √ кілька повніших. Але і вона має свій інтерес, хоч би для того щоб опреділити лінію поведінки партії на майбутнє. М. Ю. назвав момент загальних постулятів і момент на майбутнє, не зачитів моменту сучасного. Ми як партія народня ~~[illegible]~~ республіканська, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ прихильники парляментарного правління. Парляменту повинна належати вся повнота влади. Це й говорить §2 нашого партійного постулату. У нас є ріжниця в програмі що до влади президента. В инших партій президент це представник держави, ~~й влади~~, а в нас ця справа стоїть инакше. Ми уявляємо ці права так як це сказано в §3. ~~[illegible]~~ ~~[illegible] партії~~ [illegible] т. є. що президент у нас є носитель влади. Це та суть ~~т~~ нашої ідеольогії якою ~~[illegible]~~ ~~наш~~ нас ріжнить від инших партій і яку я буду боронити найрішучіше бо ця суть нашої партії важніша од перелічених детальної програми. В світі іде до змінення президенської влади. √ Так вона змінилась у Франції з початком президентування Пуанкаре, а Мільєран навіть умовою свого вибору на президента поставив свою незалежність в справах закордонної політики.

Ми добре розуміли, коли ставили в програм іменно цю тезу, що Президента вибирає народ так само як і парлямент. Цим хочеться зробити президента більш незалежним од парляменту, бо інакше буде дивитись на себе президент вибраний цілим народом ніж президент вибраний парляментом. Бо коли ми хочемо мати сильну державу, то таку державу тільки в цей спосіб утворити. Що до чехо то [illegible] М. Ю. пішов проти програму партії, котра його вигнала. Хоча [illegible] в практиці [illegible]

Багриновський: в такій праві чехо смає бути, але в нормальній практиці воно не вживається.

Ковалевський: Розпуск Р. Р. з погляду ідеольогії нашої партії цілком нормальне явище, тим паче, що Р. Р. не була парляментом, а тільки передпарляментом. Наші засади державного устрою не треба перестилізувати, бо вони опрацьовані знутра, тоді як це маскуються робити інші партії.

Тепер що до сучасного моменту. Як буде зараз [illegible] повинно вибрати народ. Кожний передпарлямент [illegible] способ [illegible] парляментаризму. Тому ми повинні відбудувати [illegible] парляментаризм. Але практика показала, що скликати парлямент в наших умовах є справою безнадійною. Погляньмо на Польщу, там тоже нема справжнього парляменту [illegible] чи це вже [illegible]. Навпаки, тільки помогло Польщі. Скоро

протяг, правда, III цей час і Польща дістане такий самий парлямент, який мав ще Чехословакія. Зараз тільки провокатори та большевицькі агенти можуть говорити про скликання Установчих Зборів чи парляменту. Бо треба не забувати, що ми є партією реальної політики. А не можна серйозно говорити про вибори і т. д. навіть тоді, коли б ми вийшли за Збруч. Бо зразу ми не зможемо навіть охоронити цілу українську землю. Там протягом большевиків у нас ще буде махновщина і т. п., які не дадуть змоги вибрати парляменту. Пройде не мало часу, поки то буде у нас парлямент. Але чи мусимо ми 2 роки жити без ідеї парляментаризму? Ні. Ми повинні, як тільки наша армія перейде на нашу територію, од кожного нового визволеного повіту скликати представників і в той спосіб утворювати передпарлямент. Зараз на еміграції скликати Р. Р. чи якихсь інших оставшихся було б малоповажно. Входити в якісь політичні співділання треба, але тільки з громадянсько-політичною метою. Тому я вважаю, що

1. Партія непорушно стоїть на своїй старій ідеольогії, зазначеній в програмі своїй, а також на принципі парляментаризму. Тому рішуче висловилась проти скликання в переходовий момент-

IV
264

так якось б то не було б парляменту. х)

3) партія відбиме всяку спробу консолідації політично-громадських сил на еміграції, але органи об'єднання цих сил не можуть намагати законодавчі права-функції

х) 2) до переходової [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] на основі закону від 12 лист. 1920 р. про Державну Народню Раду

15/IX. 25

Пом Ковалевського: (X)

Я считаю, що докл. був

дан Ц.К. ~~дан перед~~ Ком. 7.

відповідає.

~~Я за [illegible]~~

Як виділо Ф. Ф. Чиланськ[illegible]

~~був потрясений пара-~~

~~[illegible]~~ 1) Гриневич.

Конкретні пропозиції 2) [illegible] 3) Кириченко.

4) Багриновськ.

5) Ковалевськ.

Уточнен. Кириченко.

I ~~Бачишко Загвалисл~~, що —

II. Палешко Загвалив,

просячи розгл. конкрет. пропоз.

О. О. Ковалевського — докл. прав.

не може бути, де буде доклад

парт. товариша. Чи де

треба вичерпати всі можливості

поступова ком. [illegible] партії [illegible] правительство,

[illegible] 3 пит. [illegible]

[illegible] розвязати

[illegible] 3 [illegible]

Р.Р.

I пит. Партія [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

II. [illegible]

[illegible] 3/7 [illegible]

[illegible]

[illegible]

III [illegible]

Вот тут не компр. ~~т~~
Склика[illegible]. тяга нар. ходоцій[illegible]
П. в фак росс. Р. Р.
в факт акт 7/IX
Дел. каже що акт хоро-
ший чи одобряється.
З ал. духов. голов і пар-
ламент пройде мовчан-
ням. Парт. скажеш.
З народом зійшли з
недекодом не [illegible].
[illegible]. ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ Деклар. М. Ю
передати до комісії
~~[illegible]~~.

~~[illegible]~~
Тимошенко [illegible] двух [illegible].
тез. ~~[illegible]~~

Гигринов. Пропоз. див[illegible]
не в формі резолюції, а в формі
тез. Хай комісія розвине.
Ніколи конфер. знайти не вона
запит тому і не решать.
Голова резолюцію.
Конфер. дая певні завд.
I. II. III. і IV. і в цьому відн.
не [illegible] відповіді, а лише після
[illegible] ком-ії. –
Гигриновський. Краще ли би конф.
З[illegible] відповіді. остаточно і не
[illegible] випадок ся конф. не знайде [illegible]

II 18/IX. 265

Є. Гайшенко.

не можуть заявить що
видається.....
кинемо [illegible].
в цьому трудні а ще надто
правдиві [illegible]
пров. 7. Франц. Респуб.:
- - - - - - - - - - .
в канц. 28 февр. уряд.
Респуб. [illegible] Імпера-
тору, но тут не є [illegible]
[illegible] не [illegible] і [illegible].
Сов. [illegible] [illegible]....
- - - - - - - - - -
сов 31/VIII дало [illegible].
[illegible].
Закон 20/XI [illegible]
[illegible] [illegible]
2 чин. Нар. і уряд не
можемо сказать, що вони
не відомі Європі.—
Ще чому тут є [illegible]
[illegible] [illegible] народу
[illegible] влад. незалеж. народу
. . . - . - - - - .
[illegible] Нар. і уряд.
[illegible] народ [illegible] уряд-
[illegible] в Амер. в нашому
програму [illegible] і не
[illegible]. По [illegible]
[illegible] до [illegible]. Вер. не
[illegible] [illegible]... народ
мов не [illegible] — для
[illegible] народу.
Теорі 7. [illegible] мов
[illegible]. ... [illegible] [illegible]
[illegible]

. . . . . .

Отже що є консолідувал..

що комі не захув. дво чин.
масою удячною вагу. . .
. . . . коми во фр. зна-
лати прецед. до алянса-
мусить переходити. . . .
недоліток фр. захув.
непримиримості сталевий. курс.
в укр. емігр. колі. вони
почували підзаємини.
Тільки щодо Заболотного
коли 2 чин. перед народ
рівною адекватністю.
коли роб. не охопом
соціалізм об'єр. конгрес
наш демокр. пол. дав
голос 3-х ...
. . . . .
Вони в купі в цілі.
Сильні в пар. 3 пар
ламентом. не вдо
волюючи [illegible]
і дивлюються цілком
по вільних. народо-
творчі дав можливо
з'єдув. . . . що дав
Захорд. цент.
Все вслади парламент
і парламент фашизмом
з тим дрібними виконав-
чою ... це не
[illegible]

Багдинівсь III 15/IX

– . . . . ц. засід. 3 початк.

право Гол. Дер. дотикатися Р. Р.

Монарх мав від бога . .

ми не повинні з ніяким

монархом.

Мені здається два народи

республ. і монарх. . може

знайдеться . . . Ах

Засада народн. режиму

ми аналіз чи все було

Амер. Англії, Франції

чи президент, чи монарх

стояв на чолі держ.

превід. король - - - .

Які видат. Анг. . . є

здавна нема таких учених

податків не приходить

не можуть вираз. Значен.

Є наумисно що Гр. і Б. Д.

нашого програму. що ко-

тічеся відпов. нам готовому

ґрунту. Теор. прав до

програму то ясно є нр.

но є її проводив не вираз

нема статуту. – Ах вийшло

з теор. Анг. Д.

Наша ідеологія відповідає

Гол. дем. нар. респ. ..

відок - Європ. практики.

Ми мусимо пам'ятати

що наша лінія так як

в неоч. до. більш

прихильні до Англії

. . . . –

конф. з так вийшло

всього - Теор. фабр ...

не мав ідеолог. стор. здобутків
збудовані ....

будемо вагатися, що у нас
робиться. —

Хто б інтелігенції щодо бан.
в своїх ідеях вилад. світ.
к. дав Європі надів.
Знач. ... пори б. з обрис
об Монар. Рес. в Амер.
все. фолю. ~~б~~ не важе.
Ам. кон. порщит. реаб. прин.
Амер. держав. колоніальн.
до нашого. того Грама
полого. Ми маємо к. цілів.
перед королі і народі. Чи
повод. чи ні? в Дом.
фабрикант все. — — — .
не утворив нічого острацизм.
~~не~~ другу палату
Коли народ утвор. дал.
вот. — . народ
представник що 2 чин.
може ідеалізувати.
Сам народ перевер. напр.
сили нарс. і карн.
Удав виділювати перед Кар.
і народ. Король хоче
фамілії. народн., об
поли не знало. з королем
що к. мусить побачу
кор. інших монархів
Король не може знати сам
проводиться ..

IV 15/15.

Гагдановскі:

Тов. Кирил Бовкая.
Теорія мирів. саме
поступ вона дасть
[illegible] довідатися
... що [illegible], [illegible] мирів.
в інш. теорії. – мож
мор. не вимагає конф.
монарха – . . – не
відпов. Вер. правц. не
[illegible].

В посвяті бл. години про
Монтоскьє – – в
прамо Бовк. Америк.
[illegible]
думка Монтоскьє.
- - - - - - - - - - -
Монгол [illegible] Амер.
порядку. – [illegible]
і до [illegible] в наш бік.
- - - - - - - - - -
- - - - - - - - - -
Амер. [illegible] в [illegible]
і в свойому ... . .
Ніколи Монг. не думав.
[illegible] Супер[illegible] [illegible]
~~[illegible] Гагдин.~~
[illegible] [illegible]
ф. VI [illegible]. II кн. - - - -
- - - - - - - - - - - -
відділи школа, а також
[illegible]. . . .
[illegible] і Монг. з свої
[illegible] . . . . не
така [illegible]. [illegible]
[illegible] друге. –

Що тор тзд переход. мені
все одн. не зоввівов.
ком. нові вибо – щоб
був норм. дело...
до недев. в нашому конф.
ком. з'їзд(?) ідем.
... вирхн. органів...
- - - - - - - - - - - - - -
... То, що мусим
мати орган вдудов-
ся тут норм. парла.
предпр. вже тут. не
... Тільки ідеал...
а в сучас. обст. мусить
бути .... ся
пропонув. Ліквідуйте. —
в добу революц. отклонн.
передача влади і нема
норм ... вго-
ловок мусим мати, але
в революції.
Предпар в молодих держ.
в іст... ... мені не
то провізорн. безпос. ера
... будовати по ...
А що установити стари
У нас Цен. рада. функ
ції Зак. Зборів. - - - -
- - - - - - - - - - - -

V. 15/II.

б Гадинівськ[illegible]

Коли надія вигнівав увер[illegible]
свою всею . . . .
Сосюр. парлам. сурдчат.
Коли часто будуть повставати
сурдчати . . . . то це звич
анархія. —
Які будуть сурдчати, але щоб во-
ни не мали [illegible] . . .
. . . .
не було би дуже часто скли-
кання ор

3/ Труд. Конгрес. Ц.Р. Р.Р. [illegible]
Шведко [illegible]:
В часі револ. можуть означати
що потрібно народу . . . .
вони управляють. Цереродн
[illegible] і [illegible]
Всі револ. орг. всякі збір.
і виявились що вони необхідні.
так як Ц.Р., Т.К., Р.Р.
3. То що у нас робиться не
[illegible] ми щас не в [illegible]
організ., а дезорганіз. . . .
— — — — — — — — .
Ставимо [illegible] не бути не
[illegible]. Не хочемо Р.Р.
[illegible] не [illegible] буде
. . . . тут не [illegible]
Все може бути нам не
хотілось би [illegible]
[illegible] організ. [illegible]
Р.-Реп. Гадаю що [illegible]
[illegible] ф.-ф. виясня[illegible].

Р.Ч.н. буде для (мал.) Ц.Р. — це не
буде уже уряд коли слаб.
З 20 предст. це лише парт.
це буде інтерпел. інтерпельна-
- — - -.
хто працює хто ловить міні-
стрів уряд а будів. ін-
коаліцій. 2-3 - - - - -
- - . чи уряд, тоже
не індув. держа. ——
- - . 20 предст. фр. парт.
~~[illegible]~~ коли дойде до де меже
стримування на кордон
нашої держави. ——
Після смерті Р.Р. тішо
помиб. розклад. це в
стану еміграції.
З коаліцій. Він буде в
зі чиї. — - - - добре не
буде. не можна будов. вибр.
модел до кути. - - - - - -
в стані депутатів вони можуть
бути корисними.—
Я бачу велику небезпеку
войде в вибр. а Р.Р.
~~[illegible]~~ правісн. гов.
приняв. уряд. —— Закон
про Раду. не бу. можна
видати самостійно ——

Я не бачиваю очей.—
на сторінки а то щиву дескреування

15/IX Кічкер.

т. Багринов. 15/IX. 270

Вам свої м. обясн. дати
поясн. до моєму докл.
т. Гринев. не здовуюсь,
бо його цікавить не партія
стов. до російськ. Р.Р.
Я постановив вияснити все,
що маються в Європі
"не стільки теорії скільки
практики. . . . . що
вам дав, що будин.
Той нас. Р.Р. не
мав фундам. і він мус.
розлетатись. —
Для мене не виявилась нат.
Р.Р. вмерла власн. смерті.
Докл. мій мав значен.
. . . . . . Я широко
окрес. і я наш
[illegible] партії ставиться.
поруч з тим як наш
партія постановилась.
Вона підтримувала не
во імя Р.Р., а во імя
ідей і нам необхідно
[illegible] наша рада підтри-
мувати труд
Що до проб ГД. Я з'ясо-
вував. —. а найбіль-
забезп. пар.-[illegible]
Захотіть [illegible]

Дрібний міщб. не вва-
жав говорити. Мій док-
лад [illegible] розвит.
і економії [illegible]

Партія ніби на зборі. Де арт.
5/IX.
не мав дома ми не вважає.
і не гадав потрібним.
Тринов з'явився Адамович з
Р.Рой. . . . чомусь неспор.
мало не ухвалили артикули.
і будував не на арт. а на
здоров. кількох, коли арт.
нічого не дають. котрий.
і Р.А. не бачив з боку
арт.
І в кінці лор Довмович.
Звісно мені ясно що Р.Р.
немає і роль
До смерті цього органу
Наш мусимо смерті
його вимагаю.
Тринов. Довмонтов —
. . . коли ми беремо
не творить програму Єдиної
ми мусимо брати найпр.
Ми мусимо поставити все
до потр. ми мусимо прав
і роботи
не можу всю для цього
Тільки концепцію думку.
-т-ва. З вол. УССР лекцій
ніс?? коли з° Єдиного
теорет. Знають . . .
Харлам. реляці . . . . . .
- - - - - -

Карпиченко 15/IX. 271

Про суперечн. в конст.

Діло в слідующ. міжнар. становищ. в Грал. помогло. керуй держ. через посередн. міністр. Голов. державн.

Це не дрібниця — найомыная Амерык. сістему. Міністри призначаються президентом.

Треба про це сказати треба раз вказати суперечн. мене . . .

Коли ми виконуємо з устр. Мін. відповідають перед парламентом.

Сучасн. населен. народу.

. . .

В Амер. де працюють не тільки сильні, що судове має право не виконат, коли це порушує конституц.

і навіть в Амер. не може судово припинити

У такі суперечності не може бути в програму.

То що зараз є вона ... прездент його влад. дає положення.

В той час він виконавчи влада

Або президент виконавча влада, то міністр відповідають перед ним, або перед парламент.

Зверх своєї добрі [illegible].
несподівано мене нарешті
і [illegible].
Із штанне але поділив [illegible].
Гриневич — і ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ .

272

Ніженк. Зараз не можемо [illegible]

Утвор. держ. тіла.

Ми мусимо утворити такий

апарат, котрий міг би

тут [illegible] задніпр. ~~мусить~~

всіх

консолідацій. Наша партія

мусить ~~мусить~~ до того [illegible] членів.

Що се буде такий [illegible]. Діло не

в пожі Республіки [illegible] ~~[illegible]~~

в органі який обедни[illegible] нас

до боротьби з большев[illegible]

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

Ми. Зараз не маємо ні

Директорії ні [illegible] уряду.

Ми мусимо вести двояку

боротьбу з больш. а

ми ведем її [illegible] ~~[illegible]~~

~~до тих пір.~~ .

~~Той центр. котр. утвориться~~

~~Але дійсність. поверн. на~~

~~Україну — вибирано наші~~

~~Сеєм б[illegible]~~

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

Це гарно при сміливих

~~[illegible] 2 [illegible]~~

в Краї вияви і органі з[illegible]

~~[illegible]~~

владу, але цього мало

~~[illegible]~~

треба приготовити й тим

~~коли з [illegible]~~

бо гарно як все гарно

~~[illegible] то це все [illegible]~~

але може бути від [illegible]

~~[illegible]~~

детьєя і відступ[illegible]

~~Зовсім наших пар. [illegible]~~

~~[illegible]~~, ~~[illegible]~~

~~на Краї.~~ [illegible]

Гарантія [illegible] 2 фронту.

II.

[illegible]

[illegible]

Багриновський ~~[illegible]~~ Один промовців в справі лісів, що він висловився що не треба обмежити [illegible] ~~[illegible]~~

Бажання ~~[illegible]~~ взагалі практики є за те щоб вносити координацію в постанови, контроль в економічному житті. Скінчилась війна і те що здавалось ти в Англії в 10 р. диким тепер стало звичайним: втручання ~~держави~~ в еконо[illegible]

Особливо це в гірничому ділі. ~~[illegible]~~ Коли говориться проти втручання то з цим не погоджуюсь. Повинна бути регалія, т. є. право держави без згоди власника давати концесії на шукання розроблення недр. Не можна допустити вічного права особи, а перевагу прав держави над ~~[illegible]~~ правом ~~[illegible]~~ власника. Коли ми говоримо щоб не допускати продажу участків вище чи нижче певної норми то це не буде порушення права власності. Що до середняка, то він є тим на чім повинна будуватись наша держава

Держава наша це буде держава дрібно-буржуазна. Це не виключає розвитку великої буржуазії. Але трудно припустити щоб через яких 10 років наша держава стала великобуржуазна країною як от Німеччина. Що до того щоб дати самим селянам умовитись з поміщиками відносно продажу землі то він може привести до анархії, до скомпромітування державної влади. Що до принципу викупу селянами то це є справа не аграрної а вже фінансової політики. Коли в нас це було в основі цього принципу, то може б того і не вносити. Може якимось іншим способом це зробити, ~~[illegible]~~ шляхом податку натурою чи що. Як що треба це одверто зафіксувати, що хлібороб мусить платити за землю то це треба угрунтовувати якимись політичними мотивами. П. Ковалевський вчора говорив що вже є земельний фонд, що земля вже розподілилась, то я мушу сказати, що держава при ~~[illegible]~~ санкціонуванні повинна зробити виправки тих прикоростей що витворились після 1917 р. ~~Коли [illegible] що землю по~~ лишила, ~~то~~

Я вважаю що можна доставити статут бо коли в нему ~~потрібні~~ є анахронізми то їх можна пояснити що вона складалась в 1918 р.×)

×) [illegible] говориться що держава викупляє од поміщиків землю для наділення нею селян, тепер це вже анахронізм, бо земля вже в селян. Так само і те що торкається до утворення Державного фонду ×; а коли [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] їх, закріплюючи, потрібних тощо;

1) вся земля вважається [illegible] закріпленою, за винятком тих норм певних які дозволяються мати [illegible] в [illegible] буржуазії

2) користування [illegible] з Д. фонду закріпляються на правах власності ~~на певних засадах~~ з обмеженнями що до права продажу, щодо прикупу і т. и.

3) ліквідація правових матеріальних стосунків між державою і ~~[illegible]~~ власниками переводиться на певних основах матеріяльного їх задоволення в такому порядку [illegible]

Ці 3 ~~пункти~~ тези мають психологічне значення бо тут констатується уже те що селяне можуть бути спокійними за ту землю яку вони вже фактично посідають

У цих тезах не вистарчає тези про викуп, але це для мене неясне ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ [illegible] теза

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] РФ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 5 ПП
[illegible]
[illegible] контрразведки
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] контрразведки
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 20 [illegible]

Гнатюк Я хочу сказати тільки про деякі моменти в переведенні земельної реформи на Україні. Тут треба з цілковитою ясністю підкреслити що земельна реформа, острота й вже появилася на Україні, поскільки земля перейшла до селянства. Але в цій землі селянство все-таки не дуже то певне було що воно крім держави хоча мабуть ще й за бувш. власника якийсь певний [illegible]. Відомі напр. факти коли селяне в час чинности земельних законів ~~які~~ які давали їм землю даремне, все-таки старались ту землю закупити в поміщиків. Все-таки в ~~свідомости~~ розумінні селянства залишилась свідомість того що земля не зовсім така їхня. Щоб це ~~[illegible]~~ переконання в інтересах української державности ліквідувати треба щоб держава допомогла викупові землі селянами в поміщиків. Тим паче що самі поміщики не так то вже й чепляються за свої колишні маєтки. В моїх руках напр. Відозва Союзу Хліборобів України де, між иншим, сказане таке:

Вихід землі мусить бути
підпорядкований державі і
в такім напрямку повинна вес-
тись земельна політика щоб
створити на Україні середню
кріпку хліборобську класу.
Бо тільки така класа може
створити Українську державу.
Крім того треба на Україні
тим само створити такий земель-
ний порядок, який заінтересу-
вав би середнє селянство ке-
[illegible], економічною стороною
в існуванні Української
республіки. Треба ~~вести~~ робити таку
земельну політику яка мусить
бути інакшою ніж в больше-
вицькій Росії. Бо там большеви-
ки, однаково дають землю як
селянам Московщини так і
України. Наша політика зе-
мельна мусить бути такою,
~~яка би була б направлена~~
~~на створення~~ щоб вона
робила Українську державу
для кріпкого селянства
~~[illegible]~~ й необхідною. Бе-
зсумніву що такою політикою
буде незадоволене напівпро-
летарське селянство на селі,
але з ним рахуватися ~~нам~~
нема чого, бо нами мусить
керувати тільки державні
~~конечність, вигода для на-~~
~~ціональної держава~~ інтереси
України.

Цей клас:- [illegible]

П. Голов. Конференції

27.б

Я відмову не прийма-
тиму в обговоренні, що
не дозволяють мені
на [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Конференції.

Я прошу отпра-
вить в отряд добро-
вольцем [illegible]
[illegible]

[illegible]

10.

Засідання IV-ї конференції НИК

19 вересня 1921 р.

Присутні:

1 [illegible signature]

[illegible signature]

8 [illegible signature]

7 ~~[illegible signature]~~

8 Ол. [illegible]

9

10

11 [illegible signature]

12

13 ~~[illegible signature]~~

14 Назар Гнатюк

15 [illegible signature]

16 М. [illegible]

17 [illegible signature]

Галичина (4) В дальших промовах 248

товаришів [illegible] і [illegible], з [illegible]

конкретизувати, що промовці підко-

[illegible] до справи відрізнення [illegible]-

Ні нашої програму,

до питання [illegible]

представники [illegible]

[illegible] головно [illegible] [illegible]-

[illegible] в цій справі є найбільше [illegible]

[illegible] [illegible] на [illegible]

від партії н-р, [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

Коли ми установлюємо на [illegible].

[illegible] [illegible], бо в [illegible] [illegible]

[illegible] до земельного програму. Ми

[illegible] відрізнювати його в [illegible]

2 Кіркіченко ~~каже пр~~
~~пешишное було в докладі~~
~~Барановського теза що~~
~~президент рівний пар-~~
~~ляменту. Дам вияснення~~
~~суть змісту суверенності.~~
~~Президент це представ-~~
~~ник держава, але прези-~~
~~дент елементом влади~~
~~не є. Парлямент і його~~
~~судові та навіть адміні-~~
~~стративні функції. [illegible] Консти Консти-~~
~~ту Парляментаризм~~
~~[illegible] президен-~~
~~[illegible]~~ Дуалістична
й монолітна система.
Р.Р. це в. к. по своїй конструкції
орган представницький.
Це не парлямент ні передпар-
лямент. Це міжпартійна на-
рада. Бо тут були тільки представ-
ники одних партій. І було непо-
розумінням те що їй надали вер-
ховну владу. Бо тут навіть не
брали участі деякі партії як от
с.р. Потім вийшли с.д. В правди-
вому парляменті таких випад-
ків коли якась партія не бере
участі в законодавчій праці
не буває. В діловій, законодавчій
праці також ми бачимо якусь
розхлябаність, дрібнищтво, т.е
ті елементи які характеризують
міжпартійну нараду, а не пар-
лямент. Умерла Р.Р. також
так не як парлямент, а як між-
партійна нарада, т.е. виходом
з неї представників деяких
груп і партій. Скликання
нової Р.Р. недоцільним є, і навіть
шкідливим. Але взагалі
в молодих державах є обовяз-
ково потрібні парляменти

ні тіла. Всюди зразу не були-
ють скликувані парляменти. Зра-
зу працюють предпарляменти установчі, ~~збори~~
національні зібрання чи як їх не називати а по тім
скликаються вже законодавчі
тіла — парляменти. Була рацу-
га і ~~Р.Р.~~ вона, ~~Р.Р.~~ показала свого те що ми
не розєднані, а що ми тільки
були розбиті [illegible]. Ради Р. збирати
не треба. Треба зібрати Держав-
ну Народню Раду, бо Р.Р. не спо-
сібна бути представницьким орга-
ном, не зважають на ту силу
прав які вона мала.

Хижняк Я хотів би запита-
ти як має бути зараз, яку
хоч би міжпартійну нараду
встановити щоб вона підтри-
мувала Центр.

Киркиченко Зважаючи ~~[illegible]~~ [illegible] стикатись на нараді деякі
угрупування, які стоять на державни[illegible]
~~[illegible]~~.

Галушко Як дивитись
на скликання нотаблів т.е.
щоб на певний момент скли-
кати найкращих представників
партії.

Киркиченко Такі наради
не новина. Вони були і у
Росії. Їх ~~[illegible]~~ мав право
вибрати для розгляду спеціаль-
них справ напр. губернатор.
Тим більше було би це раціо-
нально для нас, але з умовою
що їм не буде дано надзвичай-
них уповноважень, а тільки
щоб вони мали завдання ма-
ніфестувати нашу єдність.

<u>Гнатюк</u>. Я не фаховець
по економиці, але хочу
сказати пару слів про-
ті зауваження які ки-
даються у вічі коли слід-
кувати за промовцями.
Найважніше про ~~що~~ що
цілий час забувалось це
те, що коли ми находимо
ту соціальну групу на
яку має опиратись
наша партія і най-
цінніший в ії хлібороб-
ві- середнякові то ми
тут виходимо з тих
економічних загад ~~[illegible]~~
які свідчать що ця
сила йде. розділ ве-
ликої землевласників,
поміщицьких маєтків,
на користь дрібних
селянських володінь.
Тому ж давлячись у
будучність кажемо — хлі-
бороб- середняк ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ це той ко-
му належить будучність,
ми ~~[illegible]~~ опи-
ратимемся на нього.
Коли ж ми вже перейде-
мо до промисловості,
то тут, як кажуть
економісти, відбуваєть-
ся процес, цілком про-
тилежний тому який
має місце в хліборобстві.
Тут навпаки
~~[illegible] приносить [illegible]~~
іде концентрація
~~[illegible]~~ промисловості,

2

капіталу. Одже тут торговою клясою буде зовсім на дрібних промисловців чи ремісник а тільки великих. З цього ж треба виходити щоб рахуючися до реальних сил не відштовхнути від себе великих фінансистів, промисловців. Потім хтось тут обгрунтовував свої міркування про підтримку дрібної промисловости тим, що жидівський наш дрібний торговець має звязки з закордонними капіталами, які знищують одбудивати Українську промисловість. Для мене ця справа являється дуже і дуже сумнівною. Я гадаю що наш жидівський ~~…~~ промисловець дрібних кіб і має які звязки то тільки в своїх невеликих районах. З закордонними-

Капіталами жидовські промисловці звязок мають, але тільки великі промисловці їх мають. Однак на мою думку партія в своїй політиці повинна би стреміти до того щоб допомагати розвиткові на Україні великого капіталу, великої промисловости, які є єдино життєвими. Правда в практичній економічній політиці на недалеке майбутнє, скажемо, як би нам пощастило зараз перейти через Збруч, інтереса і дрібної промисловости повинні уєднюватись, як єдино можливі на перших порах...

до нормальної розвитої грошової одиниці.
Рол. Гальперіна зазначив, що без золота не вважає можливим
жадної поправки валютної справи, а між
тим ж не в ньому криється таємниця стійкості
і міцності валют — большевики наприклад ввели в
оборот цю твердішу валюту одиниці брилліанти, але
що з цього вийшло? — Польща весь час збирає
золото, а чи поправляється від цього валюта? —
Уряд Леніна і Троцького керує своїми державами —
а ми тільки сидимо на еміграції в Тарнові, х а
наш карбованець не користується довір'ям [illegible]
рубль [illegible] [illegible] реальної [illegible] (хх) [illegible]
Безумовно ми повинні [illegible] і витягнути в політиці
близького майбутнього [illegible] [illegible]: 1)
Цілком вільної торгівлі і забезпечення всіх
прав власності, розвитку повсюди [illegible]
до „чужого" в зорганізованих масах, 2) Можливо
„широкого розвитку муніціпальних предприємств
і взагалі власної" громадської ініціативи на місцях, [illegible]
[illegible]
3) Урухомлення тих величезних запасів грошових
знаків [illegible], що спокійно поховано в кешенях
селянства і зацікавлення його в [illegible]
[illegible] запасів в оборот на ринок. З цього [illegible]
мені здається, що усі [illegible] потугання
і той середній клас, меценатів, не дають
проекту спертися кошта Ковалевський, це був
його цілком природно і [illegible]. Я гадаю
наша діяльність тут на Конференції повинна
бути направлена лише на з'ясування що треба чи
змога він, щоб ще крок місцевого утримати і наш ринок
від знищення припинення свого чергового
капіталу і в такому разі ми дати [illegible]
опір їм [illegible] власну ініціативу, і утри-
мавшись від спекулятивної горячки — то
лише тоді ми з'ясуємо на кого спертись,
і в якій мірі він спричиниться відновленню економічного
життя країни. Нам треба керуватись не симпатіями
і антипатіями, а холодним оцінкою вигоди
для держави і політики. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] на кого спертися.

хх) своїх держав [illegible] [illegible] бути [illegible]

I

~~Розв'язання всього економічного питання залежить від розв...~~

Від у сучасний мент від розв'язання економічного питання залежить розв'язання ~~тої до крайності заплутаної~~ всієї до крайності заплутаної ситуації цілої Європи, цілого ~~світу~~ світу. Шановний Олександр Олександрович зауважив, що цей акт відзначається агонією капіталістичного строю, але ~~[illegible]~~ факту такої агонії як ті можна приписати ці ширші маси. Же ~~[illegible]~~ вбачаємо навпаки, наскільки [illegible] приглядаємось опонуючи з Шестиполами (Відсоцький) в них відмічаються тенденції капіталу до ~~[illegible]~~ сконцентрування і обезпечити для більшого реального впливу на ламані політичні події (приклад Стінеса) так що поки що така агонія має всесвітнє значіння. Поскільки [illegible] можна констатувати (загрозу капіталу з боку) соціалізму як продукт непомірного розвитку капіталізму в державі. Подібний вплив капіталу ~~[illegible]~~ на політичні події на прикладі (по частині всесвітньої війни) ствердив [illegible]. Ще (початок 18 віку [illegible]) [illegible] 19 ст. в серії [illegible] (війни за визволення) і 20 віку в Європі! И наслідки цієї останньої війни тепер реально відчувають в Європі! Бажання захопити ринків викликало війну, ринок — реальна причина її і ~~[illegible]~~ війна погубила ринок. Вона поділила Європу на нерівні табори із котрих сильніший (Англія і Франція) на слабшого (Німеччину) [illegible] контрибуцію. Зруйнував тим самим його економічну стійкість і порушив рівновагу ~~[illegible]~~ сам попрацював в економіці своїй країни. Це так, це можна сказати про Англію але не про Америку, котра зараз наймогутніша і тільки виглядає де б захопити якийсь новий ринок і такий ринок ~~[illegible]~~ матиме це —

II

Україна і де які инші частини бувшої Російської Імперії. Сюди звернені очі всіх великих капіталу і я цілком погоджуюсь з тими, котрі висунули ту тезу, що розрішення Східного питання с. т. питання України і инших частин Росії одно тілько може розвязати економічну кризу Європи. Наш ринок це та арена на якій буде остаточно бій рішучих капіталів, бій який вирішить судьбу цілої Європи.

І я думаю, що на притягаючи на увагу нашу економ. слабість, що ми можемо залишитись простими глядачами цього бою в нашій хаті і з поклоном зустрічати переможців, що стануть господарювати по своєму в ній, бо мені здається що ми такої офензиви в ці дні (ми може не витримаємо) виробів Європ на нашу голову. А ми як складова частина держави, як національна партія не можемо проти того, що ми виставимо на оборону своєї [illegible] на своїм ринку проти натиску чужих капіталів. На це ми повинні знайти відповідь.

Що торкається реальної політики партії то в цьому питанні, як і у всіх инших я поділяю її на 2 [illegible] біжучу мету, близьке майбутнє, далеке майбутнє і ідеал. [illegible] мети [illegible] бути як найвиразніше викристалізованими, бо політика біжучого моменту [illegible] горевиря зараз, а майбутня політика (нашої програми) і ідеал, це та зброя, якою ми мусимо боротись з иншими партіями і завоювати собі належне місце в серці народу. І на все це необхідно звернути увагу.

Що до політики біжучого моменту, то я може і погоджуюсь з п. Ковалевським, що необхідно намітити, це якийсь реальний план для підтримання партії, але який для мене це ще не ясно, може це буде т. зв. міщанський клас становище якого зараз на Україні дає всі можливості для розвитку його.

III

Разруха транспорту і повна відсутність якоїсь би безпечности то не було дальше прокладати гарантій від небезпеки для життя, і майна подібному території України на економічних велику кількість дрібних районів, котрі [illegible] мають цілком обмежені економічні вимоги і відповідний на людськи має апарат для задоволення її. Грошовий і натуральна система господарства не сприяє рівномірному розподіленню великих мас товарів на широкій області держави а сприяє розвиткові місцевого примітивного ремісництва, котре має сталу невелику клієнтуру і підносить вартість своєї роботи наровні з підвищенням вартости основних товарів і споживчих речей. В той час коли городянин мусить нести на базар останню сорочку, щоб на вирученні за неї 60.000 совітськ. рублів як небудь протягнути своє життя, сільский швець зробивши або направивши відповідну кількість чобіт [illegible] до своє економічного добробуту майже критичної межі – пролетаріата [illegible], в другого боку, швець не має бажання розбагатіти у нього і охоти до [illegible] але обмеженість потреб його маленького району не дає [illegible] для цього його бажання. Так що безумовно в мент нашого повороту на Україну це буде ясно окреслений [illegible] і верхи міцний і не виснажений клас як в місті так і на селі, куди він частково [illegible] розпорошився але чи це той [illegible] клас на котрий нам необхідно спертись [illegible] що ще питання, котре для мене ще не ясно.

Тепер перейдемо до важнішого питання, які так безнадійно характеризують побідні пропозиції і доказу, що зовсім не такий страшний чорт як його малюють. Приклади валютного [illegible] в Англії ([illegible] Ллойд Джордж) Америці ([illegible]) свідчить бути доказом що при здоровій економ. системі девальвація валюти (1:500, 1:1000) валюта досить скоро поправляється. Шлях поправки мусить бути подібний тому по котрому пішла Франція після Революції.

Конкретно для України я намітив би метод поступової [illegible] девальвації почавши з широкого розвитку чекової системи [illegible] паперових грошах і через срібло та золото в затяжному процесі [illegible]

19/IX 1921 р. 284

10.

~~[illegible]~~

Засідання –

~~[illegible]~~ Ковалевський – Справа / статутом, з огляду на те що статут первої редакції пропав, продовжити засідання на завтра щоб розглядати новий статут. В обовязок партійного Ц.К. поставити видання пояснюючого тексту до земельного програму.

§59 – одноголосно.

§60 – 1 утримався проти
приймається

§61 – одноголосно.

§62 – одноголосно.

§63 – одноголосно.

§64 – одноголосно.

§65 – 1 утримуєтся, друга половина [illegible].

§66 – одноголосно.

§67 – одноголосно.

§68 – одноголосно.

§69. – одноголосно.

§70. одноголосно.

Ярошевський. Нова програма повинна бути з передмовою в якій була б вияснена та причина яка змусила партію переглянути свої програми.

Гришевич Будуть видані праці конференції.

Ярошевський всего друкувати не можна.

Ковалевський – треба що б конференція ~~вс~~ постановила. пропонується Ц.К. щоб він при першій нагоді видав брошуру „Земельна справа в розумінні У.Н.Р.П."

Ярошевський не при першій нагоді а обов'язково.

Тальпико – видати окрему брошуру од програм.

Ярошевський книжку ~~мають бути~~ видати разом з програмою.

~~Королев~~ Ковалевський одержав листа від Королива-Старого который пише що не міг приїхати через недостачу віз, вітає конференцію.

Засідання 21/IX.

Почимається о 1/2 на 7.

Ковалевський докладає статут. Звертає увагу на важливість інституту місцевих уповноважених партії тоді коли вже існують місцеві комітети. Це потрібно хоч би для того щоб мати завше око Ц.К. на місцях, бо як показала практика, місцеві робітники не завше виявляють потрібну активність. Крім того я вношу в статут одну ще важну новину, це те що найважніший орган партії, Конгрес, збирається раз на три роки, бо так само як показала практика з'їзди партійні щороку збирати є річ неможлива. Частіше, для авторитетних заяв в партії буде збиратись Конференція. Крім того я вношу другий важливий орган влади в партії це Секретаріят партії.

Куліцький запитує через що названо генеральний секретар

Ковалевський цей термін загальновживаний в Европі, значить головний і тому тут вживається.

Гнатюк

Гринович через те що цей статут невідомий Ц.К. відкласти його затвердження до слідуючої конференції.

Ковалевський Статут треба зараз затвердити, бо можливо що слідуюча конференція збереться вже пізно а зараз вже є деякі питання практичної ваги які мусять бути вирішені, як напр. питання організації фінансів

Чи приймати статут зараз чи відкласти ~~до~~ наступної конференції

За 11 проти 1.

Приймати до відома §1–11

§1 – одноголосно

§2 – одноголосно

§3 – одноголосно.

§4 – одноголосно „за місяць" поправку

§5 – ~~одного~~ 1 утримався.

"на конференції сотню рахуючи не повну сотню за повну" 2 за решта проти.

§6 – 1 утримався.

§7 – питання голосування віднести до регуляміну і за 2.

§ приймається проти 2.

§8 одноголосно. уповноважений „вуповірник" за 1.

§9. одноголосно.

§10. одноголосно. ~~[illegible]~~ Додаток X конференція має бути скликана по вимозі 3 краєвих комітетів. За 1.

§11. одноголосно.

§12 – ~~1 утр~~ утр. 1. Поправка. Питання що до способу голосування віднести до регуляміну.

~~Зачитується~~ Зачитується ціла резолюція що потрібна по земельному питанні.

Пропозиція:

I З огляду на пізній час припинити обговорення цих резолюцій та затвердити ті протоколи, які вже виготовлені:

~~Вихідна~~ За 7 проти 9.

Продовжується обговорення резолюцій.

~~I~~ абзац — А

I ~~одна~~ 1 утримався

II — одноголосно.

III — одноголосно

IV — ~~„партії~~ одноголосно.

(Поправка: викинути „партії і організації" знімається.)

~~Ковалевський~~ —

V — одноголосно. —

VI — одноголосно. —

VII — I резолюція проти 1.

II резолюція за 1.

VII· одноголосно.

VIII одноголосно

~~IX I~~ Розд. Б

Багриновський

IX — одноголосно Росія „Московщина" за 10 проти — утр. 1.

В

X. Одноголосно.

Про право відкликання отпадає.

В цілому резолюція приймається одноголосно.

Слідуюче засідання в 6 г.

§13 одноголосно

§14. одноголосно Викреслити „абсолютного більшістю" за 6 проти 3.

§15. одноголосно. Поправка: Коопто-вані члени Ц.К. повинні представ-лятись на затвердження найблищої Конферен-ції. За 4.

Хижняк пропонує ~~пр~~ ухва-лити постанову що Ц.К. вибирає Конференція. Ц.К. ~~має~~ може кооптувати членів Ц.К. ~~право~~ „П" в присутності 3/4 складу цілого складу Ко-мітету на його засіданні. I

За 5. Гайдучко просить занести в протокол що він утримався од голосовання цего пакту.

Пилипчук – були часи коли у партії лишалось дуже мало членів і навіть 4 голосами кооптувались нові члени Ц.К. як от напр. Сапіга, Хижняк, Мирошниченко. Од цего справа не погіршувалась.

§16 – одноголосно.

§17 – одноголосно.

§18 – одноголосно.

§19 – одноголосно

§20 – одноголосно

§21 – за 9 проти 3 утр. 1.

§22 – одноголосно

§23 – одноголосно

§24 – одноголосно

§25 – одноголосно.

§26 – одноголосно.

§27 – одноголосно.

§28 – одноголосно

§29 – одноголосно

§30 – одноголосно

§31 – одноголосно

§32 – одноголосно

§33 – одноголосно.
§34 – одноголосно.
§35 – одноголосно
§36 – одноголосно.
§37 – одноголосно
§38 – одноголосно
§39. – одноголосно
§40. – одноголосно
§41. – одноголосно
§42. – одноголосно
§43. – „ячейка" за 6 „гурток" за 9 кого
§44. – одноголосно
§45. – одноголосно
§46. – одноголосно.
§47. ~~одн~~ одноголосно. ~~Кандидат вступає передатися партійцю перші три місяці вважатися, ...~~
~~§48 – Передплата на партійну пресу 7 – б.з.~~ приймається в редакції докладчика...
§49 – одноголосно
§50 – одноголосно.

Голосується статут в цілому. Приймається одноголосно.

Пропозиція про регістрацію членів партії на еміграції приймається одноголосно.

Резолюції політичної комісії. Докладчик п. Хитняк

24/IX [illegible]

[illegible]

1) [illegible]
Назар Шарко [illegible]
2) [illegible]
3) Оболен [illegible]
4) [illegible]
5) [illegible]
6) [illegible]
7) [illegible]
8) [illegible]
9) [illegible]
10) [illegible]
11) [illegible]
12) [illegible]
13) [illegible]

14) [illegible]
15) [illegible]
16) [illegible]
17) [illegible]
18) [illegible]

~~Завізіон~~

Рахунок

Надруковано мною для III конференції У.П.С.Р. протоколи засідань за 11-12.13.14-15.16-17-18.19,21 вересня і доклад т. Галицько всього надруковано 22 лист. на суму 2200 м.н.

Дві тисячі двісті м.н.

Одержала друкарщиця Г. Семина

22/IX-1920 р.

Л. [illegible]

Присутні на засіданні

11го вересня

1) Д. Ковпаненко	Д. Ков[illegible]
2) [illegible]	[illegible]
3) Юрій Кузьмович	Мик. Кузьмич
4) М. Мурашко	М. Мураш[illegible]
5) Мацько	Мацько
6) Ф. Кирик	Ф. Кирик
7) Т. Кагранов	Вр. Кагриновський
8) Дмитренко	Дмитрук
9) Базилевич	Базилев
10. Ф. Маслюк	Кирик
11. Ковальов	Ковальов
12. Гончар	[illegible]
13) М. Кузьменко	Вр. Кузьменко
14 Соловйов	14)
15 Налупчанок	15. Налупчанок
16. [illegible]	16) [illegible]
	Шумейко
	17) Копійко

Кузьмишин — Як справедливо зазначив к. Ковальчук аграрне питання відноситься до таких, які треба розглядати з дуже великою обережністю. і хоча це питання і освітлено в докладі к. Андрияка майже зо всіх боків, з якими ми спершу ~~[illegible]~~ повинні згодитися до нього я все таки вважаю необхідним зупинитися на деяких пунктах. В своїм докладі к. Андрияк на підставі наукового обслідування віковічних законів природи і базуючись на цих законах, ясно доказав, що основні засади сільськогосп. економіки не піддаються жадним потрясінням експериментам і експерименти останніх 3-х років тільки підкреслили повне безсилля якої б то не було політичної сили перестроїти економічне сільськ. життя по теоретичним принципам своєї партійної програми. Яскраво осклизнулися на цьому і большевики. Це цілком зрозуміло коли прийняти на увагу, що сельске господарство, як економічна одиниця складається із 2-х коефіцієнтів: постійного — кількості землі і тих незмінних законів природи, що керують нею, і змінного — тих, соціально-політичних, етнографічних і психологічних факторів, котрі ~~і [illegible] і [illegible]~~ [illegible] в великій мірі впливають на конструкцію і [illegible] сільсько-господарства в економічній боротьбі. Із цих складових елементів, тільки одні соціально-політичні ми можемо, як що будемо стояти у владі, повернути в бажану для нас сторону. До етнографічних і психологічних ~~[illegible]~~ ~~факторів~~ [illegible] факторів, впливаючих на економічне життя України [illegible] [illegible] на [illegible] пристосуватися. Ми повинні вибороти, як тут говорили, класового підпертя партії і таким класом являється середняка селянина, селянина що має власність і бажає мати її і спокійно господарювати на власній землі. Ми повинні значить привернути до себе ~~[illegible]~~ це середнє селянство, виставивши для нього принцип: і право на землю, як її власності! Але це не значить, що ми станемо класовою партією. Класовою партією ми бути не можемо, через то що селянство не діференційовано на класи і класа „середняка" фактично не має. В „[illegible]" селянства [illegible], що має 200 [illegible] і що має [illegible] [illegible] „класу селянина" без [illegible] на вищих і нижчих [illegible] ([illegible]; [illegible]) ~~[illegible]~~ і [illegible] і т.п. Єдиний наближаючий до поділу на класи стан [illegible] селянства це є, ті [illegible] відносини, що виникли на ґрунті ~~[illegible]~~ двох [illegible] взаємовідношення на підставі (наймиту — господарі і наймити ~~[illegible]~~ тоді нам [illegible] підходити до [illegible]" селянства [illegible]

Крім того і сталого трівкого (середнього) сельського господарства — ~~середнього~~ ~~не~~ фактично не існує. В цей переходовий момент воно [illegible] появилось в економічн. жорах житті, або на переходовій стадії від малого до великого сельск. госп., або знову як продукт розпаду такого великого господарства і в кожнім разі має неухильну тенденцію до розростання!(х) ~~а справедливіше [illegible]~~

Як вирішиться ця справа в процесі відбудування народного господарства покаже майбутнє. А тому мені здається, що ми зараз повинні пристосуватися до психології селянства як цілої маси (вкладаючи нові принципи в давні старі форми, а [illegible]), і способом такого пристосування буде різке і ясне накреслення принципів правної власності на землю.

Я гадаю що ком. Барановський зазначивши що селянство в цей фактично прийняло і селянин вважає землю своєю, не цілком правий в [illegible] селянина і утвердив правний момент — є самий що право на цю землю в психології селянства залишилось за „паном“. Про юридичні правовідношення селянин мислить „по знайомим йому, ввійшовшим в життя звичайним ознакам“ їх с.т. право власності на землю він мислить, як синій папірець, завірений судом і нотаріусом і в сучасний момент найбільше бажає цього „права на землю“. Але він його цілком визнає і з радістю прийме, коли буде знати, що наша держава теж набула право на землю через [illegible] пану [illegible] акт купівлі продажу і коли таким йому знайомим шляхом правно передасть пану за гроші відшкодування необхідність правної ліквідації старих на землю відносин і правного установлення нових на засадах купівлі-продажу.

(Кінець промови не записаний)

(х) вимагаючий (на ринок) кращий рід машин свого господаря (завдяки ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] цих господ.) і повертаючи цінності придбані від реалізації цих машин на поширення базису господарства

291

Шелухин

Партія н.р. безперечно мусить найти свою клясу і спертись на ню. Не торкаючись справи зеталів справи аграрної – що є справою фаховців, треба розділити це питання на 2 частини: програмову і практичне відношення наше до справи аграрної як перша пора. –
Що до постулатів аграрної програми партії н-р. то тут все повинно буть ясним і сміливим, треба було [illegible] для установлення постулатів програми слід звернути увагу на аграрні справи сусідніх хліборобських країн Румунії і Польщі. Подібно тому, як в цих державах показало [illegible], нам би треба достановитись на обгрунтованих тут принципах обмеженого землеволодіння, яке розпреділить для різних місц є різне, пр. земельна справа Лівобережних [illegible] зем.

4

Царства Польського, і
часть можливість наклона
її прилічитися до складних
справ в нашім гірничім
господарстві. —

справи Тухавоберегання).
Також мусить бути встановлений і тіпітет земельного володіння про так вічно вагдвається житло.
Практичне переведення або превиланнтує приступлення до справи аграрної в сучасний момент мало би бути таке.
Найперш треба, щоб земля ввійшла в товарообіг.
Фактичний стан землеволодіння мусить залишитися без змін за селянством, але мусить бути правно зафіксований. Для того є повна можливість, бо у земельних власників не має тенденції зберегти свої маєтки, а у селян велика тяга купити і закріпити землю.
Тому довший час аграрні реформи були неможливі і треба установити певний період, рік чи 2-для того, щоби можна

3

аформи юридичне володіння
Бо аграрна реформа зараз
в якій би формі не була ведена
на Україні, не під силу ні
якому правительству.
~~Через три~~ Після цього тер-
міну очевидно вже, як
конкретів, [?] може бути
створена аграрна
реформа, яка остаточно
завершить справу земельну
на Україні.
Що до лісів, то очевидно
що на перших порах можна
зберегти ліси в завідуванні
Держави і очевидно аграрн[ий]
закон в такій же мірі
матиме місце що до них.
В справах гірничих слід
зауважити, що на
тер[ит]. був. Росії не скрізь
були однакові закони.
Я стояв би за принцип
горної свободи, що
має найбільше
поширення в Західній
Європі, був в був. губ.

IV

8

3

[illegible]

2) [illegible]

[illegible] НТК?

[illegible]?

[illegible]

[illegible] 10 % [illegible]

[illegible]

[illegible] (150 [illegible]

[illegible] / Великі класи

[illegible] і [illegible]

[illegible] у школі

[illegible] розбере все друковані [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

2 [illegible] Руси і Росії

3 [illegible] і [illegible]-

роботи

4) [illegible]

Треба [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Протокол

Комітету Тр[illegible]

Сміли

12 серпня 1921 р. в [illegible]

Присутні були [illegible] п. [illegible]

[illegible]

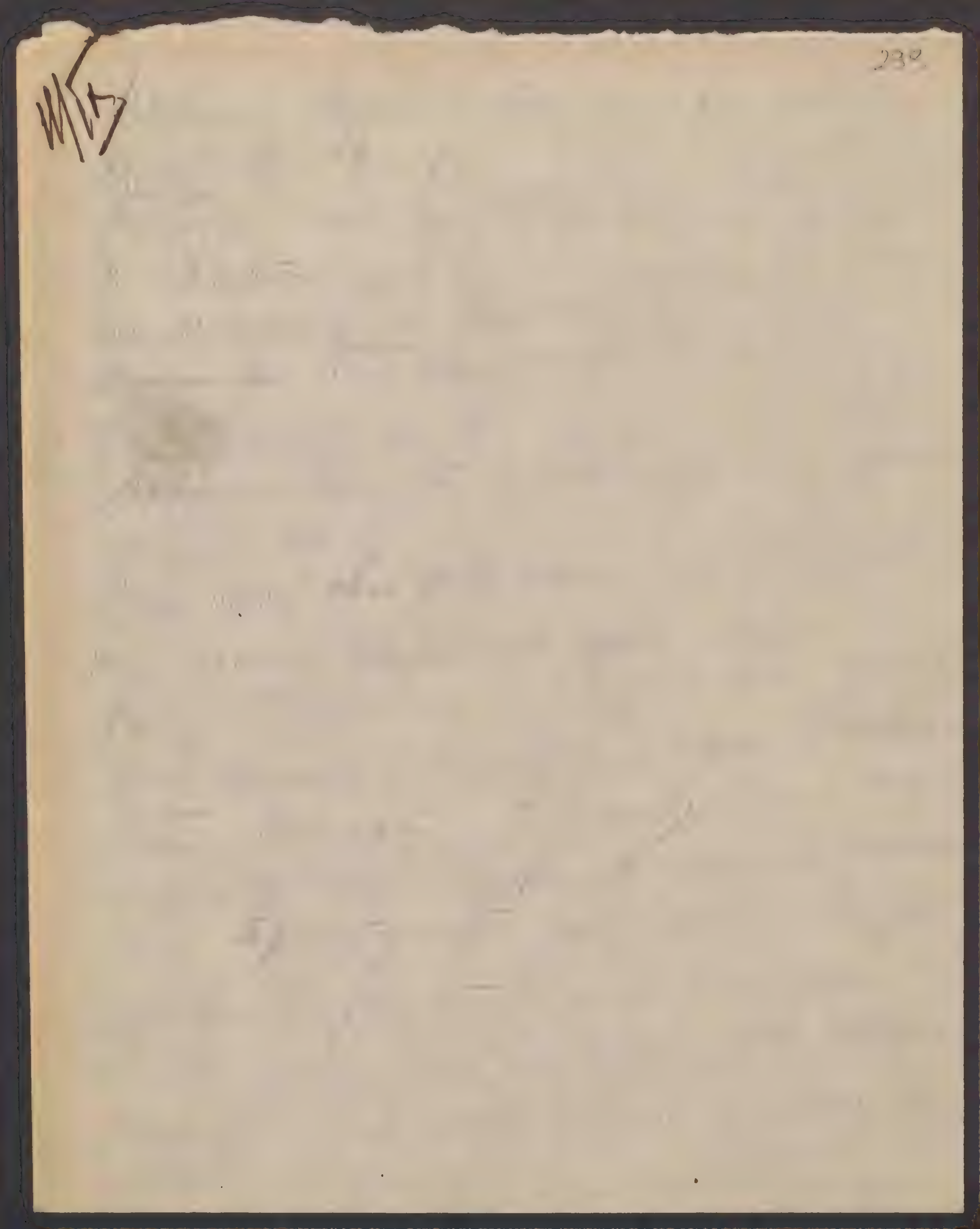
Слухали	Ухвалили
Обговорювали авансу п. Завад[illegible] на подорож до Львова	Асигнувати [illegible] на подорож [illegible] прохати [illegible]

За голову [illegible]

[illegible] — 15% [illegible]

[illegible]

[illegible]

Далі продовжуються дебати над заслуханими 11 вересня /докладами про роботу Ц.К. партії/ й роботу фракції ~~У.Н.Р.П.~~ партії в Раді Республіки.

Слухали: ?

→ О. Ковалевського ~~внесено~~ пропозицію, вести окремо а) журнали ~~засідань~~ і б) подрібні протоколи засідань. ~~Пропозиції ухвалюється фракція одноголосно~~ Слухали

Ухвалили: на засідання конференції вести окремі а) журнали й б) подрібні протоколи конференції.

~~Голова Конференції оголошує текст телеграми, одержаної з Варшави на імя конференції~~

Слухали: ~~Оголошено~~ ?	Ухвалили:
1. Телеграму з Варшави одержану на імя конференції ~~[illegible]~~ такого змісту: „Варшава 10/IX 16 г. 5 хв. Вітаємо шановних ~~то~~варишів, дуже жаліємо, що не могли приїхати. Курило. Ремезенко"	Прийняти до відома.
II. ~~Слух~~ Пропозицію Мірошниченка: обрати зараз же дві комісії політичну, ~~що~~ та організаційну. Перша має в порозумінні з докладчиками виробити ~~політичні~~ резолюції для конференції, друга ~~заслухати~~ обміркувати проєкт статуту та ~~[illegible]~~ перевірити мандати членів конференції.	Вибрати 2 комісії: політичну й організаційну.

Журнал ч. 1.

III Конференції Української Народньої Республиканської партії

11 Вересня 1921 року.

На засідані прибули: д. [illegible]

[illegible]

Засідання розпочалось о 6 год. вечора.

Секретар [illegible]

[illegible] з 11 вересня 1921 р. [illegible] конференція й затверджує.

302

II. Пропозицію Голови Зборів определити число членів кожної комісії.

II. Вибрати політичну комісію в складі 6 осіб, а організаційну 5.

III. Його (не) пропозицію називати кандидатів для вибору членів політичної комісії. Пропонуються такі кандидати ~~котрі при голосованні~~: т.т. Пилипчук П., Ковалевський О., Хижняк Ф., Киркіченко Ю. Гнатюк Н. Галушко Н. Мирошниченко. Ковалевський О. знімає свою кандидатуру.

III. Політичну комісію обібрати в складі таких осіб: т.т. Пилипчук П. Хижняк Ф., Киркіченко Ю, Гнатюк Н., Галушко Н., Мирошниченко М.

IV. Його же пропозицію називати осіб в склад організаційної комісії. Пропонуються Сапіга Г., Ковалевський О., Багриновський М, Ковпаненко Д., Полозов, Гриневич. Останній свою кандидатуру знімає.

IV. Обрати організаційну комісію в такому складі: Сапіга Г., Ковалевський О., Багриновський М., Ковпаненко Д., Полозов О.

Далі продовжуються дебати над заслуханими в засіданні конференції 11 вересня докладами про роботу Центрального Комітету партії та роботу фракції партії в Раді Республіки.

Слово дається т. Галушко:

Я хтів ~~відмітити~~ деякі риси з промови О. Ковалевського і підкреслити їх в роботі Ц.К. ~~Олександр Олександрович~~ О. Ковалевський у вчорашній промові що до діяльности фракції в Раді Республіки тримався того погляду що в тактиці фракції не було зігзагів. Я погоджуюсь що їх не було, бо фракція стояла на грунті реальної політики і міняла свою тактику в міру в залежности від обставин. І лише хто не переживав їх той може сказати що вони були. Все йшло поступовим шляхом який розвиток подій в Раді Республіки. Фракція н.р. стояла на тій засаді що політика завше мусить бути еластична. І фракція досягла того що ні одна група не є міцніша нашої партії. О. Ковалевський казав що в Раді Республіки ~~скріпились вирази~~ скріпились позиції інших партій. Я цього не думаю. Коли підвести підсумки успіхів груп то вони вийдуть далеко не побідними. Партія с.д. своєю невмілою тактикою навіть знищила свій авторитет, що підтвердила і Рада Республіки й преса. Що ж торкається інших груп то вони умовно виросли. Умовно на еміграції. Я це уявляю собі так, як рослинця в льоху: ~~сонце завдяки~~ винести її на сонце і вони згинуть. Отже нема чого боятися зросту тих партій. Тільки тому що ми завше приносили в жертву інтереси партії інтересам держави і змогли вирости за наш кошт інші групи.

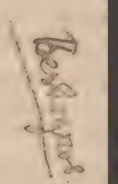
Кудрицький говорить що він помітив в промовах якусь трагедію душі партії. Треба остерігатися того що погубило інші партії, а саме від ~~?~~ од тих котрі, на які партія думає спиратися. Наша партія з тієї сили, який вона мала 5 вересня, вийшла з чести. Отже тепер перед можливостю повороту до дому треба якнайбільшої спаяности в партії. Треба утворити партію на зразок масонських лож, середньовікових орденів. Для того хотілось би знати що і мешно зроблено в цьому напрямку. Та що зроблено в смислі обєднання її з емігрантами, а з тим на

…от власне партія страдає [illegible], т. є. на мон[illegible]
середньою інтелігенцією та середнім селянством на Україні. [illegible]
Новім дні – здорова душа. Коли ~~чується~~ одчувається трагедія то
значить щось нездорове. Треба вжити всіх заходів щоби не заразитись
теперішньою хворобою – одірваністю од ґрунту.

~~Кир~~ Голова Зборов заявляє що жаден докладник нічого не говорив ні про ~~[illegible]~~ ~~до~~ яку трагедію.

Симіга.

~~Симіга~~

ФОРМУЛА ПЕРЕХОДУ

з приводу намічених в декларації Уряду У.Н.Р. основ фінансово-економичної політики / ухвалена на XXIV пленумі Р.Р. /

Ознайомившись з наміченими в декларації Уряду основами фінансово-економічної політики і констатуючи, що: 1/ економічний розвиток України є можливим лише при умові повної самостійности Української Народньої Республіки, що своє політичне життя базуватиме на загально прийнятих в Європі принціпах демократизму та парляментаризму, а економічне - на засадах притягнення до відбудови краю всіх творчих і живих сил та чинників, як українських, так і чужоземних з повним забезпеченням сим чинникам нормальних умов розвитку, що їх прийнято у цілому культурному світі, 2/ аграрна реформа в майбутньому має переводитися в повній згоді з споконвічним світоглядом українського народу на принціпах дрібної земельної власности, обмеження якої, та і остаточні форми та деталі цілої земельної реформи визначить Всенародній Парлямент України вже на рідній землі, а Уряд зараз вже має в цьому напрямі вести підготовчу роботу і вивчення; 3/ що для відбудови господарства України треба прикликати в першу чергу власні осілі на Україні капіталістичні сили, а також і чужоземний капітал, давши йому відповідні гарантії і поставивши його у відповідні умови, а також взятися до відбудову транспорту, при чому для притягнення на Україну закордонних капіталів з цілях відбудування торгу і промисловости Правительство мусить розробити відповідні плани і умови, маючи на увазі розвиток як великої так і дрібної власної промисловости, вільного торгу, охорону інтересів робітництва та ремесників і фіскальні інтереси держави; 4/ разом з тим Правительство має зараз же розробити плян керовництва ріжними предприємствами в переходовий час - зміни большовицького режиму зайнятя на державним ладом У.Н.Р.; 5/ для відбудови ж транспорту Уряд повинен вжити енергійних заходів що до допомоги нам при поверненню на Україну рухомим складом, паливом і всім необхідним приладдям від сусідніх держав. Для дальшої ж відбудови транспорту як залізничного, так і водного необхідно знайти відповідну допомогу у сильних економічно європейських державах і в Америці в формі позички за відповідні гарантії, компенсації, концесії і т.п. з тим що експлоатація транспорту повинна залишитись в руках держави; 6/ маючи на увазі зиск держави, необхідно підготовити міри для заведення в свій час можливих необхідних державних монополій, а саме: цукрової, горілчаної, тютюнової, та регулювання вивозу сирців, а податкову систему повинно реформувати відповідно до нового фінансового положення на Україні; 7/ у відродженні

сільського господарства та сільсько-господарської промисловости крім поперття Урядом самодіяльности населення й при рішаючій участи органів самоврядування та кооперації велику ролю відіграє меліоративний банк, що має наблизити кредит до самих широких кол населення; 8/ вважаючи потрібним виявити своє відношення що до боргів бувшої Росії, необхідно заявити державам світу, що Україна може прийняти на себе цеї борги у відповідній справедливій частині; 9/ в цілях піднесення української валюти фінансово-економічна політика має бути направлена на витягнення в обіг захованих у населення грошових знаків, а разом з тим Правительство мусить подбати про заснування емісійного банку та дати точний плян регуляції випуску грошових знаків на ринок та инших засобів, що до піднесення валюти.

Рада Республіки, покладаючи на Правительство розроблення та переведення в життя вищезазначених основ, переходить до чергових справ.

З оригіналом згідно:

Техничний Секретар

Віце-Директор Канцелярії Р.Р.

До Пана Керуючого Міністерством Преси й Пропаганди

Д о п о в і д ь.

Скоре повернення на рідні терени вимагає негайної підготовчої праці по пропаганді, яка мусить бути переведена в певному широкому масштабі в найскорший час.

На завданні Міністерства лягає:

1. Негайно підготовити (намітити теми, написати їх, проредагувати, й надрукувати необхідний пропагандний матеріял)

2. Установити основні тези й точки по всім питанням державного будівництва і виготувати відповідні програми і інструкції для пропаганди.

3. Розробити повний план техничного переведення пропаганди, як устної, так і друкованої(план найдоцільнішого розповсюдження пропагандного матеріялу).

4. Установлення штатів пропагандистів на місцях й характеру їх роботи. Координація їх праці, розподілення ролей центру й переферії.

5. Набор відповідних працьовників і інструктування їх. Контроль за переведенням ими праці.

6. Координування пропагандної праці Міністерства з аналогичною працею других Міністерств(Військового, Шляхів, Освіти, Внутрішніх Справ і т д.) Розподілення "сфер впливу їх", характеру праці, взаємін праці між ними.

Це особливо необхідно зробити, щоб уникнути того паралелізму і, навіть, тоі розбіжности в пропагнді, яка виникала раніш (напр., відозви, або оголошення двох Міністерств, одно друге анулюючі).

Вся ця робота мусить бути розпочата заздалегідь, щоб в потрібний мент, з заняттям вже першого клаптя територіі, можно було пустити апарат повним ходом.

Між тим, ця робота вимагає найбільшого напруження, як кольосально велика і серьозна. Вона також вимагає й досить великого штату людей.

З другого боку, й інформаційно-пресова частина Міністерства мусить також почати свою підготовчу працю.

I. Зараз праця двох бувших Департаменту Інформації й департаменту Преси(які були на терені Польщі з'єднані в третим Департаментом Пропаганди), зводилася лише до інформування закордону. Тепер ця частина Міністерства має негайно підготовити можливість з менту зайняття території розпочати інформаційну працю України (референція закордонної преси, збірання закордонних вісток і т п., і подача на Україну інформування "внутрішне" про діяльність Центру, його заходи й заміри).

2. Повна руйнація духовного життя, винищення інтелегенції, примушує департамент взяти на себе утворення пресових органів на місцях, що викликає підготовчу роботу: розроблення сітки таких органів, їх програмів, планів,- утворення газет-бюро для постачання їх пресовим готовим матеріялом.

3. Організація певних кадрів працьовників, які б могли взяти в руки переведення організації преси на місцях, установлення звязку з місцевою інтелегенцією для використання її для праці, і т.д.

4. Виробити план постачання паперу й приладдя, чого вимагає сучасний стан господарки України.

5. Установлення своїх агентур і кореспондентів на місцях.

6. Негайне вироблення праці до повної реґістрації й контролю над всією пресою на Україні, яка зявиться по ініціятиві приватних осіб.

7. Послідовний контроль над нею, а , по потребі, й цензура (хоч би й негласна),- бо знову так звана "українська воля друку" може довести до краху української державности, через ворожу агітацію, яка буде використовувати пресу.

8. Реґістація й учот всіх працьовників преси й найкориснійше їх використування.

9. Той контроль за неперіодичними виданнями і т.д.

10. Установлення розподілу праці й компетенції в М-вом Військовим і Внутр. Справ.-

Отже, всю цю кольосальну працю ні в якому разі не зможе перевести один Департамент, та ще при тому скороченому штаті Упра-

довців, ...

Тому нео...

I. Уповноважн...

(які е окремо ...

а) Де...

б) Депа...

Департамент Преси ...

I) орган...

апаратом...

2. Прес...

3. Украї...

окремою о...

Департамент Пропаганди...

I. Відділ з...

виконання аки...

2. Відділ словесної пропаганд... керування апаратом, інструктування його, координування працею, контроль над апаратом)

305

3. Відділ друкованої пропаганди-(експедиція агітаційного матеріалу, керування проізводством його на місцях, контроль за пропагандою, реферування звітів з місць і виготування ма матеріалів по контрагітації ворожим впливам.)

II. Надати право Міністру поширювати по потребі штати Міністерства в рамках основних штатів, якими Міністерство користувалося до переходу за Збруч.

Зараз же треба приступити до організації Департаменту Пропаганди який негайно зайнявся б підготовкою и друком пропагандних матералів, а також розробкою плану пропаганди і штатів пропагандистів.

Він же мае приступити до негайного установлення розпорядку праці між Міністерствами, а також установити найтісніший контакт з культурно-освітніми військовими організаціями.

Во свою чергу, Департамент Інформації, звільнившись від додаткової праці по пропаганді, мае негайно приступити також до підготовчої Пресово-інформаційної праці і виробленню планів по адміністрації преси.

Тільки при цих умовах можливо буде виконати, як слід, завдання Міністерства.

один Депар-
чесна людина, залиш
их обставинах зро-
, зийти з мене цю

просити Вас, Пане
ставинами, увійти в від-
ністрів в негайному по-

Серпня I ДО ПАНА ГОЛОВИ РАДИ НАРОДНІХ МІНІСТРІВ.

ДОПОВІДЬ.

Маючи за шану просити Вас Пане Президенте, поставити на обміркування Ради Народніх Міністрів прикладений законо - проект в 5 примірниках, я можу дати до нього слідуючі пояснення:

Як відомо за останній час, завдяки відсутности в розпоряджені Міністерства коштів на таємні видатки, була припинена пропаганда за кордоном з боку У.Н.Р.

Відомо, що жадна часопись закордонна лише з одних сімпатій не стане містити потрібних для нас статей і відомостей для цього з нашого боку мусять бути зроблені відповідні " впливи " на закордонну пресу, а це вимагає солідних коштів. Крім того такого роду " впливи " можливі й потрібні на де які польські і галицькі часописи, пресові агенції т.и.

Ще є один бік справи, який вимагає коштів, це певна державного значіння акція по теренах України, як зайнятих большовиками так і не зайнятих.

От головні точки на підставі яких являється потреба у випрошенню 500.000 мар. польських на таємні видатки. Що до більш докладного з'ясування цих видатків, то це можливо лише шляхом устного доклада, бо документально всього запротоколювати не є безпечно.

Керуючий Міністерством Преси
й Пропаганди:

Армія У.Н.Р.
МІНІСТЕРСТВО
Преси й Пропаганди
Департ.Пропаганди
Серпня " " 1921 р.
Ч.........

До Пана Міністра . . . .
. . . .

Постановою Ради Народніх Міністрів від 10-го серпня б.р. Ч.120.Мені доручено керування всією справою пропаганди в У.Н.Р. і керуванням Міністерством Преси й Пропаганди.

Тому,бажаючи поставити справу інформації й пропаганди на справжню височінь,я маю за шану просити Вас,Пане Міністре,зробити по своєму відомству відповідний припис про регулярну надсилку всіх відомостей,які довірені Вам установи мають або одержують по слідуючим питанням:

1.Діяльність відомства.

2.Намір й проекти по відомству.

3.Відомости про стан на Україні і взагалі в совдепії.

а)загальні відомости,

б)економічне й фінансове положення,

в)повстанський рух,

г)шкільне,церковне й взагалі культурне життя на Україні,

д)військовий стан большовиків,

е)торговля кооперація і т.д.

ж)взагалі відомости зі всіх галузів громадсько-політичного й культурного життя на Україні й совдепії.

4.Всі відомости про життя в таборах,еміграції за кордоном во всіх державах світу.

5.Взаемини відомства зі організуваннями других держав і т.д.і т.д.

Коли ці відомости маються в окремих докладах довірених осіб то прошу надсилати копії цих докладів без скорочень.

Відомости ці потрібні всі не виключаючи й таемного матеріялу,який хоч і не підлягае оголошенню,але дае вказівки й матеріял для певного напрямку праці.

Документи особливо таемного характеру бажано направляти

безпосереднє на імя Керуючого Міністерством зі зазначенням умовного знаку"особисто".

Документи звичайного типу таємного характеру можуть направлятися відповідними установами до Департаменту Пропаганди зі зазначенням "таємно".

Приймаючи на увагу те велике значіння, яке має зараз для центру У.Н.Р. пропаганда української державности й праці цього центру, Міністерство Преси и Пропаганди запевнено, що Ви Пане Міністре, в інтересах загальної справи не відмовитеся зробити суворий припис по підлеглих установах під відповідальність їх начальників, що до сістематичної й регулярної подачи зазначених вище відомостей.

Керуючий Міністерством Преси й Пропаганди: Ковалевський

Директор Департаменту: Іваненко

З оригіналом згідно:
Діловод Камінський

[illegible]
[illegible] НАРОДНЬОЇ РЕСПУБЛІКИ

[illegible] року

[illegible]

[illegible]

[illegible]

УХВАЛА
РАДИ НАРОДНІХ МІНІСТРІВ

ПОСТАНОВА.

про асигнування в розпорядження Керуючого Міністерством Праці і Промисловості 250.000 карб. [illegible]

§ 1. Асигнувати в розпорядження Керуючого Міністерством Праці рс [illegible] з коштів державної скарбниці [illegible] по § окр.ост. кошторису Міністерства [illegible] року [illegible] Міністерства.

§ 2. Постанову цю [illegible].

Голова Ради Народніх Міністрів

Керуючий Міністерством
Праці і Промисловості

Копія

Пану Міністру Шляхів.

Маю за честь прохати Вас, пане Міністре, звільнити мене від обов"язків Голови Комісії по скороченню штатів по слідучим міркуванням: Стан мого здоровля примушував і раніш просити Вас не призначати мене Головою Комісії по скороченню штатів праці в котрій при сучасній напруженій нездоровій атмосфері в Міністерстві Шляхів предбачалась дуже тяжкою і я примушений був погодитись тільки на певних умовах, котрих на жаль не можливо утворити навіть в самій комісії; дійсно один із представників Залізничного Професійного Союзу п.Вінник з самого початку праці в комісії почав тримати себе не поважливо до представників Уряду і особисто Голови Комісії, викликаючи тим нервозність членів Комісії і взагалі атмосферу в котрій нормальна праця не можлива. Другий представник Союзу Голова Тарнівської ради Союзу і Голова тимчасового Центрального Органу Союзу так званого Організаційного Бюро п.Перев"янко мовчки відочно підтримував п.Вінника не приєднуючись до мого протесту проти поводження п.Виника, недопустимого для гідности представників Уряду. Засідання комісії від 24/УІ я примушений був припинити закривши його після того, як не було можливости привести п.Вінника до порядку. Становище Голови Комісії ускладнилося тим, що в самому Союзі провадиться боротьба за придставництво в Паритетній /особлій/ комісії по скороченню штатів, яке питання ще остаточно не вирішене, бо на Тарнівських Загальних Зборах вибраних до Комісії замісць п.Перев"янко п.Мисика, мандат йому Організаційне Бюро ще не видало, про що мені відомо не тільки як члену Союзу і члену Тарнівської Ради Союзу, але і завдяки тому, що мені надіслано Головою Зборів протокол про вибори до Паритетної комісії п.Мисика.-

Голова Комісії ПЛЮЩ.

26/УІ.1921 року

М.Тарнів

З оригіналом згідно:
Начальник Канцелярії

РЕЗОЛЮЦІЯ п.МІНІСТРА:

Негайно загальному Департаменту:
"На звільнення від обов"язків Голови Комісії п.Директора Департаменту ПЛЮЩА з огляду на стан його здоровля згоден. Головою Комісії по скороченню штатів службовців призначаю п.Директора Департаменту І.П.Шовгеніва з тим, що Комісія мусить негайно приступити до продовження праці. "
27/УІ-1921 року С.ТИМОШЕНКО

З оригіналом згідно:
Начальник Канцелярії

by Rendall

Lisbon

Tapure

Bro

[illegible]

З А К О Н

від 17 грудня 1920 р. про наділення землею жовнірів війська Польського.

Арт. 1. Жовніри війська польського, що боронили кордонів батьківщини можуть отримати землі у власність з запасового фонду, утвореного на підставі закону від 17 грудня 1920 р. про перехід землі, в де-яких повітах Річі Посполітої Польської у власність держави, на умовах, в слідуючих артикулах зазначених.

Арт. 2. На одержання землі за дармо мають право:

а/ інваліди і жовніри війська польського, котрі особливо відзначились;

б/ жовніри, які добровільно вступили до війська польського і відбули фронтову службу;

Арт. 3. Всі инші інваліди, а також жовніри, способні до хліборобської праці, в міру запасу, можуть отримати землю на викуп.

Арт. 4. Права на набуття землі /арт. 2 і 3/ позбавлені жовніри:

а/ карані за злочин против сили збройної польської держави.

в/ карані за злочин дезерції.

с/ притягнуті до відповідальности карної за розтрату державного майна, аж до часу набуття чинности вироку виправдуючого;

д/ котрі не додержались наказів про демобілізацію;

е/ котрі з порушенням права самовільно брали в посідання чужу землю.

Арт. 5. Розмір наданої окремими жовнірами землі мусить бути вистарчаючим для провадження самостійного господарства, одначе не вище 45 гек. включаючи і землю, що даний жовнір в своєму посіданню має.

Групи жовнірів, об'єднаних в спілки земські на засадах, які встановить Головний Земський Уряд в порозумінню з Міністерством

Рільництва і державного Майна, можуть отримувати землю для пізнішого розподілу її в кількости не перевишаючих 45 гек. на кожного члена спілки.

Арт.6. Жовнір, котрий буде наділений землею на протязі одного року сам, або родина його не оселиться, або на протязі трьох літ, з моменту наділення його землею, не загосподарюється, може бути в адміністративному порядкові, постановою Надавчого Комітету усунутий, при чім земля повертається у власність держави, в розпорядження Надавчих Комітетів, властиво Головного Земського Уряду.

Арт.7. Розмір викупу за землю, набуту жовнірами на підставі арт.3, встановлений буде в кількости 50-100 кільограмів жита за гектар річно і сплачуватись буде державі готівкою на протязі 30 літ, почавши від 3 років по наділенню, піврічними ратами наперед, але на жадання купуючого може бути сплачений і на протязі часу коротшого.

Арт.8. Польська держава, в міру можливости приходить з необхідною в натурі, або грошах, допомогою для загосподарювання земель одержаних поодинокими жовнірами або спілками.

Для цієї цілі призначаються:

1/ частина живого та мертвого інвентарю, що залишається після демобілізації війська, яку має встановити Міністерство Військових Справ з Міністерством Рільництва і Державного Майна;

2/ матер'яли будівельний в кількости, не перевищуючій 80 куб.метрів на господарство, на підставі закону 28 лютого 1919 р. в цілях забезпечення населення деревом для будівлі і опалу;

3/ два міліярди марок в розпорядженні Міністра Хліборобства та Державного Майна для видачі кредиту жовнірам готівкою, або в знаряддях рільничих, збіжем для посіву то-що.

З безплатної державної допомоги, зазначеної в п.п. I і 2 цього артикулу, можуть користуватися лише особи зазначені в арт.2, що не мають засобів для набуття за плату, з безплатної ж допомо-

ги, зазначеної в п.2 цього артикулу рівно-ж користатись можуть і особи зазначені в арт.1, що не мають засобів до набуття за плату.

Арт.9. До кваліфікації жовнірів, установлення їх прав на платне чи безплатне одержання землі, уповноважуються власті військові.

Арт.10. Господарства утворені на підставі цього закону на протязі 25 літ з дня набуття не можуть бути поділені, або продані без згоди на те Урядів Земських. Всякі угоди заведені з порушенням цього вважаються недійсними. Такі постанови виносяться судами на внесення Окружних Урядів Земських, а до часу утворення їх - Повітовими Комітетами Надавчими.

Арт.11. Для переведення наділу землею жовнірів утворюються Повітові Комітети Надавчі, згідно арт. 7, закону від 17 грудня 1920 року про перехід у власність держави земель в де-яких повітах Річі Посполитої Польської.

Постанови повітових Комітетів Надавчих, винесені на підставі цього Закону, землі не підлягають.

Арт.12. На Міністерство Справ Військових і військові частини /дивізії, кавалерійські бригади і т.д., покладається обов'язок співпраці з Головним Урядом Земським в технічному розділі землі поміж поодинокими жовнірами в рямках цього закону і під загальним керовництвом і контролью Повітових Комітетів Надавчих або інших органів Головного Уряду Земського і Міністерства Хліборобства.

Арт.13. Переведення в життя цього закону доручається Голові Головного Уряду Земського, Міністрові Хліборобства та Державного Майна і Міністрові Військових Справ в порозумінню з заінтересованими Міністрами.

Арт.14. Закон цей набуває силу з дня його оголошення.

Маршалок Тромпчинський. в.р.

Президент Міністрів Вітос в.р.

Голова Головного Уряду Земського Вільконський.

Міністр Хліборобства і державного майна [illegible].

Міністр Військових Справ Сосновський.

Переклад [illegible]

312

(2)

В И Т Я Г   Копія.

з доповіді Посольства У.Н.Р. в Німеччині з 26-го

січня 1921р. ч.233.

. . . .

9/ Гетьманська акція в Німеччині. Ця акція, яка весь час не відпочивала, тепер дещо виступає більш зорганізовано й послідовно. Тут був Скоропись-Йолтуховський і по пертрактаціях із генералом Гофманом і його прибічниками, дістав гроші. За ці гроші купили вони „Нове Слово" і перехрестили його в „Українське Слово". Редакція складається із д-ра Кузелі, Богдана Лепкого, Полтавець-Остряниці, полк. Чорохашького, Миколи Трезвінського /бувший Голова Військово-Санітарної Місії/ і Сотника Луговенка. Вони мають около 200.000 марок і є на пів року забезпечені. Скоропис перебалакавши із Панею Чиркою, порадив, щоби скликати й закласти Комітет для опіки полоненими, щоби таким чином дістати в руки знов полонених. Та на це засідання прийшов і представник Червоного Хреста д-р Литюшенко і своєю критикою й аргументами переперв, що нарада рішила передати справу опіки над полоненими і всі фонди, які обіцяв Скоропис Комітетові Червоного Хреста. Таким чином справу політичну знеутралізовано й Скорописа пляни не вдались.

Посольство У.Н.Р. у Німеччині слідить за справами дуже уважно й тоді, коли момент назріє, зробить всі відповідні кроки.

. . . .

1) УВО [illegible] [illegible] здобування [illegible] (виключно) [illegible] за Українську державність під прапором УНР.

2) УВО не є політичною партією.

3) УВО стоїть на [illegible] інтересів української сили, пред-ставників за Українську державність і [illegible] під [illegible] охорони інтересів української сили, [illegible] [illegible] [illegible].

4) Першим і головним своїм завданням УВО уважає [illegible] до найсильнішої організації на зразок [illegible] армії, на підставі [illegible] засобів для здобування ви-зволеної держави.

5) В справах організації [illegible] УВО твердо придержується того погляду, що [illegible] [illegible] [illegible] на підставі організації [illegible] - [illegible].

6) Керівництво організації української сили повинно відбуватися в широкому [illegible] наперед [illegible] [illegible], [illegible] і [illegible].

7) Ідейно і матеріально [illegible] [illegible] і [illegible] з одного з [illegible] членів організації Української [illegible] сили.

8) Виходячи з принципу, що керування державними спра-вами повинно [illegible] [illegible] з [illegible] руками і [illegible] за [illegible] [illegible] [illegible] армії, а не [illegible], УВО рішуче бореться зі зло-чинством і [illegible] в [illegible] і в державних установах.

9) В справах закордонної політики, УВО, [illegible]

Виконати пункт 1ше своєї програми, приступить до нації [illegible], бо цим виявляли своє бажання поширити Українську справу. З огляду [illegible] повинні [illegible] відсилати [illegible] з [illegible] силами, що [illegible] при [illegible] ... при умові, що всі сили визнаватимуть Українську Державність.

Прошу [illegible] [illegible] [illegible].

С П Р А В О З Д А Н Н Я

про працю Відділу Преси і Інформації Міністерства Преси і Пропаганди

У. Н. Р.

За лютий місяць 1921 року.

Діяльність Відділу Преси має два періоди: до половини Лютого і з 15-го числа зазначеного місяця /себ-то з дня введення нових штатів/ до кінця місяця.

У період половини Лютого, з огляду на дуже малу кількість працьовників, праця Відділу обмежувалась: а/ виданням комунікатів і б/ надсиланням Бо... кореспондентам статей і інформацій до органів преси./ Дані про працю п.п. кореспондентів подані у кінці справоздання/.

Другий період праці Відділу Преси починається з моменту введення нових штатів і зняття мною посади Начальника Відділу, себ-то з половини Лютого.

У цей період свого життя Відділ Преси поставив собі завдання: 1/ зробити свій апарат більш чутким, відзивчивим і швидко реагуючим на явища життя, 2/ поширити поле своєї діяльности в розумінні як простору, так і мас, 3/ збільшити до належного розміру свою літературну продукцію і 4/ збірати матеріяли, які і завжди необхідні під рукою для швидкого і належного реагування на питання життя.

З цією цілью розгорнуті нові галузі Відділу і побільшено штат служачих.

А Р Х И В. Упорядковано архив Відділу і для завідування ним призначено окрему особу. Не маючи змоги передплатити всі необхідні журнали та газети, архив купує лише найнеобхідніші, а саме: "Нову Реформу", "Час", "Речь Посполиту", "Гаммут", "Нарід", "Кур'єр Поранний", "Гонец Варшавскі", "Голос Россіи", "Руль" та інші. Передплачується "Український Вістник" і "Рідний Край". Одержуються також журнали: "Воля", "Син України" і таборові журнали "Колючки", "Око", "Наша Зоря".

Завідуючий архивом що-дня перечитує всю пресу, підкреслює цікаві статті та замітки, нотує і вибірає матеріяли для "огляду преси" і "обіжника".

Комплекти використаних газет поступають до архиву. З них робляться вирізки, які наклеюються на папір і класифікуються. Заведена слідуюча класифікація пресового матеріялу: 1/ Рада Республіки і Віденська Національна Рада, 2/ Директорія і Уряд У.Н.Р., 3/ питання про визнання суверенности У.Н.Р., 4/ життя на окупованій Україні, 5/ Повстання, 6/ Українське військо і його життя в таборах, 7/ большевики і Україна, 8/ Російська еміграція і Україна, 9/ інші народи світу і Україна, 10/ робітниче питання, 11/ економічне питання, 12/ Совітська Росія, 13/ західні демократія і московські комуністи, 14/ Українське життя на еміграції.

Крім періодичної преси, в архиві збіраються слідуючі матеріяли 1/ стенограми засідань Ради Республіки /одержуються нерегулярно/, 2/ закони, 3/ комунікати Українських Пресових Бюр, 4/ доповіді відпоручників Міністерства Преси і Пропаганди про життя української армії в таборах, а також і про життя біженців, 5/ всі видання Міністерства Преси і Пропаганди, 6/ цінні оригінальні документи, листування і т.и. 7/ книжки, які виходять з друку, 8/ матеріяли про життя українців на Волиню та Холмщині.

ПРЕСОВЕ БЮРО. /Т.У.П.Б./ Щоби, з одного боку, поширити серед більшого числа газет інформації про Україну і Державний Український Центр, а з другого боку, надати більшої ваги цим інформаціям, при Відділі Преси відновлено /властиво організовано/ Тарнівське Українське Пресове Бюро. Завданням цього Бюро є інформування як української, так і закордонної преси про події на Україні і Уряд У.Н.Р. - обіжно.

З зазначеною цілью Відділ Преси тричі на тиждень видає обіжники під назвою "Обіжники Т.У.П.Б.".

Пресове Бюро не має ні окремого штату, ні спеціальних агентів. Воно цілковито обслуговується силами самого Відділу Преси.

О Б І Ж Н И К И. Обіжники Пресового Бюра випускаються чотирьма мовами: українською, російською, німецькою і французькою. Українською мовою обіжники видаються в більш широкому розмірі и надсилаються Українським і польським органам преси. Російською мовою обіжники видаються більш скорочено. Обіжники для французької і німецької преси видаються у найбільш стислому вигляді. Видання обіжни-

ків, однакових по змісту, але ріжних по об"єму, вимагає великої витрати сил і часу. Не зважаючи на це, Пресове Бюро охоче віддає всі сили, керуючись тою думкою, що тільки таким шляхом можна осягнути можливости [illegible] інформації в [illegible] часі: закордонні російські і инші газети друкують лише інформації незначні по об"єму.

[illegible]ається на увазі в найближчому часі видавати для польської преси спеціяльні обіжники [illegible] мовою.

Обіжники Пресового Бюро надсилаються: всім українським органам преси, російським газетам - у Німеччині, Франції, Швейцарії, Латвії, Естонії, Чехо-Словаччині, [illegible] та Варшаві, польським газетам у Варшаві, Кракові і Львові. Обіжники німецькою та французською мовою [illegible] до українських [illegible]льств за кордоном, а саме: у Німеччині, Австрії, [illegible], [illegible], Фінляндії, Англії, [illegible], Туреччині, [illegible], Болгарії і [illegible]. [illegible] у [illegible] містити інформації, [illegible], у [illegible] газетах і [illegible] для газет [illegible] [illegible] в [illegible] [illegible] про [illegible] та українські справи."

Зміст обіжників: [illegible] про [illegible], [illegible] про події на Україні, про діяльність [illegible] і [illegible], відомости що до єврейського питання і т.п.

[illegible] обіжників [illegible] матеріяли [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] правдивости, є [illegible] /[illegible] [illegible], [illegible], [illegible] статтів [illegible] і т.п./.

[illegible] і [illegible] [illegible] [illegible] діло. [illegible]ські газети, які до цього часу [illegible] нас дуже неприхильно, [illegible], - [illegible] використовувати наші [illegible]. [illegible] [illegible] у періодичної преси, свідчуть такі факти: [illegible] російська газета "Свобода" збудувала на наших інформаціях "[illegible]" [illegible] передову статтю /[illegible]/. Гетьманська газета у [illegible] "[illegible]" в [illegible] від [illegible] [illegible] до Пресового Бюро [illegible]: "[illegible] [illegible] і ні [illegible], обіжники і [illegible] на адресу редакції, для [illegible] використання в часописі. Брак свіжих і певних відомостей за кордоном про діяльність Уряду У.Н.Р. і з українського життя часто родить [illegible] [illegible], чому редакція просить не відмовити надсилати [illegible] і [illegible] [illegible]". [illegible] відносини до Пресового Бюро свідчить і той факт, що спростовання від імени Бюра статті в [illegible] газети "[illegible]", в якій зроблено закид пану Головному Отаманові [illegible]. [illegible]-Павленкові і українській армії в єврейських погромах, [illegible] газета вмістила повністю, правда, з [illegible] від редакції [illegible] змісту, для спростовання якої вже зібрані [illegible] [illegible].

[illegible] Пресового Бюро, що розсилаються обіжно, в газетах [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] Пресове Бюро/-[illegible] "[illegible]".

[illegible] [illegible] обіжники Бюра надсилаються: а/ до фракцій Ради Республіки, б/ до [illegible], в/ до [illegible] Ради Республіки, г/ до П. [illegible], д/ до ріжних окремих [illegible] установ і [illegible] /відпоручників/. Крім цього, обіжники [illegible] для українського громадянства в готелі "[illegible]" і [illegible] до культурно-освітніх українських організацій на Волині та Холмщині.

[illegible] з закордонною пресою і вплив на неї. [illegible] і політичні міркування вимагали від Відділу Преси [illegible] методів праці. [illegible] в тому, що інформації про життя українського [illegible], в закордонній пресі не [illegible]. [illegible] українських [illegible], так і [illegible] преса ставилася з помітним [illegible]. [illegible] обіжників [illegible] преси офіційно завчасу було [illegible].

З огляду на те, що, з одного боку, [illegible] преса [illegible] неправдиві відомости про наш національно-державний рух, з другого боку, що робить з них [illegible] висновки, відділ [illegible] поставив собі завданням [illegible] довіря у цих органів, закидати їх своїми інформаціями з певними [illegible] нашого життя і, таким чином, потроху паралізувати [illegible] [illegible] [illegible] органів преси. Завдання було виконано мною за допомогою Головного [illegible] п. Івашини, завдяки особистим літературним знайомствам та фаховому знанню газетного діла. [illegible] з закордонною [illegible] російською пресою, [illegible] особи. Газети "[illegible]", "Голос Росії", "[illegible]", "[illegible]", "[illegible]", "[illegible]", "[illegible]", "[illegible] Россіи", "[illegible]" [illegible] писати про Україну і українські справи. [illegible] згоду, ми надсилаємо приватно для газети ті матеріяли, які вважаємо корисними для

нашої національно-державної справи. Правда, с початку зазначені російські газети відмовлялися від інформацій про наш державний центр і Раду Республіки, але згодом почали друкувати все більше та більше. Використовуючи цю обставину, ми почали "по знайомству" надсилати їм вже і офіційні обіжники "спеціяльно" для них...

Отак, майже всі вагомі російські газети вже почасти в наших руках. [illegible] "Общее Дело".

Що торкається польських газет, то проникнути нам у них дуже важко, хоч, правда, і в цьому напрямку де-що вже зроблено. Не можна не зазначити, що в справі друкування польськими газетами інформацій про український державний центр, крім політичних причин, безумовно стоять на перешкоді і якісь інші причини. Відчувається, що [illegible] рука нам шкодить у цій справі.

Відділ Преси має на увазі перемогти і цю перепону шляхом видання коротеньких, документально стверджених, інформацій, які би не викликали [illegible] польського громадянства; [illegible] польською мовою.

[illegible] інформації по політичним [illegible] від імени Прес-Бюра. [illegible] інформації [illegible] повідомлення про утиски українців з боку органів польської влади [illegible] [illegible], про [illegible] Такі інформації надсилаються до органів преси приватнім шляхом.

Обставини політичної [illegible] з російськими [illegible] колами за кордоном вимагають того, щоби, крім фактів, подавати ще і повне освітлення подій на території бувшої Російської Імперії, широкого [illegible] руху серед [illegible] народів Росії. [illegible] до впливових російських органів преси. [illegible] надруковані [illegible] статті мої - "Вымирающіе города", "Во імя справедливости и культуры", "Кто сказал а, пусть скажет и б", "Подготовленіе большевиков к весенней кампаніи"; [illegible] - "О [illegible]", "[illegible] революціи" та инше.

Надіслано цілу низку статей до журналу "[illegible]", "Син України", "[illegible]", "[illegible]", [illegible] "Сина України", про український Червоний Хрест /обіжно/, про повстанчий рух на Україні [illegible] і т.и.

Крім зазначених вище статей і інформацій, Відділ Преси містить в газетах офіційні чи напів офіційні "від імени Прес-Бюра" спростовання статей і інформацій, неправдивих по змісту. Отак, вміщено в ріжніх часописах згадане вище спростовання статті в газеті "[illegible]", [illegible] про [illegible] Головного Отамана з п. Пілсудським. Зібрані матеріали для спростовання нової замітки "[illegible]" про єврейські погроми, вчинені українцями, а також щоби нейтралювати вплив тої "чорної книги", яка зараз друкується у Франції ворожими до нас єврейськими колами про єврейські погроми на Україні. Відділ має на меті випустити свої матеріали раніше, ніж вийде з друку "чорна книга", щоби, таким чином, підготовити читачів і зменшити враження від зазначеної книги. Серед матеріалів, зібраних Відділом Преси, маються відомі накази Головного Отамана і Омельяновича-Павленка про відношення війська до єврейського населення, про [illegible] євреїв при зустрічі українців, бюлетені єврейського Прес-Бюра і т.и.

[illegible]УНІКАТИ: Відділ продовжує видання загальних комунікатів Міністерства Преси і Пропаганди. [illegible] посади Начальника Відділу, себ-то [illegible] того [illegible] /[illegible] 4, [illegible], 7/. За мій час видано два комунікати /ч.ч. 8 і 9/. Комунікат ч.8 загального характеру, [illegible] від 20-го лютого [illegible]. [illegible] комунікаті /[illegible]/ вміщено [illegible] оригінальних [illegible] [illegible] преси і таборовим часописам [illegible] для своїх потреб. Зміст комунікату ч.8 такий: 1/ [illegible], 2/ [illegible] [illegible] /інтервю з [illegible], що прибув з [illegible], 3/ привітання надіслані з ріжніх місць з приводу відкриття Ради Республіки, 4/ життя в таборах /[illegible] табор ч.10/, 5/ повстанський рух на Україні, 6/ Митро [illegible] /некрольоґ/, 7/ Україна і [illegible] /розмова з консулом п. [illegible]/, 8/ [illegible], 9/ відповідь газеті "[illegible]", 10/ [illegible] т-ва, 11/ діяльність [illegible] /[illegible]/, 12/ Українські [illegible] за кордоном і [illegible] Галичина.

[illegible] друк[illegible], в [illegible] [illegible] друкованих [illegible] [illegible] і [illegible] до [illegible] ради [illegible], [illegible], [illegible] успіх[illegible] і [illegible].

[illegible] "На Україні" [illegible] необхідність інформувати населення оку[illegible] [illegible] України про [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] ти до [illegible] [illegible] ко-[illegible] "[illegible]". [illegible] [illegible] /Ч.I/ [illegible] [illegible]: I/ [illegible] [illegible] ступні [illegible] [illegible] і [illegible], [illegible] [illegible], I/ [illegible] [illegible], [illegible] та [illegible], [illegible] в [illegible]. [illegible] "[illegible]" [illegible]: I/ [illegible], [illegible] ть-ся [illegible] [illegible] і [illegible] [illegible] і [illegible], [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] і [illegible], [illegible] в [illegible] [illegible] і [illegible] [illegible]: I/ [illegible] - [illegible] [illegible] /[illegible]/, [illegible] і [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] і [illegible] [illegible].

[illegible] "На Україні" і [illegible] "[illegible]".

[illegible] "На Україні" /[illegible]/: I/ [illegible], [illegible] і [illegible], [illegible] /[illegible]/, [illegible] протест населення [illegible] [illegible], [illegible] Росії, 7/ [illegible] і Україна, [illegible].

[illegible] "На Україні" [illegible]: I/ [illegible], [illegible] /[illegible] загонів і [illegible]/, [illegible] /[illegible], третє, четверте і [illegible]/, [illegible] Україна і [illegible], [illegible] [illegible] ворогів/проти московської [illegible]/, [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] "[illegible] бібліотеки": I/ [illegible] [illegible] ради [illegible], 2/ привітальна [illegible] [illegible] [illegible] ради [illegible], [illegible] правитель-[illegible] [illegible] [illegible] до [illegible] [illegible] /[illegible] [illegible].

[illegible] "[illegible] бібліотеки" [illegible] такі теми: I/ [illegible] [illegible] у [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] і Україна, [illegible] Української Народньої Республіки, [illegible] і [illegible], [illegible] Республіки [illegible], [illegible].

"[illegible]" [illegible], ні [illegible], ні [illegible] [illegible] "[illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible]", [illegible] [illegible] "[illegible]" [illegible] [illegible].

Продукція.-З першого до 18 лютого/ до часу обняття мною посади начальника Відділу Преси /надруковано:

I/Комунікат Ч.4,5,6- всього 784 друкован. сторінки.

З 12 лютого до I березня надруковано:

1/ Комунікат Ч.7,8,9 - всього558друков. сторінок.
2/Комунікат "На Україну" Ч. I
3/ Обіжник україн. мовою Ч.I,2,3,4,5,6
4/ Обіжник рос мовою Ч. I,2,3,4,5,6.
5/ Обіжник франц. мовою Ч.4і5
6/Обіжник німецьк. мовою Ч.5,4
7/ Огляд преси Ч.I

Всього 1083 друк. сторінок

Збільшенню кількости примірників видань Пресового Відділу перешкодили те,що не працював ротатор.Як би не ця перешкода, продукція була би збільшена в 10-15 раз.

Розпреділення праці.-Праця вВідділі була роспреділена слідуючим образом.

I/Завідуючий Відділом:крім крім загального керування справами В Відділу, редагування і випуск комунікату I комунікату "На Україну" статті, інтервю,спостовання, інформації.

2/Івашина/ головний референт/-завідування виданням обіжників, реферування преси .

3 3/ Козінський- завідування оглядом преси, переклади.

4/ Липар/рефер.-реп./-коректа видань, збір інформацій і дрібна літературна праця.

5/Пані Івашина - завідування архивом,вирізок і їх класифікація.

6/Тарнавський - учот видань і експедиція,,

000-000

Прийнявши на себе завідування Відділом Преси,я опинився в більш тяжкому становищі, ніж мій попередник,бо на своє місце я одержав не досвідченого молодого референта,не підготовленого до самостійної праці в сфері репортажу і референтури.

З огляду на таке становище,я змушений був виконувати і попередні обов"язки референта а саме: а/ по черзі з п.Івашиною реферувати засідання РАДИ РЕСПУБЛІКИ і б/давати матеріали для комунікацій і обіжників а також реферувати частину преси. (? 8)

Оскільки російська Преса за кордоном взята нами в свої руки, свідчать листи редакції газет до мене та до п.Івашини.

Подаю уступи з де-яких листів:

Листи до мене:

I/"Голосъ Росіи". - "Милостивый Государь Владіміръ Павловичъ. Какъ вы ,вѣроятно,уже видѣли, Ваша корреспонденія за подписью "Мирный" была помѣщена в нашей газетѣ.Распоряженіе о высылкѣ вамъ газеты мы сдѣлали....Посылаються ли Ваши статті циркулярно і другимъ газетамъ или только намъ,какъ Ваша корреспонденція для нашей газеты. Будьте любезны выяснить этотъ вопросъ"...(Берлінъ,-I-го Февраля - 1921 года.

2/"Время" - М.Г. Г.Островскій,по порученію Главнаго Редактора сообщаю Вамъ,что корреспонденціи ізъ Украины очень желательны.О высылкѣ Вамъ одного экземпляра нашей газети сдѣлано соотвѣтсвующее распоряженіе". (Берлінъ 3-го марта-1921 года").

3/"Последнія извѣстія". - Г.В.Островскому.Милостивый Государь. Редакція проситъ Васъ присылать свои корреспонденіи."Послѣднія Извѣстія будутъ Вамъ высылаться тотъ часъ послѣ присылки Вами первой корреспонденціи". (Ревель. 16-го Февраля-1921 года).

4/"Українське Слово".Ваше співробітничання для нас дуже бажане. (Від пропозиції я відмовився, про що сповістив Редакцію,але всі видання Пресового Відділу,як обіжники,комунікати і т.и.,до газети Укр.Слово акуратно надсилаються).

Листи до п.Івашини:

I/"Сегодня" Господ.Ивашинѣ. Изъ присылаемаго Вами матеріала Мы охотно воспользовались сообщеніями,взятыми изъ Южныхъ Совѣтских газетъ. Сообщѣнія изъ Совѣтской Росіи,какъ и замѣтки изъ жизни Украины и т.д. информаціонний матеріалъ желателенъ і впредь".

319

Павло Ковжун,

Львів, 12.IV.92р.

Ч. 37

Ваша Екселенціє!

Сими днями у Варшаві закінчується друком і виходить у світ книга, - великого обєму, на французькій мові, яка головно буде звернена проти нашого Уряду і п. Головного Отамана, та проти Української Державности взагалі.

Видає її якась політична група (російська) і буде вона або анонімна, або підписана псевдонімом.

В ній буде приведено багато документів.

Мається її експортувати за кордон буквально в усі центри політичного життя.

Друкування книжки у Варшаві - теж має якесь особливе політичне значіння.

Так само її будуть розповсюджувати між членами парляментів Держав Антанти.

В політичних колах м. Львова її надають сензаційне значіння, та чекають виходу (поляки), - групи-ж „Вістника" і „Відродження" що нічого про сю книгу не знають.

Павло Ковжун

P. S. Одночасно висилаю 3 брошури П. парт. люд.; пізніше вишлю більше.

П. К.

Львів,
Пошта №14, Личаків.
Бічна-Пасічна, 221.
Дім Бучацької.

Міністерство
Народнього Господарства

Департамент
Зовнішнього Торгу

Відділ Зовнішнього Торгу

"25" вересня 1919 р.

Ч.582.

м.Кам'янець.

324

УПОВНОВАЖЕННЯ.

В доповнення і поширення мандата за Ч.2648 цим уповноважується Комісія з представників Центральних Українських Кооперативних Установ "ДНІПРО-СОЮЗУ" Андрій Сербіненко "УКРАЇНБАНКА" Степан Перепелиця та "ЦЕНТРАЛУ" Наконечний, під головуванням п. Сербіненка

1/ Провадити всі операції і виконувати всі доручення Міністерства Народнього Господарства по закупці товарів потрібних, як для війська, так і для населення України; Український Уряд після затвердження Урядом зроблених Комісією державних закупок, приймає на себе всі обов'язки по тим операціям;

2/ Позичати гроші для своїх операцій,

3/ Підготовляти матеріяли для дальнійших торговельних договорів і державних позичок,

4/ Підготовляти шляхи для Українського Імпорту і Експорту,

5/ Комісія має право кооптувати в свій склад, як окремих представників Українського Уряду, так і фаховців з правом дорадчого голосу.

МІНІСТР НАРОДНЬОГО ГОСПОДАРСТВА М.Шадлун.

МІНІСТР ФІНАНСІВ Б.Мартос.

ДИРЕКТОР ДЕПАРТАМЕНТУ
Зовнішнього Торгу Добриловський.

М.Н.Г.

Посольство Української Народньої Республіки у Відні

посвідчує, що копія ся є згідна з оригіналом, котрий був представлений в Посольство і підписаний Міністром Народнього Господарства Ш а д л у н о м, Міністром Фінансів М а р т о с о м і Директором Департаменту Д о б р и - л о в с ь к и м.

Відень, 22 грудня 1919 р.

Директор Канцелярії

М.П.

[illegible]

Ч.1985.

У. Н. Р.
ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬОР
22 березня 1921 р.
Ч. 291

До Президії Фінансово-Економічної Комісії Ради Республіки.

На запитання від 18 Березня с/р. під ч.... маю за честь повідомити, що при повірці готівки закордонної валюти в Державному Банкові, актом Керуючого IУ Контрольним Департаментом від 4 Січня с/р. встановлено, що Керуючим Міністерством Фінансів п. Відибідою було взято з Державного Банку, як свідчить його росписка від 20 Листопаду 1920 року,- „на схованку" слідуюча закордонна валюта:

I/	Лей Румунських	I52.000
2/	Долярів Американських	700
3/	Фунтів стерлінгів . . .	20
4/	Франків Французських . .	600
5/	" Швейцарських . .	I00
6/	Марок німецьких	60.000

28 Січня с/р. п. Відибідою здано до Головної Скарбниці:

I/	Лей Румунських	52.000
2/	Долярів Американських . .	700
3/	Фунтів стерлінгів . . .	20
4/	Франків Французських . .	600
5/	" Швейцарських . .	I00
6/	Марок німецьких	40.000

Таким чином з взятої п. Відибідою закордонної валюти не повернуто:

I00.000 Румунських лей і
20.000 Німецьких марок

Згідно з моїм наказом, представником Державного Контролю при Варшавській філії Експедиції Заготовок Державних паперів Старшим Контрольором Максимовичем була переведена 9 лютого б/р. ревізія сум Міні-

стерства Фінансів, які знаходяться в сейфі Віце-Директора Кредітової Канцелярії Грабова в Західньому Банку в Варшаві. З акту цієї ревізії видно, що п. Грабовим в мент ревізії пред'явлено ревізуючому копію наказу Керуючого Міністерством Фінансів Відибіди п. Грабова від 4 Січня о/р. ч. 2 про реалізацію на Варшавській Біржі 100.000 Румунських лей по 10 марок польських за лею, при чому, по заяві п. Грабова, ним зреалізовано 25.000 лей по 11 марок польських, що складає (цифрою) 275.000 польських марок, про що ним сповіщено Керуючого Міністерством Фінансів рапортом від 17 Січня ч. 14.

Далі, з листування Державного Контролю з Міністерством Фінансів, виявлено, що п. Грабов, згідно наказу Керуючого Міністерством Фінансів п. Відибіди від 18 Січня б/р., мав здати до Головної Скарбниці 75.000 лей Румунських, виручених, як він пише, від продажу невідомого йому паперу, а в свій час "переданих йому для реалізації". З цих грошей поступило до Скарбниці 28 Січня від п. Грабова 60.000 Румунських лей, а решта 15.000 Рум. лей надіслана ім до Скарбниці 22 Січня о/р. через Генерал-Квартирмейстера Капустянського, але ще досі ці гроші до Скарбниці не поступили. По цій справі Державним Контролем ведеться листування з п. Військовим Міністром.

Між иншим до листа п. Грабова, при якому було внесено ім до Скарбниці 60.000 рум. лей, прикладена копія наказу Керуючого Міністерством Фінансів п. Відибіди від 18 Січня ц/р., котрим пропонується п. Грабову „здати до Головної Скарбниці 75.000 рум. лей, вартість яких покрити сумою, вирученою від ліквідації паперів". Через те, що ця операція для Контролю була неясна, він звернувся до п. Відибіди з запитанням по ній, на що п. Ві-

дибіда відповів, що ці леі, було передано п. Грабову в рахунок кредитів Варшавськоі Філіі Експедиціі Заготовок Державних Паперів по певному курсу. Вважалося, що на країній випадок вони будуть реалізовані і гроші використані для Експедиціі. Але з огляду на те, що в леях з'явилася потреба для Скарбниці, то було доручено п. Грабову передати іх до Скарбниці, а вартість іх покрити сумою, вирученою від продажу %% паперів.

Яка саме з'явилася потреба в леях для Скарбниці, Контролю не відомо, бо закордонна валюта, яку внесено 27 Січня б/р., п. Відибідою переведено по його наказу 28 Січня на Державний Банк, куди ж по його наказу від II Лютого ц/р. передано і 80000 рум. леи, поступивших від Грабова і взагалі вся закордонна валюта, яка малась в той час в Скарбниці, а саме: 74.980 австр.корон, 5.546 рос.царськ.рублів і 2.000 думських рублів.

Крім цього, п. Відибідою взято зі Скарбниці 15 Серпня 1920 року без асігновки, просто з каси під його росписку, позичково 58.000 польськ. марок. На запрос Контролю, на який саме предмет взято ці гроші і де вони зараз знаходяться, п. Відибіда, відношенням від 7 цього Березня під ч. 619 відповів, що в сей мент, за відсутністю п. Маслова, який відбуває подорож до Німеччини, у котрого знаходиться вся відчитність по витраті цих грошей, він не може дати вичерпуючого пояснення, але наскільки пригадує, іх витрачено на купівлю літературних матеріялів для Міністерства Фінансів.

З приводу того, що досі ще не зведена в Державнім Банку бухгальтерія і що в часи літучих контрольних ревізій касові операціі Банку не тільки не було проведено по бухгалтерії, але навіть по касових книжках і по книжці комори Банку, перевести докладну ревізію видатків, ревізори не мали змоги і через те актом

від 4 Січня ц/р. видача п. Відибіді закордонної валюти була зафіксована тільки завдяки тому, що в одній зі скриньок з грішми була знайдена ревізуючим росписка п. Відибіди від 20 Листопаду 1920 р., під яку була взята закордонна валюта.

Що-ж торкається питання про 500.000 польських марок, то, як видно з акту Старшого Контрольора IУ Контрольного Департаменту п. Максимовича від 9 Лютого ц/р., ці гроші одержано п. Грабовим з сум Варшавської Філії заготовок Державних Паперів, з них: 350.000 пол.марок по наказу п. Керуючого Міністерством Фінансів від II Жовтня 1920 року а 150.000 пол.марок - по наказу його від 26 Листопаду 1920 року.

Видани вони п. Грабову на поїздку його до Берліну, але, хоча ця поїздка і не відбулась, гроші назад до Філії Експедиції не повернуто і в мент ревізії 9 Лютого 1921 року вони знаходились в сейфі п. Грабова в Варшаві.

Державний Контрольор [signature]

Керуючий IУ Контрольним Департаментом [signature]

Tlomaczenie

Odpis z odpisu.

D E K L A R A C J A .

Zebrani przedstawiciele partji i ugrupowań ukraińskich zważywszy obecny moment polityczny, uważaja za niezbędne ustalić co nastepuje:

I/ Rząd Atamana Petlury w obecnym jego składzie dowiodł swej absolutnej niezdolnosci do urzeczywistnienia odrodzenia narodowej Ukrainy i uwolnienia terytoryum od okupacyi bolszewickiej.

2/ Rząd Atamana Petlury musi być zmodyfikowany i uzupełniony przez elementy reprezentujace sfery narodowe, polityczne i demokratyczne Ukrainy.

3/ Narodowy Rząd Ukrainski winien dazyc do uwolnienia Ukrainy od bolszewizmu i anarchji, oraz ustalic w kraju system demokratyczno-republikanski i porzadek społeczny.

4/ Narodowa Republika Ukrainska musi wejsc w scisły sojusz wojskowy, polityczny i ekonomiczny z Polską i Francya.

5/ Zywotnym interesem Republiki Ukrainskiej jest skonsolidowana i trwała egzystencja Panstwa Polskiego.

6/ Wszystkie porozumienia i traktaty zawarte dotąd między Polską a Ukraina musza zachowac swoja siłe i winne byc uzupełnione przez nowe traktaty, korzystne dla obu państw.

7/ Ze względu na to, ze sprawa Galicji Wschodniej jest wewnetrzna sprawa Rzeczypospolitej Polskiej, Narodowy Rząd Ukrainski oswiadcza w kwestji tej swoje zupełne desinteressement.

8/ Połączone miarodajne sfery polityczne, socjalne i narodowe Ukrainy musza bezzwłocznie zwrocic sie do mocarstw Ententy, celem uzyskania ich pomocy i protektoratu dla sprawy Ukrainy, okupowanej przez bolszewikow.

Wiedeń, dn. 14.III.21.

Własnoręczne podpisy:

Za zgodnosc :
pplk. Czernuszenko. Gen. Grekow, Dr. Andrjewski, J. Makarenko.
Za zgodnosc z odpisem:

Tłomaczenie i odpis z odpisu.

P O S W I A D C Z E N I E .

Dr Atanazy ANDRJEWSKIJ, członek Dyrektorjatu Ukraińskiego i ppłk Sergjusz CZERNUSZENKO są upełnomocnieni przez związek partji i ugrupowań politycznych ukraińskich do prowadzenia pertraktacji i zawarcia wstępnego traktatu z Rządem Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z postulatami deklaracji Rady Narodowej Ukraińskiej.-

Podpisy :

Dr KRIWECKI, Gen. GREKOW.

Wiedeń, dn. 14 marca 1921 r.

Za zgodność z odpisem :

До Хвальної Національної Ради

Інтерпеляція

Події останніх днів яскраво свідчать що чекати врятування нашої державности від Московських большевиків не приходиться. Заведення знов чрезвичайок, террор свідомих українців промови Троцького та заяви Леніна про необхідність створення єдиної неділимої підтверджує попереднє — це з одного боку. З другого до нас доходять певні відомости про те, що селянство Лівобережжя і Правобережжя та наша інтелігенція починають майже з боротьбістів і сівчанці навіть правими, проникнуті ідеєю боротьби з наїздниками з Московщини для створення власної Держави.

З огляду на це У. Народня Республіканська партія рахує необхідним та своєчасним звернутися до Національної Ради зі слідуючим

1) Визнаючі за необхідне для врятування нашої Державности продовжувати активну боротьбу з совітською Росією аж до звільнення всієї території УНР, Національна Рада мусить домогатися від Уряду і Держав Антанти допущення

представників УНР на мирові переговори окремих держав з большовиками, рахую ці що долю Українського народу може вирішувати лише репрезентант його.

і 2) обрати комісію для вироблення положення про організацію місцевої влади.

1920 рок 7/IV

Українське
Просвітнє Товариство
ім. св. Кирила й Методія.
Тарнівська філія.
Рада Товариства.

3 жовтня 1921 р.
Ч. 300.
м. Тарнів, на еміграції.

[illegible]

[illegible] о 6 год. веч. [illegible] о 10 год. [illegible] о 1 год. [illegible]

[illegible]

Голова Ради [illegible]

Секретар [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Відпоручник
Міністерства Преси й Пропаганди
Української Народної Республіки
у м. Львові
Павла Ковжуна
13-го Березня 1921 року.
Ч. 19.
м. Львів.

Його Ексцеленції, До Пана Міністра Преси й Пропаганди Української Народної Республіки.

Таємно.

Ваша Ексцеленціє
Пане Міністре!

Отсим маю за честь повідомити Вашу Ексцеленцію, Пане Міністре, що 20 сього березня, у Львові, розпочинаєтся першим днем з'їзд-Конґрес Польскої Людової Партії, на якім, як член зазначеної партії, буде присутнім премієр міністрів Польщі, – Вітос.

Зважаючи на те, що Польска Людова Партія (до якої належав Іван Франко) є анальогічна нашій, Українській Народньо-Республиканській Партії, я осмілююся звернутися до Вашої Ексцеленції Пане Міністре, може Ви, Ваша Ексцеленціє, як Лідер Партії, прибудете на сей з'їзд особисто, або вишлете Вашого відпоручника; для Української справи сей з'їзд може набрати більшого політичного значіння.

Я звертався на минулім тижню до п. Секретаря партії Д-ра К. Вротновського-Сівошапки, але лист не дійшов по призначінню, бо п. Секретаря не було в Тарнові, чому я і примушений звернутися до Вашої Ексцеленції особисто.

До сього додаю, що Галицькі кола групи „Рідного Краю" (Д-р Данилович, М. Яцків, Д-р Мелітон Твердохліб) з тактичних взглядів та з можливости більших конференцій як Польскої Людової Партії, так і Української Народньо-Республиканської Партії, – бажають приїзду Вашої Ексцеленції

Павло Ковжун.

С П И С О К

ДОПОМОГ ВИДАВНИЦТВАМ МІНІСТЕРСТВА ПРЕСИ И ПРОПАГАНДИ.

по 1 л и п н я 1920 року.

Ч.Ч.	К О М У	Сума в гривнях.	Коли видано	№ журналу	Хто одержав.	ПРИМІТКА.
		1919р				
1	Т-во"Поступ" дов.позичка	1.400.000	1/IX	362	Ст.Гаевський.	
2	Т-во "ЧАС" дов.позичка	2.000.000	18/IX	411	Мих.Писталадій.	
3	Т-во "Освіта" довг.позичка	10.000.000	18/IX	442	Щаділов	
4	Т-во"Друкар" дов.позичка	3.000.000	20/IX	461	Балицький	
5.	Теж безпов.допомога на наше минуле.	200.000	20/IX	462	"	
6	Т-во"Наше Діло" позика	1.000.000	24/IX	483	Катамай	
7	Т-во"Воля" безповоротна	200.000	30/IX	498	Переводна зак.Банк.	
8	Всеукр.Коопр.Вид.Союз.Коротк.строч.позика	3.000.000	29/IX	486	Стасюк	
9	Т-во"Дністер" дов. позика	2.000.000	29/IX	496	Сочинський	
10	Теж безповоротне	200.000	29/IX	497	"	
11	Т-во"Книгозбірня.Короткострочна позика.	2.000.000	3/X	527	Седлецький	Одержана асігновка гроші вид пізніш див ч.22
12	Т-во"Дзвін" довг. позика	4.000.000	3/X	530	Як.Шереметинський.	
13	Т-во"Серп і Молот".довг.поз.	4.000.000	8/X	540	Лизанівський.	
14	Теж безповор.	200.000	8/X	542	-"	
15	Т-во"Чорнигора" довг. позика	2.000.000	10/X	547	Грошей не одержала	
16	Т-во"Чорногора" дов.позика	2.000.000	15/X	560	грошей не одержала	

17	Т-во "Українська книжка"	3.000.000	26/Х	626	[illegible]
18	"Труд. Громада" безповоротня.	800.000	6/XI	656	Голубович
19	Т-во "Громада" безповоротня	400.000	12/XI	671	Лизанівський
20	Культ. Освіта орг. галичини, безповоротня	800.000	26/Х 1918 р.	-	Назаруку
21	Т-во "Хлібороб" позика	4.000.000			Архипенко √
22	Т-во "Книгозбірня позика	2.000.000	див. Ч. II		-
23	Т-во "Рідна Думка" позика	1.000.000	-		І. Кобза. √
24	Т-во "Всесвіт" позика	500.000	-		Я н с и к √
25	Правоб. філія Катеринослав. Т-во позика	3.000.000	-		Жагалевський
26.	Т-во "Семенин" позика.	3.000.000	-		І. Косенко √
27.	Т-во "ЧАС" позика	800.000	-		М. Запорожец
28.	Т-во "Дністер" позика	600.000	-		Сочинський.
√ 29	Т-во "Основа" позика	1.000.000	-		А. Білінський
√ 30	Т-во "Народній стяг, позика	1.500.000	-		Т. Лига.
√ 31	Технична Товар. позика.	600.000	-		Е. С е р д ю к
√ 32	Т-во "Українська Вільрошнія" позика	2.000.000	-		Н. Григоріїв.
33	Т-во "Всеувито" позика	1.000.000			В. Запорожець
√ 34	Т-во "Громадянська Думка"	5.600.000			М. Корчинський.

Згідно з резолюцією т. Головноуповноваженого Уряду У.Н.Р. т. Огієнка, Юрисконсультом Міністерства т. М. Корчинським.

До того було призначено допомоги по 1.000.000 гривень видавництвам: "Каменяр", "Освіта" і "Життя і Мистецтво", про видачу цієї допомоги т. Ковчинський має дати справоздання. Про що він повідомлений.

Директор ~~Загального~~ Департаменту [підпис]

Уповноважнення

Цим уповноважується д. Котр Вруж Січ Заступника Голови Центр. Ком. Укр. Нац. Респ. П. заниматися урядами в ~~на Волині~~, скликати краєвий з'їзд ділій Волині, замість тимчасово Бюро до скликання краєвого з'їзду замість Бюро Краєвого Комітету У.Н.Р.П. на Волині, виступати в імені [Бюро Краєвого Комітету] перед Державною Владою яка на Волині є і перед Центральними Урядами, видавати часопис і статті на ім'я Бюро Краєвого Комітету У.Н.Р.П. до особливого розпорядження. Це к-ту.

Голова

Секретар

......

[illegible]

Відділу Військово-Рахів-
кової Управи
Головної [illegible]

" " червня 1921 року.

.....

м.Тарнів.

[illegible] видана ця справка начальникові Загальної Управи Військового Міністерства [illegible] ГРИНЕВИЧУ, [illegible] прохання, [illegible] комісії, утвореної наказом по Військовому Міністерству від 15 лютого с/р за ч.24 § I в тім, що:

1) Комісія в складі менше, яко Голови, члена Начальника Канцелярії 2-го Генкварта ГУГШ Сотника РУДНІЦЬКОГО і двох представників від 2-го Департаменту Державного Контролю п.п. ТУПІКА і [illegible], перепровадила ревізію діловодства і грошову відчотність Загальної Управи Військового Міністерства [illegible] 15-го лютого [illegible] березня 1921 року і не установила яких-небудь зловживань [illegible] начальника самої Управи, так і підлеглих йому осіб за часи керування Управою Радником ГРИНЕВИЧЕМ.

2) Комісія лише установила багато хиб рахункового та бухгальтерського змісту, а також установила задоволення різних осіб платнею і допомогою без виконання формальних вимог закону, а також і в супереч цим вимогам, наприклад: ст. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] не одержані, [illegible] старшинам, [illegible] і [illegible] [illegible] ГРИНЕВИЧУ, [illegible] листопад 1920 року в польській валюті видано в середені жовтня та инше, що докладно зложено в акті, також з"ясовано, що [illegible] ті гроші, які [illegible] но Радникові ГРИНЕВИЧУ: 300.000 гривень на господарські видатки та 400.000 гривень на витрати по евакуації, Радник ГРИНЕВИЧ доставив до Господарського Відділу Управи.

3) В своєму акті Комісія між иншим констатувала:

а) що завдання Загальної Управи в [illegible]

при порядному стані - [illegible] українців [illegible] співробітників
та співробітників всі [illegible] [illegible], а також [illegible]-
[illegible] різні [illegible] [illegible]
міністра із суд, [illegible] потребу, [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] осіб [illegible], [illegible] [illegible]
установ - особливо [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] суд [illegible]
[illegible] загальної [illegible] до суду.

9). що багато [illegible]
самих окружних становищ - [illegible], [illegible] і [illegible], і [illegible]
[illegible]ться на це, все [illegible], [illegible]
[illegible] співробітників [illegible] від 2[illegible] [illegible] 1941 року [illegible]
[illegible] і надіслати до [illegible] [illegible]
відділу на нормальний [illegible].

адміністратору

352

У.Н.Р.
Нач. Ген. Штаб.
Військового [illegible]
2 Березня 1921 р.

До п. П. Військового Міністра

Рапорт

Сьогодні до мене дійшли чутки про те, що нібито я незаконно допустив відпуск пор. Бредіхину.

З цього приводу смію доложити, що поручник Бредіхин давно вже просив у мене відпустку по сімейним обставинам, але я йому вказував на ревізію і висловлювався, що доки її не скінчено буде, про відпуск нема і що думать. Коли ревізія була скінчена, пор. Бредіхин знову просився в відпуск, а я йому заявив, що це вже не залежить від самого мене, бо я маю відійти від справ. Але щоб не було непорозумінь, то з свого боку я висловлюю свою згоду. В тоже [illegible] це на увазі, я на рапорті його написав: „Згоден. Наступнику Голов. Відділу прийняти все чинно. Відпустити в наказі на строк до 2 тижнів."

При чому я зазначав, що

справу цю треба розуміти слі-
чено, коли наказ буде підписа-
но ш мною, чи моїм заступни-
ком, і тоді лише п. Бредіхин
зробить відповідні докумен-
ти - подорожні, належні мандати.—
Заявляю категорично, що на-
казу про відпуск я не підпису-
вав по Управі і нічого не заго-
товлював він по Міністерству
в проєкті, ніяких документів
незаконних п. Бредіхину я
не видавав, а тепер читати не
можу через відповідальнос-
ти його відділ, бо мої згоди було
тоді лише принципово погодитись
посланцю це від мене залежало
не заходячи про те, чи буде ця
згода належним чином за-
тверджена в комісії, чи ні.
Записаний рапорт п. Бредіхина-
місцевим у Нач. Ген. Штабу
Сот. Рибачук.

[illegible signature]

[illegible] 5/ [illegible]

Виходячи із засади, що інтереси держави [illegible] поставити вище інтересів партій та груп і інтереси нації над інтересами класів [illegible]

[illegible] Ради Республіки [illegible] тобто [illegible] геогу-
[illegible] демократичного устрою
в [illegible] [illegible] політ-
[illegible] партій та
організацій Ради Республіки об"єднуються в своїй роботі для [illegible]
[illegible] Ради Республіки і для [illegible] і [illegible]
[illegible] в [illegible] на свою територію,–[illegible] часу в
[illegible] в Раді Республіки [illegible] в [illegible]
[illegible] Ради Республіки [illegible] України [illegible] Республіки [illegible] будуть [illegible]
[illegible] Україні

§ 2. [illegible] фракції будуть [illegible]
[illegible]/ про [illegible]
[illegible], організуючи і використовуючи
повстанський рух та партизанські сили України/ про [illegible]
[illegible] політики, виходячи з [illegible] держави та в/органі-
зацію адміністративного та економічно-фінансового апарату, а також до [illegible] про [illegible] в парламентарному житті [illegible]

§ 3. [illegible] будуть [illegible] фрак-
ції виступати [illegible] і дисципліновано, [illegible] фрак-
цій

§ 4. [illegible] фракцій [illegible] відповід-
но до своїй кількости членів.

§ 5. [illegible] буде [illegible] прин-
цип.

§ 6. [illegible] Тільки Блоку Центра Р. Р.
[illegible] в [illegible] одному
в [illegible] фракції.

§ 7. Фракції партій і організацій [illegible] угоду [illegible] своїх
[illegible].

1/ [illegible] /остаточно не [illegible]/.

1/ Стоячи на тому, що в [illegible] боротьби інтереси держави повин-
ні бути [illegible] інтересів [illegible] партій та груп, а інтереси [illegible]
нації над інтересами класів"

5/ Постанови блоку приймаються в бюрі голосуванням, при чому член бюра має стільки голосів, скільки членів в Раді Республіки має та фракція, до якої він належить

§8 Питання в блоці вирішуються простою більшістю голосів

Питання, що його будь-яка з фракцій, що входять до блоку, вважає для себе принциповим, для рішення свого вимагають 2/3 всіх голосів блоку.

§ Фактом підписання сеї умови [illegible] інші [illegible] фракцій всі умови, коли вони мали місце, і обовязуються на час сеї угоди — інших блоків не заключати.

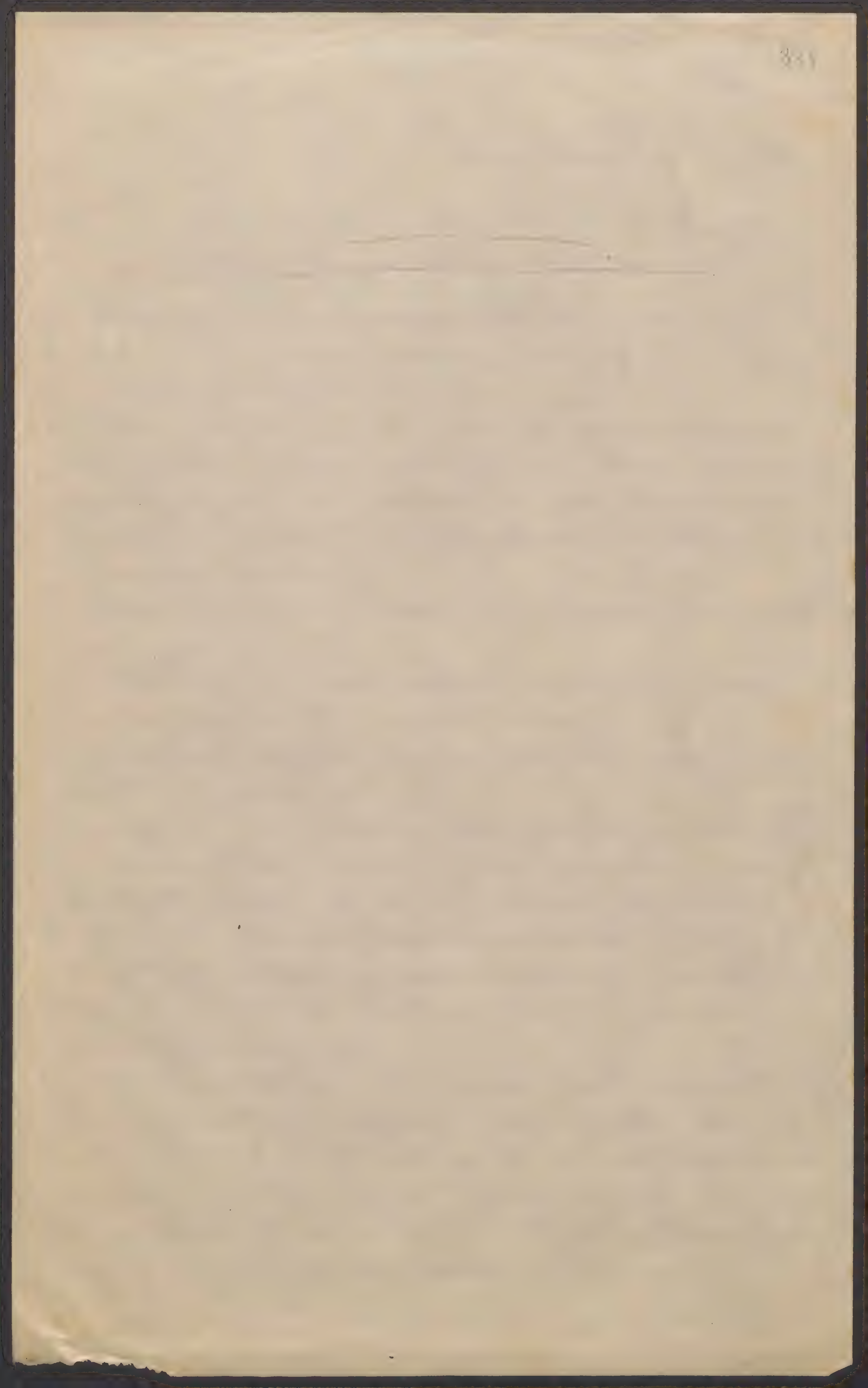
2/ Необхідність додати уступ про:

"Забезпечення стрункої системи громадянського [illegible]"

б/ Побажання що були прийняти додатки:

1/ до § 1 "про демократичного"

2/ "Створення Міністра пошт і Телеграфів"

З А К О Н

ПРО НАДІЛЕННЯ ЗЕМЛЕЮ КОЗАКІВ, СТАРШИН І ВІЙСЬКОВИХ УРЯДОВЦІВ АРМІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ РЕСПУБЛІКИ.

I. Поверх того участка землі, який згідно з ст.ст. 13, 21 і 29 закона про землю від 8 січня 1919 р., можуть мати громадяне української народньої республіки, наділяються додатковим участком землі:

а/ Козаки, старшини і військові урядовці армії української народньої республіки, що служать в ній в день видання цього закону,

б/ Козаки, старшини і військові урядовці армії української народньої республіки, що в мент видання цього закону находяться в полоні, але не здались добровільно.

в/ Козаки, старшини і військові урядовці армії української народньої республіки, що з дня оголошення закона від 18 січня 1919 р., про додаткове наділення козаків землею українськоі народньоі республіканськоі армії, по день видання цього закону, були звільнені з армії в установленому порядкові, через хвороби або ранення, набуті в військовій службі, в армії Української народньої республіки.

г/ Родини козаків, старшин і військових урядовців забитих, померлих від ран чи хвороб, з дня оголошення закону від 18 січня 1919 року про додаткове наділення землею козаків української народньої Республіканської армії, по день видання цього закону.

II. Додатковий участок землі дається козакам, старшинам і військовим урядовцям в довічне користування, в своїх повітах, в розмірі від 1 до 2 десятин кождому на основі правил, що має виробити Міністр Військових Справ по згоді з Міністром Земельних Справ.

III. На випадок смерти козака, старшини чи військового урядовця земля переходить в користування його жінці, або дітям,

а як він не жонатий, то його батькові та матері, не повнолітнім братам та сестрам, коли вони жили з його допомогою. Вищезазначені спадкоємці можуть скористуватись своїм правом тільки на підставі ст. 15 закона про землю в Українській Народній Республіці, від 8 Січня 1919 року.

IУ. На часи свойого перебування в військовій службі козак, старшина чи військовий урядовець має право сам, або через свого уповноваженного здати свій додатковий участок землі в користування згідно з ст. 16 закона про землю від 8 Січня 1919 р.

У. Права на додатковий наділ землі позбавляються козаки, старшини і військові урядовці, осуджені за злочини:

а/ державної зради,

в/ диверсії, і

в/ розтрати державного майна.

УI. Козаки, старшини і військові урядовці армії Української Народньої Республіки, що займались хліборобською працею, та братимуть активну участь в боротьбі за суверенітет Української Народньої Республіки і не підходять під пакти а,б,в, і г ст. I цього закону одержують в першу чергу нормальні наділи землі згідно з ст.ст. 13 та 29 закона про землю в Українській Народній Республіці, від 18 Січня 1919 року.

УII. Надати право Міністрові Земельних Справ в пояснення цього закону видавати інструкції в порозумінню з Міністром Військових Справ.

УIII. Закон про додаткове наділення землею козаків Української Народньої Республіканської армії від 18 Січня 1919 року скасувати.

IX. Закон цей до його оголошення вводиться в чинність з дня його затвердження, або з дня повторної ухвали Радою Республіки згідно ст. 14 закону з 9 Січня 1921 р. про Раду Республіки.

Копія

СТАТУТ

Пленіпотенції Правительства Української Народньої Республіки при Польському Правительстві в Варшаві.

§ 1.

Істнуючі в Варшаві, при [illegible] Правительстві, установи Уряду У.Н.Р.: а/ [illegible] Місія, б/ Військова [illegible], в/ торговельно-економічна Місія об'єднуються в одну Центральну Установу під назвою "ПЛЕНІПОТЕНЦІЯ ПРАВИТЕЛЬСТВА У.Н.Р. при ПОЛЬСЬКОМУ ПРАВИТЕЛЬСТВІ в ВАРШАВІ", заховуючи разом з тим свої фахові [illegible], [illegible] і [illegible], а також [illegible] і [illegible] до відповідних [illegible] Центральних Установ У.Н.Р. в [illegible].

§ 2.

[illegible] в § 1-му – інституції одержують [illegible] і розпорядження що до своєї діяльности від відповідних Центральних Установ У.Н.Р., котрим вони по своєму [illegible] Пленіпотенції [illegible] і розпорядження [illegible] від Голови Ради Міністрів.

§ 3.

Пленіпотенція в цілому має [illegible] і фахово [illegible] і керувати [illegible] діяльністю [illegible] інституцій і [illegible] в справах політичних, [illegible] і [illegible] перед Польським Урядом, [illegible] Представництвами [illegible] в Варшаві [illegible] У.Н.Р. [illegible] в § 1-му інституції [illegible] Пленіпотенції [illegible] Ради Міністрів в різних [illegible] в процесі [illegible].

§ 4.

Пленіпотенція складається з двох органів: 1/ Колегії і 2/ Голови. Голова Пленіпотенції [illegible] з тим членом і Головою Колегії. [illegible] до Колегії. [illegible] – належать до Голови, котрий, [illegible] від Ради Міністрів. [illegible] Колегії є обов'язковим [illegible] в § 3-му і [illegible] б/ Колегії [illegible] § 3-го.

§ 5.

В склад Колегії входять: Голова Пленіпотенції [illegible] і він Голова Колегії; членами а/ Голова [illegible] Місії, б/ Голова Військової [illegible] Місії, в/ Голова Торговельно-економічної Місії і г/ окремі члени по [illegible] Ради Міністрів.

Всі члени мають право ухвального голосу. Голова Пленіпотенції призначається Радою Міністрів [illegible] У.Н.Р. [illegible] Голови [illegible] з членів Колегії по [illegible] Ради Міністрів. [illegible] – Голови інституцій [illegible] в Колегії [illegible].

§ 6.

Всі ті справи і питання, які [illegible] на обговорення Пленіпотенції згідно § 3-го, – в [illegible] порядку обговорюються в засіданнях Колегії. Засідання Колегії [illegible] Головою чи окремими членами в [illegible] від того, до кого [illegible]

у кого вона виникла. [illegible] ухвали приймаються в Колегії звичайною більшістю голосів. При поділі голосів на рівні части- ни – перевагу має голос Голови Колегії. Засідання Колегії [illegible]ться. Особливі думки [illegible] окремими членами в засі- данню, [illegible] подаються Голові не пізніше як на другий день після засідання і прилучаються до протоколу. Копії всіх протоко- лів з відповідними [illegible] надсилаються Головою Колегії до Голови Ради Міністрів і за/ згодою Колегії можуть [illegible] членами Колегії в разі їх [illegible] до засідання. Засідання Колегії призначаються Головою, чи по постанові самої Колегії, в міру потреба. Для [illegible] засідання в ньому мусять бути присут- ні не менше трьох членів. Справи, які належать до компетенції одної з трьох зазначених в § 1-му інституцій – мусять розглядатися обов'язково в присутності Голови цієї інституції, чи його заступника по посаді в разі відсутности самого Голови.

§ 7.

Усякі грошові суми і річеві цінности які буде одержувати Експо- зитура, чи окремі її члени для Уряду У.Н.Р. мусять передаватися до Скарбниці Експозитури, відкіля направляються до Державної Скарбниці або передаються тій інституції, чи тій особі, чи витра- чаються на ті потреби, які будуть вказані Головою Ради Міністрів. Для ведення прибутку і видатку, як грошового, також і речевого в Ек- спозитурі мусять бути заведені відповідні книжки і [illegible], ревізія котрих провадиться за загальним порядком – установленим/ Дер- жавного Контролю.

§ 8.

Для ведення загального діловодства, а також грошової і матеріальної справоздачности, при Експозитурі мається канцелярія, яка в адміністраційно-технічному і господарчому відношенні підлягає Голові Експозитури. На чолі канцелярії стоїть керуючий справами Експозитури, котрий відповідає за її діяльність. [illegible] інсти- туцій мусять давати технічну допомогу канцелярії Експозитури. [illegible] кадри і [illegible] в окремих випадках дають Експозитуру відповідних інституцій зазначених в § 1-му.

§ 9.

Кошти на утримання Експозитури з її канцелярією асигнуються звичайним порядком, на підставі кошторисів, які щомісячно має по- дилятати до Ради Міністрів – Голова Експозитури/.

§ 10.

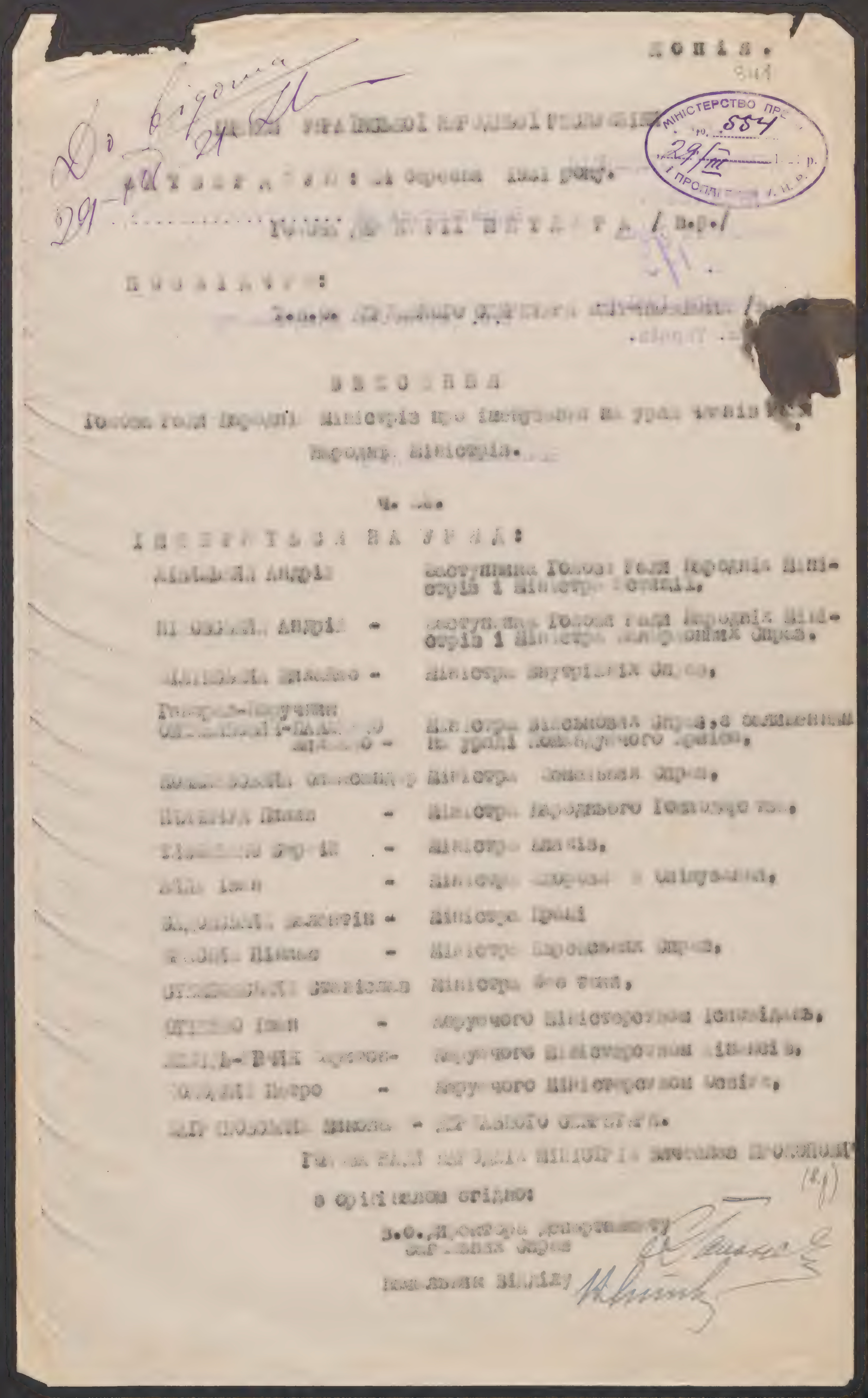
Діяльність Експозитури, а також її канцелярії і тих інститу- цій, які зазначені в § 1-му, рівножсно всі дотичні цієї діяльности документи, протоколи і листування – вважаються таємними; пересил- ка їх провадиться обов'язково в запечатаних конвертах через урядо- вих кур'єрів.

§ 11.

Експозитура має і в відповідних випадках вживає печатку з Державним Гербом і написами: "ЕКСПОЗИТУРА ПРАВИТЕЛЬСТВА У.Н.Р. в ВАРШАВІ".

Копія.

Дo відома
21/ІІІ
291-[illegible]

[illegible] УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ РЕСПУБЛІКИ

[illegible] : 21 березня 1921 року.

[illegible] /[illegible]/

[illegible] :

[illegible] /[illegible]/

В И С Н О [illegible]

Голови Ради Народніх Міністрів про іменування на уряд членів Ради Народніх Міністрів.

Ч. [illegible]

І М Е Н У Є Т Ь С Я Н А У Р Я Д :

Лівицький Андрій	Заступника Голови Ради Народніх Міністрів і Міністра [illegible],
Ніковський Андрій –	Заступника Голови Ради Народніх Міністрів і Міністра Закордонних Справ,
[illegible] –	Міністра Внутрішніх Справ,
Генерал-поручник [illegible] –	Міністра Військових Справ, з залишенням на уряді [illegible],
[illegible]	Міністра Земельних Справ,
[illegible] –	Міністра Народнього Господарства,
[illegible] –	Міністра Шляхів,
[illegible] –	Міністра [illegible],
[illegible] –	Міністра Праці
[illegible] –	Міністра Юридичних Справ,
[illegible]	Міністра без тек,
Огієнко Іван –	Керуючого Міністерством Ісповідань,
[illegible] –	Керуючого Міністерством Фінансів,
Холодний Петро –	Керуючого Міністерством Освіти,
[illegible] –	Державного Контролера.

Голова Ради Народніх Міністрів В'ячеслав ПРОКОПОВИЧ

/В.П./

З оригіналом згідно:

З.О. Директора Департаменту Загальних Справ

Начальник Відділу

У.Н.Р.
ДЕРЖАВНА КАНЦЕЛЯРІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ
Загальних Справ
ч. 173
28 березня 1921 р.
м. Тарнів.

Надсилаеться до Міністерства Преси і Пропаганди

В.о. Директора Департаменту

Начальник Відділу

[illegible]

Сп. [illegible]

ВОЕННАЯ КОНВЕНЦИЯ

между Русским Политическим Комитетом в Польше и
Правительством Украинской Народной Республики.

ВІЙСЬКОВА КОНВЕНЦІЯ

поміж Російським Політичним Комітетом в Польщі і
Урядом Української Народньої Республіки.

Уряд Української Народньої Рес-
публіки, [illegible] ставить собі за мету
[illegible] території [illegible]
родньої Республіки від большевицької
[illegible] та [illegible]
[illegible] ,а
[illegible] ,і Російський [illegible]
[illegible] комітет в Польщі, [illegible]
мету [illegible] проти большевизму, [illegible]
[illegible] ,а [illegible] військ-
[illegible] і [illegible] -політичні органі-
[illegible] ,а [illegible] ,в [illegible]
[illegible]

ЧЛЕНІВ ДЕЛЕГАЦІЇ УРЯДУ УКРАЇНСЬКОЇ
[illegible] НАРОДНЬОЇ РЕСПУБЛІКИ:

Міністра [illegible] УНР.
[illegible] ,Головноуповноваженого [illegible]
[illegible] Павла [illegible] ,
[illegible] Дипломатичної
Місії в Польщі [illegible]
[illegible] ,Міністра [illegible]
[illegible] Справ УНР.Отамана [illegible]
[illegible] ,[illegible]
[illegible] Військово-
[illegible] Військової Дипломатичної
Місії Комісії в Польщі Генерала-[illegible]
[illegible] Петровича [illegible]
[illegible] ,і

ЧЛЕНІВ ДЕЛЕГАЦІЇ РОСІЙСЬКОГО ПОЛІТИЧНОГО
[illegible] КОМІТЕТУ В ПОЛЬЩІ:

Члена Російського Політичного Ко-

Правительство Украинской Народной
Республики, [illegible]
[illegible] территорий Украинской На-
родной Республики от большевистской
оккупации [illegible]
[illegible]
[illegible] Комитет
[illegible] в Польше, [illegible]
борьбу против большевизма [illegible]
[illegible]
[illegible] -политиче-
[illegible] ,[illegible]
в лице [illegible] ,полномочных

ЧЛЕНОВ ДЕЛЕГАЦИИ ПРАВИТЕЛЬСТВА
УКРАИНСКОЙ НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКИ:

Министра [illegible] УНР.
[illegible] ,
[illegible]
в [illegible] УНР.[illegible]
[illegible] ,[illegible]
[illegible] Дипломатической
Миссии в Польше [illegible]
[illegible] ,Министра [illegible]
[illegible] УНР.Отамана [illegible]
[illegible] ,[illegible]
[illegible] в [illegible]
[illegible] Военной Дипломатической
Комиссии в Польше Генерал-[illegible]
[illegible] Петровича [illegible] ,и

ЧЛЕНОВ ДЕЛЕГАЦИИ РУССКОГО ПОЛИ-
ТИЧЕСКОГО КОМИТЕТА В ПОЛЬШЕ:

Члена Русского Политического Ко-

[illegible] УКРАИНСКОЙ НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКИ:

Министра Народнаго Здоровья У.Н.Р. [illegible] Губертовича [illegible], Главноуправляющаго Делами Искусства и Национальной Культуры У.Н.Р. Петра Ивановича ЗА[illegible]ЕВА, Заместителя Председателя Украинской Дипломатической Миссии въ Польше Леонида Дмитриевича [illegible], Товарища Министра Иностранныхъ Делъ У.Н.Р. Оттона Оттоновича Э[illegible]МАНА, Господина Александра Александровича КОВАЛЕВСКАГО и Начальника Украинской Военной Ликвидационной Комиссии въ Польше Генералъ-Поручика Виктора Петровича [illegible]АГО,

заключаютъ между собою военную конвенцию, состоящую изъ такихъ пунктовъ:

§ 1. Исходя изъ права Украинскаго народа на самостоятельное государственное существование, Русский Политический Комитетъ въ Польше, возглавляемый Борисомъ Викторовичемъ [illegible], признаетъ:

А. [illegible] Украинской Народной Республики [illegible] Украинской Народной Республики [illegible] П [illegible];

і [illegible] УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ РЕСПУБЛІКИ:

Міністр [illegible] Здоровля У.Н.Р. [illegible] Губертовича [illegible]ГО, Головноуправляючого Справами Мистецтва та [illegible] Культури [illegible] Івановича [illegible], Заступника Голови Української Дипльоматичної Місії в Польщі [illegible] Дмитровича [illegible]ЛОВА, Товариша Міністра Закордонних Справ У.Н.Р. Оттона Оттоновича [illegible]МАНА, Пана Олександра Олександровича КОВАЛЕВСЬКОГО та [illegible] Військової Ліквідаційної Комісії в Польщі Генерал-Поручника Віктора Петровича [illegible]ГО,

складають поміж себе військову конвенцію, що має такі пункти:

§ 1. Виходячи з права Українського народу на самостійне державне існування, Російський Політичний Комітет в Польщі, на чолі з Борисом Вікторовичем САВ[illegible], визнає:

А. [illegible] Української Народньої Республіки і [illegible] Української Народньої Республіки [illegible] [illegible];

мітету в Польші Николая Георгієвича БУЛАНОВА, Члена Російського Політичного Комітету в Польші Бориса Робертовича ГАРТМАНА, Члена Російського Політичного Комітету в Польші професора Дмитрія Михайловича ОДИНЦЯ, Члена Російського Політичного Комітету в Польші Володимира Валеріановича УЛЬЯНИЦЬКОГО, і Члена Російського Політичного Комітету в Польші Генерал-Майора Бориса Сергієвича ПЕРЕМИКІНА складають поміж себе відповідну [illegible], що має такі пункти:

§ I. Виходячи з права Українського народу на самостійне державне існування, Російський Політичний Комітет в Польші, як члени в особі Бориса Вікторовича САВІНКОВИМ, визнає:

А. Державну незалежність Української Народньої Республики і владу Уряду Української Народньої Республики на чолі з ГОЛОВНИМ ОТАМАНОМ СИМОНОМ ПЕТЛЮРОЮ;

Б. Суверенність Українських Установчих Зборів, обраних на підставі загального, рівного, прямого й таємного голосування.

§ II. [illegible]

митета въ Польшѣ Николая Георгіевича БУЛАНОВА, Члена Русскаго Политическаго Комитета въ Польшѣ Бориса Робертовича ГАРТМАНА, Члена Русскаго Политическаго Комитета въ Польшѣ профессора Дмитрія Михайловича ОДИНЦА, Члена Русскаго Политическаго Комитета въ Польшѣ Владиміра Валеріановича УЛЬЯНИЦКАГО и Члена Русскаго Политическаго Комитета въ Польшѣ Генералъ-Майора Бориса Сергѣевича ПЕРЕМЫКИНА

заключили между собой настоящее соглашеніе, заключающее въ себѣ такіе пункты:

§ 1. Исходя изъ права Украинскаго народа на самостоятельное государственное существованіе, Русскій Политическій Комитетъ въ Польшѣ, возглавляемый Борисомъ Викторовичемъ САВИНКОВЫМЪ, признаетъ:

А. Государственную независимость Украинской Народной Республики и власть Правительства Украинской Народной Республики во главѣ съ ГОЛОВНЫМЪ АТАМАНОМЪ СИМОНОМЪ ПЕТЛЮРОЮ;

Б. Суверенность Украинскаго Учредительнаго Собранія, избраннаго на основѣ всеобщаго, равнаго, прямого и тайнаго голосованія.

§ 2. [illegible]

ремої Російської Армії, сформованої Російським Політичним Комітетом в Польщі, співдіють, як війська союзні.

§ 3. Окрема Російська Армія, сформована Російським Політичним Комітетом в Польщі, перебуваючи і діючи на території Української Народньої Республіки, підлягає в оперативному відношенню Головному Командуванню Військ Української Народньої Республіки, а з окрема Командуванню Діючими Військами Української Народньої Республіки.

§ 4. Під час перебування на території Української Народньої Республіки, Окрема Російська Армія, сформована Російським Політичним Комітетом в Польщі, підлягає всім законам і розпорядженням Української Народньої Республіки, зберігаючи свою внутрішню організацію, власну форму, устави и чини.

§ 5. До підписання повної військової конвенції тимчасові умови взаємовідносин Армії Української Народньої Республіки і Окремої Російської Армії, сформованої Російським Політичним Комітетом в Польщі, означаються на підставі зазначених вище принципів, шляхом умови між Командуючими обох Армій.

ской Арміи, сформированной Русскимъ Политическимъ Комитетомъ въ Польшѣ, дѣйствуютъ совмѣстно, какъ войска союзныя.

§ 3. Отдѣльная Русская Армія, сформированная Русскимъ Политическимъ Комитетомъ въ Польшѣ, находясь и дѣйствуя на территоріи Украинской Народной Республики, подчиняется въ оперативномъ отношеніи Главному Командованію Войскъ Украинской Народной Республики, и въ частности Командованію Дѣйствующими Войсками Украинской Народной Республики.

§ 4. За время пребыванія на территоріи Украинской Народной Республики, Отдѣльная Русская Армія, сформированная Русскимъ Политическимъ Комитетомъ въ Польшѣ, подчиняется всѣмъ законамъ и распоряженіямъ Украинской Народной Республики, сохраняя свою внутреннюю организацію, собственную форму, уставы и чины.

§ 5. Впредь до подписанія полной военной конвенціи временныя условія взаимоотношеній Арміи Украинской Народной Республики и Отдѣльной Русской Арміи, сформированной Русскимъ Политическимъ Комитетомъ въ Польшѣ, опредѣляются на основѣ вышеизложенныхъ принциповъ, соглашеніемъ Командующихъ обѣихъ Армій.

Б. Суверенность Украинскаго Учредительнаго Собранія, созваннаго на основахъ всеобщаго, равнаго, прямого и тайнаго голосованія.

§ 1. Войска Отдѣльной Русской Арміи, сформированной Русскимъ Политическимъ [illegible] въ Польшѣ и [illegible] Украинской Народной Республики, [illegible]

§ 2. Отдѣльная Русская Армія, сформированная Русскимъ Политическимъ [illegible], находясь и дѣйствуя на территоріи Украинской Народной Республики, подчиняется въ оперативномъ отношеніи Главному Командованію [illegible] Украинской Народной Республики, а въ частности [illegible] Украинской Народной Республики.

§ 4. За время пребыванія на территоріи Украинской Народной Республики, Отдѣльная Русская Армія, сформированная Русскимъ Политическимъ Комитетомъ въ Польшѣ, подчиняется всѣмъ законамъ и распоряженіямъ Украинской Народной Республики, сохраняя свою внутреннюю организацію, собственную форму, уставы и чины.

§ 5. Впредь до [illegible] полной военной конвенціи [illegible] условія [illegible]

Б. Суверенність Українських Установчих Зборів, скликаних на підставі загального, рівного, прямого й таємного голосування.

§ 1. Військо Окремої Російської Армії, сформованої Російським Політичним Комітетом в Польщі і [illegible] Української Народньої Республіки, [illegible]

§ 2. Окрема Російська Армія, сформована Російським Політичним Комітетом в Польщі, перебуваючи і діючи на території Української Народньої Республіки, підлягає в оперативному відношенню Головному Командуванню Військ Української Народньої Республіки, а з окрема Дієвої Армії Української Народньої Республіки.

§ 4. За час перебування на території Української Народньої Республіки, [illegible] Армія, сформована Російським Політичним Комітетом в Польщі, підлягає всім законам і розпорядженням Української Народньої Республіки, зберігаючи свою внутрішню організацію, власну форму, устави і чини.

§ 5. До підписання повної військової конвенції тимчасові умови [illegible] Окремої Російської

Правительство Украинской Народной Республики, ставящее своей цѣлью освобожденіе территорій Украинской Народной Республики отъ большевистской оккупаціи и установленіе на ней національной демократической власти, съ одной стороны, и Русскій Политическій Комитетъ въ Польшѣ, имѣющій цѣлью борьбу противъ большевизма до полнаго уничтоженія такового, какъ военной силы и государственно-политической организаціи, съ другой стороны, въ лицѣ своихъ Уполномоченныхъ:

ЧЛЕНОВЪ ДЕЛЕГАЦІИ РУССКАГО ПОЛИТИЧЕСКАГО КОМИТЕТА ВЪ ПОЛЬШѢ:

Члена Русскаго Политическаго Комитета въ Польшѣ Николая Георгіевича БУЛАНОВА, Члена Русскаго Политическаго Комитета въ Польшѣ Бориса Робертовича ГЕРШЕЛЬМАНА, Члена Русскаго Политическаго Комитета въ Польшѣ Профессора Дмитрія Михайловича ОДИНЦА, Члена Русскаго Политическаго Комитета въ Польшѣ Владиміра Валеріановича УЛЯНИЦКАГО и Члена Русскаго Политическаго Комитета въ Польшѣ Генералъ-Майора Бориса Сергѣевича ПЕРМЫКИНА,

Уряд Української Народньої Республіки, який ставить собі на меті звільнення території Української Народньої Республіки від большевицької окупації та встановлення на ній національної демократичної влади, з одного боку, і Російський Політичний Комітет в Польщі, який має на меті боротьбу проти большевизма, до повного його знищення, як сили військової і державно-політичної організації, з другого боку, - в особі своїх Уповноважених:

ЧЛЕНІВ ДЕЛЕГАЦІЇ РОСІЙСЬКОГО ПОЛІТИЧНОГО КОМІТЕТУ В ПОЛЬЩІ:

Члена Російського Політичного Комітету в Польщі Николая Георгієвича БУЛАНОВА, Члена Російського Політичного Комітету в Польщі Бориса Робертовича ГЕРШЕЛЬМАНА, Члена Російського Політичного Комітету в Польщі Професора Дмитрія Михайловича ОДИНЦЯ, Члена Російського Політичного Комітету в Польщі Володимира Валеріановича УЛЯНИЦЬКОГО, и Члена Російського Політичного Комітету в Польщі Генерал-Майора Бориса Сергієвича ПЕРМИКІНА,

300

§ 6. Обидві сторони з,обовязуються параграфи цієї угоди |конвенції| тримати в таємниці за винятком параграфа першого, що належить до опублікования на другий день після підписання цієї конвенції |угоди|.

18 листопада 1920 р. Варшава.

УПОВНОВАЖЕНІ УРЯДУ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ РЕСПУБЛІКИ:

ГОЛОВА ДЕЛЕГАЦІЇ УРЯДУ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ РЕСПУБЛІКИ:

ЧЛЕНИ ДЕЛЕГАЦІЇ УРЯДУ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ РЕСПУБЛІКИ:

УПОВНОВАЖЕНІ РОСІЙСЬКОГО ПОЛІТИЧНОГО КОМІТЕТУ В ПОЛЬЩІ:

ГОЛОВА ДЕЛЕГАЦІЇ РОСІЙСЬКОГО ПОЛІТИЧНОГО КОМІТЕТУ В ПОЛЬЩІ:

ЧЛЕНИ ДЕЛЕГАЦІЇ РОСІЙСЬКОГО ПОЛІТИЧНОГО КОМІТЕТУ В ПОЛЬЩІ:

§ 6. Обѣ стороны обязываются параграфы этого соглашенія |конвенціи| держать в тайнѣ, за исключеніемъ параграфа перваго, который подлежитъ опубликованію на второй день по подписаніи настоящей конвенціи |соглашенія|.

18 ноября 1920 г. Варшава.

УПОЛНОМОЧЕННЫЕ ПРАВИТЕЛЬСТВА УКРАИНСКОЙ НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКИ:

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ДЕЛЕГАЦІИ ПРАВИТЕЛЬСТВА УКРАИНСКОЙ НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКИ:

ЧЛЕНЫ ДЕЛЕГАЦІИ ПРАВИТЕЛЬСТВА УКРАИНСКОЙ НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКИ:

УПОЛНОМОЧЕННЫЕ РУССКАГО ПОЛИТИЧЕСКАГО КОМИТЕТА ВЪ ПОЛЬШѢ:

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ДЕЛЕГАЦІИ РУССКАГО ПОЛИТИЧЕСКАГО КОМИТЕТА ВЪ ПОЛЬШѢ:

ЧЛЕНЫ ДЕЛЕГАЦІИ РУССКАГО ПОЛИТИЧЕСКАГО КОМИТЕТА ВЪ ПОЛЬШѢ:

Українці під Руму-нами.

Українське шкільництво на Буковині під румунською владою.

Принагідний дописувач з Черновець, п. [...]силь Вигнаний, подає „Українському Прапорові“ картину українського шкільництва на Буковині під румунською владою. Головно зупиняється він на теперішних відносинах на черновецькому університеті. Як відомо, цей університет заложила Австрія ще в 1875 р. і він був найдальше на Схід висуненим забором західної культури. З кожним роком університет, розвивався чимраз краще і в послідних роках займав уже в ряді инших австрійських університетів одно з найкращих місць.

Виклади відбувалися там в німецькій мові. Цю мову розуміли всі студенти всіх краєвих народів. Українці виборoли собі катедру української мови, а в послідних часах боролися о катедру української історії і хто знає, чи не булиби осягнули цього, колиб не була вибухла світова війна. В 1918. році найшли на Буковину Румуни. Головним своїм завданням вони визначали собі безправну **румунізацію** всього життя. Їх цілю було за всяку ціну показати світові, що Буковина, це румунський край. Цею своєю засадою змінили вони й характер черновецького університету. На місце того, щоб він був огнищем науки, перемінився він в огнище румунського шовінізму. Румуни виганяють старих і вчених професорів тільки тому, що ці не є Румуни. А натомість румунська влада настановлює тільки самих новиків, котрі не мають ніяких кваліфікацій для наукового звання. Це по більшій части учителі середних шкіл. І такі люде мають тепер ширити в Чернівцях науку і досліджувати правду! Наслідок такий, що нпр. не викладано в останнім семестрі хемії, бо не було кого покликати навіть із тих недосвідних, на місце прогнаного Др. Померанца. Сенат університету запорядив, щоб на університеті виклади відбувалися виключно в румунській мові хоча 80% тутешного студентства не розуміє зовсім по румунськи. На богословськім і правничім факультетах виклади відбуваються нині вже лише в румунській мові і ще тільки на фільософічнім факультеті викладають професори Зібель (стислу фільософію), Герцоґ (французьку і німецьку фільософію) та Бавер (ботаніку для фармацевтів) в німецькій мові.

Розуміється, що на ті „научні“ виклади новиків студенти перестали ходити і вкоротці дійшло до того, що слухачів було один або два або й жадного, тоді як у проф. Зібля було пересічно студентів по 150. Та Румуни найшли зараду й на це. Вийшов розпорядок, який зобовязав студентів ходити на виклади, увів читання катальоґу і т. и. Про те, що катедра української мови не обсаджена говорити нічого.

Кінчиться отся допись зазивом до наших чинників, щоби взяли під увагу важке положення українського студентства в Чернівцях та зарадили лиху. Укр. Прапор ставить від себе домагання, щоби черновецькі студенти позбулися вже раз прикмети, що, мовляв хтось инший має зробити за них те, що в першій мірі до них належить. Це є прикмета у великій мірі, в якій зросло загалом все українське громадянство Буковини, котре звикло було спускатися на „сильних“ міра цего і не вміло так тяжко боротися за кожен національний здобуток, як нпр. українське громадянство в Галичині. Наслідок того тепер такий, що замість взятися до праці, до орґанізації і до боротьби — до нас доходять раз у раз з Буковини лише самі жалі. Так не повинно бути! На примірі Сх. Галичини бачимо, що енерґічна праця навіть в куди важчих обставинах чим ті, в яких живуть наші земляки на Буковині, таки згодом приносить успіхи. А головно повинна про це памятати молодь. Ми переконані, що за відновою нашого національного життя в Галичині прийде черга також і на Буковину.

Доля буковинців.

„Батьківщина“ пише: Буковинські Українці цілковито попали в румунську неволю. По урядах та школах взявся новий пан до румунізації, щоби й сліду українського не стало. Українців урядників та учителів переносять в глубину Румунії, а на їх місце дають завзятих Румунів і підвисшують їм платню за „ревну“ працю над нищенням українства. Багато українських шкіл покасовано, майже всюди учать по румунськи. Учителів української ґімназії в Чернівцях, примушено до року навчитися по румунськи, инакше всіх усунуть. У Вижниці навмисно не дають ґімназії будинку, так що число учеників, котрі учаться в комірнім, доходить ледво до 100. Цілий час не виходили ніякі українські часописи, аж недавно почали виходити в Чернівцях „Громада“, „Каменярі“ і „Народний Голос“. В цілім краю оголошено стан облоги, переїзд з одного міста в друге дуже утруднений.

Небавом має бути переведена земельна реформа, але наші селяне не надіються нічого доброго, бо хоч дідичам землю відбереться, але скажуть платити такі ціни, що і в вільній торговлі таких нема.

Та на біду собі ще й самі Українці між собою кириннять, що є водою на млин ворогів. На Вознесення, дня 9. червня, відбулися збори „Народного Дому“, на яких були гуртка українських студентів. Надійшла громада Українців з противної партії та зажадала, щоби студенти опустили салю, а коли ті цего не послухали, то противники спровадили румунську поліцію, з якою знюхалися, і та арештувала багато студентів. Певне, що коли свої під своїми будуть так рити і допускатися зради, то гаразду не буде.

Праця „контр-розвідки“ на еміґрації.

(Допись із Вадовиць.)

29. червня б. 'р. проїздом з Відня до Варшави заїхав п. Корж колишній персональний адютант отамана Петра Болбочана і старшина для доручень при штабі армії Лівобереженої України.

Заїхав провідать і побачиться зі своїми приятелями по службі і далеким кревним пор. Авраменком, котрий лежав в шпиталі після пораження в останніх боях з большевиками.

Аби запобігти зайвим балачкам, К. телеграфував зі ст. „Dedic“ пор. Пирогову про свій приїзд. Це було зроблено для того, щоб йому не шукати самому помешкання, ну і щоб був повідомлений А., аби добув перепустку для побачення з ним. Ця невинна телеграма, попала в руки так званого плацкоменданта пор. Лимаренка-Римаренка, котрий колись був адютантом вартового отамана при штабі армії Лівобережної України. Тепер на ньому лежить обовязок стежити за поведенням інтернованих в місті і провіряти кореспонденцію тих, хто мешкав на приватній квартирі.

Пор. Пирогів мешкав на приватній квартирі. Тому телеграма п. Коржа попала до рук Римаренка. Пережитки колишньої трагедії нашої армії, факт безправного розстрілу Болбочана, потрясають до цього часу підставу Уряду Петлюри. Ще недавно тутже в Вадовицях полковників Дубового, Троцького, Лощенка, Гавришка і иньших других старшин називали „Болбочанівцями“ і всі ці старшини під тим чи иньшим приводом усувалися з посад, травилися в пресі: такі старшини висилаються в Домбє, тікають світ за очі, аби позбутися догляду начальства.

В таборі після приїзду Головного Отамана утворилися були 2 ворожі партії „певні і непевні“.

Шпигунство, набріхування, дрібне інтриґанство із-за посад розвилося до найбруднійших форм. Той дух що колись був у Запорожжі зник. Навіть до большевиків виїхало до 300 душ козаків і старшин, а між тими були лицарі „залізного хреста“.

В Чехію тікають чуть не що дня. Серед таких обставин приїзд Коржа, здався незвичайним. Рисью побіг з телеґрамою в руках Лимаренко до Начальства. Де вже була ця депеша не знаю. Але факт той, що вона одержена в Вадовицях на почті 29/VI о 17 год 40 хв.

На докладі у Ґенерала Вовка, команд. Запор. дивізією, 4/VII ним положена резолюція: „справку“ — 4/VII Г. АВ., — себто ґенерал Андрій Вовк. А до того, кому була адресована депеша, вона не попала до цього часу. Приїхав Корж 29 червня і зі станції направився прямо до шпиталю, побачився з А., добули останьому перепуску и пішов у місто до п. Пирогова. В балачках виявилося, що ніякої телеграми не одержано. Справились на почті — сказали що пішла на цензуру.

Росказував Корж, що приїхав по ділу в Польшу також і відомий Український діяч С. Шемет, котрий має йому написати до Вадовиць. А ціль приїзду — добитися згоди на вивіз у Чехію, або на Волинь у маєтки душ 100 старшин і козаків на роботи, бо Хлібороби — державники одержали од когось прохання допомогти інтернованим деб-то не було. В листові мав П. Шемет повідомити Коржа про наслідки своєї місії. Пройшло дні. Листа не одержано. До речі ще й багаж заблудив десь по дорозі. Прийшлося волею-неволею чекати ще де кілька днів.

Якось випадково стороною узнає Корж, що лист його попав до цензури. А лист був на його приватню адресу, на готель. Пішов до табору, вимагає листа. Дають роспечатаним і там де що підкреслено, а через $\frac{1}{2}$ години арештовують п. К. і сажають до таборової Гауптвахти. З Кракова визвали спеціяльного слідчого і в ніч з 8 на 9 липня в 2 години ночі вивезли під конвоєм до Кракова.

Зробили допит, продивились папери — все в порядкові. Накинувся тоді слідчий: „Чого не служите в Українській Армії?“ Але К., маючи відповідні документи, заявив, що служив коли було треба і коли армія була Українська, а як стала Петлюриною, не схотів і чесно вийшов. Присутні при слідстві польські старшини весь час чемно тримали себе і в решт-решт попросили поінформувати їх про своє відношення до Уряду Петлюри. Вони казали, що на Коржа зробили донос ніби то він є аґент Петрушевича, Чехів, Німецький, Гетьманський і ще чийсь. Просили заарештувати і вислати в Домбю. Вибачались, що так вийшло, але Поляки тут не винні. Корж росказав полякам про події на Україні в 1918—19 роках, про розстріл найкращого з борців за долю її П. Ф. Болбочана, про ролю цій смерти — Петлюри, Загродського. Почасти Римаренка-Литвиненка і инших і в доказ правдивости перечитав де які документи як: рапорт, доклади і другі папери.

Розсталися польські офіцери, як добрі знайомі з Коржем і він одержав перепуск на вільне життя до Вадовиць. А тих до кого приїжав себ-то Авраменка і Пирогова обіцяли взяти під свою опіку, бо до ціх могли причипитися за кожну дрібницю. Така-то розігралася у нас траґікомедія. В дуже поганому положенню лишилися Українські „Генерали“, що бачили в приїзді К. якусь небезпеку і між иншим були уже балачки про те, що треба булоб такого злодія, як Корж найменьше повісити. Безумовно, — як-би це було на Україні і повісилиб, а то руки не доросили!

І що лякає наших „генералів“? Ніяк не зрозумієш! Може тінь покійного Отамана Болбочана не дає їм спокою?

Большевицька господарка.

Зменшення посівної площі в сов. Росії.

Голова виконавчого комітету московського Совету Каменев виголосив на засіданні губерніяльної конференції комуністичної партії Росії довшу промову, в який признав катастрофічне становище большевицького господарства. Після слів Каменева, совітський уряд переживає в сучасний мент далеко тяжчу кризу, як підчас наступу Денікіна і Колчака. В наслідок примусової „разверстки“ і реквізиций збіжжя, посівна площа зменшилася майже о 25 міліонів десятин. Російська індустрія продукує зараз навіть після „оптимістичних обчислень“ сім раз менше, як раніш. Каменев боронів теперішньої господарської політики совітського уряду, яка почалася після Кронштадського повстання, бо тільки ця політика може вивести з загальної кризи. Совітський уряд сам своїми силами не є в стані управляти всіма підприємствами, які перейшли в його посідання, бо він не має відповідної кількости споживчих продуктів і палива. Допомогти тут мужуть лиш кооперативи і товариства та приватна ініціятива. Для сов. уряду являється важним утримати в своїх руках великі підприємства. (Московська „Правда“.)

Інтенсивна праця.

Щоб уявить собі як „інтенсивно працюють“ заводи, про що так голосно кричить большевицька преса, подаємо витяг зі справоздання за травень М. П. В. С. (Метало-підвідділ Совнархоза), уміщенного в „Бердичевських Вістях“ виконкому ч. 113.

1) Державний машинобудівничий завод Прогрес (150 роб.), литейний цех продовжує не працювати через відсутність коксу для лиття.

2) Цвяховий завод (працює 7 душ). Робота стоїть за відсутністю інструментальної сталі й станків.

3) Метало-прокатна фабрика (працює лише 9 роб.). Розвальцовано 18 пилок поперечних і зроблено 50 штук шевських ножів. Незначна кількість зробленого зясовується поломкою старого валу прокатного станка і відсутністю нафти для мотора.

4) Совітська кузня. Підковано всього 59 ніг. Затримує працю відсутність підковного заліза і т. д.

Взагалі, закінчує справоздання, праця по всіх підприємствах М. П. В. С. проходила дуже поволі, головним чином за відсутністю заліза (навіть старого), яким може користуватися підвідділ.

Вже використано все старе залізо з теріторії згорівшого інтенданського города. Коло 90% вимог від ріжних установ залишається невиконані за відсутністю матеріялів.

Большевіцька срібна монета.

До „Nachrichtenblatt über Ostfragen“ доносять з Гельсінґфорсу: Згідно повідомленням петербурґських ґазет праці над впровадження в рух монетного двору поступають вперед. Намічуєтьвя вже в вересні ц. р. вибивати денно 600.000 монет ріжної вартости. До січня 1922 р. має бути 250 міліонів готових монет. Але вже й тепер фабрика монет може вибивати денно 60.000 монет. Очікують з дня на день прибуття срібла, щоб працю повести в ширшому масштабі.

Намічується вибивання рублів і дрібної монети. Рубель відповідатиме що до якости металю і що до форми старому рублеві, тільки на йому буде герб совітської республіки та напись: „Пролетарі всіх країв єднайтеся!“. На другому боці надпись „Один рубель“ і дата.

Рубель і „полтинник“ вибиватимуться з одноцільного металю, менші монети, як і раніш, з аліяжів.

Совітські міліярдери.

Особи, які близько стоять до московського совнаркому, передають, що найбагатшими в совітській Росії людьми є Красін, Літвинов і Нахамкес (Стеклов), редактор московських „Ізвестій“. Двоє перших збагатіли, так би мовити, коштом ріжних торговельних операцій та закупок за кордоном.

Нахамкес (Стеклов) же збагатів, примушуючи владу платити скажені гроші за свою мізерну писанину. Крім того, Стеклов, одержуючи великі кошті на пропаґанду в царській валюті, не гаючи часу, розмінював ці гроші на совітські рублі й натомість видав совітським аґентам на Україні належні їм гроші в совітській валюті по розрахунку рубль за рубль.

Коли згодом це вияснилось, Стеклов скинув усю вину на двох дрібних совітських аґентів і ті „за спекуляцією валютою“ були ревтрибуналом засуджені до розстрілу.

Стеклов з цієї нагоди написав статью про занепад совітських „нравів“.

Через своїх родичів Стеклов (Нахамкес) потайки скуповує будинки в Москві та Харькові. (Ук. Тр.)

Російська комуністична партія й антирелігійна пропаґанда.

До „Spezial-Korrespondenz über Ostfragen“, повідомляють з Гельсінґфорсу:

В середині червня відбулася в Москві конференція московського партійного комуністичного комітету, присвячена антирелігійній пропаґанді. Комуніст Красіков звернув увагу на те, що антирелігійна пропаґанда ведеться досі „безсистемно“. Промовець жалувався на такий стан річей, тим більш, що „релігійні забобони“ є ще доволі сильні серед суспільства, а особливо серед селянських мас. Особливо сильно є заражені „релігійними забобонами“ селянські жінки. З метою доцільного поборювання „релігійної хвороби“ вирішено вишколити окремих аґітаторів, які потрапили-би приноровитися до слухачів. Він вказав далі на цю обставину, що російська церква в останньому часі притягає велику масу населення своїм хоровим співом. Слідуючий промовець комуніст Ляндер подав до відома зборів пляни московського партійного комітету в справі антирелігійної пропаґанди. Дальші промовці підкреслювали необхідність такого роду пропаґанди і вказували о обливо на потребу звернути особливу увагу на ведення антирелігійної пропаґанди теж серед комуністів. На прикінці засідання вибрано з найбільш досвідчених антирелігійних аґітаторів комісію для вироблення практичних мір з метою поборювання релігійности.

Росія й Греція.

Вістка, яка в останніх днях появилася в пресі, начеб то між сов. Росією й Грецією перервано дипльоматичні зносини, показалася неправдивою.

Молитва за Україну.

Видавництво „Українська автокефальна церква“ в Тарнові випустила друком слідуючу молитву про перемогу над ворогом, який опосів українську землю:

„Господи Боже, Отче і Творче наш. Боже правди і милосердя! Ми віримо правді Твоїй і визнаємо, що все, що Ти посилаєш нам, Ти посилаєш по заслугах наших, бо Ти караєш грішних і милуєш праведних.

Вислухай теплу молитву нашу, Отче Небесний, яку приносимо Тобі на колінах і з слізми на очах!

Провинили Тобі ми багато вільно й невільно, словом і ділом, свідомо й несвідомо, і часто забували Тебе, Бога Єдиного...

Та не суди нас, Боже, по безмірних провинах наших, бо Ти Милосердний і ласці Твоїй немає кінця... Дозволь нам устами недостойними, як слугам вірним Твоїм, щиро благати Тебе: змилосердися над нами, Добрий, і прости нам, Отче Небесний, всі провини наші! Бо все, що ми робимо, ми хочемо робити з серцем чистим і з Богом у думці... І у всіх ділах наших повсякчасно тільки єдиного ми й бажаємо: щоби слава Твоя була безмежною, а Рідна Земля наша стала щасливою!...

Боже Праведний, зглянься над гіркими стражданнями нашими, бо страждання ці більше людських немічних сил наших! Ворог лютий посів Рідну Землю нашу і в господі чужій кріваво справляє перемогу свою...

Там, в далекій Отчизні, тужать по нас в журбі повсякчасній Отець та Мати старі, брат та сестра беззахистні, — Всеблагий, покрий їх ласкою Своєю і борони од помсти кріавої!... І дружину безпомічну, і дітей беспризорих заступи, Милосердний, од напасти ворожої!... Край наш рідний зруйновано, а нарід хрещений помордовано, — Боже, зглянься над безмежним горем нашим і не попусти Землі Рідної до загибелі!...

На Тебе одного, Милостивий, вся надія наша: страждання наші великі і горе наше безмежне: не попусти, Господи, померти на чужині! (Тричі. Поклін.)

Боже Сильний, Ти Милосердний, і милость Твоя безмежна! Пошлиж нам ласку Заступниці скривджених Богородиці, і надією на милость Твою переповняться наші серця! Ми віримо й визнаємо, що всі страждання наші стануть Тобі на славу, а Батьківщині нашій на користь..

Пошли нам, Господи Боже, Заступника Небесного, Твого мочного Ангола Охоронителя, щоб повсякчасно боронив нас, щоб у імня Твоє великеє водив наше Христолюбиве Славне Козацтво, щоб наповнив одвагою серця їхні, щоб заступив їх од всякої біди, напасти та лукавства неприятельського, і щоб силою Твоєю Святою переміг наших супротивників...

Сокрушиж, Боже Сильний, всіх ворогів наших і Край Рідний звільни від зухвалих чужинців і пошли нам, змученим, давно бажаний спокій!...

Пошлиж, Господи, сили та мудрости Голові Держави нашої і всьому Пресвітлому Високому Урядові, а Христолюбивому Славному Козацтву нашому подай щасливого повернення до Краю Рідного і повної перемоги над ворогом! Всім же братам нашим, на чужині і вдома сущим, пошли, Господи, щирої єдности і братерської любови!...

І омита кровією, слізми оплакана, вогнем очищена Отчизна наша од повного серця дякуватиме Тобі, Богу Милостивому, і однодушно славитиме Тебе, Бога Великого, Отця і Сина і Святого Духа, нині і завжди і на віки вічні.“

Вшанованя памяти Гавлічка в Празі.

Українська академічна громада в Празі улаштувала в поміщенні „Студентського Дому“ вечір з нагоди столітньої річниці уродин незабутнього оборонця прав чешського і українського народів, Карла Гавлічка Боровського. На святі були присутні м. н. ґенеральний інспектор поет Махар, заст. мін.

Д р Фоґель, український посол Славінський, представники чешського і українського університетів проф. Бідльо і проф. Колеса, представник техніки проф. Коляр. Після співів українського хору забрав голос проф. Д-р Смаль-Стоцький і в довшій промові зясував заслуги Гавлічка з точки погляду української і славянської. Після цієї промови, яка була покрита оплесками, продеклямував український студент Франкові переклади з Гавлічкових творів. На прикінці говорив проф. Д-р Горак. В своїй промові він докладно зазначив підстави Гавлічкового українофільства і численними доказами й цитатами з Гавлічкових праць показав, що становище великого чешського діяча з часів відродження що до українського питання не було випадкове або переходяче. Гавлічек в своїх віршах ніколи не переставав відноситися з повагою до українського питання як до найважнішого проблєму славянства і аж до своєї смерти намагався переконати Поляків, що їм необхідно погодитися з Українцями в інтересі своєї будуччини і славянської єдности. Багато з Гавлічкового credo, яке міститься в його статті „Чех і Славянин“, по словам промовця, не виповнено досі сучасною ґенерацією, оскільки ці точки його заповіту торкаються українського народу.

Д-р Соловій не є Українцем.

Тим, які припускали, що проф. Соловій, дякуючи своєму українському походженню, обрядові й назвиську є бодай „тихим“ українцем, звертаємо увагу на оголошення сенату львівського універсітету, поміщеного в усіх польських часописях, де між иншим читаємо чорним по білому: „Професор Соловій не є Українцем, але Поляком“. Варто булоб пану професорові перемінити своє компромітуюче українське назвисько хоч би на Соловік або Словіковскі. Инакше опінія все оставатиметься в блуді, мимо ще усильніщих заяв... ренеґатства... Добре хоч, що нема вже в живих бл. п. брата професора, синдика митрополічої консисторії, куратора Національного музею щедрого жертводавця на українські національні цілі, якому моглаб того роду заява бути що найменьше... неприємною в момент, коли вертають до українства неграмотні сторожі і поденні робітники, яких ріжними часами в ріжний спосіб польщили.

(Укр. віст)

Крадіж великих грошей і секретних документів уряду Савінкова.

„Голос Росії“ подає: в травні місяці б. р. в Брюлєвському готелі, в номері, в якому жив Бор. Савінков була зроблена велика крадіж. Злодії скористувались з того, що Савінков зі своїм оточенням снідав внизу в ресторані. Крадіж сталась за допомогою підібраного ключа. Відімкнуто огнетревалу касу, звідкіля вкрадено 500 тис. царськими рублями, 8.000.000 польськими марками. 40. 0) франками і російських золотих грошей на вартість їх в 1914 р. в 24 тис руб. При тій нагоді забрано скарб який належав Савінкову і дружині його секретаря Дікґоф Деренталь. Вкрадено також все довірочне листування, яке переховувалась в огнетревалій касі. Серед паперів було багато листів Пілсудського до Савінква, а також згода з польським урядом про утворення самостійної Білорусі під протекторатом Польщі. **Договір Петлюри-Савінкова і Польського уряду про уступку західних повітів Волині та Подолії Польщі за услугу зроблену Савінкову і Петлюрі по формуванню армії** і др. Вкрадено також усі доклади (копії) був. мос. військ. агента Долінського генералові Денікінові і прокрипційний реєстр усіх московських еміґрантів, поділених на антантофілів, германофілів і большевиків, складений для польського ґенерального штабу офіцером місії Долінського Кир. Шірінським-Шахматовим.

Не дивлячись на всі зусилля варшавської поліції, аби розшукати вкрадене, розшукування протягом 2 місяців не мали успіху і зараз усе це стало відомим у Варшаві.

Світовий конґрес католиків у Празі.

З 9—13 липня відбувався великий зїзд католицької інтеліґенції з цілого світу. На перший день зголосилось більш як 3000 делеґатів.

Шептицький у Бріяна.

Бюро Гаваса доносить, що президент міністрів Бріян приняв дня 14. липня візит львівського митрополіта ґр. Шептицького.

Велика Польща.

„Латвіяс Саргс“ повідомляє що в Польщі вийшов із друку підручник ґеоґрафії під заголовком: Ґеоґрафія единої Польщі. В цьому підручникові говориться, щов склад Польщі входять не лише Білорусія і Литва, але й Курляндія і Київ. Підручник говорить також, що народи які ще не обєднані під єдиною Польщею висловлюють бажання можливо швидче обєднатися зі своєю батьківщиною.

Ось як виховують Поляки своїх дітей: ось як сіють ідеї централізму та гніту чужих народів.

„Совітська кімка.“

Звісний большевицький економіст Лярін наводить в московській „Правді“ в ст. п. н. „Совєтская кошка“ слідуючий факт: В буджеті управління лісів Костромської ґубернії значиться кредит у висоті 15.000 рублів на виживлення кітки. Необхідність утримання „совітської кітки“ мотивується тим, що в поміщенню згаданого управління дуже розплодились миші. Цей кредит для одного члена котячого роду відкрив один з членів центрального виконавчого комітету, якого місячна платня виносить тільки 13.500 рублів

Зшитки з портретами українських письменників.

Переплетня Наукового Товариства ім. Шевченка видала зшитки з портретами українських письменників та їх коротенькими біографіями видрукуваними на обкладинках.

Пісенник Підкарпатських Українців.

Цими днями вийшла в Празі, накладом державного видавництва, перша частина книжечки д-ра С. Фенцика-Пісні Підкарпатських Українців, в якій вміщено 37 пісень з відповідними текстами.

Поступ Підкарпатських Українців.

Пять газет на підкарпатській Україні вже в своїй правописі не вживає єра (ъ) і тим наблизились на оден крок до української сучасної правописі кулішівки, а тим самим і до культурного злиття з українським народом.

Хроніка.

— За виїздом головного редактора д-ра З. Кузелі редакцію перебрав в заступництві проф. Б Лепкий.

Переписка редакції.

Михайло Січовий. — Ваша стаття до друку не надається.

Олексій Добровольський, Кведлінбурґ. — Вашу допись містити не будемо, переслали її для використання до Відділу Українського Червоного Хреста в Берліні. Ґазету надсилаємо.

З друкарні „Neue Zeit“ у Шарльотенбурзі.